AKADEMIA
OBRONY
NARODOWEJ

Ppłk mgr inż. Włodzimierz PSZENNY

ADMINISTRACJA PUBLICZNA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W MISJI PAŃSTWA – GOSPODARZA

Rozprawa doktorska

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. 58658
II

WARSZAWA 2005

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ STRATEGICZNO - OBRONNY

BIBLIOTEKA I ARCHIWUM
Nr ewid. 58658
II
Akademii Obrony Narodowej

ppłk mgr inż. Włodzimierz PSZENNY

ADMINISTRACJA PUBLICZNA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W MISJI PAŃSTWA - GOSPODARZA

ROZPRAWA DOKTORSKA

PROMOTOR
dr hab. Andrzej Ostrokólski
Prof. nadzw. AM Szczecin

Warszawa 2005 r.

Spis Treści

SPIS TREŚCI 2

WSTĘP 5

ROZDZIAŁ 1. METODOLOGIA PROWADZENIA BADAŃ 7

1.1. Uzasadnienie podjęcia badań 7

1.2. Przedmiot, cel badań oraz problem naukowy 12

1.3. Hipoteza robocza 13

1.4. Metody badawcze 14

1.5. Analiza literatury przedmiotu 17

1.6. Przebieg badań 18

1.7. Podstawowe pojęcia i definicje związane z obszarem badań 22

ROZDZIAŁ 2. DOŚWIADCZENIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ PAŃSTW NATO I POLSKI WE WSPIERANIU WOJSK SOJUSZNICZYCH NA TERENIE KRAJU 27

2.1. Analiza stanu prawnego 27

2.2. Rozwiązania organizacyjno - prawne wybranych państw wobec norm prawa międzynarodowego 30

2.2.1. Republika Federalna Niemiec 30

2.2.2. Królestwo Norwegii 39

2.2.3. Królestwo Danii 48

2.2.4. Rzeczpospolita Polska 53

2.3. Wnioski 69

ROZDZIAŁ 3. WARUNKI, POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI PRZYGOTOWANIA I REALIZACJI ZADAŃ HNS PRZEZ POLSKĄ ADMINISTRACJĘ PUBLICZNĄ 73

3.1. Warunki, potrzeby i możliwości przygotowania HNS 73

3.1.1. HNS w NATO i rola administracji publicznej w jego realizacj 73

3.1.1.1. Zadania i rola HNS w świetle dokumentów normatywnych Sojuszu Północnoatlantyckiego ... 73
3.1.1.2. Struktura i zadania głównych instytucji Sojuszu Północnoatlantyckiego ... 79
3.1.1.3. Rola administracji publicznej w realizacji zobowiązań wynikających z obowiązków państwa goszczącego ... 90
3.1.2. Czynniki determinujące przygotowanie i dostępność wsparcia ... 94
3.2. Narzędzia wsparcia i rola administracji publicznej ... 99
3.2.1. Środki przygotowujące narzędzia wsparcia ... 99
3.2.2. Administracja publiczna w systemie obronnym państwa ... 106
3.2.3. Administracja publiczna w systemie HNS ... 108
3.3. Wnioski ... 112
ROZDZIAŁ 4. ZAŁOŻENIA PRZYGOTOWANIA I REALIZACJI ZADAŃ Z OBSZARU HNS PRZEZ ADMINISTRACJĘ PUBLICZNĄ ... **1 55**
4.1. Stan rozwiązań prawno - organizacyjnych i przygotowanie prawne 155
4.2. Przygotowanie organizacyjne ... 133
4.3. Przygotowanie systemu szkolenia ... 138
4.4. Wnioski ... 142
ZAKOŃCZENIE ... **145**
LITERATURA ... **151**
ZAŁĄCZNIKI ... **161**

Wstęp

Wprowadzenie przez Sojusz Północnoatlantycki nowej koncepcji strategicznej[1] opartej na prowadzeniu jednocześnie dwóch operacji: jednej zgodnej z Art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego (obrona kolektywna); drugiej opartej na scenariuszu Reagowania Kryzysowego (CRO – Crisis Response Operation) – realizowanych w oparciu o koncepcję CJTF wymaga przyjęcia wojsk sojuszniczych i zapewnienie im przez Państwo - Gospodarza wszechstronnej pomocy, celem sprawnego wykonania postawionego przed nimi zadania.

Z początkiem roku 1999 Strategiczne Dowództwa NATO rozpoczęły pracę koncepcyjną nad wstępną lokalizacją strategicznego ćwiczenia z użyciem wojsk pk. „Strong Resolve 2002" w oparciu o scenariusz zgodny z nową koncepcją strategiczną. Generalny Zarząd Operacyjny SG WP poprzez przedstawicieli Oddziału Ćwiczeń Sojuszniczych i Partnerstwa dla Pokoju uczestniczył w tych pracach od samego początku. Ostatecznie przeważyły jednak względy polityczne i został wybrany wariant pośredni, gdzie na terytorium Norwegii przeprowadzono ćwiczenie oparte o scenariusz zgodny z Art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego, w Polsce operację z zakresu Operacji Reagowania Kryzysowego (CRO).

Zasadniczym celem ćwiczenia było sprawdzenie zdolności Sojuszu Północnoatlantyckiego do prowadzenia, na Europejskim Teatrze Działań, jednocześnie dwóch operacji w oparciu o koncepcję Wielonarodowego Połączonego Zgrupowania Operacyjnego odpowiadających pełnemu spektrum zadań NATO.

Ponadto, w ramach tego ćwiczenia dowódcy strategiczni dokonali oceny sprawności i skuteczności funkcjonowania systemu dowodzenia NATO oraz stopnia integracji i zdolności sił nowych członków sojuszu do realizacji koalicyjnych operacji połączonych.

Jako specjalista Generalnego Zarządu Operacyjnego będąc odpowiedzialny za ćwiczenia sojusznicze, uczestniczyłem we wszystkich fazach tego ćwiczenia. Przygotowywałem projekty wszystkich dokumentów prawno – normalizacyjnych regulujących działania struktur i komórek organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej. W okresie niemalże trzech lat prac planistyczno – organizacyjnych zetknąłem się z systemem, który

---

[1] Koncepcja zaaprobowana przez Głowy Państw i Rządów w czasie Szczytu Waszyngtońskiego odbytego w dniach 23 – 24 kwietnia 1999 roku.

polegał raczej na kontaktach personalnych (dobrej woli jego uczestników), niż zależnościach prawno – organizacyjnym. Kontakty personalne utożsamiano z „systemem Wsparcia Państwa Goszczącego (HNS)"

Będąc zaangażowany w ten proces od samego jego początku miałem do czynienia z oczekiwaniami państw sojuszniczych i partnerskich wyrażanymi w postaci oficjalnych dokumentów oraz w procesie negocjacyjnym z jednej strony oraz polskim systemem opartym na kontaktach interpersonalnych z drugiej.

Zderzenie tych dwóch odmiennych sposobów postrzegania systemu wsparcia udzielanego przez państwo goszczące zrodziło potrzebę przeprowadzenia badań, których celem byłoby stwierdzenie:

Czy system wsparcia udzielanego przez państwo goszczące na swoim terytorium powinien być traktowany jako kluczowy element systemu obronnego państwa będącego członkiem koalicyjnego systemu obronnego?

Zebrane w tym okresie doświadczenia potwierdzały wcześniej uzyskane przeze mnie w yniki. W ynika z nich, że system Wparcia Państwa Goszczącego (HNS) nie jest postrzegany w Polsce jako kluczowy element polskiego systemu obronnego. Postrzegany, był on raczej jako wewnętrzna sprawa Ministerstwa Obrony Narodowej, a najlepiej, gdyby Siły Zbrojne RP przejęły na siebie obowiązek udzielania wsparcia państwom członkowskim. Świadczy o tym Decyzja Ministra Obrony Narodowej Nr 260/ MON z dnia 25 października 2001 r. w sprawie powołania Pełnomocnika Ministra Obrony Narodowej ds. HNS, którym jest Szef Generalnego Zarządu Logistyki (P4) Sztabu Generalnego WP.

Bazując na tych doświadczeniach postanowiłem zbadać ten obszar zarządzania obronnością państwa, gdyż pierwsze obserwacje naukowe i zebrane doświadczenia świadczyły, że stan ten jest nie w pełni zgodny z oczekiwaniami. Pozwoliło to sformułować cel, zadania i koncepcje badań oraz postawienie hipotezy roboczej, które znalazły swoje odzwierciedlenie w rozdziale 1 niniejszej dysertacji.

Rozprawa jest opracowaniem badań przeprowadzonych w obszarze zarządzania obronnością państwa, ze szczególnym zwróceniem uwagi na system Wsparcia Państwa Goszczącego, jako kluczowy jego element, w którym administracja publiczna powinna odgrywać zasadniczą rolę podczas realizacji tychże zadań.

Rozdział 1.

Metodologia prowadzenia badań

1.1. Uzasadnienie podjęcia badań

W końcu lat osiemdziesiątych XX w. Sojusz Północnoatlantycki musiał zmierzyć się z zasadniczymi zmianami, jakie zaszły w krajobrazie europejskiego bezpieczeństwa, czego objawem były upadek Muru Berlińskiego, rozpad Układu Warszawskiego). Przeobrażenia, jakie zaszły w geopolityce można by porównać do trzęsienia ziemi. Na Szczytach Sojuszu, które odbyły się w Londynie (1990) oraz w Rzymie (1991) wyciągnięto przyjazną dłoń do członków byłego Układu Warszawskiego[2]. Państwa te, oceniając sytuację z militarnego punktu widzenia, obrały drogę budowy mniejszych i bardziej elastycznych sił zbrojnych, które powinny być zdolne zapewnić bezpieczeństwo państwom członkowskim NATO oraz wykonywać zadania z zakresu reagowania kryzysowego i utrzymywania pokoju pod auspicjami ONZ i OBWE. Według oceny Szczytu, strategia obrony terytorium poszczególnych państw przy pomocy wielkich formacji wojskowych ustępuje przed potrzebą odpierania zagrożeń, które w porównaniu z poprzednim okresem są nieprzewidywalne i asymetryczne.

W odpowiedzi na nowe realia w środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego, zapadła decyzja o nowym ukształtowaniu sił Sojuszu. Postanowiono przy tym wykorzystać doświadczenia oraz umiejętności, które zdobyto podczas wieloletniej współpracy międzynarodowej. Poczynania te miały umożliwić Sojuszowi generowanie oraz rozmieszczanie małych sił o prostych, doraźnie utworzonych strukturach, których celem byłoby osiąganie patrykularnych polityczno – wojskowych celów zarówno zgodnie z Artykułem 5 Traktatu Waszyngtońskiego (obrona kolektywna) jak i z innymi zadaniami Sojuszu.

---

[2] *„The Combined Joint Task Force concept: a key component of the Alliance's adaptation"*- Anthony Cragg – Asystent Sekretarza Generalnego NATO ds. Polityki i Planowania Obronnego (w) NATO Review No 4, July 1996 s 7 –10

Po raz pierwszy koncepcję opartą o Wielonarodowe Połączone Zgrupowania Operacyjne (CJTF – Combined Joint Task Force)[3] sformułowano podczas nieformalnego spotkania Ministrów Obrony w Travemünde w Niemczech wiosną 1993 roku.[4] Formalną decyzję podjęto podczas Szczytu Brukselskiego w 1994 r. Głowy państw i szefowie rządów zaakceptowali oraz nadali nowe kierunki rozwoju tej koncepcji. Zdecydowali oni również, że cel ten powinien odzwierciedlać dwa inne zasadnicze kierunki rozwojowe:

- udzielenie wsparcia dla koncepcji rozwijającej się w ramach Europejskiej Tożsamości Obronnej (ESDI) mającej odzwierciedlenie w Unii Zachodnioeuropejskiej (UZE), która jest komponentem obronnym Unii Europejskiej;
- rozwijanie programu Partnerstwa dla Pokoju (PdP), który traktować jako otwarte drzwi do szerokiej mające odzwierciedlenie w praktyce współpracy na polu politycznym i militarnym, włączając w to operacje pokojowe. W programie tym, wzięto również po uwagę koncepcję CJTF[5].

Ogólne polityczno – wojskowe ramy koncepcji CJTF zostały zaaprobowane podczas spotkania ministrów spraw zagranicznych i obrony narodowej w Berlinie i Brukseli w czerwcu 1996 roku.

---

[3] **Joint Combined Task Force:**
Combined – przymiotnik określający działalność, prowadzenie operacji oraz strukturę organizacyjną, w którą zaangażowane jest więcej niż jedno państwo – AAP 6 (V) wersja zmodyfikowana 01 z września 1998 r s. 2-C-7;
Joint – przymiotnik określający działalność, prowadzenie operacji oraz strukturę organizacyjną, w którą są zaangażowane, co najmniej dwa rodzaje sił zbrojnych – AAP 6 (V) wersja zmodyfikowana 01 z września 1998 r. s. 2-J-1;
Task Force – 1. Tymczasowe zgrupowanie jednostek wojskowych pod jednym dowództwem, sformowane w celu przeprowadzenia określonej operacji lub zadania. 2. Czasowe zgrupowanie jednostek pod jednym dowództwem, sformowane w celu przeprowadzenia określonej operacji lub zadania – AAP 6 (V) wersja zmodyfikowana 01 z września 1998 r s. 2-T-3.
W świetle powyżej przytoczonych zadań i celów, jakie ma do spełnienia CJTF oraz definicji znaczeń poszczególnych słów, które są określone przez AAP 6(V) – Allied Administrative Publications – można stwierdzić, że **Combined Joint Task Force** oznacza **Wielonarodowe Połączone Zgrupowanie Operacyjne**.
Tak, więc **Wielonarodowe Połączone Zgrupowanie Operacyjne** jest to wielonarodowe oraz grupujące związki operacyjno - taktyczne z nie mniej niż dwóch rodzajów sił zbrojnych, zdolne do sprawnego przegrupowania się do rejonu operacyjnego użycia, tworzone w celu przeprowadzenia wielozakresowych i kierunkowych operacji rozumianych jako utrzymujących lub wymuszających pokój bądź humanitarnych, włącznie z operacjami zgodnie z literą i duchem Artykułu 5 Traktatu Waszyngtońskiego.

[4] *The Combined Joint Task Force concept: a key component of the Alliance's adaptation"*- Anthony Cragg – Asystent Sekretarza Generalnego NATO ds. Polityki i Planowania Obronnego (w) NATO Review No 4, July 1996 s. 7-10

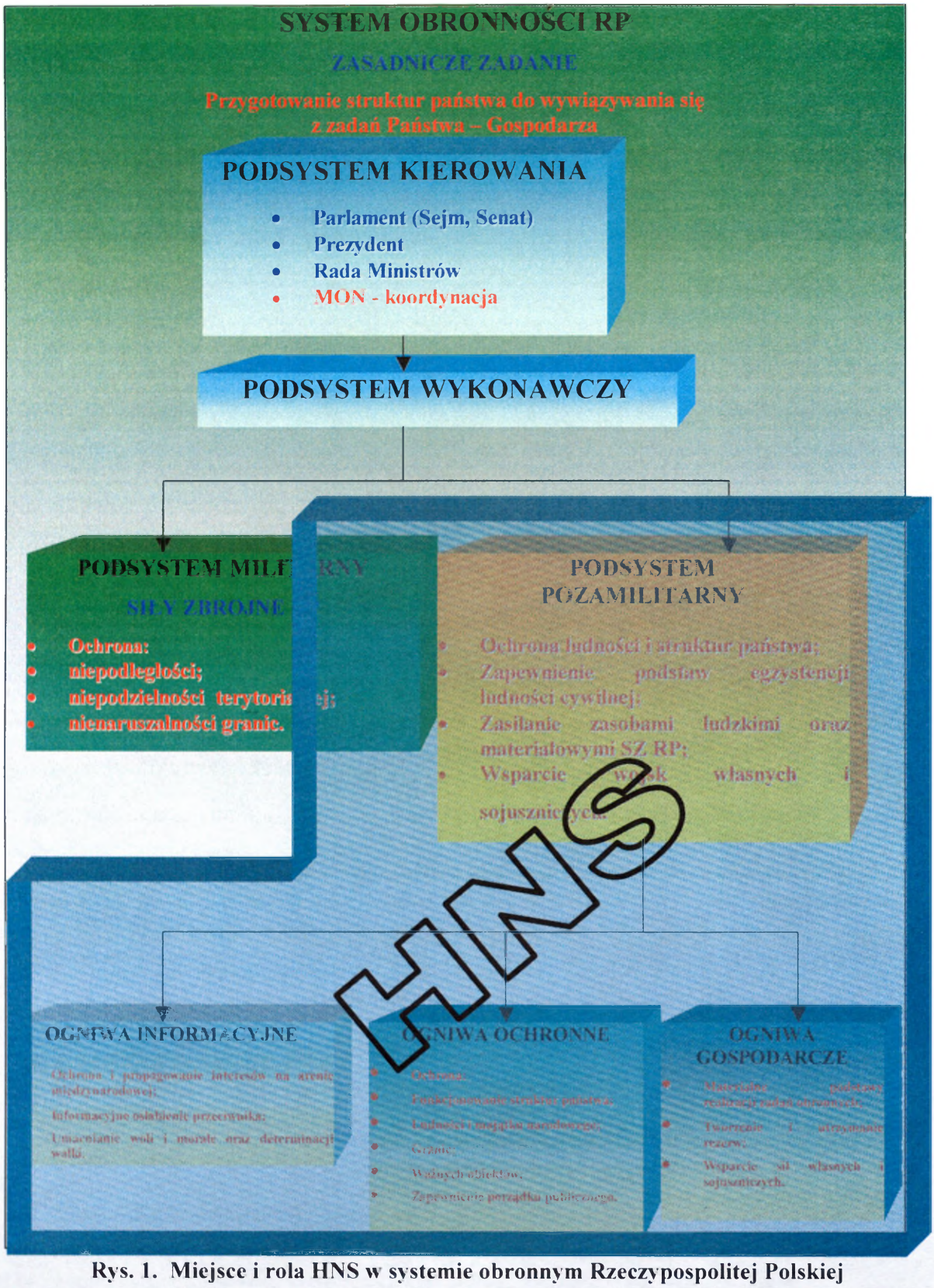
[5] Tamże s. 7-10

Nowa sytuacja strategiczna Polski po wstąpieniu do NATO spowodowała konieczność opracowania nowej koncepcji bezpieczeństwa, a zwłaszcza bezpieczeństwa zewnętrznego, w tym strategii obronności (obrony narodowej). Dotychczasowe założenia - przygotowane do przejściowych warunków samodzielności strategicznej Polski - spełniły swą rolę w latach dziewięćdziesiątych i obecnie zastępuje się ją strategią obronności, spójną z nową koncepcją strategiczną Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Znalazła ona odzwierciedlenie w „Strategii bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej", gdzie stwierdza się, że *„Priorytetem Polski jest zachowanie przez Sojusz Północnoatlantycki zdolności do wypełniania jego funkcji jako skutecznej organizacji obrony zbiorowej i zapewnienie niezawodnej solidarności sojuszniczej."* I dalej *„Dostosowywanie systemu obronności RP do wymogów sojuszniczych jest procesem kompleksowym. Kluczowe znaczenie dla integracji z Sojuszem ma podejmowanie komplementarnych działań na szczeblu władzy ustawodawczej i wykonawczej, służących umacnianiu zdolności obronnych państwa, w tym w sferze prawnej i ekonomiczno-finansowej"*

W sferze prawnej i ekonomicznej „Strategii..." wskazuje się kilka priorytetów, a zwłaszcza umiejętne wykorzystanie Programu Inwestycyjnego NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP) do rozbudowy na terytorium Polski infrastruktury, wykorzystywanej również przez inne państwa NATO, w celu wypełniania przez Polskę obowiązków Państwa - Gospodarza (HNS – Host Nation Support).

Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej przyjęta na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 23 maja 2000 r. definiuje bardziej precyzyjnie system obronny RP. Rysunek 1 przedstawia założone miejsce i rolę HNS w tym systemie.

Rys. 1. Miejsce i rola HNS w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Obronności RP

W związku z powyższym, wsparcie, jakie udziela Państwo – Gospodarz (HN – Host Nation) siłom sojuszniczym, jej organizację należy uznać za jeden z elementów systemu obronnego RP.

Z początkiem 1999 roku Strategiczne Dowództwa NATO rozpoczęły pracę koncepcyjną nad wstępną lokalizacją strategicznego ćwiczenia z użyciem wojsk pk. „Strong Resolve 2002". Generalny Zarząd Operacyjny SG WP poprzez przedstawicieli Oddziału Ćwiczeń Sojuszniczych i Partnerstwa dla Pokoju uczestniczył w tych pracach od samego początku[6].

Pierwsza faza planistyczna obejmowała szereg zamierzeń od Wstępnej Konferencji Planistycznej poprzez Główną, – którą współorganizowałem w Warszawie – do Końcowej. Na szczeblu dowództw strategicznych działał Wspólny Połączony Komitet Sterujący ds. Wsparcia Państwa Gospodarza, którego byłem członkiem (odbyły się trzy takie spotkania w Polsce).

Następnie, w czasie prac planistycznych na szczeblu resortowym przygotowano szereg aktów prawnych, których celem było postawienie zadań dla właściwych szczebli organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej. Projekty tych aktów prawnych były mojego autorstwa i zostały zaakceptowane[7].

Na mocy tych dokumentów w Ministerstwie Obrony Narodowej powołano Zespół Koordynacyjny, który poprzez skupienie w nim specjalistów z poza ministerstwa, faktycznie był międzyresortowym. W pracach tego Zespołu uczestniczyłem w charakterze szefa grupy ds. obsady etatowej ćwiczenia.

Pozwoliło to w fazie wykonawczej, na wyłonienie z Zespołu, Grupy Operacyjnej, która kierowała zadaniami państwa wynikających z prowadzonego na jego teryto-

---

[6] Jako specjalista zajmujący się strategicznymi ćwiczeniami sojuszniczymi brałem udział w pracach planistycznych we wszystkich fazach przygotowawczych, zarówno na szczeblu dowództw strategicznych sojuszu jak i resortu obrony narodowej. Stanowiłem specyficzny Centralny Punkt Kontaktowy na szczeblu resortu ON.

[7] Decyzja Nr 58/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 28 marca 2002 r. w sprawie przeprowadzenie w Rzeczypospolitej Polskiej sojuszniczego ćwiczenia strategicznego z udziałem wojsk pod kryptonimem „STRONG RESOLVE 2002";

Rozkaz Nr 266/Oper/P-3 Szefa Sztabu Generalnego WP z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie przygotowania i przeprowadzenia w marcu 2002 r. sojuszniczego ćwiczenia strategicznego z udziałem wojsk pod kryptonimem „STRONG RESOLVE 2002";

Rozkaz Nr 58/Oper/P-3 Szefa Sztabu Generalnego WP z dnia 15 lutego 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad udziału jednostek Sił Zbrojnych RP w sojuszniczym ćwiczeniu strategicznym z udziałem wojsk pod kryptonimem „STRONG RESOLVE 2002;

rium ćwiczenia. W pracach Grupy uczestniczyłem jako członek Centrum Operacyjno - Koordynacyjnego, które sprawowało kierownicze funkcje Grupy Operacyjnej.

Zdobyte na tym polu doświadczenia, poparte analizą aktów prawnych oraz obserwacją naukową, pozwalają na tym etapie badań stwierdzić, że powodzenie operacji obronnej wymaga znacznego zaangażowania pozamilitarnych struktur Państwa w proces wsparcia wojsk koalicyjnych. W aktualnym stanie prawno - organizacyjnym Rzeczypospolitej Polskiej wsparcie to jest mało skuteczne, gdyż wynika przede wszystkim z dobrych kontaktów interpersonalnych oraz dobrej woli jego uczestników. Brak jest precyzyjnie określonych celów i zadań, funkcji i kompetencji w tym obszarze dla poszczególnych szczebli administracyjnych państwa (rządowych i samorządowych).

Z tego powodu istnieje pilna i uzasadniona potrzeba podjęcia dalszych badań:

1) określających aktualny stan prawno – organizacyjny, których wynikiem będzie stwierdzenie wydolności organizacyjnej obecnego systemu obronnego RP odpowiedzialnego za wsparcie udzielane przez Państwo - Gospodarza;
2) wskazanie ewentualnych sposobów poprawy efektywności działania tego systemu poprzez wskazanie celów i zadań, funkcji i kompetencji właściwym organom administracji państwowej i określenie ich wzajemnych relacji organizacyjnych.

1.2. Przedmiot, cel badań oraz problem naukowy

Przedmiotem badań będą:

Stan prawny oraz struktury organizacyjne administracji publicznej w obszarze systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej oraz wybranych państw członkowskich Sojuszu Północnoatlantyckiego (Republika Federalna Niemiec, Dania, Norwegia) odpowiedzialnego za udzielanie wsparcia wojskom własnym i sojuszniczym (HNS).

Zidentyfikowany powyżej przedmiot wskazuje na konieczność podjęcia badań w celu:

„Opracowania założeń teoretycznych (modelu) przygotowania i realizacji zadań w obszarze HNS przez administrację publiczną."

Zakłada się, że osiągniecie celu badań będzie możliwe poprzez rozwiązanie problemu, wyrażonego pytaniem:

„Jak administracja publiczna powinna kierować przygotowaniem i realizacją zadań HNS w państwie, aby wykorzystać potencjał obronny dla skutecznego wsparcia sojuszników w czasie wspólnych działań na terytorium kraju?"

Tak sformułowany problem główny wymagać będzie rozwiązania następujących problemów cząstkowych:

1. ***Jakie cele, funkcje i zadania mają spełniać organy administracyjne państwa będącego członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego w obszarze HNS?***
2. ***Czym charakteryzuje się struktura organizacyjna Wsparcia Państwa Gospodarza i jaka jest jego specyfika w Polsce?***
3. ***Co należy doskonalić lub zmieniać w organach administracyjnych RP, aby stworzyć pożądaną strukturę organizacyjną Wsparcia Państwa Gospodarza?***
4. ***Jak wygląda stan prawno – organizacyjny regulujący zadania administracji publicznej RP w aspekcie wsparcia udzielanego przez Państwo - Gospodarza w porównaniu z wybranymi państwami europejskimi Sojuszu Północnoatlantyckiego?***

1.3. Hipoteza robocza

Wynik wstępnych badań, obejmujących analizę literatury przedmiotu, doświadczenia ż ćwiczeń sojuszniczych i wnioski z obserwacji naukowej, pozwala sformułować hipotezę roboczą:

Wprowadzenie przez Sojusz Północnoatlantycki nowej koncepcji strategicznej opartej na prowadzeniu jednocześnie dwóch operacji w teatrze: jednej zgodnej z Art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego (obrona kolektywna); drugiej opartej na scenariuszu Reagowania Kryzysowego (CRO – Crisis Response Operation) – zobowiązuje do dostosowania zadań administracji publicznej RP (pozamilitarny podsystem obronny) do nowych potrzeb.

Celem skutecznego wprowadzenie nowej strategii, do końca 2004 roku Sojusz zamierza wprowadzić w życie koncepcję użycia tzw. Wielonarodowych Połączonych Zgrupowań Operacyjnych (CJTF – Combined Joined Task Force).

Wstąpienie Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 12 marca 1999 r. do NATO zmieniło strategię obronności państwa, która zakłada obronę kolektywną - Strategia Bezpieczeństwa Państwa – przyjęta przez rząd RP w dniu 4 stycznia 2000 r.

Realizacja tej strategii wymaga przyjęcia na terytorium RP wojsk sojuszniczych (CJTF) i zapewnienie im przez Państwo - Gospodarza wszechstronnej pomocy, celem sprawnego wykonania postawionego przed nimi zadania (Wsparcie Państwa Goszczącego – HNS). Wywiązanie się z powyższych zadań wymaga opracowania nowych lub znowelizowania istniejących aktów prawnych, które dostosują cele i zadania, funkcję i kompetencję administracji publicznej w obszarze HNS do oczekiwanych. Po wdrożeniu aktów prawnych powinna powstać wydolna i efektywna struktura organizacyjna administracji publicznej w obszarze HNS. Jest to kluczowym elementem obronności państwa i dlatego z powodzeniem może być wykorzystana do wsparcia wojsk własnych w okresie przed uzyskaniem pomocy państw sojuszniczych. Kierowanie systemem Wsparcia Państwa Gospodarza może być bardziej skuteczne, dlatego należy zbadać zasadność powołania Pełnomocnika Rządu ds. udzielania Wsparcia przez Państwo – Gospodarza o odpowiednich kompetencjach[8].

Uzyskanie założonych celów wymaga sformułowania realizację następujących zadań badawczych:

1. ***Określić aktualny stan prawny oraz struktury organizacyjne administracji publicznej w obszarze HNS.***
2. ***Wykazać specyfikę struktury organizacyjnej Wsparcia Państwa Gospodarza mającą wpływ na system obronny państwa.***
3. ***Określić wymagania i potrzeby struktury organizacyjnej Wsparcia Państwa Gospodarza w systemie obronnym państwa.***
4. ***Opracować zarys zbioru zadań i jego struktury organizacyjnej dla organów administracji publicznej wynikających z wypełniania przez państwo roli gospodarza jako elementu jego systemu obronnego.***

1.4. Metody badawcze

Do rozwiązania problemów badawczych i weryfikacji przyjętych hipotez roboczych stosowane będą metody analizy, syntezy, porównania, uogólnienia, obserwacji wewnętrznej oraz inne dobrane do potrzeb wynikających z prowadzonych badań.

---

[8] Obecnie role kierowniczą w państwie pełni Szef Generalnego Zarządu Logistyki SG WP jako Pełnomocnik Ministra Obrony Narodowej ds. HNS – decyzja Ministra Obrony Narodowej nr 260/ MON z dnia 25 października 2001 r.

W początkowym etapie procesu badawczego zasadniczą rolę odegrały metody empiryczne. Pozwoliły one zebrać informację o zjawiskach i procesach, celach i zadaniach oraz funkcjach i kompetencjach administracji publicznej Rzeczypospolitej Polskiej w obszarze HNS. Skutkiem, czego było możliwe zdefiniowanie obszaru (przedmiotu) badań, jego celu oraz postawienie hipotez roboczych. Zasadniczą metodą badań naukowych na tym etapie była analiza systemowa i obserwacja naukowa.

Metoda analizy systemowej pozwoliła na:

* wytyczenie ogólnych celów badania systemu obronności Rzeczypospolitej Polskiej z położeniem nacisku na wypełnienie przez elementy tego systemu zobowiązań wynikających z faktu przystąpienia Polski do Traktatu Północnoatlantyckiego;
* poznanie relacji zachodzącymi pomiędzy elementami systemu obronności RP w związku wypełnianiem przez jego ogniwa zobowiązań wynikających z konieczności świadczenia przez nie usług w ramach wypełniania zadań państwa gospodarza;
* kompleksowe ujęcie wszystkich elementów struktury organizacyjnej systemu obronności RP w obszarze HNS i wstępujących między nimi relacji i połączeń;
* identyfikację i opis procesów, relacji, otoczenie bezpośredniego i wtórnego systemu obronności RP w obszarze HNS.

Metoda obserwacji naukowej posłużyła głównie do rozpoznawania, wyróżniania i wartościowania systemu organizacyjnego obronności RP w obszarze HNS podczas przygotowania i prowadzenie na terytorium Polski sojuszniczego ćwiczenia strategicznego z użyciem wojsk pk. „STRONG RESOLVE 2002". Pozwoliła ona zidentyfikować procesy i zjawiska zachodzące w obszarze funkcjonowania administracji publicznej Rzeczypospolitej Polskiej odpowiedzialnej za realizację zadań z zakresu HNS, wyodrębnić cechy ilościowo jakościowe tych zjawisk i procesów. Głównymi problemami badanymi z wykorzystaniem obserwacji były ustalenia dotyczące:

* elementów systemu obronności RP uczestniczącego w procesie udzielania wsparcia wojskom sojuszniczym (obszar HNS);

* celów i zadań oraz funkcje i kompetencje administracji publicznej RP, tworzącej elementy tego systemu;
* stan prawno – organizacyjny działania systemu w obszarze HNS.

Poprzez **analizę** publikacji doktrynalnych dowództw NATO i wybranych państw sojuszniczych, a następnie dokonując **syntezy** na drodze **dedukcji** nastąpiło **uogólnienie i zdefiniowanie** pojęcia Wsparcie Państwa Gospodarza. **Analizie** poddane zostały wnioski i doświadczenia Polski i wybranych państw Sojuszu w obszarze udzielania wsparcia wojskom sojuszniczym w aspekcie historycznym, a także aktualny stan prawny oraz struktury organizacje administracji publicznej RP oraz wybranych państw członkowskich Sojuszu odpowiedzialnych za udzielenie wsparcia siłom sojuszniczym.

Synteza posłużyła do opracowania celów i zadań oraz funkcji i kompetencji dla administracji publicznej RP w obszarze HNS.

Poprzez **porównanie** struktur organizacyjnych administracji publicznej Rzeczypospolitej Polskiej realizujących zadania z obszaru HNS z wybranymi państwami członkowskimi NATO oraz obserwację wewnętrzną (udział w przygotowaniu struktur państwa do ćwiczenia „Strong Resolve 2002") zostały zweryfikowane cele i zadania, funkcje i kompetencje administracji publicznej RP w tej dziedzinie.

Uogólnienie posłużyło do opracowania projektów nowych lub nowelizacji istniejących aktów prawnych, które uregulują zadania i kompetencje oraz strukturę organizacyjną organów administracji publicznej RP odpowiedzialnej za wsparcie udzielane przez Państwo – Gospodarza.

Stosowanie Metod takich jak: synteza, porównanie, analogia i uogólnienie mają pozwoliło kojarzyć i łączyć poszczególne fakty naukowe. Wykorzystanie tych metod umożliwiło odtworzenie badanych zjawisk i procesów zachodzących w obszarze współdziałania elementów systemu obronności państwa w trakcie realizacji przez odpowiednie ogniwa administracji publicznej zadań z zakresu HNS. Przy wykorzystaniu powyższych metod formułowano konkluzje, wnioski i twierdzenia weryfikujące hipotezę roboczą.

1.5. Analiza literatury przedmiotu

Wstępna analiza literatury przedmiotu wskazuje, że obszar ten nie został szeroko opracowany w postaci zwartych monograficznych publikacji lub, chociaż w postaci artykułów zamieszczanych w prasie fachowej. Problem ten był pragmatycznie rozwiązywany przez ówczesne władze polskie udzielając w latach 1956 – 1993 wszechstronnej pomocy jednostkom wojskowym b. Armii Radzieckiej stacjonującym na terytorium państwa polskiego. Działań tych nie określano jako wsparcie udzielane przez państwo goszczące (HNS). Mariusz Lesław Krogulski, co prawda, w swojej publikacji porusza tę tematykę, jednakże z innego punktu widzenia. Uwypuklając „braterskie" stosunki polsko – radzieckie, które w istocie sprowadzały się, zdaniem autora, do okupacji terytorium polskiego.[9] Niemniej jednak, stosowane w praktyce przez władze PRL rozwiązania prawno – organizacyjne w obszarze niezidentyfikowanym jako HNS są warte analizy oraz uogólnienia, co może mieć niebagatelne znaczenie przy próbie stworzenia racjonalnego systemu celów i zadań funkcji, funkcji i kompetencji organów administracji publicznej RP dostosowanych aktualnych wymogów HNS.

Akademia Obrony Narodowej w Warszawie wydała trzy opracowania naukowe Hieronima Szafrana. Odnoszą się one do współpracy cywilno – wojskowej w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego, wsparcia pobytu i działań sojuszniczych na terytorium Polski oraz zadań obrony terytorialnej w realizacji zadań państwa gospodarza.[10] Opracowania poruszają zagadnienia wsparcia pobytu wojsk sojuszniczych z w kontekście zadań obrony terytorialnej. Szereg wniosków zbudowanych na syntezie powyższych opracowań pozwoli na twórcze ich zaadoptowanie do celów i zadań, funkcji i kompetencji odpowiednich organów administracji publicznej RP.

Kolejną grupą publikacji, która pośrednio wiąże się z przedmiotem badań, są to wydawnictwa teoretycznie odnoszące się do prawa międzynarodowego publicznego, prawa administracyjnego, systemów prawnych poszczególnych państw wobec norm

---

[9] Mariusz Lesław Krogulski, Okupacja w imię sojuszu. Armia Radziecka w Polsce w latach 1956 – 1993, Von Borowiecky, Warszawa 2001.

[10] Hieronim Szafran, Współpraca cywilno wojskowa: Polska – NATO, AON, Warszawa 1999; Wsparcie pobytu i działań wojsk sojuszniczych na terytorium Polski: (Host Nation Support), AON, Warszawa 2000; Obrona terytorialna w realizacji zadań państwa gospodarza. Cz. 1, Cz. 2, studium analityczne, opracowanie zbiorowe, AON, Warszawa 2002.

prawa międzynarodowego oraz publikacje z zakresu obronności państwa i jego systemów obronnych. Ze względu na różnorodność i wielowątkowość takich publikacji, trudno je wszystkie w tym miejscu ująć, jednoznacznie klasyfikując. Analiza tej grupy publikacji poszerza wiedzę teoretyczną i pozwala na przedstawienie i umocowanie problematyki badań na podstawach popartych szerszym dorobkiem teoretycznym wielu specjalistów i naukowców.

Zasadniczymi dokumentami, które stanowią podstawę badań w prowadzonych analizach oraz syntezach, a ślad za tym pozwalające na konkluzje i wnioski, są dokumenty źródłowe. Należą do nich wszelkiego rodzaju doktryny, dokumenty normatywne (STANAG'i), podpisane umowy międzynarodowe, akty prawne regulujące tan obszar działalności (konstytucje, ustawy, rozporządzenia).

1.6. Przebieg badań

Realizowany w ramach rozprawy proces badań ujęty został w klasyczny model postępowania badawczego opisywany przez Wacława Pytkowskiego w publikacji pt. „Organizacja badań i ocena prac naukowych"[11]. Proces ten rozpoczęto od zbadania aktualnego stanu wiedzy w badanym obszarze. Następnie bazując na faktach związanych z trudnościami prawno – organizacyjnymi, ustalono braki jasno sprecyzowanych celów i zadań oraz funkcji i kompetencji właściwych organów administracyjnych Rzeczypospolitej Polskiej. Dotyczy to zwłaszcza obszaru zapewnienia przez Polskę występującej w roli państwa gospodarza, w szczególności podczas sojuszniczego ćwiczenia strategicznego z użyciem wojsk pk. „STRONG RESOLVE 2002" i ukazało aktualny stan prawny i wiedzy w tym zakresie.

Koncepcję realizacji celu badań i rozprawy oraz sposobu weryfikacji hipotezy roboczej przedstawiono w modelu badań na rysunku 2. Przebieg badań podzielono na trzy etapy. W etapie wstępnym wypracowano oraz zweryfikowano hipotezę roboczą oraz przedstawiono koncepcję rozprawy doktorskiej. Rezultat badań na tym etapie poddano pod osąd w Katedrze Obrony Terytorialnej i Cywilnej. Po uwzględnieniu rzeczowych uwag koncepcję rozprawy przedstawiono na posiedzeniu Rady Naukowej Wydziału Strategiczno – Obronnego Akademii Obrony Narodowej. Wynikiem było

---

[11] Wacław Pytkowski , Organizacja badań i ocena prac naukowych, PWN, Warszawa 1981

zatwierdzenie przez Radę Wydziału celu, problemu badawczego, hipotezę roboczą oraz układu rozprawy i wszczęcie we wrześniu 2002 roku przewodu doktorskiego.

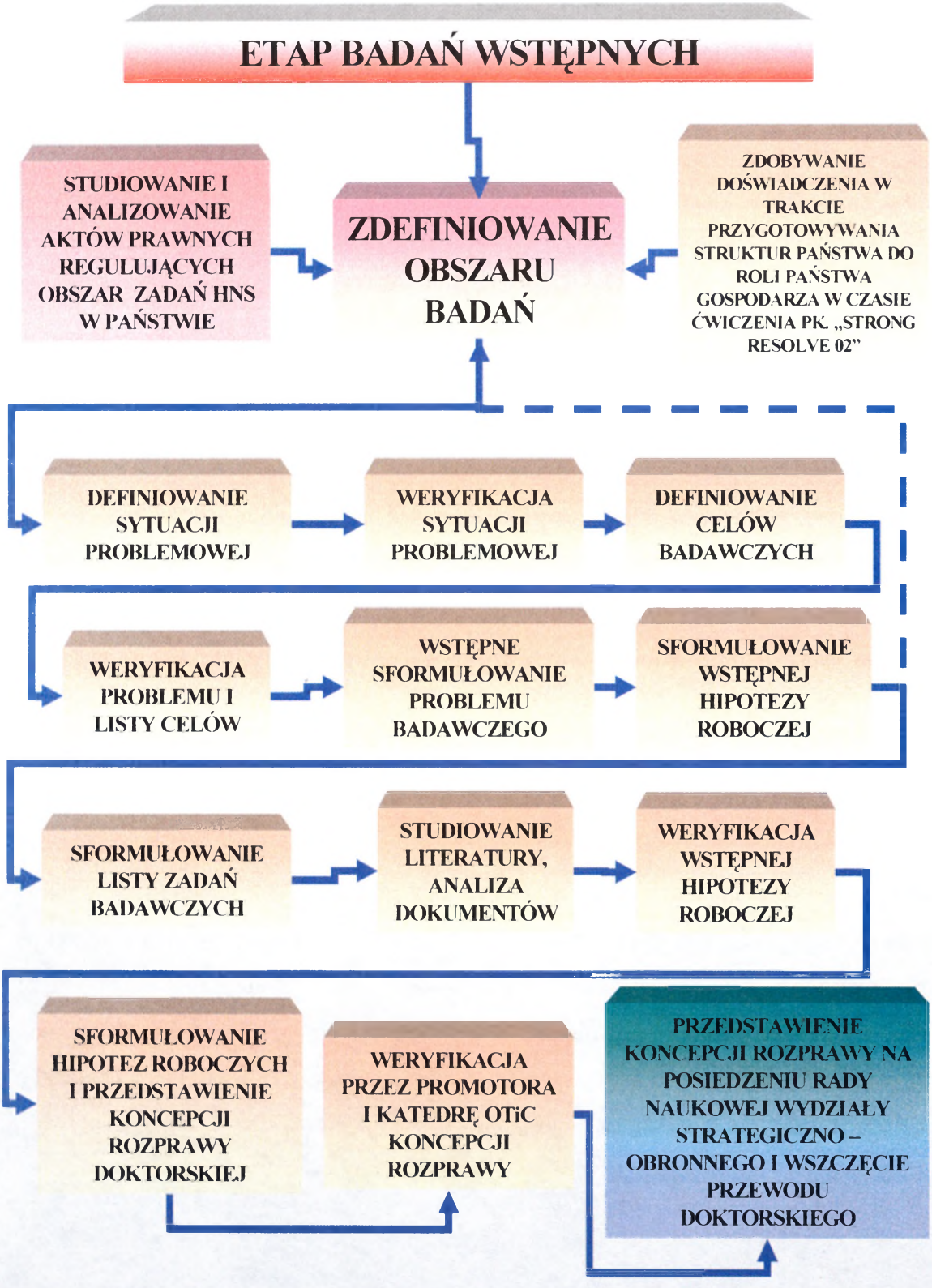
Badania nad problematyką rozprawy doktorskiej rozpoczęto od rozpoznania problemu naukowego i przyjęcia koncepcji pracy. Rozpoznanie problemu nastąpiło podczas mojej trzyletniej pracy badawczej równolegle z zaangażowania się proces przygotowania elementów struktur resortu obrony narodowej oraz cywilnych resortów do wypełniania zadań wynikających z faktu planowania przez Naczelne Dowództwo Sojuszu Północnoatlantyckiego Obszaru Atlantyku (ACLANT) przeprowadzenie na terytorium Polski ćwiczenia z użyciem wojsk.

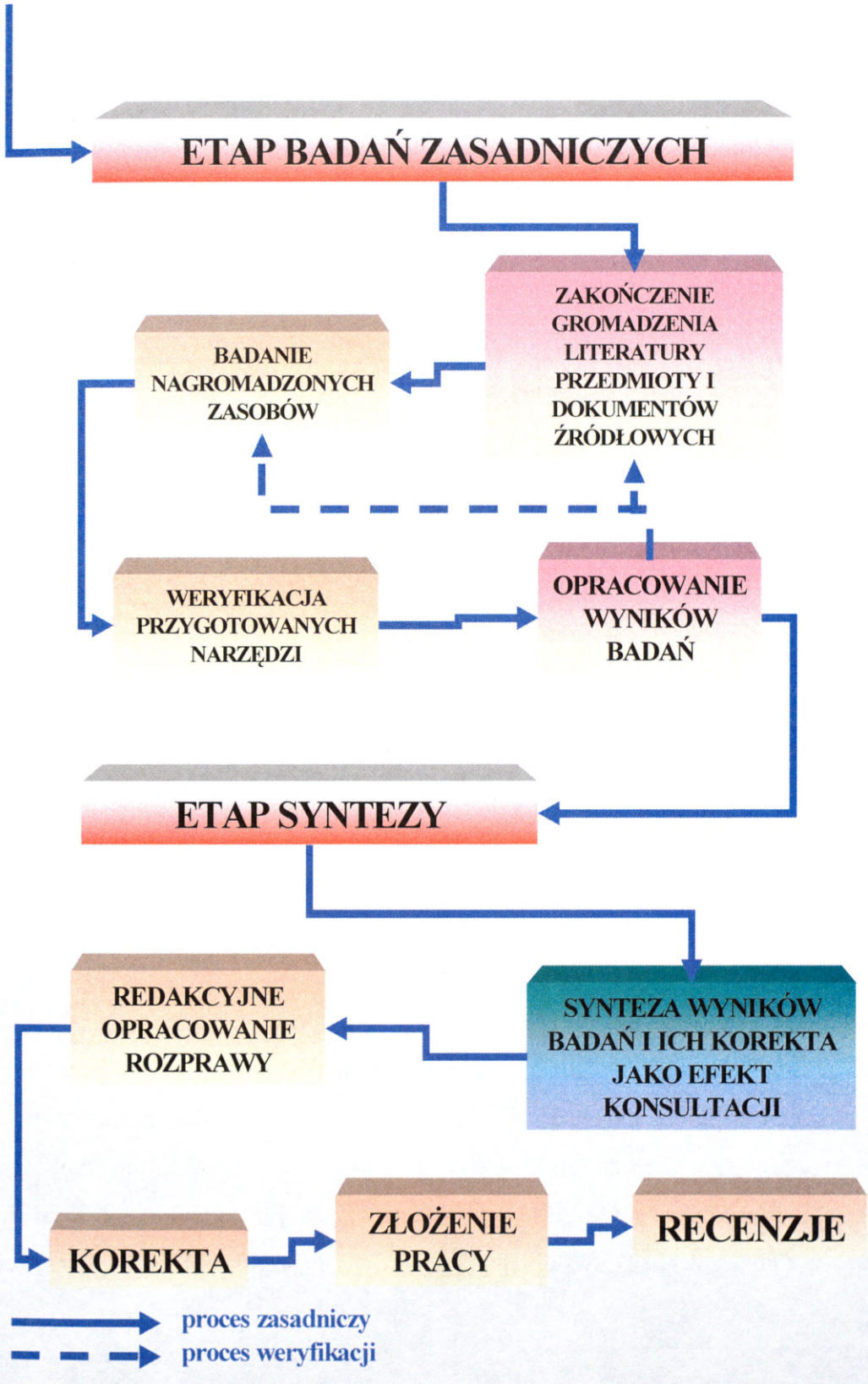
Następnym etapem była faza realizacji tych zadań badawczych w czasie prowadzenia ćwiczenia. Efektem badań było przyjęcie hipotezy roboczej w oparciu o krytyczną ocenę materiałów źródłowych, na które złożyły się:

* przygotowane w toku prac planistycznych akta prawne;
* sprawozdania oraz osobisty udział w komitetach i zespołach powołanych do przygotowania struktur państwa do wykonania tego typu zadań;
* omówienia i wnioski z przeprowadzonego ćwiczenia pk. „STRONG RESOLVE 2002"
* materiały z prac w syndykatach i warsztatach roboczych związanych z przygotowaniem ćwiczenia.

Kolejnym etapem weryfikowania hipotezy roboczej była analiza rozwiązań prawno organizacyjnych wybranych państw sojuszniczych i porównanie ich z odnośnymi rozwiązaniami w Polsce. Rezultaty tych badań przeświadczyły mnie w przekonaniu o konieczności podjęcia badań oraz słuszności podjętej koncepcji.

Końcowym etapem badań było ich naukowe uogólnienie i przedstawienie modelu rozwiązań prawno – organizacyjnych działania administracji publicznej Rzeczypospolitej Polskiej w misji państwa gospodarza.

ETAP BADAŃ WSTĘPNYCH
STUDIOWANIE I ANALIZOWANIE AKTÓW PRAWNYCH REGULUJĄCYCH OBSZAR ZADAŃ HNS W PAŃSTWIE
ZDEFINIOWANIE OBSZARU BADAŃ
ZDOBYWANIE DOŚWIADCZENIA W TRAKCIE PRZYGOTOWYWANIA STRUKTUR PAŃSTWA DO ROLI PAŃSTWA GOSPODARZA W CZASIE ĆWICZENIA PK. „STRONG RESOLVE 02"
DEFINIOWANIE SYTUACJI PROBLEMOWEJ
WERYFIKACJA SYTUACJI PROBLEMOWEJ
DEFINIOWANIE CELÓW BADAWCZYCH
WERYFIKACJA PROBLEMU I LISTY CELÓW
WSTĘPNE SFORMUŁOWANIE PROBLEMU BADAWCZEGO
SFORMUŁOWANIE WSTĘPNEJ HIPOTEZY ROBOCZEJ
SFORMUŁOWANIE LISTY ZADAŃ BADAWCZYCH
STUDIOWANIE LITERATURY, ANALIZA DOKUMENTÓW
WERYFIKACJA WSTĘPNEJ HIPOTEZY ROBOCZEJ
SFORMUŁOWANIE HIPOTEZ ROBOCZYCH I PRZEDSTAWIENIE KONCEPCJI ROZPRAWY DOKTORSKIEJ
WERYFIKACJA PRZEZ PROMOTORA I KATEDRĘ OTiC KONCEPCJI ROZPRAWY
PRZEDSTAWIENIE KONCEPCJI ROZPRAWY NA POSIEDZENIU RADY NAUKOWEJ WYDZIAŁY STRATEGICZNO – OBRONNEGO I WSZCZĘCIE PRZEWODU DOKTORSKIEGO

Rys. 2. Przebieg procesu badawczego

1.7. Podstawowe pojęcia i definicje związane z obszarem badań

Rozwiązanie głównego problemu badawczego wymaga jednoznacznego rozumienia terminów użytych do opisu przedmiotu badań. W sytuacji, gdy spotyka się różne pojęcia i wyjaśnienie tych samych zjawisk i problemów, zasadnym jest przyjęcie zbioru pojęć i definicji związanych z obszarem badań i stosowanych w procesie badawczym.

Prawo międzynarodowe - zespół norm regulujących stosunki wzajemne między państwami oraz organizacjami międzynarodowymi i innymi uczestnikami stosunków międzynarodowych mających zdolność do działania w stosunkach międzynarodowych[12].

Umowa międzynarodowa - porozumienie międzynarodowe zawarte w formie pisemnej między państwami i regulowane prawem międzynarodowym, ujęte czy to w jednym dokumencie czy też dwu lub więcej pozostających ze sobą w związku dokumentach bez względu na jego szczególną nazwę[13].

W polskim wewnętrznym systemie prawnym **umowa międzynarodowa** oznacza – „porozumienie między Rzeczpospolitą Polską a innym podmiotem lub podmiotami prawa międzynarodowego, regulowane przez prawo międzynarodowe, niezależnie od tego, czy jest ujęte w jednym dokumencie czy w większej liczbie dokumentów, bez względu na jego nazwę oraz bez względu na to, czy jest zawierane w imieniu państwa, rządu czy ministra kierującego działem administracji rządowej właściwego do spraw, których dotyczy umowa międzynarodowa"[14]

Wsparcie Państwa Goszczącego (HNS – Host Nation Support) - cywilna i wojskowa pomoc udzielana w czasie pokoju, kryzysu, konfliktu i wojny przez Państwo Gospodarza siłom sojuszniczym i organizacjom NATO, które znajdują się na terytorium Państwa Gospodarza lub są w tranzycie przez to terytorium lub na wodach w pobliżu obiektów Państwa Goszczącego. Podstawą takiej pomocy są zobowiązania wynikające z sojuszu z NATO i PdP, bądź z umów zawartych pomiędzy Państwem

---

[12] R. Bierzanek, J. Symonides, Prawo międzynarodowe publiczne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994, s. 12.

[13] Konwencja wiedeńska o umowach międzynarodowych – ratyfikowana przez Polskę w 1990 r. (Dz. U. Nr 74, poz. 439)

[14] Ustawa z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych art. 2, ust. 1 (Dz. U. Nr 39, poz. 433)

Goszczącym, organizacjami NATO i państwami, których siły operują na terytorium Państwa Goszczącego[15]

Siły Zbrojne - w niniejszej rozprawie określenie "siły zbrojne" oznacza wszelkie rodzaje sił zbrojnych dowodzonych przez NATO włącznie z całym personelem, zwierzętami sprzętem i środkami materiałowymi, jak również wszelkie cywilne elementy takich sił w rozumieniu Umowy między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych (Dz. U. z 2000 r., Nr 21, poz. 257) – tzw. NATO SOFA, Protokółu dotyczący statusu międzynarodowych dowództw wojskowych, ustanowionych na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego (Dz. U. z 2000 r., Nr 64, poz. 746) - tzw. Protokółu Paryskiego oraz Umowy między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego, a innymi państwami uczestniczącymi w Partnerstwie dla Pokoju, dotycząca statusu ich sił zbrojnych, oraz jej Protokół dodatkowy (Dz. U. z 1998 r., Nr 97, poz. 605) – tzw. SOFA PdP. Termin ten obejmuje również wszelkie okręty, statki powietrzne, pojazdy, dostawy i zapasy oraz wszelkie środki transportu lądowego powietrznego i morskiego łącznie ze służbami wsparcia i kontrahentami niezbędnymi dla rozwinięcia lub wspierania tych sił.

Operacje NATO - działania wojskowe lub realizowanie wojskowej misji strategicznej, taktycznej, usługowej, szkoleniowej lub administracyjnej i militarnej; proces prowadzenia walki łącznie z atakiem, przemieszczaniem się, zaopatrywaniem i manewrami niezbędnymi dla osiągnięcia celów dowolnej bitwy lub kampanii. "Operacje" te będą prowadzone przez siły zbrojne dowodzone przez NATO i obejmują również ćwiczenia wojskowe.

Dowódca NATO - Dowódca wojskowy występujący w zintegrowanej strukturze wojskowej NATO, jako określonego szczebla dowództwa wielonarodowego, którego status jest zgodny z Protokołem Paryskim.

Dowódca Operacyjny NATO – Dowódca NATO dowodzący operacją NATO.

Organizacje NATO – Organy powołane na mocy art. 9 Traktatu Północnoatlantyckiego (Dz. U. z 2000 r., Nr 87, poz. 970) przez Radę Północnoatlantycką po-

---

[15] Uchwała Nr 19/2001 Rady Ministrów z dnia 7 marca 2001 r. w sprawie związania Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Naczelnym Dowództwem Sił Sprzymierzonych Obszaru Atlantyku w sprawie zapewnienie wsparcia państwa gospodarza dla Sił Zbrojnych NATO i Partnerstwa dla Pokoju podczas ćwiczenia „STRONG RESOLVE 02" przez podpisanie.

siadające osobowość prawną i zdolność do czynności prawnych w rozumieniu międzynarodowego prawa publicznego i działające w oparciu o Umowę dotyczącą statusu Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, przedstawicieli narodowych i personelu międzynarodowego (Dz. U z 2000 r., Nr 64, poz. 736).

Dowództwa NATO - Międzynarodowe Dowództwa Wojskowe w zintegrowanej strukturze dowodzenia NATO działające w oparciu o Protokół Paryski. Pojęcie to obejmuje tymczasowe oddziały lub jednostki powołane przez te dowództwa w celu wykonania określonego zadania np. Wielonarodowe Połączone Zgrupowanie Operacyjne (CJTF).

Dowództwa Międzynarodowe - synonim Dowództw NATO.

Dowództwa Narodowe - Dowództwa narodowych sił zbrojnych oddane na podstawie odrębnego porozumienia (TOA – Transer of Authority) pod dowództwo i kontrolę operacyjnego dowódcy NATO.

Dowództwo Wielonarodowe - Dowództwo, którego personel pochodzi z więcej niż jednego państwa, zostało sformowane na podstawie umowy państw uczestniczących i podlega dowództwu i kontroli dowódcy operacyjnemu NATO.

Państwa Wysyłające (SNs - Sending Nations) - państwa, które wydzielają siły zbrojne poza własne granice, wspierając operacje dowodzone przez NATO.

Państwo Gospodarz (HN - Host Nation) - Rzeczypospolita Polska w przypadku operacji NATO prowadzonych na terytorium polskim.

Dowództwo lub Dowódcy Strategiczni (SCs – Strategic Commanders/Commmands) - Naczelny Dowódca (Dowództwo) Sił Sprzymierzonych Obszaru Atlantyku (SACLANT/ACLANT) oraz Naczelny Dowódca (Dowództwo) Sił Sprzymierzonych Europy (SACEUR/SHAPE).

Koszty - wydatki związane z utworzeniem, wsparciem i utrzymaniem narodowych, wielonarodowych lub międzynarodowych dowództw, sił lub formacji, a dzielą się na poniższe kategorie:

Wspólne Koszty NATO - koszty uzgodnione uprzednio jako kolektywna odpowiedzialność Sojuszu,

Koszty Dzielone - koszty uzgodnione uprzednio jako ponoszone wspólnie przez więcej niż jeden kraj. Porozumienia w zakresie Kosztów Dzielonych są zazwy-

czaj zawierane w oparciu o formułę określoną szczegółowo w odpowiednich Porozumieniach Technicznych (TA) lub we Wspólnych Porozumieniach Wdrożeniowych (JIAs).

Bezpośrednie Koszty Narodowe - koszty ponoszone przez pojedyncze państwo związane z utrzymaniem narodowych komponentów.

Wspólny Budżet NATO - fundusze wydzielane przez państwa NATO dostępne po zatwierdzeniu poprzez budżety tych państw dla pokrycia Wspólnych Kosztów ponoszonych podczas prowadzenia określonych w nich operacji lub ćwiczeń.

Nota Akcesyjna (NOA – Note of Accession) - dokument deklarujący zamiar uczestniczenia Państwa Wysyłającego w porozumieniach o HNS w związku z określoną operacją dowodzoną przez NATO.

Deklaracja Intencji (SOI – Statemet of Intention) - dokument przedstawiający zamiar uczestnictwa Państwa Wysyłającego w porozumieniach o HNS w ramach postanowień ogólnego porozumienia (MOU – Memorandum of Understanding) jednakże pod warunkiem pewnych określonych zastrzeżeń. Państwo Gospodarz potwierdzi, czy zastrzeżenia te mogą być nie zaakceptowane w obszarze zapewnienia Wsparcia Państwa Gospodarza.

Porozumienie Techniczne (TA – Technical Arrangement) - uzgodnienia wynikające z porozumienia o HNS w zakresie określonej operacji lub ćwiczeń. Dokument ten określa szczegółowo obowiązki i procedury dotyczące zapewnienia i udzielenia Wsparcia Państwa Gospodarza (HNS) na rzecz Dowódcy Operacyjnego NATO i Państw Wysyłających SN(s).

Wspólne Porozumienie Wykonawcze (JIA – Joint Implementation Arrangement) - porozumienie pomiędzy umawiającymi się stronami ustanawiające ich zobowiązanie w zakresie wydzielania i otrzymania Wsparcia Państwa Gospodarza. Porozumienie to obejmuje szczegółowe informacje o wymaganym i oferowanym wsparciu, specyficznych procedurach obowiązujących na danym terenie w zakresie wdrażania i zwrotu kosztów lub warunków płatności.

Wspólny Komitet Sterujący ds. Wsparcia Państwa Gospodarza (JHNSSC – Joint Host Nation Support Steering Commitee) - komitet utworzony oraz współprzewodniczony przez Państwo Gospodarza i Dowódcę Operacyjnego NATO. Komi-

tet, w którego skład wchodzą upoważnieni przedstawiciele ze wszystkich Państw Wysyłających, Państwa Gospodarza i Dowódcy (dców) NATO, zbiera się celem opracowania niezbędnych porozumień rozszerzających dotyczących HNS takich jak Porozumienie Techniczne (TA) oraz Wspólne Porozumienie Wdrożeniowe (JIA).

Rejony Operacyjne - rejony znajdujące się na terytorium Państwa Gospodarza przeznaczone dla celów operacyjnych i/lub wsparcia logistycznego dla sił dowodzonych przez NATO celem prowadzenia operacji lub ćwiczeń. Rejony te podporządkowane właściwemu Dowódcy Strategicznemu (SC), przydzielone są Dowódcy Operacyjnemu NATO.

Rozdział 2.

Doświadczenia administracji publicznej państw NATO i Polski we wspieraniu wojsk sojuszniczych na terenie kraju

2.1. Analiza stanu prawnego

W kresie ponad pięćdziesięcioletniego istnienia Sojuszu Północnoatlantyckiego państwa członkowskie Traktatu zawarły osiem umów międzynarodowych zwanych też jako dorobek prawny NATO (NATO Acquis). Umowy te regulują najważniejsze dziedziny współpracy państw członkowskich NATO w zakresie jednolitej polityki obronnej. Umowy te maja charakter uszczegóławiający i uzupełniający w stosunku do Traktatu Północnoatlantyckiego (Dz. U. z 2000 r., Nr 87, poz. 970), który został zawarty 4 kwietnia 1949 roku w Waszyngtonie i wszedł wżycie 24 sierpnia 1949 roku. Są to następujące akty prawnomiędzynarodowe:

1. Akty dotyczące statusu sił zbrojnych tzw. SOFA:
   - Umowa między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych, sporządzona w Londynie dnia 19 czerwca 1951 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 21, poz. 257) dalej zwana NATO SOFA;
   - Umowa między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego, a innymi państwami uczestniczącymi w Partnerstwie dla Pokoju, dotycząca statusu ich sił zbrojnych, oraz jej Protokół dodatkowy, sporządzona w Brukseli 19 czerwca 1995 roku (Dz. U. z 1998 r., Nr 97, poz. 605) dalej zwana SOFA PdP;
2. Umowa dotycząca statusu Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, przedstawicieli narodowych i personelu międzynarodowego, sporządzona w Ottawie 20 września 1951 roku (Dz. U z 2000 r., Nr 64, poz. 736) dalej zwana porozumieniem ottawskim;
3. Protokół dotyczący statusu międzynarodowych dowództw wojskowych, ustanowionych na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzony w Paryżu dnia 28 sierpnia 1952 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 64, poz. 746) dalej zwany protokołem paryskim;

4. Umowa o wzajemnej ochronie tajemnicy wynalazków dotyczących obronności, w przypadku, których zostały złożone wnioski o udzielenie patentów, sporządzona w Paryżu dnia 21 września 1960 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 64, poz. 744);

5. Umowa Traktatu Północnoatlantyckiego o przekazywaniu informacji technicznych dla celów obronnych, sporządzona w Brukseli dnia 19 października 1970 roku (Dz. U. z 2000r., Nr 64, poz. 742);

6. Umowa w sprawie statusu przedstawicielstw i przedstawicieli państw trzecich przy Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzona w Brukseli dnia 14 września 1994 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 64, poz. 738) dalej zwana porozumieniem brukselskim;

7. Umowa między Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego o ochronie informacji, sporządzona w Brukseli dnia 6 marca 1997 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 64, poz. 740).

Depozytariuszem powyższych umów międzynarodowych jest rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Są one zdeponowane w archiwach Departamentu Stanu.

Powyżej wymienione dokumenty, stanowią osnowę prawną Sojuszu Północnoatlantyckiego, lecz nie są jedynymi dokumentami o charakterze prawnym. W ramach współpracy wojskowej między państwami członkowskimi Traktatu Północnoatlantyckiego stosowane są porozumienia odnoszące się do zadań szczegółowych, dotyczące określonych zagadnień kodyfikacyjnych i standaryzacyjnych tzw. Porozumienia Standaryzacyjne STANAG - Standardization Agreements.

Zgodnie z wszelkimi kanonami prawa międzynarodowego publicznego, każda podpisana umowa międzynarodowa staje się jego materialnym źródłem.[16] Każde państwo, które posiada podmiotowość prawną w rozumieniu prawa międzynarodowego publicznego, chcąc realizować zaciągnięte zobowiązania międzynarodowe musi w swoich stosunkach wewnętrznych opierać na materialnych źródłach międzynarodowe-

[16] R. Bierzanek, J. Symonides – „*Prawo międzynarodowe publiczne*", PWN, Warszawa 1994, s. 68-70.

go prawa publicznego tj. podpisanych umowach. Zachodzi tutaj konieczność transformacji norm prawa międzynarodowego na zbiór norm prawa wewnętrznego. W tym względzie na gruncie nauki prawa istnieją dwie teorie: monizm i dualizm.[17] Dla odpowiedniego przedstawienia problemu, konieczne jest krytyczne porównanie tych teorii w aspekcie ich stosowania w przyjmowanych rozwiązaniach prawnych.

Teoria monistyczna uznaje, że prawo międzynarodowe i prawo wewnętrzne tworzą jeden system prawny, w którym normy pozostają względem siebie w porządku hierarchicznym. W zależności od ustalonej hierarchii między normami rozróżnia się monizm z prymatem prawa wewnętrznego i monizm z prymatem prawa międzynarodowego.

Pierwszy z kierunków traktuje prawo międzynarodowe jako zewnętrzne prawo państwowe, podporządkowane państwu i niezdolne do krępowania jego działalności. Kierunek ten wykształcił się w nauce niemieckiej pod wpływem Hegla i został skompromitowany przez narodowosocjalistyczną doktrynę prawa międzynarodowego.

Monizm z prymatem prawa międzynarodowego do dziś cieszy się uznaniem i jest najpełniej prezentowany w pracach szkoły wiedeńskiej. Wedle tej teorii wszystkie istniejące normy prawne stanowią jedność, w obrębie której prawo międzynarodowe jest wyższym porządkiem prawnym w stosunku do każdego porządku krajowego, w związku z czym ogranicza swobodę działania państwa.

Teoria ta jest jednak sprzeczna z praktyką stosowaną w prawie międzynarodowym. Zasady stosunków międzynarodowych nie muszą mieć bezpośrednich konsekwencji dla osób fizycznych. Trudno jest też wskazać w prawie międzynarodowym normy, które bezpośrednio przekładałyby się na normy prawa wewnętrznego (cywilne, rodzinne, karne).

Teoria dualistyczna stoi na stanowisku, ze prawo międzynarodowe oraz prawo wewnętrzne stanowią nie tylko dwie odrębne gałęzie, lecz całkowicie odrębne systemy, różniące się między sobą przedmiotem regulacji i źródłami. Zgodnie z tą teorią normy prawa międzynarodowego mogą uzyskać moc obowiązującą w porządku we-

[17] Tamże s. 20-22.

wnętrznym w drodze transformacji. Rozróżnia się przy tym transformację zwykłą, kiedy każda ratyfikowana umowa międzynarodowa jest ogłaszana w dzienniku ustaw, i transformację generalną, gdzie na podstawie ogólnej klauzuli zawartej w ustawie zasadniczej (konstytucji) – wszystkie normy wiążące państwo włączone są do prawa wewnętrznego.

Chcąc zbadać doświadczenia administracji publicznych wybranych państw NATO oraz Polski we wspieraniu wojsk sojuszniczych na terenie kraju w pierwszej kolejności należy poddać analizie wewnętrzny system prawny tych państw wobec norm prawa międzynarodowego i określić ogólne zadania państwa w obszarze zaciągniętych zobowiązań na tle norm prawa wewnętrznego.

2.2. Rozwiązania organizacyjno - prawne wybranych państw wobec norm prawa międzynarodowego

2.2.1. Republika Federalna Niemiec

Ustawa Zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec uchwalona 23 maja 1949 roku rozróżnia dwie grupy postanowień określający jej stosunek do porządku międzynarodowego:

* Postanowienia, które zajmują się wcieleniem prawa międzynarodowego do prawa wewnętrznego;[18]
* Postanowienia służące utrzymaniu pokoju, bezpieczeństwa, współpracy międzynarodowej.[19]

Z punktu widzenia przedmiotu rozważań na potrzeby rozprawy analizie zostaną poddane postanowienia określające włączanie zasad powszechnego prawa międzynarodowego oraz prawa traktatowego do wewnętrznego porządku prawnego Republiki Federalnej Niemiec. Problem ten jest złożony, gdyż – jak to się określa w doktrynie niemieckiej – kwestia stosunku prawa wewnętrznego i prawa międzynarodowego nie została w Konstytucji RFN jednoznacznie i całkowicie uregulowana. Ustawa Zasadnicza jedynie w art. 25 zawiera postawienie o włączeniu do systemu prawa wewnętrzne-

---

[18] Art. 25 oraz art 59 Konstytucji Republiki Federalnej Niemiec, The Basic Law (Grundgesetz) : The Constitution of the Federal Republic of Germany (May 23rd, 1949) / by Axel Tschentscher. –Würzburg: Jurisprudentia, 2002 (Studien zu Jurisprudenz und Philosophie ; Bd. 3/1) ISBN 3-8311-3932-6.

[19] Tamże, preambuła, art. 1 ust 2, art. 9 ust.2, art 24, 26, 32 i 73.

go „powszechnych reguł prawa międzynarodowego". Brak jest natomiast zapisu o takim włączeniu prawa traktatowego. Artykuł 59 Konstytucji RFN wskazuje jedynie na uprawnienie ciał ustawodawczych przy zawieraniu traktatów. [20]

Artykuł ten stwierdza:

„1. Prezydent federalny reprezentuje federację międzynarodowoprawnie. W imieniu federacji zawiera on umowy z państwami obcymi. Wysyła i przyjmuje posłów.

2. Układy, które regulują polityczne stosunki federacji lub dotyczą przedmiotów ustawodawstwa federalnego, wymagają zatwierdzenia lub współdziałania ciał w danym przypadku kompetentnych dla ustawodawstwa federalnego, w formie ustawy federalnej." [21]

W historii doktryny i praktyki konstytucyjnej, prawo niemieckie właściwe nie zajmowało się włączeniem prawa traktatowego do swojego systemu prawa wewnętrznego. W doktrynie niemieckiej panuje w zasadzie zgodność, co do tego, że Ustawa Zasadnicza nie zawiera żadnych jednoznacznych postanowień w zakresie włączenia prawa traktatowego do prawa wewnętrznego Niemiec. Podkreśla się fakt, że są to raczej przepisy formułujące pojedyncze przesłanki zawarcia umów, regulujące kompetencje poszczególnych organów państwowych. Przeważa przy tym przekonanie, iż prawo traktatowe powinno podlegać transformacji, aby mogło być obowiązujące w systemie prawa wewnętrznego. [22]

W niemieckiej doktrynie panuje powszechne przekonanie, że prawo traktatowe nie ma rangi wyższej od ustaw zwykłych, w przeciwieństwie do przypadków „powszechnych reguł prawa międzynarodowego". [23] W przypadku, kiedy stanowi ono cześć składową ustawy dotyczącej układu, ma rangę ustawy zwykłej. Zrównanie rangi prawa traktatowego z rangą ustaw zwykłych, poprzez działanie ogólnej zasady prawnej *„lex posteriori derogat legi priori"*- mającej zastosowanie w odniesieniu do prawa

---

[20] Jan Barcz „*System prawny RFN wobec norma prawa międzynarodowego – Doktryna i praktyka konstytucyjna"*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1986, s. 4

[21] The Basic Law (Grundgesetz): The Constitution of the Federal Republic of Germany (May 23rd, 1949) / by Axel Tschentscher. –Würzburg: Jurisprudentia, 2002 (Studien zu Jurisprudenz und Philosophie ; Bd. 3/1) ISBN 3-8311-3932-6.

[22] Jan Barcz „*System prawny RFN wobec norma prawa międzynarodowego – Doktryna i praktyka konstytucyjna"*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1986, s. 60 –63.

[23] art. 25 Konstytucji Republiki Federalnej Niemiec - zasada transformacji ogólnej

równego sobie rangą - spowodowało pojawienie się kwestii konfliktu miedzy tymi normami. Bezwzględne stosowanie tej zasady mogło stać się przyczyną naruszenia prawa międzynarodowego. Stało to się przyczyną uelastycznienia tej zasady zarówno w orzecznictwie jak i w doktrynie. W niemieckim orzecznictwie uznano, co prawda, ze późniejsza ustawa zwykle deroguje wcześniejsze prawo traktatowe, to jednak z reguły utrzymywano obowiązywanie prawa traktatowego stwierdzając, że stanowi ono uregulowanie szczegółowe (wykonawcze) w stosunku do późniejszej (sprzecznej w treści) ustawy zwykłej.

Kwestia bezpośredniego stosowania umowy międzynarodowej określana jest przez normy prawa wewnętrznego. W procesie wykładni wewnętrznej rozstrzyga się czy postanowienia umowy nadają się do bezpośredniego stosowania. W niemieckim systemie prawnym wykładni każdorazowo dokonują sądy. Z zasady bezpośredniemu stosowaniu podlegają takie umowy, których nie trzeba transformować na grunt prawa wewnętrznego (wydać aktów wykonawczych). Oznacza to, że umowa taka musi już w sobie zawierać elementy wykonawcze. W niemieckim systemie prawnym z reguły nie dopuszcza się do bezpośredniego stosowania umów międzynarodowych o charakterze politycznym tzn. układy regulujące polityczne stosunki federacji.[24]

Rząd federalny nie może zaciągnąć żadnych zobowiązań międzynarodowych bez zgody ciał ustawodawczych, jeżeli nie mógłby wypełnić tych zobowiązań jedynie na podstawie własnych kompetencji, bez współdziałania z ciałami ustawodawczymi. Układ, dla którego wypełnienie niezbędne jest rozporządzenie, wtedy nie stanowi przedmiotu ustawodawstwa federalnego, gdy rząd jest kompetentny do wydania takiego rozporządzenia. Reasumując w niemieckim systemie prawnym rozróżnia trzy rodzaje umów międzynarodowych:

* umowy dotyczące przedmiotów ustawodawstwa federalnego;
* umowy nie wywierające żadnych skutków prawnych w sferze wewnętrznej (układy polityczne);
* umowy, do których realizacji kompetentne są organy wykonawcze (umowy dotyczące podmiotu administracji publicznej).

---

[24] Jan Barcz „*System prawy [...]*., s. 66 –70.

Układy, które regulują polityczne stosunki federacji lub dotyczą przedmiotów ustawodawstwa federalnego wymagają w myśl art. 59, ust 2, zd. 1. zatwierdzenia przez ciała w dane sytuacji kompetentne do wydawania ustawodawstwa federalnego lub do ich współdziałania. Zatwierdzanie lub współdziałanie może nastąpić w formie ustawy federalnej. Ustawę federalną, na której mocy ciała ustawodawcze wyrażają wolę zatwierdzenia układu lub współdziałającą przy jego zawarciu określa się w niemieckiej literaturze przedmiotu jako ustawę zatwierdzającą, ustawę transformującą a czasem ustawę ratyfikacyjną.

Konstytucja RFN nie zawiera żadnych jednoznacznych przepisów określających zakres włączania prawa traktatowego do prawa wewnętrznego Niemieckiej Republiki Federalnej. Postanowienia art. 59 Konstytucji RFN formułują przesłanki zawarcia umów międzynarodowych i regulują kompetencje poszczególnych organów konstytucyjnych przy zawieraniu umów międzynarodowych. Zasadnicze kwestie, jak zakres wcielenia norm prawa traktatowego do prawa wewnętrznego, jego rangę w prawie wewnętrznym, regulowane są w drodze praktyki konstytucyjnej.

Praktyka konstytucyjna wskazuje, że w związku z art. 25 Konstytucji RFN istnieje tendencja do obniżania, w miarę możliwości, rangi prawa traktatowego do rangi ustaw zwykłych. Sprzeczność między normą prawa traktatowego a normą prawa wewnętrznego wynikającą z derogacji aktów prawa tej samej rangi, co może naruszać normy prawa traktatowego, ograniczana jest traktowaniem normy umownej jako uregulowania szczegółowego do (*lex specialis*) w stosunku do ustawy.

Analiza systemu prawnego Republiki Federalnej Niemiec w aspekcie norm prawa międzynarodowego rodzi pytanie:**jaką rangę w niemieckim systemie prawa wewnętrznego ma dorobek prawny NATO jako regulacje traktatowe?**

W wyniku przegranej II wojny światowej, której konsekwencją był podział administracyjny i polityczny III Rzeszy Niemieckiej na cztery części oraz okupacja terytorium Niemiec przez wojska koalicyjne, z dniem 8 maja 1945 roku państwo niemieckie utraciło suwerenność.[25]

---

[25] Protokół w sprawie ustanowienia stref okupacyjnych w Niemczech i administrowania Wielkim Berlinem z dnia 19 sierpnia 1944 r.; Dokument Poddania Sił Zbrojnych Niemiec z dnia 8 maja 1945 r.; Deklaracja z dnia 5 czerwca 1945 r. w sprawie pokonania Niemiec, założenia sprawowania władzy naczelnej na terytorium Niemiec.

Budowa państwowości niemieckiej rozpoczęła się z chwilą uchwalenia nowej konstytucji w dniu 23 maja 1949 roku. Polityka kanclerza Adenauera, której celem było odzyskanie suwerenności państwowej, polegała na integracji z zachodem i była priorytetem polityki zagranicznej w okresie pierwszych trzynastu lat istnienie Republiki Federalnej Niemiec. Pierwszym etapem w procesie integracji było włączenie państwa niemieckiego w system zachodniego systemu bezpieczeństwa poprzez wejście w życie w dniu 21 września 1949 roku Statutu Okupacyjnego, a następnie włączenie Niemiec, z inicjatywy Stanów Zjednoczonych Ameryki, w program Europejskiej Wspólnoty Obronnej (EDC – European Defence Community).

Celem tego programu było utworzenie Sił Zbrojnych Europy, które podporządkowano by naczelnemu dowództwu NATO. Pomimo wstępnego poparcia Francji (1951 r) ostatecznie w roku 1954 program zaniechano w wyniku sprzeciwu Zgromadzenia Narodowego Francji. Niemniej jednak był to znaczący krok w ograniczaniu reżimu okupacyjnego i odzyskiwaniu przez Republikę Federalną Niemiec suwerenności.[26] Z chwilą implementacji Protokołu Paryskiego z 1954 roku Niemcy Zachodnie w 1955 roku przystąpiły do Traktatu Północnoatlantyckiego i można by stwierdzić, że Republika Federalna Niemiec częściowo odzyskała suwerenność, ponieważ w dalszym ciągu Trzy Mocarstwa w myśl prawa międzynarodowego były okupantami, ale Niemcy Zachodnie nie były już okupowane[27]. Oznaczało to, że Republika Federalna Niemiec odzyskała tożsamość polityczną, ale nie mogła ignorować w stosunkach międzynarodowych ograniczeń nałożonych przez byłych okupantów, pomimo, że przystąpiła do NATO[28].

---

[26] Por. Mark D. Welton *„The NATO stationing agreements in the Federal Republik of Germany:old law and new politics"*[w] Military Law Review, vol. 122, Fall 1988 s. 77-116, Janusz Solak, *Niemcy w NATO,* Bellona, Warszawa 1999, s. 44 – 48.

[27] Artykuł 2 i 4 Konwencji o Zależnościach (Relation Convention) za Mark D. Welton *„The NATO stationing agreements in the Federal Republik of Germany:old law and new politics"*[w] Military Law Review, vol. 122, Fall 1988 s. 77-116.

[28] Art. 25 The Basic Law (Grundgesetz) : The Constitution of the Federal Republic of Germany (May 23rd, 1949) / by Axel Tschentscher. –Würzburg: Jurisprudentia, 2002 (Studien zu Jurisprudenz und Philosophie ; Bd. 3/1) ISBN 3-8311-3932-6.

Jakkolwiek ograniczenia okupacyjne zostały zawieszone *de jure* w roku 1955 na podstawie Protokołu Paryskiego[29] z 1954 roku jako konsekwencja wstąpienia Niemiec Zachodnich do NATO, ale *de facto* odzyskanie suwerenności w sferze politycznej i prawnej została przesunięta do wydarzeń, kiedy to Republika Federalna Niemiec wykorzystała swoją szansę pozyskania większej kontroli nad zewnętrznymi ograniczeniami w swoich działaniach i relacjach w sferze międzynarodowej. Innymi słowy uzyskała pełną podmiotowość w rozumieniu prawa międzynarodowego publicznego.

Wydarzeniem takim według Marka Weltona jest ratyfikacja oraz wejście w życie Umowy między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzona w Londynie dnia 19 czerwca 1951 roku oraz Umowy do Umowy Uzupełniającej do Umowy między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych jako wojsk obcych stacjonujących w Republice Federalnej Niemiec wraz z Protokołem Aprobującym z dnia 3 sierpnia 1959 roku. Oba akty prawne weszły w życie z dniem 1 lipca 1963 roku na podstawie niemieckiej ustawy ratyfikacyjnej (Bundesgesetzblatt BGBI 1963 II S. 745). W tym roku, w dwa lata po postawieniu muru berlińskiego, Konrad Adenauer odszedł jako pierwszy i jedyny kanclerz Republiki Federalnej Niemiec, który osiągnął swoje cele polityczne, symbolizujące osiągniecie przez Niemcy pełnej suwerenności.[30]

Dodatkowo należy stwierdzić, że pobyt wojsk państwa wysyłającego na terytorium Republiki Federalnej Niemiec odbywa się na podstawie porozumienia o stacjonowaniu wojsk, które zostało zawarte w warunkach ograniczonej suwerenności Niemiec. Rodzi, zatem się pytanie: **czy takie porozumienie może być akceptowalne w aktualnie pełnej suwerenności państwa niemieckiego?**

Na tak postawione pytanie historia dowiodła, że odpowiedź musi być negatywna. Umowa Uzupełniająca do Umowy między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych jako wojsk obcych stacjonujących w Republice Federalnej Niemiec wraz z Protokołem Aprobującym z dnia 3 sierpnia

---

[29] Protokół Paryski składa się z pakietu umów podpisanych na kilku konferencjach, w których łącznie udział wzięło 15 państw, został opublikowany 24 marca 1955 r. (BGB1.II 215) i wszedł w życie 6 maja 1955 r., por. Janusz Solak, *Niemcy w NATO,* Bellona, Warszawa 1999, s. 44 – 48.

[30] Por. Mark D. Welton *„The NATO stationing agreements in the Federal Republik of Germany:old law and new politics"*[w] Military Law Review, vol. 122, Fall 1988 s. 77-116.

1959 roku została nowelizowana trzykrotnie: 21 października 1971 roku, 18 maja 1981 roku oraz 18 marca 1993 roku. W oparciu o powyższe nowelizacje powstało końcowe porozumienie znane jako Znowelizowane Porozumienie Dodatkowe (RSA - Revised Supplementary Agreement). Zawiera ono 83 artykuły, które doprecyzowują ogólne zapisy Umowy o statusie sił zbrojnych Państw Członkowskich Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO SOFA). W wersji znowelizowanej wykreślono 4 artykuły i uaktualniono kilkanaście z nich.

W swojej istocie Znowelizowane Porozumienie Dodatkowe (RSA) jest potwierdzeniem normy w stosowaniu umów międzynarodowych w systemie niemieckiego prawa wewnętrznego na zasadzie *lex specialis* w stosunku do NATO SOFA. Co oznacza, iż umowa taka zawiera elementy wykonawcze, tak aby mogła być bezpośrednio stosowana w systemie prawa wewnętrznego. Umowa ta obok Umowy pomiędzy Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki i Rządem Republiki Federalnej Niemiec w sprawie Wsparcia Państwa Gospodarza w czasie kryzysu i wojny określa zasadnicze zobowiązania i prawa państwa gospodarza, a w tym na zasadzie *lex specialis* jego wewnętrznych organów administracyjnych.

Z analizy powyższego tekstu wynika, że rodowód doświadczeń administracji publicznej Republiki Federalnej Niemiec w obszarze zadań wynikających z zobowiązań państwa gospodarza datuje się na początek lat sześćdziesiątych XX w.

Znowelizowane Porozumienie Dodatkowe (RSA) w wielu artykułach odwołuje się do przestrzegania wewnętrznego prawa niemieckiego i współpracy wojsk państwa wysyłającego z władzami Republiki Federalnej Niemiec. Współpraca ta, w oparciu o artykuł 3 RSA powinna zawierać się w trzech zasadniczych obszarach: ochrona i wymiana informacji (zarządzanie informacją), bezpieczeństwo i porządek publiczny (force protection), środki materialne dla wykonania misji (wsparcie logistyczne)[31]. Osiągnięcie tych celów i wynikających z misji zadań ma zapewnić powołanie Komisji Mieszanej oraz Biura Łącznikowego.[32]

---

[31] Por. Rysunek 1 Miejsce i rola HNS w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej.

[32] Artykuł 3 ust. 6 oraz 32 RSA.

Podstawowym zadaniem Komisji Mieszanej jest implementacja postanowień artykułu VII NATO SOFA.[33] Komisja powoływana jest doraźnie na żądanie jednej ze stron umowy celem omówienie problemów związanych z interpretacją postanowień art. VII NATO SOFA oraz związanych z umową o statusie wojsk właściwymi artykułami RSA[34]. Do przedłożenia spornej kwestii pod obrady komisji upoważnione są rządy państw sygnatariuszy RSA lub najwyższe władze wojskowe. W skład Komisji wyznaczani są wysoką rangą reprezentanci tych rządów. Postanowienia Komisji powinny być rozpatrzone przez zainteresowane władze z życzliwością[35].

Biura Łącznikowe mają dwojakie zadania, powołane na podstawie artykułu 3 ust. 6 RSA mają zapewnić sprawne przekraczanie punktów granicznych i udzielać wszechstronnej pomocy zarówno władzom niemieckim jak i narodowym. Działają one na wyznaczonych punktach przekraczania granicy niemieckiej. Następnie działające w oparciu o artykuł 32 RSA, powoływane są na podstawie niemieckich władz lub sądów albo decyzji władz państwa wysyłającego, sygnatariusza RSA. Podstawowymi zadaniami Biur Łącznikowych w tym przypadku jest:

* udzielanie pomocy podczas negocjowania spraw związanych z wynajmem nieruchomości lub prowadzeniu budów;
* koordynowanie spraw związanych z ograniczaniem wielkości jednostek stacjonujących lub zwiększaniem ich wielkości;
* udzielanie pomocy w rozwiązywaniu spraw związanych z ochroną środowiska;
* doradztwo dowódcom w sprawach zatrudnienie pracowników spośród ludności miejscowej;
* współpraca z władzami niemieckimi w przypadku prowadzenia śledztw, wypadków i dochodzeń z nimi związanymi;
* ograniczenie wpływu mediów na stacjonujące wojska;
* udzielanie pomocy przy organizowaniu wizyt dostojnych gości;

---

[33] Jurysdykcja karna (art. VII, ust. 1 – 6 NATO SOFA), bezpieczeństwo wojsk (art. VII, ust. 7 – 11 NATO SOFA).

[34] Artykuły 18 – 29 RSA.

[35] Artykuł 30 RSA.

* koordynowanie planowania ćwiczeń i manewrów;
* udzielanie pomocy w organizowaniu zajęć rekreacyjnych.

W latach osiemdziesiątych XX w. Republika Federalna Niemiec z uwagi na swoje położenie geostrategiczne i potencjał gospodarczy traktowana była jako główny cel ataku w przypadku konfliktu Wschód – Zachód. W związku z tym państwo Niemieckie podjęło szereg kroków polityczno – wojskowych, gwarantujących ochronę i obronę jego żywotnych interesów, poprzez ściślejsze związanie Bundeswehry z siłami zbrojnymi państw członkowskimi NATO. Wyrazem tego było podpisanie 15 kwietnia 1982 roku w Bonn porozumienia ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej w sprawie zapewnienie przez Republikę Federalną Niemiec wsparcia państwa gospodarza na wypadek konfliktu zbrojnego (WHNS - Wartime Host Nation Support), które w roku 1983 poszerzone zostało o Wielką Brytanię.

Na mocy tego porozumienia Republika Federalna Niemiec zobowiązała się do:

* wyszkolenia i wyposażenia 93 000 rezerwistów;
* utworzenia dowództw wsparcia, których zadaniem było udzielanie wszechstronnego wsparcia logistycznego;
* ochrony amerykańskich obiektów i instalacji wojskowych.

Porozumienie to stawiało rząd boński w dwuznacznej sytuacji: z jednej strony miał on prawo wprowadzenia w życie porozumienia bez zgody parlamentu, co wzmacniało pozycję elit wojskowych, z drugiej zaś strony układ WHNS obligował stronę niemiecką do konsultowania wszelkich posunięć ze stroną amerykańską i brytyjską i utrudniał podejmowanie jednostronnych decyzji.

Porozumienie to budziło w Niemczech wiele kontrowersji natury prawnej – zgodności porozumienia z prawem międzynarodowym i konstytucją RFN. Ostatecznie, zmiany jakie zaszły w Europie w sytuacji polityczno – militarnej w latach 90. XX w., biorąc pod uwagę względy oszczędnościowe oraz perturbacje prawne, porozumienie w sprawie WHNS zostało w kwietniu 1995 r. przez Stany Zjednoczone wypowiedziane. Rozformowano wszystkie osiem niemieckich dowództw wsparcia.[36]

---

[36] Janusz Solak, *Niemcy w NATO*, Bellona, Warszawa 1999, s. 198 – 202.

Zmiany wprowadzone po roku 1995 w niemieckiej polityce obronnej oparły się na obronie powszechnej rozumianej jako działania polityczne, cywilne i militarne, których celem jest wypełnienie zadań obronnych. Politycznie odpowiedzialny jest za nie rząd federalny. System obrony powszechnej Niemiec składa się z dwóch zasadniczych filarów: militarnego i cywilnego. Filar cywilny opiera się na obronie cywilnej, za organizację której odpowiedzialne jest Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Obrona cywilna obejmuje planowanie, przygotowanie i realizację wszelkich cywilnych przedsięwzięć koniecznych do stworzenia i utrzymania zdolności obronnej państwa.[37] Przekładają się one na cztery poniższe podstawowe zadania:

* utrzymanie władzy państwowej i rządowej;
* ochronę ludności cywilnej;
* zaopatrywanie ludności cywilnej i sił zbrojnych, świadczenie usług z zakresu komunikacji, zabezpieczenie ruchu pocztowego i telekomunikacji, zapewnienie siły roboczej;
* wspieranie sił zbrojnych (zaopatrzenie w żywność, udostępnienie środków transportu i linii komunikacyjnych, zabezpieczenie dróg zaopatrzeniowych)[38].

Za realizację tych zadań odpowiedzialny jest Federalny Urząd Ochrony Cywilnej, który jest częścią Państwowego Systemu Zapobiegania Zagrożeniom i Katastrofom.

2.2.2. Królestwo Norwegii

Duński król Christian V w roku 1687 po objęciu władzy nad Norwegią nadał nową kodyfikację prawa norweskiego, które znane jest jako Norweski System Prawny Christiana V. System ten w głównej mierze oparty był o duńskie zasady kodyfikacyjne, które nieznacznie odwoływały się do zasad prawa rzymskiego. Stanowi to odmienność w stosunku do wielu krajów europejskich. Niektóre zasady kodyfikacji prawnej nadanej przez króla Christiana pozostają nadal w mocy. Z tego powodu jest

---

[37] Por. art. 3. Traktatu Północnoatlantyckiego

[38] Krzysztof Rak, *„Polityka bezpieczeństwa i system obronny Niemiec"* (w) Studia i Materiały Nr 31, Biuro Prasy i Informacji MON, Warszawa 1995, s. 39 – 42. Por. także Rys.1 Miejsce i rola HNS w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej.

trudno sklasyfikować norweski system prawny jako idealny i powszechnie stosowany w Europie. [39]

Norweska konstytucja została przyjęta w 1814 roku. Podkreślenia wymaga fakt, że król Danii i Norwegii przekazał cała swoją władzę nad Królestwem Norwegii królowi Szwecji. Intencją takiego działania był fakt, że Królestwo Norwegii w przyszłości miało być pod panowaniem króla Szwecji, który posiadał w pełni suwerenną władzę i Norwegia miała być zjednoczona unią z Królestwem Szwecji. Jednakże, art. 1 Konstytucji Norwegii stwierdza, że „Królestwo Norwegii jest wolnym, niepodległym oraz niepodzielnym królestwem". Norwegia jakkolwiek była w unii ze Szwecją pozostawała suwerennym państwem.

Niemniej jednak historia niezależnej polityki zagranicznej Królestwa Norwegii nie jest zbyt długa. Po wyjściu z unii ze Szwecją w 1905 roku, w pierwszych latach niepodległości, żelazną zasadą polityki zagranicznej Norwegii było unikanie angażowania się na tym polu. Przewodnią ideę tej polityki sprowadzono do sloganu ówczesnego ministra spraw zagranicznych Jorgena Lowlanda „Najlepszą polityką zagraniczną jest jej brak"[40]. Realizację tej polityki oparto o gwarancje czterech mocarstw (Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec i Rosji) o nienaruszalności integralności terytorialnej Królestwa Norwegii, której rezultatem było zawarcie w 1907 roku Aktu o Integralności. (Act of Integrity).

W czasie I wojny światowej Norwegia zachowała neutralność wspierając brytyjską politykę dominacji na morzu zachowując pozycję „neutralnego alianta". Dawało to Norwegii gwarancję integralności terytorialnej, co spowodowało niedostrzeganie zagrożenia ze strony ówczesnych super mocarstw.

W okresie międzywojennym norweska polityka bezpieczeństwa nie dostrzegała żadnych zagrożeń ani wrogów. Geograficzne oddalenie od Europy uznawane było za gwarancję pokoju. Skutkowało to niedostrzeganiem właściwej roli instrumentów mili-

---

[39] *"Introduction to the Norwegian Legal System"* – http://www.ub.uio.no/ujur/publ_skrifter/ujur_skriftserie/13/text.html z dnia 8 listopada 2003 roku.

[40] Gregory Flynn (red.), "NATO's Northern Allies – the National Security Policies of Belgium, Denmark, the Netherlands, and Norway", Rowman & Allanheld, London & Sydney 1985, s. 172.

tarnych w państwowej polityce bezpieczeństwa. W roku 1933 po dojściu w Niemczech Hitlera do władzy, Norwegia przyjęła plan redukcji sił zbrojnych.

Pomimo, że napięcie w stosunkach międzynarodowych rosło minister spraw zagranicznych Norwegii Havlan Koht publicznie oświadczył, że Norwegia pogłębia swoją politykę neutralności. Geograficznie izolowana Norwegia polegała na brytyjskim interesie powstrzymywania Niemiec od zakładania baz na terytorium Norwegii, jednocześnie zakładając, że Wielka Brytania nie zamierza nigdy wykorzystać tego terytorium dla ochrony własnych interesów. Takie też było założenie Wielkiej Brytanii. Politycy tych krajów nie docenili jednak rozwoju techniki wojskowej oraz nowych sposobów prowadzenia wojny, która zakładała wzrost ważności terytoriów położonych blisko szlaków morskich wykorzystywanych na zakładanie bazy lotniczych dla ochrony tych szlaków.[41]

Atak Niemiec 9 kwietnia 1940 roku na Norwegię uświadomił rządzącym elitom, że polityka bezpieczeństwa narodowego nie może jedynie polegać na bezwzględnej neutralności. Z tej lekcji historii Norwegia wyciągnęła **trzy** wnioski.

* **Po pierwsze**, terytorium Norwegii jest zbyt ważne, co nie daje gwarancji powstrzymania się głównych mocarstw europejskich od okupacji tego terytorium.
* **Po drugie**, norweski siły zbrojne okazały się zbyt słabe, aby stanowić dostatecznie odstraszającą siłę.
* **Po trzecie**, naturalni sojusznicy Norwegii podjęli zbyt późne działania, aby potrzymać atak, nie posiadali dostatecznej siły do podjęcia działań zbrojnych i zbyt wcześnie wycofali swoje wojska, co zachęciło agresora.

Ta lekcja historii spowodowała przewartościowanie powojennej polityki bezpieczeństwa Norwegii. Skutkowało to podjęciem decyzji o przystąpieniu Norwegii do Paktu Północnoatlantyckiego.[42]

Próba przystąpienia Norwegii do NATO spotkała się z dyplomatyczną reakcją Związku Radzieckiego, który w swoje nocie scharakteryzował Pakt Północnoatlantyc-

---

[41] Tamże, s 172 – 174.

[42] Tamże s. 173.

ki jako agresywny pakt skierowany przeciwko jego interesom i innym państwom socjalistycznym. W swoje nocie zawarł pytanie o możliwości dyslokacji na terytorium Norwegii obcych baz morskich oraz lotniczych. Dodatkowo zawarł propozycję, jako próbę powstrzymania Norwegii przed przystąpieniem do NATO, zawarcia radziecko – norweskiego paktu o nieagresji.

W odpowiedzi Norwegia podkreśliła jako główny cel swojej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa prowadzenie polityki nie udzielania zgody na dyslokację na swoim terytorium żadnych baz wojsk obcych (nonbasing policy). Po przystąpieniu Norwegii do NATO w 1949 roku, fakt bycia członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego był wystarczającym gwarantem bezpieczeństwa. Z tej perspektywy czasu, integracja wojsk sojuszniczych nie była brana pod uwagę. Jednakże, w krótkim czasie perspektywa ta uległa dramatycznym zmianom. Komunistyczny zamach stanu w Czechosłowacji oraz atak Chińskiej Republiki Ludowej na Koreę Południową był katalizatorem, który zainicjował utworzenie przez NATO swoich organów międzynarodowych (Kwaterą Główną oraz połączone dowództwa). Fakty te zmusiły Norwegię do zajęcia jasnego i jednoznacznego stanowiska w sprawie unikania tworzenia baz wojsk obcych na swoim terytorium.

W 1951 roku norweski minister obrony narodowej wygłosił w parlamencie (Storting) mowę w sprawie narodowej polityki bezpieczeństwa. W mowie tej stwierdził, że prowadzenie przez Norwegię polityki unikania zakładania baz wojsk obcych na swoim terytorium nie stanowi przeszkody dla:

* przygotowania struktur państwa do przyjęcia, w razie potrzeby, wojsk sojuszniczych na swoim terytorium (misja państwa gospodarza);
* zawarcia właściwych porozumień umożliwiających realizację zadań państwa gospodarza;
* prowadzenia ćwiczeń oraz krótkoterminowego pobytu wojsk sojuszniczych w celach szkoleniowych;
* utworzenia na terytorium Norwegii sojuszniczego dowództwa.

Następnie w dalszych latach powyższe stwierdzenie poszerzono o możliwość tworzenia w czasie pokoju składów uzbrojenia i zaopatrzenia na potrzeby sił sojuszniczych. Składy te mogą stanowić własność poszczególnych państw członkowskich

NATO, ale w czasie pokoju zawsze są zarządzane i chronione przez stronę norweską. Zgodnie z rządowym oświadczeniem Norwegii w tej sprawie, składy takie zasadniczo maja odmienny charakter od baz wojskowych i nie mogę być postrzegane jako takie.[43]

Bazując na analizie Konstytucji Królestwa Norwegii należy stwierdzić, że zależność między normami prawa międzynarodowego a normami prawa narodowego oparte są na teorii dualizmu. Jedynie artykuł 26 odwołuje się do norm prawa międzynarodowego, na podstawie, którego Król Norwegii posiada prawo do ogłoszenia mobilizacji wojsk, prowadzenia wojny celem obrony Królestwa Norwegii oraz zawierania pokoju, a także zawierać i wypowiadać umowy oraz wysyłać i przyjmować przedstawicieli dyplomatycznych.

Traktaty w sprawach szczególnie ważnych oraz we wszystkich wypadkach traktaty, których wejście w życie wymaga zgodnie z Konstytucją nowej ustawy lub decyzji parlamentu, nabierają mocy po wyrażeniu na nie zgody przez Storting.

W oparciu o zapis tego artykułu Norwegia ratyfikowała i opublikowała jako akty prawa wewnętrznego dorobek prawny NATO.[44]

---

[43] Także, s. 175-190, Johan Jorgen Holst (red), *"Deterrence and Defence in North"*, Norwegian University Press, Oslo 1985, s. 109-125

[44] Traktat Północnoatlantycki (NT II s 508, Overenskomster 1950 s 117):

1. Akty prawne w sprawie statusu sił zbrojnych (SOFA):
   * Umowa między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych, sporządzona w Londynie dnia 19 czerwca 1951 roku (NT II s 1183, Overenskomster 1954 s 79)
   * Umowa między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego, a innymi państwami uczestniczącymi w Partnerstwie dla Pokoju, dotycząca statusu ich sił zbrojnych, oraz jej Protokół dodatkowy, sporządzona w Brukseli 19 czerwca 1995 roku (Overenskomster 1966 s 1504)
2. Umowa dotycząca statusu Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, przedstawicieli narodowych i personelu międzynarodowego, sporządzona w Ottawie 20 września 1951 roku (NT II s 1270, Overenskomster 1956 s 161);
3. Protokół dotyczący statusu międzynarodowych dowództw wojskowych, ustanowionych na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzony w Paryżu dnia 28 sierpnia 1952 roku (Overenskomster 1955 s 17);
4. Umowa o wzajemnej ochronie tajemnicy wynalazków dotyczących obronności, w przypadku, których zostały złożone wnioski o udzielenie patentów, sporządzona w Paryżu dnia 21 września 1960 roku (NT III s 907, Overenskomster 1961 s 167);
5. Umowa Traktatu Północnoatlantyckiego o przekazywaniu informacji technicznych dla celów obronnych, sporządzona w Brukseli dnia 19 października 1970 roku (NT IV s 715, Overenskomster 1972 s 604);

Realizując polityczne deklaracje o przygotowaniu struktur państwa do wypełniania misji państwa gospodarza parlament Norwegii na mocy poprawki do konstytucji z 8 marca 1962 roku przywrócił uchylony rezolucją z 18 listopada 1905 roku artykuł 93 Konstytucji Królestwa Norwegii[45] na mocy, którego określone władze polityczne i wojskowe NATO będą mogły w pełni kontrolować prowadzenie, w oparciu o artykuł 5 Traktatu Północnoatlantyckiego[46], operacji obronnej.

Dnia 17 lipca 1953 roku parlament uchwalił ustawę o obronie terytorialnej (Lov om Heimevernet [Heimevernloven] 17.7. 1953 No. 28 – The Home Guard Act) na mocy, którego powołano struktury organizacyjne obrony terytorialnej. Zadaniem, której jest współpraca z administracją publiczną ludnością cywilną w czasie wojny i kryzysu w celu ochrony strategicznie ważnych dla celów obronnych obiektów infrastruktury państwowej. Ochrona i nadzór ważnych strategicznie obszarów oraz zabezpieczanie ważnych linii komunikacyjnych (realizacja zadań w ramach Force Protection). Udzielnie wsparcia dla operacji prowadzonych przez siły zbrojne oraz udział w zwalczaniu klęsk żywiołowych i innych katastrof. Dla wypełnienia tych zadań powołano Generalnego Inspektora Obrony Terytorialnej, którego podporządkowano Szefowi Obrony Norwegii.

---

6. Umowa w sprawie statusu przedstawicielstw i przedstawicieli państw trzecich przy Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzona w Brukseli dnia 14 września 1994 roku (NT III s 1407, Overenskomster 1965 s 215);
7. Umowa między Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego o ochronie informacji, sporządzona w Brukseli dnia 6 marca 1997 roku (Overenskomster 2002 s 206).

[45] Art. 93 Konstytucji Norwegii - Konstytucja Królestwa Norwegii. Warszawa, Wydawnictwo Sejmowe, 1996

„W celu zachowania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa lub popierania międzynarodowego porządku prawnego i współpracy między narodami, Storting może większością trzech czwartych zgodzić się, aby organizacja międzynarodowa, do której Norwegia należy lub będzie należeć, mogła w obrębie przedmiotowo określonych materii realizować uprawnienia, które zgodnie z niniejszą Konstytucją przysługują władzom norweskim, jednakże nie uprawnienia do zmiany niniejszej Konstytucji. Do wyrażenia zgody przez Storting konieczna jest, podobnie jak przy rozpatrywaniu projektów zmian Konstytucji, obecność przynajmniej dwóch trzecich jego członków.
Postanowienia niniejszego paragrafu nie mają zastosowania w wypadku przynależności do organizacji międzynarodowej, której decyzje wywołują dla Norwegii tylko skutki w zakresie prawa międzynarodowego."

[46] Art. 5 Traktatu Północnoatlantyckiego (Dz. U z 2000 r., Nr 87, poz. 970)

„Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich, w ramach wykonywania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, uznanego na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym, podejmując niezwłocznie, samodzielnie jak i w porozumieniu z innymi Stronami, działania, jakie uzna za konieczne, łącznie z użyciem siły zbrojnej, w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego"

Generalnemu Inspektorowi Obrony Terytorialnej podporządkowano wojska obrony terytorialnej trzech rodzajów sił zbrojnych, lądowych, morskich oraz lotniczych.

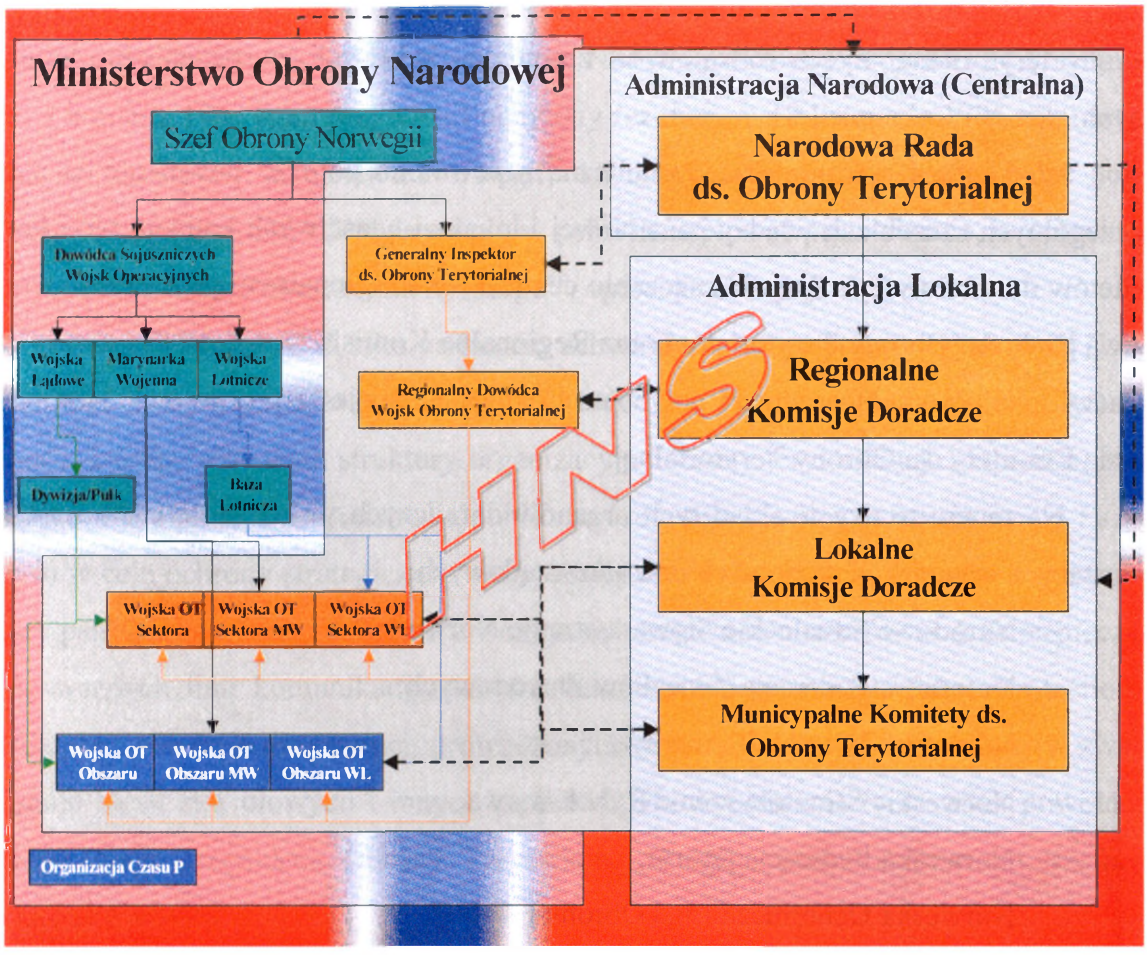
Współpracę z administracją publiczną zapewniono poprzez powołanie na poszczególnych szczeblach władzy państwowej i lokalnej właściwych komisji, rad i komitetów ds. obrony cywilnej. Na szczeblu centralnym i regionalnym powołano Narodową Radę ds. Obrony Terytorialnej oraz Regionalne Komisje Doradcze. Na szczeblu władzy lokalnej i samorządowej powołano Lokalne Komisje Doradcze oraz Municypalne Komitety ds. Obrony Terytorialnej.

Na mocy ustawy w skład tych organów doradczych wchodzą przedstawiciele poniższych organizacji rządowych oraz pozarządowych:

- Narodowe Strzeleckie Stowarzyszenie Norwegii;
- Narodowa Federacja Związków Zawodowych;
- Norweski Związek Farmerów;
- Norweskie Stowarzyszenie Rybołówstwa;
- Norweska Federacja Sportu;
- Norweska Ochotnicza Liga Obronna Kobiet;
- Norweski Czerwony Krzyż;
- Norweski Związek Drobnego Biznesu;
- Norweskie Stowarzyszenie Pomocy Ludowej;
- Norweskie Stowarzyszenie Zdrowia Publicznego Kobiet;
- Zarząd Obrony Cywilnej oraz Szkolenia;
- Norweska Konfederacja Biznesu i Przemysłu;
- Państwowa Komisja ds. Młodzieży.

Ponadto w zależności od szczebla w skład organów doradczych ds. obrony terytorialnej wchodzą przedstawiciele komisji lub komitetów niższego szczebla oraz właściwych organów wojsk obrony terytorialnej.

Generalny Inspektor Obrony Terytorialnej ma prawo do dokonywania niewielkich zmian w zasadach funkcjonowania tych organów przy uzyskaniu zgody dwóch trzecich stałych członków Narodowej Rady ds. Obrony Terytorialnej.

Rys. 3. Struktury państwowe Norwegii odpowiedzialne za realizację zadań związanych z wypełnianiem misji państwa gospodarza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ustawy o obronie terytorialnej (Lov om Heimevernet [Heimevernloven] 17.7. 1953 No. 28) oraz publikacji J. A. Storing „Norwegian Democracy", Colgate University, 1963.

Jeżeli Rada nie udzieliła zgody Generalny Inspektor może przedstawić propozycję zmian Ministrowi Obrony Narodowej, który może dokonać zmian poprzez wydanie właściwego rozporządzenia.[47]

Do zasadniczych zadań tych organów należy udzielanie pomocy organom rządowym i samorządowym w formie oświadczenia, propozycji rozwiązania problemu oraz doradztwa w sprawach związanych z szeroko rozumianą obroną terytorialną. Raz w roku dowódca wojsk obrony terytorialnej przedstawia właściwemu dla swojego szczebla organowi doradczemu meldunki z prowadzonej działalności wchodzących w

[47] Ustawa o obronie terytorialnej (Lov om Heimevernet [Heimevernloven] 17.7. 1953 No. 28)

kompetencyjny zakres obowiązku. Ponadto, każdy dowódca ma obowiązek informowania tych instytucji a wszelkich sprawach mających zasadniczy wpływ na bieżące funkcjonowanie systemu obrony terytorialnej. Na rysunku 3 przedstawiono to w formie dwustronnej łączności linią przerywaną.

Tego typu działalność skutkuje podejmowaniem właściwych decyzji przez uprawnione organy władzy rządowej i samorządowej. Należy przy tym podkreślić fakt, że Minister Obrony Narodowej ma możliwości, za pośrednictwem Generalnego Inspektora ds. Obrony Terytorialnej, sprawować funkcje nadzoru państwa nad kierunkiem proponowanych zmian. Na rysunku 3 funkcję tę zobrazowano linią przerywaną łączącą organy władzy rządowej i samorządowej.

2.2.3. Królestwo Danii

W średniowieczu Dania była podzielona na trzy obszary jurydyczne: Jutlandia, Zelandia oraz Scania, zajmując obszary będące obecnie terytoriami Norwegii i Szwecji. W tym okresie, aż do 1683 roku, kiedy wspomniany uprzednio król Christian V zreformował system prawny, obowiązywało tzw. prawo prowincjonalne. Wiele zasad prawnych obowiązujących w okresie prawa prowincjonalnego inkorporowano do nowego systemu prawnego. Współcześnie obowiązuje jedynie kilka norm prawnych pochodzących z okresu prawa prowincjonalnego.

Współczesny system prawny Danii opiera się na Ustawie Zasadniczej – Konstytucji Królestwa Danii, która reguluje relacje pomiędzy najwyższymi organami państwowymi a społeczeństwem oraz zakres ich odpowiedzialności w dziedzinie polityki zagranicznej.

Konstytucja Królestwa Danii (w paragrafie 19 ust. 1) stanowi, że król w imieniu królestwa posiada zdolność do podejmowania czynności prawnych w sprawach międzynarodowych. Jednakże, król nie może samodzielnie, bez zgody parlamentu, zawierać żadnych umów międzynarodowych, które godziłyby w suwerenność i niepodzielność terytorialną królestwa oraz, które z innych przyczyn stanowią dużą wagę dla państwa. Wejście w życie traktatu w tym obszarze wymaga uprzedniej ratyfikacji przez parlament.

Wyjątek stanowi obrona terytorium królestwa przed atakiem zbrojnym innego państwa. W takiej sytuacji, król może podejmować niezbędne decyzje o użyciu sił zbrojnych Danii bez uprzedniej zgody Folketingu (paragraf 19 ust. 2).

Zgodnie z ust. 3 tego paragrafu rząd zobowiązano do konsultowania, każdej decyzji o poważniejszym znaczeniu dla polityki zagranicznej królestwa, z parlamentarnym Komitetem Spraw Zagranicznych. Zakres i sposób działania Komitetu reguluje ustawa nr 54 o Komitecie Spraw Zagranicznych z dnia 5 marca 1954 roku.

Rodzi się naturalne pytanie, która ze spraw ma znamiona poważnej decyzji dla polityki zagranicznej, co oznacza, że rząd jest zobligowany do jej konsultowania z Komitetem Spraw Zagranicznych. Zwyczajowo decyzja te należy do rządu. Ocena ta oparta jest o kilka kryteriów.

* **Po pierwsze**, sprawa dotyczy zasad prowadzenia polityki zagranicznej.
* **Po drugie**, sprawa będzie miała wpływ na pozycję Danii na arenie międzynarodowej.
* **Po trzecie**, Dania ma interesy polityczne w danym obszarze działania.[48]

Zgodnie z zasadą konsultacji Komitet ma prawo do wygłaszania opinii oraz zadawania pytań ministrowi spraw zagranicznych lub premierowi, którzy mają obowiązek prezentowania sprawy na posiedzeniu Komitetu Spraw Zagranicznych.

Zgodnie z paragrafem 19 Konstytucji Królestwa Danii, król, w którego imieniu władzę sprawuje rząd, ma prawo do zawierania umów międzynarodowych. Tak zawarte umowy i normy w nich zawarte mogą być wprowadzone do krajowego systemu prawnego. Jakkolwiek traktat, którego transformacja do krajowego systemu prawnego wymaga zmianę pewnych norm tego prawa jest wprowadzany przez inkorporację. Przed inkorporacją zapisy prawne traktatu nie mogą być stosowane, jeżeli nie zostaną usunięte przez właściwe władze duńskie sprzeczności między zapisami prawnymi traktatu a właściwymi zapisami w prawie wewnętrznym. Konflikt pomiędzy przyjętymi zobowiązaniami międzynarodowymi a prawem wewnętrznym jest rozstrzygany przez sądy na gruncie interpretacji prawa międzynarodowego.[49]

W okresie międzywojennym Dania postrzegała Ligę Narodów jako gwaranta pokoju światowego i z tego względu nie przykładała należytej wagi do rozwoju narodowego systemu bezpieczeństwa i obronnego. Zarówno słabość duńskich sił zbrojnych jak neutralność nie ustrzegły Danii przed inwazją Niemiec w kwietniu 1940 roku. Fakty te wpłynęły na zmianę duńskich poglądów na niezależność w sferze obronności oraz neutralność. W okresie powojennym Dania nigdy więcej nie brała pod uwagę neutralności czy samowystarczalności w dziedzinie obronności. Traktat Północnoatlantycki dawał Danii realną szansę zapewnienia bezpieczeństwa własnej populacji oraz zachowanie integralności terytorialnej, z której to szansy ówcześnie rządzące elity skorzystały.[50]

---

[48] *"The Foreign Policy Committee"* The Secretariat of the Foreign Policy Committee, Folkentinget, s. 4

[49] *„Denmark – Official Denmark – The Legal System"* – www.um.dk/english/danmark/danmarksbog/kap1/1-11.asp z dnia 8 listopada 2003 roku.

[50] Martin O. Heisler, *„Denmark's Quest for Security: Constrains and Opportunities Within the Alliance"* (w) NATO's Northern Alliance, Gregory Flynn (red), Croom Helm, London & Sydney 1985, s. 58-62.

Strategia obrony Danii zakłada, że jej siły zbrojne powinny być zdolne do samodzielnego prowadzenia działań obronnych do momentu otrzymania wzmocnienia od sił sojuszniczych. Strategia ta oparta jest trzech zasadniczych założeniach:

1. Narodowe siły zbrojne muszą być zdolne do prowadzenie skutecznej wojny obronnej w czasie wystarczającym na otrzymanie wsparcia od wojsk sojuszniczych;
2. Sojusznicy muszą wykazać się wolą polityczną do przyjścia z pomocą oraz posiadać odpowiednie środki militarne do przemieszczenia sił wzmocnienia w żądanym czasie, określonej sile i składzie.

Skuteczna realizacja celów opartych na powyższych dwóch przesłankach wymagała spełnienia trzeciego założenia:

3. **Państwo, aby otrzymać wzmocnienie musi przygotować swoje struktury do jego przyjęcia i zapewnić tym siłom operacyjną swobodę działania.**[51]

Tak wyrażona wola polityczna w postaci strategii obronności, aby była skutecznie realizowana powinna przełożyć się na odpowiednie uregulowania prawne określające funkcje i cele oraz kompetencje i zadania odpowiednich organów państwowych. Zasadniczym aktem prawnym, który poddano analizie jest Konstytucja Królestwa Danii. Zgodnie z paragrafem 3 Konstytucji, zarówno król jak i parlament posiadają władzę ustawodawczą, co łącznie z paragrafem 19 ust.2 daje królowi prawo do podjęcia stosownych regulacji prawnych w przypadku konieczności prowadzenia wojny obronnej. Każde podjęte przez króla w tym zakresie działanie musi być zatwierdzone przez parlament. Niemniej jednak z mocy paragrafu 23, król może w nagłej potrzebie wydać tymczasowe uregulowania prawne, jeżeli parlament nie może się zebrać. Uregulowania te muszą być w okresie późniejszym zatwierdzone przez parlament.

Paragraf 20 Konstytucji Królestwa Danii stanowi, że uprawnienia przysługujące władzom Królestwa na podstawie Konstytucji mogą być, w granicach przewidzianych ustawowo, przekazane organom międzynarodowym, utworzonym w drodze wzajemnego porozumienia z innymi państwami dotyczącego ustanowienia międzynarodo-

---

[51] Tamże, s. 101.

wych zasad prawa i współpracy. Ustęp 2 tego paragrafu określa, że do przyjęcia takiej ustawy wymagana jest większość pięć szóstych ogółu deputowanych do Folketingu. Jeżeli taka większość nie może być uzyskana decyzja w takiej sprawie podejmowana jest w referendum narodowym.

Parlament Królestwa Danii ratyfikował następujące umowy międzynarodowe regulujące wzajemne stosunki państw członkowskich NATO:

1. Traktat Północnoatlantycki zawarty 4 kwietnia 1949 roku w Waszyngtonie (*Bekendtgørelse angående Danmarks ratifikation af Den nordatlantiske Traktat, undertegnet i Washington, den 4. april 1949 - BKI nr 39 af 13/09/1949*)

2. Akty dotyczące statusu sił zbrojnych tzw. SOFA:

   - Umowa między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych, sporządzona w Londynie dnia 19 czerwca 1951 roku (*Bekendtgørelse om Danmarks ratifikation af den i London den 19. juni 1951 undertegnede overenskomst mellem deltagerne i Den nordatlantiske Traktat vedrørende status for deres styrker - BKI nr 44 af 11/08/1955*) dalej zwana NATO SOFA;

   - Umowa między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego, a innymi państwami uczestniczącymi w Partnerstwie dla Pokoju, dotycząca statusu ich sił zbrojnych, oraz jej Protokół dodatkowy, sporządzona w Brukseli 19 czerwca 1995 roku (*Bekendtgørelse af overenskomst af 19. juni 1995 mellem deltagerne i Den Nordatlantiske Traktat og de øvrige deltagende stater i Partnerskab for Fred vedrørende status for deres styrker samt to tillægsprotokoller af 19. juni 1995 og 19. december 1997 - BKI nr 57 af 11/12/2000*) dalej zwana SOFA PdP;

3. Umowa dotycząca statusu Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, przedstawicieli narodowych i personelu międzynarodowego, sporządzona w Ottawie 20 września 1951 roku (*Bekendtgørelse om Danmarks ratifikation af den i Ottawa den 20. september 1951 undertegnede overenskomst om status for Den nordatlantiske Traktats Organisation, medlemsstaternes repræsen-*

tanter samt organisationens internationale stab. - BKI nr 32 af 29/07/1954) zwana porozumieniem ottawskim;

4. Protokół dotyczący statusu międzynarodowych dowództw wojskowych, ustanowionych na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzony w Paryżu dnia 28 sierpnia 1952 roku (*Bekendtgørelse om Danmarks ratifikation af den i Paris den 28. august 1952 undertegnede protokol om status for internationale militære hovedkvarterer oprettet i henhold til Den nordatlantiske Traktat. - BKI nr 45 af 11/08/1955*) dalej zwany protokołem paryskim;

5. Umowa o wzajemnej ochronie tajemnicy wynalazków dotyczących obronności, w przypadku, których zostały złożone wnioski o udzielenie patentów, sporządzona w Paryżu dnia 21 września 1960 roku (*Bekendtgørelse af overenskomst om gensidig hemmeligholdelse af opfindelser på forsvarets område for hvilke patentansøgning er indgivet -BKI nr 2 af 10/01/1962);*

6. Umowa Traktatu Północnoatlantyckiego o przekazywaniu informacji technicznych dla celów obronnych, sporządzona w Brukseli dnia 19 października 1970 roku (*Bekendtgørelse af NATO-aftale af 19. oktober 1970 om videregivelse af tekniske oplysninger til forsvarsformål. - BKI nr 71 af 16/08/1973*);

7. Umowa w sprawie statusu przedstawicielstw i przedstawicieli państw trzecich przy Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzona w Brukseli dnia 14 września 1994 roku (*Bekendtgørelse af overenskomst af 14. september 1994 vedrřrende status for tredjelandes reprćsentationer og reprćsentanter ved Den Nordatlantiske Traktatorganisation - BKI nr 40 af 12/11/1998*) dalej zwana porozumieniem brukselskim;

8. Umowa między Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego o ochronie informacji, sporządzona w Brukseli dnia 6 marca 1997 roku.[52]

---

[52] Królestwo Danii nie ratyfikowało tej umowy.

2.2.4. Rzeczpospolita Polska

W porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej stosowanie prawa międzynarodowego oparte jest na teorii dualistycznej z zastosowaniem transformacji zwykłej. Zgodnie z tą teorią normy prawa międzynarodowego mogą uzyskać moc obowiązującą w porządku wewnętrznym w drodze transformacji. Rozróżnia się przy tym transformację zwykłą, kiedy każda ratyfikowana umowa międzynarodowa jest ogłaszana w dzienniku ustaw, i transformację generalną, gdzie na podstawie ogólnej klauzuli zawartej w ustawie zasadniczej (konstytucji) – wszystkie normy wiążące państwo włączone są do prawa wewnętrznego.

Konstytucja RP w artykule 9 zawiera ogólną deklarację, że „Rzeczypospolita Polska przestrzega wiążącego ja prawa międzynarodowego". Sformułowanie to należy rozumieć jako odnoszące się zarówno do norm konwencyjnych jak i zwyczajowych. Nie zawiera ono jednak wyraźnego stwierdzenia o wyższości prawa międzynarodowego nad prawem krajowym.

Rozdział III Konstytucji RP wskazuje źródła powszechnie obowiązującego prawa w Polsce, którymi w myśl artykułu 87 są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Ponadto w ustęp 2 tegoż artykułu wskazuje się również na akty prawa miejscowego, które obowiązują na obszarze działania organów, które je wydały. W myśl artykułu 88 Konstytucji RP warunkiem koniecznym obowiązywania tak stanowionego prawa jest jego ogłoszenie. Zasady i tryb ogłaszania aktów normatywnych określa ustawa z dnia 20 lipca 2000 roku o ogłaszaniu aktów normatywnych i innych aktów prawnych (Dz. U. Nr 62, poz. 718).

Umowy międzynarodowe ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie muszą być ogłaszane w Dzienniku Ustaw RP w trybie przewidzianym dla ustaw. Ogłaszanie innych umów międzynarodowych określa ustawa z dnia 14 kwietnia 2000 roku o umowach międzynarodowych. (Dz. U. Nr 39, poz. 433). Obowiązek ratyfikacji umów międzynarodowych nakłada artykuł 89 Konstytucji PR, jeżeli umowa dotyczy:

* pokoju, sojuszy, układów politycznych lub układów wojskowych;
* wolności, praw lub obowiązków określonych w Konstytucji;
* członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej;
* znacznego obciążenia państwa pod względem finansowym;

* spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja wymaga ustawy.

Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba, że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. Umowa taka ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.[53]

Polska ustawa o umowach międzynarodowych określa zasady oraz tryb zawierania, ratyfikowania, zatwierdzania, wykonywania, wypowiadania i zmian zakresu obowiązywania umów międzynarodowych.

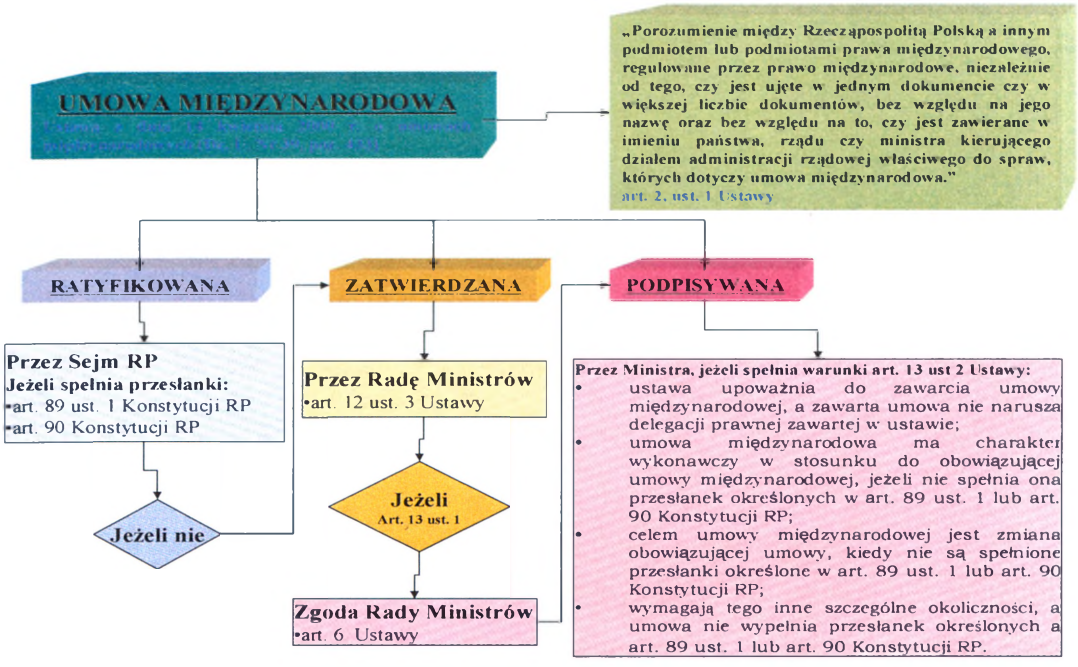
Zgodnie z ogólnie przyjętą zasadą w międzynarodowym prawie publicznym organy państwowe dzielą się na organy wewnętrzne i organy zewnętrzne. Pierwsze – mają swoją siedzibę na terytorium państwa, drugie zaś poza jego granicami. Organy wewnętrzne w stosunkach międzynarodowych reprezentują: głowa państwa, parlament, rząd, szef rządu oraz minister spraw zagranicznych. Są one określane mianem konstytucyjnych, co oznacza, że są uprawnione do reprezentowania państwa, negocjowania umów, podpisywania umów bez dodatkowym pełnomocnictw. Do organów zewnętrznych należą przedstawicielstwa dyplomatyczne stałe i doraźne, przedstawicielstwa handlowe, przedstawicielstwa przy organizacjach międzynarodowych.

Związanie Rzeczypospolitej Polskiej umową międzynarodową[54] następuje na drodze ratyfikacji, zatwierdzenia lub podpisania (Rys. 4). Umowa międzynarodowa, która nie podlega ratyfikacji w trybie przewidzianym przez Konstytucję RP wymaga zatwierdzenia przez Radę Ministrów.

---

[53] Artykuł 91 Konstytucji RP.

[54] Zgodnie z ustawą o umowach międzynarodowych.

Rys. 4. Algorytm związania Rzeczypospolitej Polskiej umową międzynarodową

Źródło: Opracowanie własne na postawie ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz. U. Nr 39, poz. 433)

Polska może zostać związana umową międzynarodową również w drodze jej podpisania, wymiany not lub w inny sposób dopuszczony przez prawo międzynarodowe. Związanie Rzeczypospolitej Polskiej umową międzynarodową w powyżej określony sposób może jedynie nastąpić, jeżeli:

* ustawa upoważnia do zawarcia umowy międzynarodowej, a zawarta umowa nie narusza delegacji prawnej zawartej w ustawie;
* umowa międzynarodowa ma charakter wykonawczy w stosunku do obowiązującej umowy międzynarodowej, jeżeli nie spełnia ona przesłanek określonych w artykule. 89 ust. 1 lub artykule 90 Konstytucji RP;
* celem umowy międzynarodowej jest zmiana obowiązującej umowy, kiedy nie są spełnione przesłanki określone w artykule 89 ust. 1 lub artykule 90 Konstytucji RP;
* wymagają tego inne szczególne okoliczności, a umowa nie wypełnia przesłanek określonych a artykule 89 ust. 1 lub artykule 90 Konstytucji RP.

Niemniej jednak zgodę na podpisanie takiej umowy międzynarodowej udziela Rada Ministrów w drodze uchwały. Umowy międzynarodowe podpisane w takim trybie wymagają ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski". Ogłoszenie zarządza Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra kierującego działem administracji rządowej właściwego do spraw, których dotyczy ta umowa.

Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra kierującego działem administracji rządowej właściwego do spraw, których dotyczy umowa międzynarodowa, może w wyjątkowych przypadkach, ze względu na istotny interes państwa, w szczególności interes obronności, bezpieczeństwa państwa i obywateli, odstąpić od obowiązku ogłoszenia tej umowy w Monitorze Polskim.

Związki pomiędzy sprawami międzynarodowymi a polityką wewnętrzną tworzą historię wielu państw, a w przypadku Polski jest to związek szczególnie silny.[55] Polska jest krajem tranzytowym, gdzie krzyżuje się kilka politycznych i kulturowych prądów. Polityka bezpieczeństwa Polski po odzyskaniu niepodległości w 1918 oscylowała pomiędzy zachodem a wschodem jako strategicznego gwaranta niepodległości.

Geopolityczne ulokowanie Polski pomiędzy dwoma dużymi tradycyjnie zaborczo nastawionymi sąsiadami - Niemcami a Rosją - skierowało Polskę na zachód, szukając bezpieczeństwa w sojuszu z Francją i Wielką Brytanią. Traktat wersalski, który dał podwaliny pod nowy ład w Europie uznawany był z punktu widzenia interesów Polski jako najkorzystniejszy z możliwych. Dawał on Polsce w sojuszu z Francją możliwość zamknięcia się przed Niemcami i trzymania Rosji z dala od europejskiej sceny politycznej. Było to nie tylko w interesie Polski, choć państwa Europy Zachodniej, a zwłaszcza III Rzesza Niemiecka zabiegały o porozumienie z Rosja zgodnie ze własnymi interesami. Taki system bezpieczeństwa mógł funkcjonować przy silnej militarnie Francji i Polsce kosztem wielkich sąsiadów Polski [56].

---

[55] Zob. Artur R. Rachwald, *Poland Between the Superpowers Security vs. Economic Recovery,* Westview Press, Boulder Colorado 1983

[56] Artur R. Rachwald, *Poland Between the Superpowers Security vs. Economic Recovery,* Westview Press, Boulder Colorado 1983, s. 2

Poprzez wojnę z Polską w 1920 roku Lenin miał nadzieję na zniszczenie ładu wersalskiego w Europie. Pierwsza próba się nie powiodła, ale (po układach w Locarno) pod koniec dekady lat trzydziestych Rosja Radziecka we współpracy z faszystowskimi Niemcami cel osiągnęła. Zarówno dla Niemiec jak i dla Rosji ład wersalski symbolizował klęskę, upokorzenie oraz brak bezpieczeństwa. Z tego powodu, pomimo wzajemnych animozji, faszystowskie Niemcy i stalinowska Rosja złączyły swoje wysiłki celem odwrócenia skutków I wojny światowej w tym zrekonstruowane państwo Polskie.

Całkiem naturalnie, Polska wyznając zasadę „dwóch wrogów", zwróciła się w kierunku Francji i Wielkiej Brytanii i nie wyciągnęła żadnych wniosków z tragicznych doświadczeń Czechosłowackich z 1938 roku. Po przegraniu wojny obronnej w 1939 roku Polskie władze formując rząd na uchodźstwie w dalszym ciągu wdrażały w życie zasadę dwóch wrogów. Podstawą takiego założenia była wiara, że mocarstwa zachodnie pokonają Niemców i Rosję, jak to było w przypadku I wojny światowej, i popierali a nawet pomagali odtworzyć państwo Polskie, tak i teraz obronią Polskę przed agresją sąsiadów.

Polski rząd na uchodźstwie nigdy nie był zdolny do skorygowania nierealistycznej oceny międzynarodowej równowagi sił biorących udział w II Wojnie Światowej. Rząd „Londyński" żywił nadzieję, że powojenny porządek międzynarodowy będzie repliką Europy powersalskiej, w której Polska będzie odgrywała szczególną rolę. Nie dostrzegając, że Wielka Brytania chyliła się ku rozwiązaniom zbliżonym do Kongresu Wiedeńskiego z 1815 roku, w którym Europa Wschodnia będzie odrywać mniejszą rolę, będąc pod nadzorem większych państw[57].

Koncepcja polityki zagranicznej Polski prezentowana przez grupę pro radziecką różniła się od londyńskiej w dwóch zasadniczych punktach.

* **Po pierwsze**, przywódcy polskich komunistów i ich zaplecze polityczne zakładało, że w przyszłości państwo Polskie w musi być silnie pro radzieckie, co powinno uchronić je przed włączeniem go jako kolejnej republiki radzieckiej.

---

[57] Tamże, s. 3

* **Po drugie**, reorientacja polskiej polityki zagranicznej z pro zachodniej na pro radziecką jest możliwa przy zaakceptowaniu zmian terytorialnych, politycznych i etnicznych.

Zaaprobowanie w Europie przez Rosję Radziecką porządku wersalskiego było mało prawdopodobne, a jednocześnie przy niechęci Wielkiej Brytanii do takich rozwiązań, stawiało polską pro zachodnią politykę zagraniczną i bezpieczeństwa na przegranej pozycji.

Koncepcja Polski piastowskiej, z ograniczeniami na granicy wschodniej na linii Curzona i zachodniej na Odrze i Nysie, była w pełni akceptowalna przez głównych aktorów ówczesnej sceny politycznej, gdyż mieściła się w formule wizji Europy według porządku Kongresu Wiedeńskiego. Niemniej jednak obóz londyński ciągle wierzył, że Polska gra jedną z głównych ról na tej scenie politycznej. Generał Anders, dowódca drugiego korpusu, przekonywał premiera Churchill'a, że po pokonaniu Niemiec, Polacy będą walczyć z Rosją.[58]

Polska granica wschodnia została ustanowiona w wyniku bilateralnych polsko – radzieckich negocjacji. Granicę zachodnią Rosja rozmyślnie pozostawiła sprawą otwartą jako kartę przetargową w czasie rozmów z zachodnimi mocarstwami o sprawach niemieckich oraz dźwignię swoich interesów w Polsce i Niemczech Wschodnich. Wielka Czwórka sprawę Polski, w efekcie konferencji poczdamskiej, pozostawiła otwartą do czasu konferencji pokojowej, która zakończyłaby wojnę i nadała formalny status quo państwu polskiemu.

Dnia 5 marca 1946 roku w Fulton w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej premier Churchill swoim przemówieniem zapoczątkował tzw. Zimną Wojnę plasując Polskę po stronie potencjalnych agresorów. W konkluzji przemówienia stwierdził, iż mocarstwa zachodnie nie mają żadnego interesu w uznaniu polskiej granicy na Odrze i Nysie pozostawiając tym samym obóz pro zachodni w osamotnieniu. Pozwoliło to jednocześnie rządowi w Warszawie na przedstawianiu Związku Radzieckiego jako jedynego szczerze zaangażowanego w sprawy Polski mocarstwa, wytrącając opozycji komunistycznej wszelkie argumenty. W polityce zagranicznej oraz bezpieczeństwa

---

[58] Tamże, s. 3-8.

Rząd Polski natychmiast zacieśnił stosunki ze Rosją Radziecką zwracając się o wsparcie, które zostało z zadowoleniem udzielone. Tym samym Związek Radziecki pozostał jedynym mocarstwem z Wielkiej Czwórki, które gwarantowało stabilność polsko – niemieckiej granicy na Odrze i Nysie. Ostateczny podział Europy przypieczętowało porozumienie paryskie, które zagwarantowało pełną niepodległość Republiki Federalnej Niemiec, jej ponowną remilitaryzację oraz przyjęcie do NATO.[59]

W rezultacie logiki rozwoju powyższych okoliczności Polska polityka bezpieczeństwa i obronna była oparta o trzy poniższe filary:

* traktat o przyjaźni i wzajemnej pomocy ze Związkiem Radzieckim;
* bilateralne traktaty o przyjaźni i wzajemnej pomocy z innymi państwami bloku pro radzieckiego;
* regionalny system obrony kolektywnej – Organizację Układu Warszawskiego.

W konkluzji należy stwierdzić, że w czasie i bezpośrednio po II wojnie światowej dwa polskie rządy – jeden całkowicie zależny od Zachodu, drugi bazujący na wyłącznym wsparciu Związku Radzieckiego – w znacznej mierze poświęciły polską rację stanu na rzecz swoich sponsorów.[60]

Bezpośrednio po zakończeniu II wojny światowej wojska radzieckie na terytorium Polski przebywały w zasadzie na podstawie decyzji wydanej przez Józefa Stalina. Powołana 29 maja 1945 roku Północna Grupa Wojsk przebywała w naszym kraju bez uzgodnienia z ówczesnym rządem. W początkowym okresie sprawy związane z zaopatrzeniem, kontrolą celną korzystania z obiektów i nieruchomości regulowany był jednostronnie przez stronę polską. W tym celu na mocy Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1946 roku powołano delegata Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów przy Dowództwie Północnej Grupy Wojsk Armii Radzieckiej. Następnie Uchwałą Prezydium Rządu z dnia 11 sierpnia 1950 roku powołano Delegata Rządu przy Dowództwie Północnej Grupy Armii Radzieckiej nadając mu odpowiednie kompetencje i ustalając precyzyjny zakres działania.

---

[59] Tamże, s. 10 – 17, zob. Norman Davis, *Heart of Europe A Short History of Poland,* Oxford University, New York 1986.

[60] Tamże, s. 18.

Przełom nastąpił dopiero po burzliwych październikowych wydarzeniach 1956 roku. Pomimo oporu ze strony radzieckiej już pierwsze listopadowe negocjacje w Moskwie doprowadziły do wypracowania istotnych ustaleń dotyczących pobytu wojsk radzieckich w Polsce i udziału ZSRR w ich utrzymaniu. Owocem tych negocjacji było podpisanie w dniu 18 listopada 1956 roku wspólnego protokołu, na mocy którego w grudniu tego roku rozpoczęto negocjacje w sprawie statusu wojsk radzieckich w Polsce. Stronie radzieckiej przewodniczył szef sztabu sił zbrojnych Układu Warszawskiego gen. Armii Aleksiej I. Antonow. Na czele delegacji polskiej stanął szef Głównego Zarządu Politycznego WP i jednocześnie wiceminister obrony narodowej gen. bryg. Janusz Zarzycki. W założeniach strony polskiej podstawą do dyskusji miały być umowy zawarte pomiędzy państwami członkowskimi NATO, SEATO, ANZUS i CENTO, na których status pobytu wojsk radzieckich powinien być oparty.[61]

Po bardzo burzliwych i nerwowych rozmowach w dniu 17 grudnia 1956 roku w Warszawie podpisano umowę o statusie prawnym wojsk radzieckich czasowo stacjonujących w Polsce. Porozumienie to regulowało najistotniejsze sprawy związane z pobytem wojsk radzieckich. Artykuł 1 stwierdzał, że stacjonowanie tych wojsk na terytorium Polski w niczym nie może naruszać polskiej suwerenności i nie może prowadzić do ingerencji w wewnętrzne sprawy PRL. Wojskowi i rodziny były zobowiązani do przestrzegania prawa polskiego. Przemieszczanie oddziałów wojskowych poza trenami ich stacjonowania mogły odbywać się na podstawie zgody wydanej przez odpowiednie polskie władze administracyjne. Zgodnie z artykułem 7 jednostki radzieckie nie mogły prowadzić inwestycji bez uzyskania zgody władz polskich. Umowa przewidywała, że dzierżawione przez wojska radzieckie obiekty będą zwracane stronie polskiej w stanie zdatnym do użytku. Artykuły 13 i 14 zobowiązały rządy obu państw do wynagradzania szkód wyrządzonych drugiej stronie przez swoich obywateli. Wszelkie sprawy sporne, zgodnie z artykułem 19, rozpatrywać miała Polsko-Radziecka Komisja Mieszana. Artykuł 17 umowy przewidywał powołanie pełnomocników rządów w celu

[61] Tamże, s. 15-17

sprawnego załatwiania bieżących spraw związanych z pobytem wojsk radzieckich w Polsce.[62]

Powyższa umowa w swoim założeniu ogólnie traktowała sprawy stacjonowania wojsk radzieckich w Polsce. Szczegóły związane m. in. z warunkami użytkowania koszar, lotnisk, placów ćwiczeń, poligonów, środków łączności, korzystania z energii elektrycznej, liczebność i tereny stacjonowania wojsk, warunki opłat za dzierżawione obiekty i inne usługi, sprawy związane ze stosowaniem przepisów podatkowych i celnych, zasady wjazdu i wyjazdu oddziałów wojskowych oraz zasady i tryb udzielania wzajemnej pomocy prawnej zostały określone w podpisanym w dniu 18 czerwca 1958 roku porozumieniu między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o trybie i warunkach korzystania przez wojska radzieckie czasowo stacjonowane w Polsce i różnego rodzaju obiektów i usług.

Celem koordynacji i sprawnego załatwiania spraw wynikających z powyższych umów i porozumień, rząd PRL powołał pełnomocnika do spraw pobytu wojsk radzieckich w Polsce, który bezpośrednio podlegał premierowi o następującej strukturze organizacyjnej i kompetencjach:

* Wydział ds. Odszkodowań - realizował zadania w zakresie likwidacji szkód powstałych w związku z pobytem wojsk radzieckich;
* Wydział ds. Kwaterunkowo – Budowlanych – odpowiadał za inwentaryzację i ewidencję obiektów terenowych i budowlanych PGW, rozwiązywanie problemów z budownictwem na rzecz wojsk radzieckich, gospodarkę komunalno - mieszkaniową, kontrolą wykonywania porozumień w tym zakresie;
* Wydział Zaopatrzenia i Rozliczeń Towarowych – realizował sprawy związane z planowaniem i zaopatrzeniem materiałowym jednostek radzieckich;
* Starszy Inspektor ds. Leśnych i Rolnych – załatwiał sprawy związane z użytkowaniem przez wojska radzieckie terenów leśnych i rolnych, wcho-

[62] Umowa między Rządem Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich statusie prawnym wojsk radzieckich czasowo stacjonujących w Polsce (Dz.U. z.1957, Nr 29, poz. 127)

dzących w skład poligonów, lotnisk placów ćwiczeń, a także sprawy wynikające z dzierżawy obwodów łowieckich i rybołówstwa;

* Starszy Inspektor ds. Łączności, Komunikacji i Celnych;
* Starszy Radca ds. Operacyjnych – odpowiadał za sprawy wynikające z porozumienia o liczebności, ruchu radzieckich rozmieszczeniu wojsk radzieckich, utrzymywanie kontaktu w tym zakresie ze Sztabem Generalnym WP, załatwianie spraw administracyjno – gospodarczych biura pełnomocnika;
* Ekspozytura w Legnicy (działała do grudnia 1966 roku) - realizowała zadania w zakresie potwierdzania przepustek na wywóz sprzętu i zaopatrzenia wojskowego przez granicę państwa, załatwiania spraw związanych z zatrudnieniem Polaków przez wojska radzieckie, zlecanie do wykonania polskim przedsiębiorstwom drobnych usług i robót, załatwienie pilnych spraw interwencyjnych w terenie.

Prezes Rady Ministrów pismem okólnym nr 211 z dnia 23 sierpnia 1957 roku zobowiązał ministrów i prezydia rad narodowych do załatwiania wszelkich spraw związanych z pobytem wojsk radzieckich w Polsce wyłącznie za pośrednictwem lub w porozumieniu z Pełnomocnikiem Rządu PRL ds. pobytu wojsk radzieckich w Polsce.[63]

Artykuł 9 ust. 1 Umowy o statusie prawnym wojsk radzieckich stanowił, że w sprawach przestępstw i wykroczeń popełnianych na terytorium Polski przez żołnierzy wojsk radzieckich lub członków ich rodzin, stosuje się prawo polskie i działają sądy, prokuratura oraz inne polskie organy właściwe do ścigania przestępstw i wykroczeń. Spod polskiej jurysdykcji ustęp 2 wyłączał przestępstwa popełniane przez powyżej wymienione osoby przeciwko ZSRR a także przeciwko osobom wojskowym i cywilnym wojsk radzieckich oraz naruszające regulamin służbowy tych wojsk[64].

Sprawy sporne związane w wypłacaniem odszkodowań z tytułu popełnianych przestępstw i innej działalności służbowej wojsk radzieckich na rzecz polskich obywa-

---

[63] Uchwała Nr 256/57 Rady Ministrów dnia 20 lipca 1957 r. w sprawie powołania Pełnomocnika Rządu Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej do spraw pobytu wojsk radzieckich w Polsce; Mariusz L. Krogulski., *Okupacja w imię sojuszu Armia Radziecka w Polsce w latach 1956 -1993,* von borowiecky, Warszawa 2001, s. 94 – 97.

[64] Por. artykuł VII Umowy między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych, sporządzona w Londynie dnia 19 czerwca 1951 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 21, poz. 257).

teli powinne być rozstrzygane przez urząd pełnomocników rządów (Wydział ds. Odszkodowań). Sprawy nierozstrzygnięte przez pełnomocników kierowano do Polsko – Radzieckiej Komisji Mieszane, która wydawała wiążące rozstrzygnięcie lub kierowała sprawę na drogę dyplomatyczna. Procedura przewidywała trzy sposoby dochodzenia odszkodowań. Pierwszym było polubowne załatwienie sprawy w przypadku mniejszych szkód np. w czasie przemarszu wojsk lub ćwiczeń. Jeżeli polubowne załatwienie sprawy okazało się nie możliwe kierowana ją do rozstrzygnięcia przez Polsko – Radziecką Komisje Mieszaną. Trzecim wreszcie sposobem było skierowanie sprawy na drogę dyplomatyczną w przypadku nie osiągnięcia konsensusu w ramach Komisji[65].

Dnia 18 czerwca 1958 roku bazując na Umowie o statusie prawnym wojsk radzieckich czasowo stacjonowanych na terytorium Polski zawarto Porozumienie między Rządem Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o trybie i warunkach korzystania przez wojska radzieckie czasowo stacjonowane w Polsce z różnego rodzaju obiektów i usług jako akt wykonawczy do umowy. Rząd PRL powyższym porozumieniem zobowiązał się zapewnić dla potrzeb Północnej Grupy Wojsk Radzieckich ciągłe dostawy żywności, materiałów budowlanych i surowców energetycznych, za które rząd ZSRR płacić miał według cen obowiązujących w handlu zagranicznym. Natomiast świadczenie różnego rodzaju usług opierać się miało na warunkach stosowanych w polskim handlu wewnętrznym. Porozumienie to określało zasady dzierżawienia nieruchomości oraz użyłkowania obszarów leśnych i rolnych, zasady przemieszczania się wojsk radzieckich, warunki korzystania z energii elektrycznej i usług komunalnych, zasady dostawy towarów, świadczeń usług handlowych i budowlanych oraz przepisy celno dewizowe.

W oparciu o artykuł 1 Porozumienia dowództwo wojsk radzieckich opłaty za dzierżawę nieruchomości miało płacić w złotych według stawek i taryf stosowanych dla Wojska Polskiego pomniejszony o 50% jako odpis poniesionych przez wojska radzieckie wydatków na remonty kapitalne i bieżące użytkowanych nieruchomości.[66]

---

[65] Por. artykuł VII i VIII Umowy..., Zob. rozdział 2 rozprawy - zasady i cele działania Komisji Mieszanej w przypadku pobytu wojsk amerykańskich na terytorium Republiki Federalnej Niemiec.

[66] Por. artykuł IX ust. 2 i 3 Umowy...

Zgodnie z artykułem 2 Porozumienia wojska radzieckie użytkowały bezpłatnie obszary leśne i rolne (poligony, lotniska, place ćwiczeń, lasy, jeziora i inne tereny). Zobowiązane zostały natomiast do pokrywania strat materialnych w gospodarce leśnej, powstałych w wyniku działań lub zaniechań (na warunkach stosowanych dla Wojska Polskiego), a także do umożliwienia polskim organom państwowym do prowadzenia gospodarki leśnej[67].

Artykuł 3 określał warunki przemieszczania wojsk radzieckich na terytorium Polski nakładając na nie obowiązek przestrzegania przepisów prawnych i innych regulacji obowiązujących na obszarze państwa gospodarza. Generalnie odnosił się do transportów kolejowych i regulacji obowiązujących na Polskich Kolejach Państwowych.

Po podpisaniu porozumienia dostawy żywności, materiałów budowlanych i surowców energetycznych dla wojska odbywały się w oparciu o zawierane kontrakty, według cen obowiązujących w handlu zagranicznym. Natomiast dostarczanie towarów konsumpcyjnych do wewnętrznej sieci handlowej wojsk radzieckich oraz świadczenie różnego rodzaju usług zostało oparte na warunkach stosowanych w polskim handlu zagranicznym (artykuły 4, 5, 6, 7)[68]. Celem realizacji powyższych zobowiązań międzynarodowych państwa polskiego minister handlu wewnętrznego zarządzeniem nr 28 z dnia 1 lipca 1958 powołał Centralę Handlu Zagranicznego „MARKO". Dyrektor Centrali zobowiązany został do ścisłego współdziałanie z pełnomocnikiem rządu PRL w obszarze kompleksowego zaopatrywania w towary i usługi stacjonujące na terytorium Polski wojska radzieckie.

Zgodnie z postanowieniem artykułu 8 wojska radzieckie mogły wwozić i wywozić bez cła o raz kontroli celnej i granicznej należące do nich ładunki wojskowe, a w tym ładunki przeznaczone dla handlowo – bytowej obsługi wojsk, pod warunkiem przedłożenia polskim władzom celnym i granicznym określonego wzoru dokumentów wydawanych przez dowództwa radzieckich jednostek wojskowych[69]. Zasady określone w umowie z dnia 18 marca 1958 roku zostały potwierdzone i uszczegółowione z

---

[67] Por. artykuł IX ust. 2 i 3 oraz artykuł VIII Umowy...

[68] Por artykuł IX Umowy....

[69] Por. artykuł XI Umowy...

zarządzeniu nr 6 z dnia 14 marca 1970 roku oraz zarządzeniu nr 8 Prezesa Głównego Urzędu Ceł z dnia 31 października 1975 roku.

Sprawy korzystania ze środków łączności zostały uregulowane umową z dnia 9 maja 1957 roku w sprawie korzystania ze środków łączności przez wojska radzieckie czasowo stacjonujące w Polsce oraz sprawie uregulowania rozliczeń za okres ubiegły. Dzierżawę środków łączności dla wojsk radzieckich regulowano corocznie umowami zawieranymi przez Ministerstwo Łączności i Dowództwo Północnej Grupy Wojsk[70].

W czasie wycofywania wojsk radzieckich z Polski zakres uprawnień pełnomocnika został dodatkowo rozszerzony uchwałami Rady Ministrów z dnia 6 sierpnia 19991 roku i 21 lipca 1992 roku. W lutym 1995 roku Biuro Pełnomocnika Rządu RP ds. pobytu AR w Polsce zostało rozwiązane[71].

W lutym i marcu 1990 r. Czechosłowacja i Węgry uzgodniły z Moskwą całkowite wycofanie wojsk radzieckich do połowy 1991 roku. W dniu 24 września 1990 roku Niemiecka Republika Demokratyczna opuściła Układ Warszawski, a ZSRR zgodził się na wycofanie wojsk z Niemiec Wschodnich. Dnia 1 października 1990 roku ministrowie spraw zagranicznych państw Układu Warszawskiego zgodzili się na rozwiązanie jego struktur wojskowych 19 listopada 1990 roku podczas szczytu Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE) w Paryżu państwa UW i NATO podpisały układ o ograniczeniu zbrojeń konwencjonalnych oraz zadeklarowały, że nie uważają się już za wrogów. W dniu 25 lutego 1991 roku ministrowie spraw zagranicznych i obrony Państw-Stron Układu podpisują w Budapeszcie umowy o zaprzestaniu współpracy wojskowej. Z dniem 31 marca 1991 roku przestaje istnieć wspólne dowództwo, a 1 lipca 1991 roku Układ Warszawski zostaje rozwiązany.

Rozwiązanie Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej i Układu Warszawskiego spowodowały zmiany w jej środowisku międzynarodowym. Był to okres przełomowy dla polskiej polityki zagranicznej. Rozpad ZSRR, którego sukcesorem stała się Rosja. Powstanie niepodległej Ukrainy - niezależnie od problemów związanych z utrwaleniem jej suwerennej niepodległości, wszystko to przyczyniło się do powstania nowej

---

[70] Mariusz L. Krogulski., *Okupacja w imię sojuszu Armia Radziecka w Polsce w latach 1956 -1993,* von borowiecky, Warszawa 2001, s. 148 – 150.

[71] Tamże, s. 104 – 105.

sytuacji geostrategicznej w Europie. Polska dyplomacja w 1992 roku skupiła uwagę na zagadnieniach związanych z polityką państwa podlegającego transformacji, znajdującego się w zmiennym i środowisku międzynarodowym[72].

W bezpośrednim otoczeniu Polski wyłonienie się nowych sąsiadów w konsekwencji rozpadu ZSRR stworzył historyczną szansę dla naszego bezpieczeństwa. Państwa te rozpoczęły budowę swej państwowości deklarując demokratyczną transformację ustrojową, w której powodzeniu Polska była żywotnie zainteresowana. W płaszczyźnie polityki bezpieczeństwa pojawienie się na Wschodzie nowych sąsiadów oznaczało:

* konieczność zdefiniowania miejsca tych państw w polskiej koncepcji bezpieczeństwa; szczególnie pilnym zadaniem było ułożenie z nimi partnerskich stosunków (łącznie z zainicjowaniem kontaktów i współpracy wojskowej);
* potrzebę określenia gotowości do podejmowania działań w celu włączania tych państw do europejskiego systemu współpracy jako czynnika utrwalania ich niezawisłej państwowości;
* wymóg układania stosunków ze wszystkimi wschodnimi sąsiadami Polski w sposób zakładający partnerstwo bez konieczności wyboru między nowymi państwami a Rosją[73].

W polityce bezpieczeństwa narodowego Polski stosunki z Sojuszem Atlantyckim nabrały rangi priorytetu. Dokonując strategicznego wyboru zachodniej opcji polityki zagranicznej Polska jednoznacznie wskazała na struktury euroatlantyckie jako perspektywicznego gwaranta bezpieczeństwa. Rząd zadeklarował w 1992 roku, iż pełne członkostwo w NATO jest strategicznym celem Polski. Dalekosiężnym celem polskiej polityki bezpieczeństwa była integracja z europejskim systemem obrony, a jedynym systemem obrony w Europie w tym czasie było tylko NATO[74].

---

[72] http://www.stosunki.pl/polityka_zagraniczna/polityka_zagraniczna_92.html z dnia 25 kwietnia 2004 roku.

[73] Janusz Prystrom, *Polityka bezpieczeństwa zewnętrznego Polski w 1992 r.* (w) http://www.sprawymiedzynarodowe.pl/rocznik/1992/janusz_prystrom_polityka_bezpieczenstwa_zewnetrznego.html z dnia 25 kwietnia 2004 roku.

[74] Tamże.

Proces przygotowania państwa do przystąpienia do Sojuszu Północnoatlantyckiego skoncentrowano na zmianach strukturalnych sił zbrojnych. Obejmowały one przemiany w świadomości sił zbrojnych, formowanie doktryny, zmianę struktur organizacyjnych, wymianę i modernizację uzbrojenia i sprzętu wojskowego. Najistotniejszą formalnoprawną oraz merytoryczną podstawą dla współpracy wojskowej z obszarem NATO były dwustronne umowy resortowe. Szczególną wagę nadano współpracy wojskowej ze Stanami Zjednoczonymi. Obejmowała ona w 1992 r. problemy szkolenia, logistyki, obrony powietrznej[75].

Celem osiągnięcia politycznej i militarnej integracji z Sojuszem kolejne rządy widziały konieczność przeprowadzenia działań dostosowawczych, mających na celu:

* standaryzację uzbrojenia, którą należy rozumieć jako wymianę broni, co jest równoznaczne z zniszczeniem stanu zapasów;
* zmianę metodyki szkolenia i regulaminów walki;
* reorganizacje systemu tajnej łączności i dowodzenia, rozumianej nie tylko jako zmiana sprzętu, częstotliwości sieci radiolokacyjnej, parametrów zautomatyzowanego dowodzenia czy goniometrii lecz głęboka restrukturyzacja całego systemu szyfrów powiązana ze słownictwem i gramatyką;
* zmianę norm eksploatacyjnych sprzętu i stosowanych materiałów pędnych i smarów;
* reorganizację i ukierunkowanie na kierunek wschodni wojskowych służb informacyjnych;
* jednoznaczne określenie w doktrynie obronnej ewentualnego nieprzyjaciela;
* reorganizację infrastruktury wojskowej i militarnej (drogi rokadowe) związane ze zmianą ewentualnej dyslokacji wojsk z kierunków zachodniego i północnego na wschodni;
* konieczność uczestnictwa w operacjach pokojowych NATO[76].

---

[75] Tamże.

[76] Piotr Mickiewicz, *Socjaldemokracja Rzeczpospolitej Polskiej a NATO 1990-1999. Pomiędzy polityką a rzeczywistością*, data publikacji 5 marca 2003 roku, (w) http://www.bezuprzedzen.pl/poglady/nato4.shtml z dnia 25 kwietnia 2004 roku.

Przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 12 marca 1999 roku do NATO spowodowała konieczność przyjęcia nowej koncepcji bezpieczeństwa, a zwłaszcza bezpieczeństwa zewnętrznego, w tym strategii obronności (obrony narodowej). Dotychczasowe założenia - przygotowane dla przejściowych warunków samodzielności strategicznej Polski - spełniły swą rolę w latach dziewięćdziesiątych i obecnie powinny być zastępowane przez koncepcję odpowiadającą radykalnie zmienionej sytuacji i warunkom bezpieczeństwa sojuszniczego w ramach NATO. Kierunki modyfikacji niektórych praktycznych (realizacyjnych) rozwiązań w dziedzinie bezpieczeństwa, w tym obronności, wynikają z wejścia w życie nowej Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ratyfikacji podstawowego dorobku prawnego NATO[77].

Strategia obronna Polski zakłada, że w ramach systemu sojuszniczego, Polska będzie uczestniczyć dwóch rodzajach operacji:

* zgodnie z artykułem 5 Traktatu Waszyngtońskiego, co oznacza wojnę obronną na własnym terytorium lub na terytorium któregoś państw członkowskich;
* poza artykułem 5 Traktatu Waszyngtońskiego, Operację Reagowania Kryzysowego w obszarze strategicznego zainteresowania NATO.

Największe obciążenia i wysiłki Polska musiałaby ponosić w razie wojny obronnej na własnym terytorium. W tym wypadku angażowany byłby cały potencjał obronny państwa - militarny i pozamilitarny. Strategiczna myśl przewodnia działań obronnych państwa zakłada w takich warunkach skoordynowane wykorzystanie narodowego potencjału obronnego z użyciem na terytorium Polski potencjału sojuszniczego NATO w celu rozbicia agresora i takiego zniszczenia całego jego potencjału wojennego, aby uniemożliwić mu podjęcie w przyszłości ponownej próby agresji - przy jednoczesnym maksymalnym uchronieniu własnej ludności i majątku narodowego od strat i zniszczeń.

Realizacja takiego założenia wymaga zapewnienie siłom sojuszniczym działającym na terytorium Polski operacyjnej swobody działania oraz przygotowanie struktur państwa do realizacji zadań państwa gospodarza. Co w efekcie powinno przełożyć

---

[77] Zob. stronę 27 – 28 rozprawy.

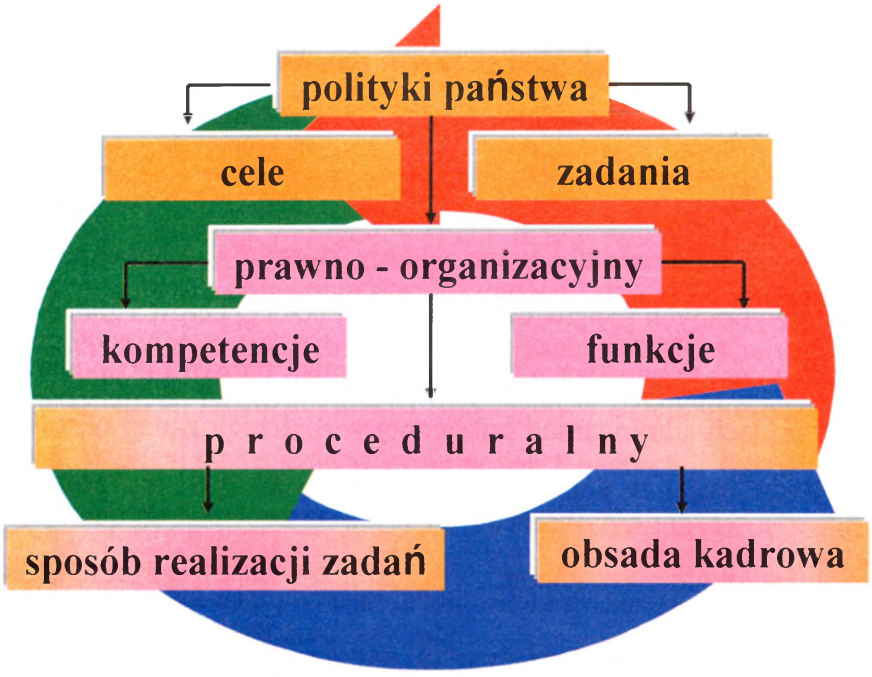
się na odpowiednie cele i funkcje oraz zadania i kompetencje właściwych organów administracji publicznej. Analiza problemu pod tym kątem będzie tematem dalszych szczegółowych rozważań w rozdziale 3 niniejszej rozprawy.

2.3. Wnioski

W niniejszym rozdziale dokonano analizy sposobów realizacji przez administrację publiczną wybranych państw członkowskich NATO celów i zadań jako realizację zaciągniętych przez te państwa zobowiązań w misji państwa gospodarza skupiając się na doświadczeniach administracji publicznej w realizacji zadań określonych misją państwa gospodarza. Analizy dokonano w trzech kluczowych obszarach zarządzania państwem:

* polityki bezpieczeństwa i obronności państwa jako kreatora celów i zadań;
* struktur prawno – organizacyjnych państwa jako realizatora celów i zadań poprzez nakreślenie funkcji i kompetencji odpowiednim jego organom administracyjnym;
* proceduralnym jako sposobu realizatora przez kompetentne organy administracyjne państwa zadań określonych funkcjami i kompetencjami.

Rysunek 5 przedstawia zależności pomiędzy poszczególnymi obszarami zarządzania państwem.

Rys. 5. Podstawowe obszary zarządzania państwem

Źródło: Opracowanie własne na postawie: Kitler W., „Funkcjonowanie administracji publicznej RP w sytuacjach kryzysowych, wykład habilitacyjny, Wydział Strategiczno – Obronny AON, Warszawa, styczeń 2002 r.

Poniższa tabela pododaje analizie porównawczej cele i funkcje oraz kompetencje i zadania administracji publicznej wybranych państw członkowskich NATO i Polski w trzech obszarach zarządzania państwem.

Tabela 1.

Porównanie celów i funkcji oraz kompetencji i zadań realizowanych przez administrację publiczną wybranych państw członkowskich NATO i Polski

Obszar Zarządzania państwem	Zakres realizacji zadań w obszarze	Realizacja celów i zadań HNS przez:			
		Republikę Federalną Niemiec	Królestwo Norwegii	Królestwo Danii	Rzeczpospolitą Polską do roku 1990
Polityka bezpieczeństwa i obronności państwa	Czy polityka bezpieczeństwa i obronna państwa oparta jest o współdziałanie sojusznicze?	Tak	Tak	Tak	Tak
	Czy we współdziałaniu sojuszniczym polityka ta przewiduje przyjęcie wojsk wparcia?	Tak	Tak	Tak	Tak
	Czy polityka obronna w swych założeniach przewiduje dostosowanie struktur państwa do przyjęcia sił sojuszniczych?	Tak	Tak	Tak	Tak
	Czy polityka obronna państwa zakłada zapewnienie sojuszniczym siłom wsparcia swobody operacyjnej w teatrze działań?	Tak	Tak	Tak	Tak
	Czy polityka bezpieczeństwa i obronna państwa uznaje struktury organizacyjne odpowiedzialne za udzielanie wsparcia przez państwo gospodarza za kluczowe w systemie obronnym państwa?	Tak	Tak	Tak	Tak
Struktury prawno –organizacyjne państwa	Czy realizacja celów i zadań administracji publicznej państwa oparta była o przyjęte przez państwo zobowiązania międzynarodowe?	Tak	Tak	Tak	Tak
	Czy przyjęte przez państwo zobowiązanie międzynarodowe zostało poddane procesowi transformacji i zostało implementowane do prawa narodowego?	Tak	Tak	Tak	Tak
	Czy w procesie implementacji norm międzynarodowych do norm prawa narodowego zostały wskazane lub powołane organy administracji publicznej odpowiedzialne za realizację przyjętych zobowiązań?	Tak	Tak	Tak	Tak

	Czy wskazane lub powołane organy administracji publicznej miały wystarczający sposób określone kompetencje, aby zrealizować przyjęte przez państwo zobowiązania?	Tak	Tak	Tak	Tak
Procedury postępowania struktur administracyjnych państwa	Czy struktury organizacyjne wskazanych lub powołanych organów administracji publicznej były wystarczające wydolne, aby podołać nałożonym kompetencjom?	Tak	Tak	Tak	Tak
	Czy nałożony na te struktury kompetencyjny zakres obowiązków dawał gwarancję należytego wypełniania przez nie zadań?	Tak	Tak	Tak	Tak
	Czy obsada etatowa i zakres obowiązków personelu tych struktur organizacyjnych dawał rękojmię należytego wypełniania obowiązków tak, aby struktura była organizacyjnie wydolna?	Tak	Tak	Tak	Tak

W wyniku dokonania analizy należy stwierdzić, iż niezależnie od systemu politycznego i różnic ideologicznych zarówno państwo członkowskie NATO jak i Polska realizowała zadania, które dawały gwarancję wypełniania przez państwo zobowiązań międzynarodowych wcielając w życie ponad ustrojowe zasady zarządzania nowoczesnym państwem. **W konkluzji należy, zatem stwierdzić, iż nabyte w tym okresie doświadczenia polskiej administracji publicznej we wspieraniu wojsk sojuszniczych (radzieckich) na terenie kraju mogą i powinny być wykorzystane przez polską administrację publiczną po przystąpieniu Polski do NATO.**

Rozdział 3.

Warunki, potrzeby i możliwości przygotowania i realizacji zadań HNS przez polską administrację publiczną

3.1. Warunki, potrzeby i możliwości przygotowania HNS

3.1.1. HNS w NATO i rola administracji publicznej w jego realizacji

3.1.1.1. Zadania i rola HNS w świetle dokumentów normatywnych Sojuszu Północnoatlantyckiego

„Jakkolwiek Wsparcie Państwa Goszczącego (HNS) oraz Cywilnie Planowanie Kryzysowe (CEP) nie są funkcją logistyczna, to są one z nią blisko związane i mają znaczący wpływ na jakość planowania logistycznego. Dostępność zrównoważonych wymagań HNS w ramach podstawowego wsparcia militarnego redukuje rozmiar i zakres wsparcia bojowego udzielanego siłom biorącym udział w operacji militarnej...."

„NATO Logistics Handbook"
Chapter 1: NATO Logistics
Point 118

Szczyt NATO w Brukseli, dnia 1 grudnia 1994 roku potwierdził, że Sojusz pozostaje otwarty na nowe członkostwo oraz oczekuje na powiększenie NATO, które może dotyczyć demokratycznych państw z Europy Wschodniej. Zasady i kryteria rozszerzenia NATO przedyskutowano podczas spotkania państw członkowskich Sojuszu w Holandii w maju 1995 roku. W dniu 25 września tego roku przedstawiono państwom należącym do Północnoatlantyckiej Rady Współpracy (NACC) oraz Partnerstwa dla Pokoju wnioski ze „Studium na temat rozszerzenia NATO". [78]

Studium odpowiada na dwa zasadnicze pytania:

* **Pierwsze - Dlaczego rozszerzyć NATO**? W odpowiedzi na to pytanie uznano, że rozszerzenie Sojuszu jest urzeczywistnieniem jego podstawowego celu, jakim jest wzmocnienie bezpieczeństwa i rozszerzenie stabilności w całym obszarze euroatlantyckim.

---

[78] Jeffrey Simon, *„Central European Civil – Military Relations and NATO Expansion"*, Institute For National Strategic Studies, National Defense University, Washington, DC, 1985 s.10-16

* **Drugie - Jak rozszerzyć NATO**? Autorzy Studium potwierdzili, że – podobnie jak w przeszłości – również w przyszłości podczas każdego dalszego rozszerzenie członkostwa w Sojuszu, będzie miał zastosowanie artykuł 10 Traktatu Północnoatlantyckiego.

Co za tym idzie, nowi członkowie będą korzystać z pełni praw oraz **przyjmą wszystkie zobowiązania związane z członkostwem, zgodnie z zapisami Traktatu**[79] i będą je realizować w praktyce.[80]

Jedną z indywidualnych zdolności państwa do odparcia zbrojnej napaści jest jego zdolność do udzielania na swoim terytorium wsparcia siłom realizującym zobowiązania wynikające z artykułu 5 Traktatu Północnoatlantyckiego – misja państwa gospodarza[81].

Zgodnie z sojuszniczymi zasadami operacyjnego planowania, które przewiduje rozmieszczenie maksymalnej (w stosunku do potrzeb) liczby jednostek bojowych w teatrze ich operacyjnego wykorzystania, proces planowania ich użycia należy rozpocząć możliwie najwcześniej. Procedura taka jest wykonalna, jeżeli Państwo Gospodarz podejmie niezbędne działania, aby wesprzeć wysiłki zmierzające do realizacji założeń

---

[79] W szczególności zgodnie z artykułami 3, 5 i 9 Traktatu Północnoatlantyckiego (Dz. U. z 2000 r., Nr 87, poz. 970): Por. *„Study on NATO Enlargement"*, PO(95)177, 19 września 1995 r., punkty 5, 42-46

Artykuł 3

Dla skuteczniejszego osiągnięcia celów niniejszego traktatu, Strony, każda z osobna i wszystkie razem, poprzez stałą i skuteczną samopomoc i pomoc wzajemną, będą utrzymywały i rozwijały swoją indywidualną i zbiorową zdolność do odparcia zbrojnej napaści.

Artykuł 5

Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich, w ramach wykonywania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, uznanego na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym, podejmując niezwłocznie, samodzielnie jak i w porozumieniu z innymi Stronami, działania, jakie uzna za konieczne, łącznie z użyciem siły zbrojnej, w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego.
O każdej takiej zbrojnej napaści i o wszystkich podjętych w jej wyniku środkach zostanie bezzwłocznie powiadomiona Rada Bezpieczeństwa. Środki takie zostaną zaniechane, gdy tylko Rada Bezpieczeństwa podejmie działania konieczne do przywrócenia i utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

Artykuł 9

Niniejszym Strony ustanawiają Radę, w której każda z nich będzie reprezentowana w celu rozpatrywania spraw dotyczących realizacji niniejszego traktatu. Rada będzie zorganizowana w taki sposób, żeby mogła zbierać się szybko w każdym czasie. Rada utworzy takie organy pomocnicze, jakie okażą się potrzebne; w szczególności utworzy ona natychmiast komitet obrony, którego zadaniem będzie zalecanie środków w celu realizacji artykułów 3 i 5.

[80] *„Vademecum NATO"*, Office of Information and Press, Brussels 2001, s 69 - 72

[81] Por. *„Study on NATO Enlargement"*, PO(95)177, 19 września 1995 r., punkt 44 „....Sojusz będzie musiał także mieć zapewniony dostęp swoich sił to terytoriów nowych członków dla celów wzmocnienia tych sił, ćwiczeń, zarządzania kryzysowego, i jeżeli zajdzie taka potrzeba, do stacjonowania sił na tym terytorium....."

wynikających z powyższych zasad planowania operacyjnego. Wsparcie to należy rozumieć jako zapewnienie niezbędnych zasobów osobowych, sprzętu, zaopatrzenia, usług oraz infrastruktury technicznej. Za przygotowanie i wydzielenie tych zasobów w okresie pokoju, kryzysu i wojny odpowiedzialne są zarówno właściwe władze państwa członkowskiego jak i władze wojskowe Sojuszu Północnoatlantyckiego.[82]

Na strategiczne dowództwa NATO nałożono odpowiedzialność wynegocjowania porozumień o udzieleniu wsparcia przez państwo goszczące w oparciu o powyższe zasady planowania operacyjnego. Takie porozumienie powinno zachować równowagę potencjału bojowego państwa na terytorium, którego przewidywane jest przeprowadzenie operacji wojskowej.

W 1992 roku Konferencja Logistyków NATO Wyższego Szczebla (SNLS - Senior NATO Logisticians' Conference) uznała, że planowanie w zakresie wsparcia HNS nie może być jedynie w gestii narodowej odpowiedzialności. Koncepcja Strategiczna Sojuszu kładzie duży nacisk na operację prowadzoną w wymiarze wielonarodowym. Wymaga to od dowódcy NATO zaangażowania się w proces planowania i nadania mu uprawnień do koordynowania wysiłków w tym zakresie. Przypadek taki zaistnieje, gdy prognozy rozwoju sytuacji operacyjnej wymuszą konieczność sprawnego kierowania przygotowaniem operacji militarnej (konieczność zapewnienia swobody operacyjnej)[83].

Celem poprawnej realizacji zadań wynikających ze współodpowiedzialności dowódcy NATO za jakość i terminowość wsparcia udzielanego w ramach HNS władze Sojuszu Północnoatlantyckiego uzgodniły poniższe zasady udzielania wsparcia HNS, które muszą być brane pod uwagę w procesie planowania:

* **odpowiedzialność** – rozumiana jako odpowiedzialność dowódcy NATO za:
    - identyfikację wymagań w zakresie HNS tak aby podległe mu siły były zdolne do wykonania postawionego zadania:

---

[82] *„NATO Logistics Handbook"*, Senior NATO Logisticians' Conference Secretariat, NATO Headquarters, Brussels October 1997, Charter 12 - Host Nation Support, punkt 1201

[83] Tamże, punkt 1203

- zainicjowanie, w porozumieniu z państwami wydzielającymi siły do operacji, procesu planowania;
- priorytetyzację i koordynację zadań i zakresu wsparcia HNS (pomimo, że każde państwo ponosi pełną odpowiedzialność za jakość i terminowość wsparcia swoich wydzielanych do operacji sił, to jednak NATO ponosi odpowiedzialność za koordynację tego procesu).

* **zaopatrzenie** – państwa są odpowiedzialne za zapatrzenie, we własnym zakresie lub poprzez kolektywny wysiłek, sił wydzielanych do NATO zarówno w czasie pokoju, kryzysu jak i wojny. HNS jest tutaj kluczowym czynnikiem uzupełniającego wsparcia przemieszczanych sił w rejon operacyjnego użycia. Powinno to być realizowane w możliwie najszerszym zakresie przez państwo goszczące w oparciu o narodowe podstawy prawne, priorytety oraz możliwości. W związku z powyższym każde państwo powinno posiadać narodowy Katalog Możliwości (CC – Capability Catalogue), w którym należy umieścić dostępne środki wsparcia.
* **uprawnienia** – MC 334/1 NATO Principles and Policies for Host Nation Support nadaje dowódcy NATO właściwe uprawnienia do planowania, wypracowania decyzji i wykonania zadań w tym zakresie. Uprawnienia te nie mogą naruszać prawa państwa wysyłającego do negocjacji i zawierania bilateralnych umów dotyczących HNS.
* **współpraca** – pomiędzy państwem goszczącym, państwami wysyłającymi i władzami NATO jest niezbędnym elementem w zapewnieniu skutecznego wsparcia sił biorących udział w operacji. W tym kontekście współpracę należy rozumieć nie tylko jako eliminację współzawodnictwa w uzyskaniu dostępu do źródeł zaopatrzenia, ale również jako optymalizację wsparcia, jakiego może udzielić państwo goszczące.
* **koordynacja** – jest to proces występujący podczas planowania oraz podczas fazy realizacji wsparcia państwa goszczącego pomiędzy władzami NATO a narodowymi. Koordynacja ma newralgiczne znaczenie dla osiągnięcia operacyjnej skuteczności i uniknięcia współzawodnictwa w uzyskaniu dostępu do źródeł zaopatrzenia. Wymaga to właściwej reprezantacji

interesów narodowych na szczeblu państwowym poprzez ustanowienie organów łącznikowych pomiędzy władzami NATO i państw zaangażowanych w operację.

* **gospodarka** – realizacja zadań HNS musi mieć odzwierciedlenie w ekonomicznym wykorzystaniu źródeł wsparcia. Efektywne i terminowe wykorzystanie źródeł wsparcia skutkuje powodzeniem prowadzonej operacji. Skoordynowane przez NATO wsparcie udzielane przez państwo goszczące powinno być wykorzystane do stymulacji rozwoju jego gospodarki i poprawy ogólnie dostępnego poziomu wsparcia sił.[84]
* **przejrzystość** – informacje dotyczące wydzielanego wsparcia przez państwo goszczące na rzecz Sił Sojuszniczych i innych organizacji muszą być dostępne dla właściwego dowódcy NATO i organów państw wysyłających (SN). Dodatkowo ten dowódca musi mieć pełną informację o innych zobowiązaniach państwa goszczącego, które mogą mieć znaczący wpływ na jakości i ilości wydzielanego wsparcia. Celem zapewniania dowódcy pełnej informacji o całości dostępnego wsparcia wydzielanego przez państwo goszczące, zalecane jest przygotowanie narodowego Katalogu Możliwości (CC - Capability Catalogue).
* **odpłatność** – odpłatność za wydzielane w ramach HNS siły i środki (zarówno w ramach narodowych, wielonarodowych i wspólnych środków finansowych) musi być uzgodniona pomiędzy zainteresowanymi stronami. Zasady odpłatności powinny uwzględniać tylko własne zobowiązania finansowe. Państwo goszczące powinno kierować się zasadą równomiernego obciążania kosztami wszystkich jego kontrahentów.[85]

Wsparcie Państwa Goszczącego, jako zasadniczy suplement do organicznego wsparcia powinno być zapewnione, w oparciu o narodowy system prawny, narodowe priorytety i dostępne możliwości w możliwie najszerszym zakresie. Zasady te powinny znaleźć odzwierciedlenie w porozumieniu wynegocjowanym i zaakceptowanym

---

[84] Szerzej: zobacz czynniki ekonomiczne determinujące pożądany poziom wsparcia, rozprawa rozdział 3

[85] STANAG No 2234 Edition 2 – Allied Joint Host Nation Support Doctrine & Procedures AJP-4,5 (A) - Ratification Draft, s. 1-3 – 1-5.

przez państwo goszczące i dowódcę szczebla strategicznego Sojuszu Północnoatlantyckiego. Jednym z warunków otrzymania wsparcia w ramach HNS jest przyłączenie się przez państwa wysyłające do tego porozumienia.

Porozumienie w sprawie udzielenia wsparcia przez państwo goszczące powinno się opierać na poniższych podstawowych aktach prawnych, regulujących wzajemne stosunki państw członkowskich NATO:

* Traktat Północnoatlantycki zawarty dnia 4 kwietnia 1949 roku w Waszyngtonie, bazujący na regulacjach artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych. Ten fundamentalny akt prawny daje podstawy prawne do tworzenia innych porozumień oraz powoływania niezbędnych struktur organizacyjnych NATO;
* Protokół dotyczący statusu międzynarodowych dowództw wojskowych, ustanowionych na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzony w Paryżu dnia 28 sierpnia 1952 roku definiuje status prawny oraz uprawnienia dowództw wojskowych oraz jego personelu. Protokół ten nadaje osobowość prawną oraz określa funkcje, zadania oraz uprawnienia Dowództw Strategicznych NATO;
* Umowa między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych, sporządzona w Londynie dnia 19 czerwca 1951 roku określa status prawny sił zbrojnych państw członkowskich NATO przebywających lub przemieszczających się przez terytorium innego państwa członka NATO;
* Umowa między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego, a innymi państwami uczestniczącymi w Partnerstwie dla Pokoju, dotycząca statusu ich sił zbrojnych, oraz jej Protokół dodatkowy, sporządzona w Brukseli 19 czerwca 1995 roku inkorporuje oraz integruje zapisy prawne nadając ten sam status prawny siłom zbrojnym państw uczestniczących w programie Partnerstwa dla Pokoju jak siłom zbrojnym państw członkowskich NATO;
* Porozumienia uzupełniające zawarte na podstawie bilateralnych porozumień pomiędzy dowództwami szczebla strategicznego NATO a państwem

goszczącym uszczegóławiają status prawny tych dowództw na terytorium państwa goszczącego.

Traktat Północnoatlantycki w artykułach 3 i 5 wskazuje ogólne zobowiązania państw członkowskich NATO w dziedzinie umacnia systemu obrony kolektywnej.

Artykuł 3 w szczególności zobowiązuje sygnatariuszy porozumienia zarówno do kolektywnego jak i indywidualnego rozwijania swoich zdolności obronnych rozumianych jako zdolność do odparcia zbrojnej napaści.

Artykuł 9 ustanawia organy, w szczególności Radę Północnoatlantycką, jako najwyższy organ zarządzający. Rada celem implementacji zobowiązań określonych artykułami 3 i 5 została upoważniona do powołania niezbędnych organów pomocniczych, w szczególności Komitet Planowania Obronnego. Rada oraz przez nią powołane organy pomocnicze w rozumieniu tego artykuły transformują ogólne zapisy artykułów 3 i 5 na szczegółowe cele i zadania w niezbędnych obszarach, tak, aby umocnić zdolność obronną Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Organy te, w których każde państwo członkowskie jest reprezentowane przez narodowych przedstawicieli odpowiedniego szczebla, podejmują decyzje na podstawie wymiany informacji oraz konsultacji prowadzących do osiągnięcia konsensusu. Oznacza to, że każda podjęta decyzja jest zaakceptowana przez każde państwo członkowskie, co daje gwarancję implementacji i realizacji podjętych decyzji przez państwa członkowskie.

3.1.1.2. Struktura i zadania głównych instytucji Sojuszu Północnoatlantyckiego

Główne instytucje Sojuszu należałoby podzielić według poniższej systematyki:

Rada Północnoatlantycka (NAC) – najważniejsza instytucja podejmująca decyzje w NATO. Jedyna instytucja formalnie powołana do życia przez Traktat Północnoatlantycki, uprawniona do powoływania, „w razie potrzeby, instytucji podporządkowanych" w celu wypełnienia postanowień Traktatu.

A. **Organy wspomagające Radę, działające w obszarze militarnym:**

1. **Komitet Planowania Obronnego (PDC)** - główna instytucja podejmująca decyzje w sprawach związanych ze zintegrowaną strukturą wojskową NATO;

a) **Komitet Wojskowy (MC)** - instytucja wojskowa wysokiego szczebla, pod ogólnym nadzorem Rady Północnoatlantyckiej i Komitetu Planowania Obronnego;

b) **Zarząd NATO ds. Konsultacji, Dowodzenia i Kontroli (NC3B)** - wielonarodowa instytucja wyższego szczebla, działająca w imieniu Rady Północnoatlantyckiej oraz Komitetu Planowania Obronnego we wszystkich kwestiach związanych z dowodzeniem, kontrolą i łącznością (C3) na obszarze całego Sojuszu;

2. **Grupa Planowania Nuklearnego (NPG)** - główna instytucja podejmująca decyzje w sprawach związanych z polityką nuklearną NATO;

3. **Wykonawcza Grupa Robocza (EWG)** - instytucja wysokiego szczebla doradzająca Radzie Północnoatlantyckiej w sprawach obronnych dotyczących 26 państw członkowskich NATO, a także w sprawie stosunków z innymi organizacjami, np. z Unią Europejską;

4. **Zespół Zadaniowy Wysokiego Szczebla ds. Kontroli Zbrojeń Konwencjonalnych (HLTF)** - organ konsultacyjny i doradczy, służący ministrom spraw zagranicznych i ministrom obrony w kwestiach kontroli zbrojeń konwencjonalnych;

5. **Wspólny Komitet ds. Proliferacji (JCP)** - instytucja doradcza wysokiego szczebla, przygotowująca skoordynowane raporty dla Rady Północnoatlantyckiej na temat polityczno-wojskowych i obronnych aspektów proliferacji broni masowego rażenia;

6. **Komitet NATO ds. Obrony Powietrznej (NADC)** - doradza Radzie Północnoatlantyckiej i we wszystkich sprawach związanych z obroną powietrzną, włącznie z obroną przed pociskami taktycznymi. Zachęca do harmonizacji narodowych działań z międzynarodowymi planami dowodzenia i kontroli w obronie powietrznej oraz broniach przeciwlotniczych;

7. **Rada Dyrektorów Organizacji NATO ds. Zarządzania Systemem Dowodzenia Lotniczego i Kontroli (NACMO/ACCS)** - odpowiada za

planowanie i wdrażanie Programu Systemu Dowodzenia Lotniczego i Kontroli NATO;

B. **Organy wspomagające Radę, działające w obszarze pozamilitarnym:**

1. **W zakresie zarządzania informacją:**

a) **Komitet ds. Informacji i Kontaktów Kulturalnych (CICR)** - organ doradzający Radzie Północnoatlantyckiej w kwestiach informacji i prasy

b) **Grupa Współpracy Śródziemnomorskiej (MCG)** - ciało doradcze Rady Północnoatlantyckiej w sprawach Dialogu Śródziemnomorskiego;

c) **Komitet ds. Wyzwań Współczesnego Społeczeństwa (CCSM)** - główny organ decyzyjny Programu NATO ds. Wyzwań Współczesnego Społeczeństwa;

d) **Komitet Naukowy (SCOM)** - główny organ decyzyjny Programu Naukowego NATO;

2. **W zakresie bezpieczeństwa:**

a) **Atlantycka Grupa Doradcza ds. Polityki (APAG)** - organ doradzający Radzie Północnoatlantyckiej, którego zadaniem jest analizowanie wybranych długoterminowych prognoz w dziedzinie polityki bezpieczeństwa;

b) **Komitet Bezpieczeństwa NATO (NPC)** - organ doradzający Radzie Północnoatlantyckiej w sprawach związanych z polityką bezpieczeństwa NATO

c) **Wysoki Komitet Polityczny (SPC)** - organ wyższego szczebla doradzający Radzie Północnoatlantyckiej w kwestiach politycznych i wybranych zagadnieniach polityczno-wojskowych;

d) **Komitet Polityczny (PC)** - organ doradzający Radzie Północnoatlantyckiej w kwestiach politycznych;

e) **Grupa Koordynowania Polityki (PCG)** - główne forum konsultacyjne oraz ciało doradcze Rady Północnoatlantyckiej w sprawach polityczno – wojskowych (między innymi, związanych

z misjami pokojowymi, tworzeniem koncepcji Wielonarodowych Połączonych Zgrupowań Operacyjnych (CJTF) oraz oceną wdrażania Koncepcji Strategicznej NATO);

f) **Komitet ds. Operacji i Ćwiczeń (COEC)** - główne forum konsultacji i koordynowania rozwiązań, procedur i środków w dziedzinie zarządzania kryzysowego. Odpowiada za zagadnienia łączności, kwestie związane z Centrum Sytuacyjnym NATO (SITCEN). Przygotowuje i przeprowadza ćwiczenia w dziedzinie zarządzania kryzysowego;

g) **Wysoki Komitet Cywilnego Planowania Kryzysowego (SCEPC)** - podległe Radzie Północnoatlantyckiej ciało doradcze i formułujące politykę w dziedzinie planowania cywilnego w sytuacji zagrożenia oraz likwidowania skutków katastrof. Odpowiada za nadzór polityczny oraz koordynację prac zarządów planowania i komitetów;

h) **Komitet Specjalny** - ciało doradcze Rady Północnoatlantyckiej ds. wywiadu i terroryzmu oraz podobnych zagrożeń dla bezpieczeństwa NATO;

3. **W zakresie wsparcia logistycznego:**

a) **Konferencja Logistyków NATO Wyższego Szczebla (SNLC)** - instytucja wysokiego szczebla doradzająca Radzie Północnoatlantyckiej, Komitetowi Planowania Obrony i Komitetowi Wojskowemu w sprawach logistyki dostaw i zaopatrzenia (logistyka konsumencka). Mieszane cywilno-wojskowe ciało odpowiedzialne za ocenę potrzeb w zakresie logistyki dostaw i zaopatrzenia S ojuszu o raz z apewnienie o dpowiedniego w sparcia l ogistycznego siłom NATO. SNLC przede wszystkim odpowiada – w imieniu Rady Północnoatlantyckiej - za koordynację działań z in-

nymi instytucjami zajmującymi się logistyką w NATO, w pełnym zakresie logistyki; [86]

b) **Konferencja Narodowych Dyrektorów ds. Polityki Zbrojeniowej (CNAD) -** i nstytucja wyższego szczebla podległa Radzie Północnoatlantyckiej odpowiedzialna za logistykę procesów wytwórczych. Promuje wewnętrzną współpracę NATO w dziedzinie polityki zbrojeniowej oraz analizuje polityczne, gospodarcze i techniczne aspekty rozwoju i pozyskiwania wyposażenia dla sił NATO;

c) **Komitet NATO ds. Standaryzacji (NSC)** - i nstytucja wyższego szczebla NATO odpowiedzialna za zapewnianie Radzie Północnoatlantyckiej skoordynowanego doradztwa odnośnie do problemów standaryzacji w NATO;

d) **Komitet d s. I nfrastruktury (IC)** - o dpowiada za realizację Programu Inwestycji w dziedzinie bezpieczeństwa NATO, po kontroli i zatwierdzeniu Programu przez Wysoki Urząd ds. Zasobów i zatwierdzeniu przez Radę Północnoatlantycką lub Komitet Planowania Obrony;

e) **Komitet ds. Budżetu Cywilnego/Wojskowego (CBC/MBC)** - ciało odpowiedzialne przed Radą Północnoatlantycką za ocenę i rekomendowanie rocznych budżetów Sztabu Międzynarodowego(IS), Międzynarodowego Sztabu Wojskowego (IMS), głównych dowództw NATO oraz Sił Wczesnego Ostrzegania i Kontroli Powietrznej NATO (NAEW&C Force). Odpowiada także za ocenę wykonania budżetów;

---

[86] Logistyka w NATO podzielana jest na dwa zakresy:

a) **logistyka konsumencka** (operacyjna) zajmująca się monitorowaniem stanów magazynowych, zaopatrzeniem, dostawą – będąca w gestii SNLC;

b) **logistyka wytwórcza** zajmująca się procesem badawczym, konstruktorskim, projektowym, produkcyjnym – będąca w gestii CNAD.

Źródło: „NATO Logistics Handbook" –Tthird Edition October 1997

f) **Wysoki Urząd ds. Zasobów (SRB)** - organ wysokiego szczebla doradzający Radzie Północnoatlantyckiej w sprawach zarządzania wspólnie finansowanymi zasobami wojskowymi;

g) **Komitet Ekonomiczny (EC)** - ciało doradcze Rady Północnoatlantyckiej w kwestiach ekonomicznych;

h) **Komitet NATO ds. Naftociągów (NPC)** - organ doradczy wyższego szczebla do spraw logistyki dostaw i zaopatrzenia paliw płynnych na potrzeby sił zbrojnych;

i) **Rada Dyrektorów Organizacji Zarządzania Naftociągiem Środkowoeuropejskim (CEPOM BOD)** - organ wyższego szczebla zarządzający Systemem Naftociągów Europy Środkowej;

Po wykonaniu analizy pojęcia **Wsparcie Państwa Goszczącego (HNS)** zdefiniowanego jako **cywilna** (z obszaru pozamilitarnego) **i wojskowa** (z obszaru militarnego) **pomoc** udzielana w czasie pokoju, kryzysu, konfliktu i wojny przez Państwo Goszczące siłom sojuszniczym i organizacjom NATO należy zidentyfikować, które z powyżej usystematyzowanych organów NATO odgrywają wiodącą rolę w kreowaniu wymagań i zaleceń w zakresie HNS. Oprócz wsparcia logistycznego (z zakresu logistyki operacyjnej) uwzględnianego w doktrynie i procedurach planowania należy również wyspecyfikować wsparcie z zakresu logistyki wytwórczej[87] oraz niematerialne, które nie znajdują szerszego opracowania w dostępnych materiałach dotyczących zobowiązań państwa goszczącego.

Wsparcie niematerialne należałoby rozumieć jako szeroko rozumiane wsparcie polityczne (w tym dyplomatyczne), medialne, prawne, wywiadowcze. Brak takiego wsparcia udzielanego siłom koalicyjnym na obszarze państwa goszczącego przez odpowiednie organy tego państwa w dłuższym horyzoncie czasowym skazują operacje militarne na niepowodzenie. Ponadto, wsparcie takie należałoby rozpatrywać w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa siłom sojuszniczym, które biorą udział w operacji militarnej. W tej sytuacji wsparcie niematerialne należałoby

[87] Zapewnienie interoperacyjności sił własnych z sojuszniczymi w obszarze materiałowo – technicznym.

scharakteryzować jako wsparcie w obszarze pozamilitarnym w zakresach zarządzania informacją i bezpieczeństwa[88].

Koncepcja Strategiczna Sojuszu z 1999 roku potwierdziła wolę państw członkowskich NATO do wzmacniania zdolności obronnych i umacniania możliwości efektywnego realizowania pełnego spektrum zadań określonych misją NATO. Wymaga to zwrócenia szczególnej uwagi na nowe wyzwanie, którym jest interoperacyjności.

Interoperacyjność rozumiana jako zdolność sił sojuszniczych (oraz w razie potrzeby sił państw partnerskich oraz innych państw) do wspólnego efektywnego działania celem realizacji postawionych zadań. Jest to szczególnie ważne podczas prowadzenia operacji wielonarodowej. Zapewnienie takich zdolności wymaga wypracowania oraz wdrożenia wspólnych koncepcji, doktryn, procedur oraz rozwiązań technicznych tak, aby zapewnić na wymaganym poziomie kompatybilność, współwymienność czy powszechność w obszarze operacyjnym, proceduralnym, materiałowym, technicznym oraz administracyjnym.

Celem zapewnienia interoperacyjności na wymaganym poziomie Rada Północnoatlantycka dnia 21 sierpnia 2000 roku zatwierdziła politykę NATO w zakresie standaryzacji rozumianej jako wypracowanie, uzgodnienie oraz implementowanie przez państwa członkowskie NATO porozumień w zakresie standaryzacji, których celem jest osiągnięcie oraz utrzymanie kompatybilności, współwymienności oraz powszechności koncepcji, doktryn, procedur oraz rozwiązań technicznych.[89]

Porozumienia w celu ich ratyfikacji są publikowane w formie odpowiednich Porozumień Standaryzacyjnych (STANAG – Standardisation Agreement) lub Publikacji Sojuszniczych (AP – Allied Publication). Państwa sygnatariusze porozumień zostały zobowiązane do ich implementacji w możliwie najszybszym terminie, tak, aby w ten sposób zabezpieczyć podstawowe wymagania operacyjne.

---

[88] Szerzej: Włodzimierz Pszenny, *Problemy udziału Rzeczpospolitej Polskiej w sojuszniczych Operacjach Wspierania Pokoju w świetle ustaleń doktrynalnych Naczelnych Dowódców NATO (Bi-MNC),* Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2000, s. 20-25, Piotr Lenart, Waldemar Skrzypczak, Włodzimierz Pszenny, *„Force Protection" nowa jakość bezpieczeństwa wojsk na bazie doświadczeń wynikających z sojuszniczego strategicznego ćwiczenia z użyciem wojsk pk. „Strong Resolve 2002"*, Generalny Zarząd Operacyjny SG WP, Warszawa 2003, s. 42-48, *„Proposed SNLC Terms of Reference"* North Atlantic Council, Senior NATO Logisticians' Conference, Decision on Document AC/305-(2000)11, 17 May 2000, Annex 1, punkt 16.

[89] *„NATO Policy for Standardisation"*, North Atlantic Council, NATO Committee for Standardisation, C-M(2000)54, 20 września 2000 r.

Polityka NATO w sprawie standaryzacji a następnie dyrektywa w sprawie projektowania i opracowania Porozumień Standaryzacyjnych oraz Publikacji Sojuszniczych identyfikuje następujące organy pomocnicze Rady Północnoatlantyckiej odpowiedzialne za proces opracowywania i uaktualniania Porozumień Standaryzacyjnych nadając im status Władz Wykonawczych (TA -Tasking Authority):

* Komitet Wojskowy (MC);
* Konferencja Narodowych Dyrektorów ds. Polityki Zbrojeniowej (CNAD);
* Zarząd NATO ds. Konsultacji, Dowodzenia i Kontroli (NC3B);
* Konferencja Logistyków NATO Wysokiego Szczebla (SNLC);
* Komitet NATO ds. Naftociągów (NPC);
* Komitet NATO ds. Obrony Powietrznej (NADC);
* Wysoki Komitet Cywilnego Planowania Kryzysowego (SCEPC);
* oraz inne w miarę potrzeb.

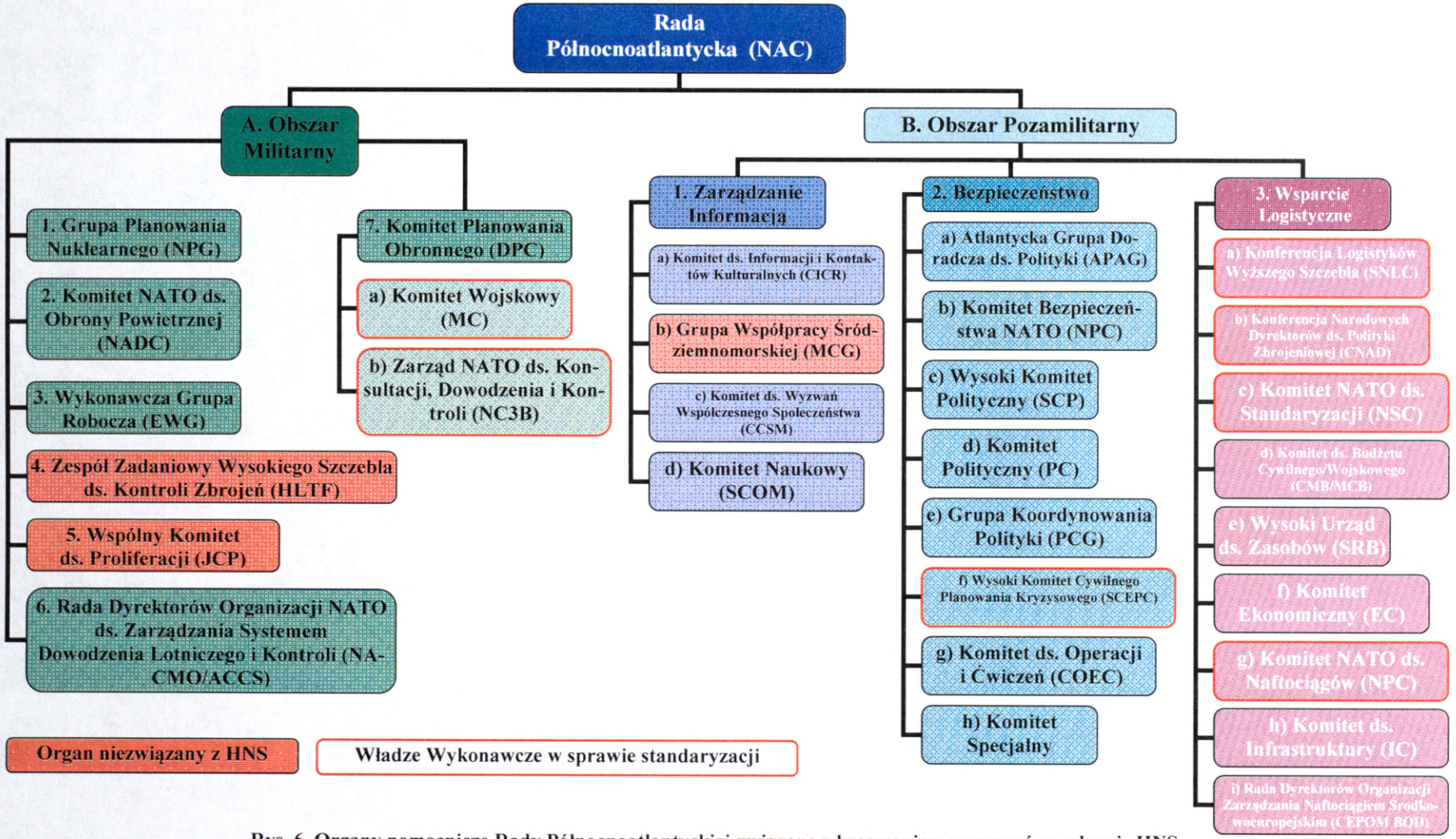
Powyżej wymienione Władze Wykonawcze mogą delegować swoje uprawnienia do sobie podległych agencji i grup roboczych. [90]

Rysunek 6 wskazuje organy pomocnicze Rady Północnoatlantyckiej, które z racji swoich kompetencji, kreują wymagania w zakresie HNS.

Władze państw członkowskich NATO są odpowiedzialne za proces ratyfikacji i implementacji standardów NATO. Mogą one oddolnie lub odgórnie inicjować proces standaryzacji. Zasadniczym organem pomocniczym Rady Północnoatlantyckiej, w gestii jej odpowiedzialności jest Komitet NATO ds. Standaryzacji (NCR), który poprzez Grupę Sztabową NATO ds. Standaryzacji (NSSG) działa na rzecz koordynacji wysiłków Władz Wykonawczych (TA) w obszarze standaryzacji. Włączając w to również ogólnie stosowane i adaptowane przez NATO standardy międzynarodowe.

---

[90] Tamże, oraz *„AAP-3(I) Directive for The Development And Production of NATO Standardisation Agreements (STANAGs) and Allied Publications (APs)"*, February 2004, punkt 0108

Rys. 6. Organy pomocnicze Rady Północnoatlantyckiej związane z kreowaniem wymagań w zakresie HNS
Źródło: Opracowanie własne na podstawie zadań i kompetencji organów pomocniczych

Obszar standaryzacji obejmuje poniższe trzy kategorie:

* **operacyjną** – są to standardy mające wpływ na przyszłą i bieżącą działalność militarną, procedury oraz formaty. Mogą on dotyczyć takich spraw jak: koncepcje doktryn, taktyk, technik, procedur logistycznych, szkolenia, meldowania, formatów dokumentów, map oraz szkiców, itp;
* **materiałowo – techniczną** – dotyczy standardów mających wpływ na przyszłą i bieżącą działalność materiałowa – techniczną włączając w to system Konsultacji, Dowodzenia i Kontroli (C3). Mogą one obejmować zarówno technologię produkcji jak specyfikację materiałową. Kategoria te obejmuje standardy w dziedzinie: pełnych systemów, systemów C3, podsystemów systemów uzbrojenia, interfejsów, części składowych, komponentów, części zamiennych oraz materiałów jednorazowego użytku (rozumianych jako: amunicja, paliwo, zaopatrzenie, zasoby magazynowe oraz części zamienne);
* **administracyjną** - standardy z tej dziedziny głównie dotyczą terminologii, która ma zastosowanie w powyższych dwóch kategoriach. Obejmuje ona również standardy, które usprawniają administrację sojuszniczą w pozamilitarnych obszarach jak np. sprawy finansowe, środowisko naturalne i inne.

Procedura ratyfikacji przewiduje udzielenie, w ciągu 6 miesięcy od daty otrzymania formalnej prośby o ratyfikację, przez państwo członkowskie NATO jednej z poniższych odpowiedzi:

* **ratyfikacja** - oznacza pełna zgodę na treści zawarte w STANAG'u lub Publikacji Sojuszniczej (AP) oraz implementację tych wymogów do krajowego systemu prawnego w czasie wskazanym w odpowiedzi;
* **ratyfikacja z zastrzeżeniami** – oznacza ogólną zgodę na treści zawarte w STANAG'u lub AP lecz w procesie implementacji wyłączone zostaną pewne obszary lub specyficzne sprawy wyszczególnione w udzielonej odpowiedzi;
* **ratyfikacja bez implementacji** – odpowiedź ta wskazuje, że państwo zgadza się z treścią zawartą w dokumencie standaryzacyjnym, lecz nie

jest wstanie wskazać przewidywalnego terminu implementacji, co nie zamyka drogi do przyszłej implementacji porozumienia o standaryzacji;

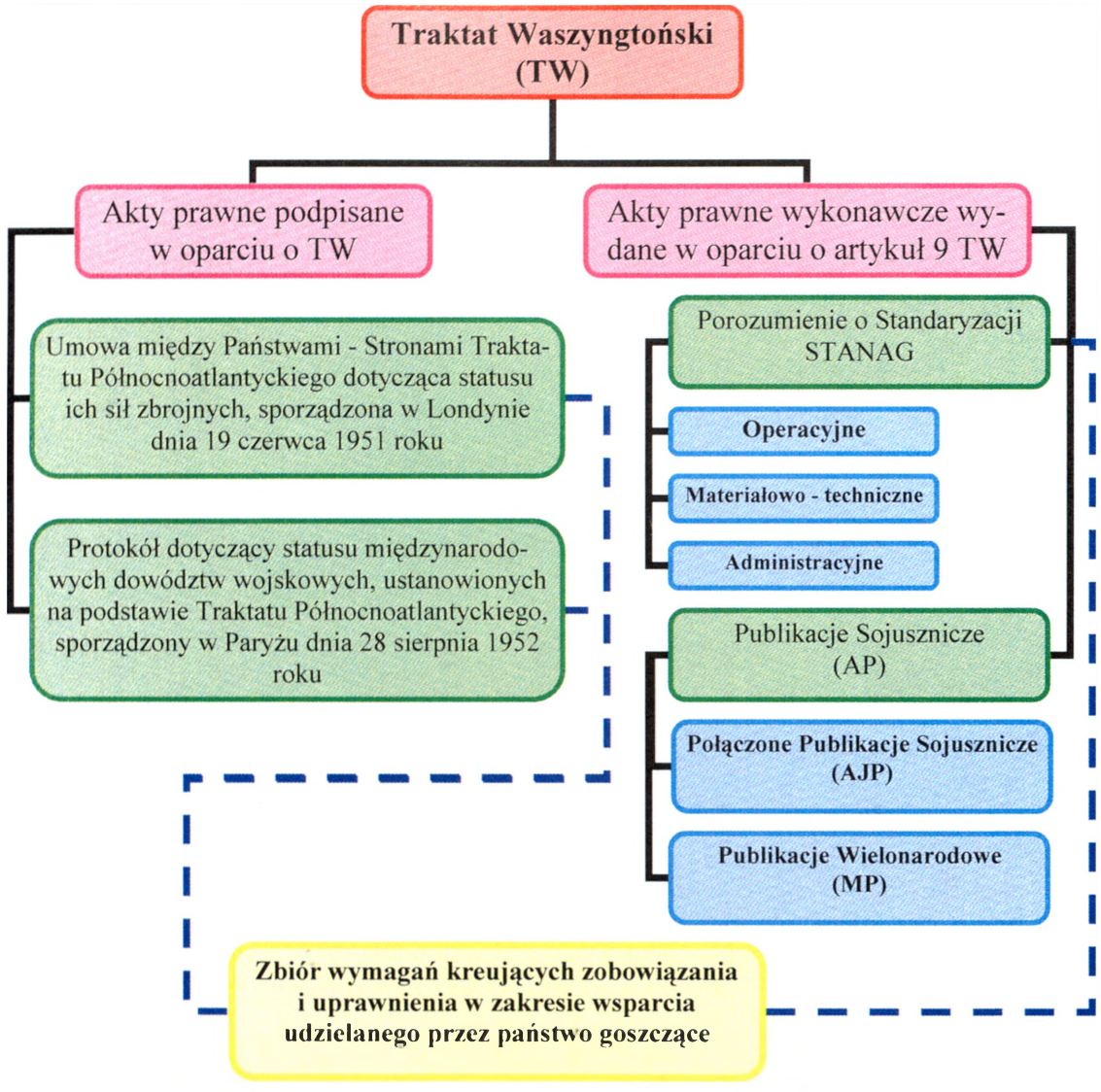
* **brak zgody na ratyfikację** – oznacza, że państwo nie zgadza się na treści zawarte w dokumencie standaryzacyjnym oraz powinno zasugerować taką modyfikację treści aby była przez nie akceptowalna. Ponadto władze państwa w procesie ratyfikacji powinny wziąć pod uwagę ewentualne skutki nie ratyfikowania dokumentu standaryzacyjnego;
* **nie dotyczy (Not Participating)** – oznacza, że państwo zarówno nie uczestniczy w obszarze regulowanym przez dokument standaryzacyjny, lub nie ma możliwości dokonania weryfikacji dokumentu jak i z różnych przyczyn nie chce uczestniczyć obszarze regulowanym przez porozumienie o standaryzacji. W tym wypadku decyzje o standaryzacji podejmowane są bez jego udziału.

Proces implementacji jest to proces wypełnienia przez państwo zobowiązań zawartych w ratyfikowanym dokumencie o standaryzacji zgodnie z opisem zawartym w odpowiedzi ratyfikacyjnej. [91]

Rysunek 7 obrazuje źródła pochodzenia wymagań i uprawnień państwa goszczącego w zakresie udzielania wsparcia siłom sojuszniczym na własnym terytorium.

---

[91] *AAP-3(I) Directive for The Development and Production of NATO Standardisation Agreements (STANAGs) and Allied Publications (APs)"*, February 2004, punkty 0106, 0107, 0111, 0206, 0209

Rys. 7. Źródła zbioru wymagań kreujących zobowiązania i uprawnienia w zakresie wsparcia udzielanego przez państwo goszczące

Źródło: opracowanie własne

3.1.1.3. Rola administracji publicznej w realizacji zobowiązań wynikających z obowiązków państwa goszczącego

Po dokonaniu analizy dokumentów prawnych, które zostały zidentyfikowane jako źródło zbioru zobowiązań państwa goszczącego, wyspecyfikowano poniższą antologię jego powinności:

* w oparciu o narodowy system prawny, narodowe priorytety oraz posiadane możliwości zapewnić wsparcie siłom sojuszniczym w możliwie najszerszym zakresie, bazującym na źródłowych dokumentach prawnych;

* bazując na ogólnych i specyficznych wymaganiach posiadać dane oraz informować odpowiednie władze NATO i państw wysyłających o aktualnych zdolnościach zapewnienia wsparcia, a w szczególności w zakresie;
    - możliwości przyjęcia wsparcia (wydolność lotniczych i morskich punktów załadunkowo – wyładowczych, zdolności magazynowe);
    - stanu wyposażenia baz morskich i lotniczych w niezbędny sprzęt i urządzenia;
    - stanu wyposażenia miejsc zbiórki i stacjonowania sprzętu;
    - wydolności rejonów wsparcia:
        - medycznego;
        - transportowego;
        - komunikacyjnego;
        - ochrony tyłowej wojsk;
        - zakwaterowania i wyżywienia;
    - zapewnienia operacyjnej swobody manewrowej;
* informowanie odpowiednich władz NATO oraz państw wysyłających o zmianach mających znaczny wpływ na zakres i dostępność wsparcia;
* zapewnienie na możliwie najwyższym poziomie koordynacji i współpracy władz cywilnych (administracji publicznej) i wojskowych tak aby zoptymalizować dostępność pożądanego wsparcia;
* dokonanie, w możliwie najszerszym zakresie, przeglądu istniejących planów oraz stanu uregulowań prawnych tak, aby w najwcześniejszym stadium udostępnić cywilne źródła zaopatrzenia i usług;
* ustanowienie organu łącznikowego pomiędzy dowództwem NATO i (w razie konieczności) innymi jego organami, a odpowiednimi władzami państwa goszczącego;
* rozważenie i udzielenie odpowiedzi na przedłożone przez dowódcę NATO wymagania w zakresie udzielenia wsparcia oraz w związku z tym zainicjowanie procesu planowania, negocjacji oraz zawarcie porozumie-

nia z właściwym dowódcą w sprawie udzielenia wsparcia przez państwo goszczące (HNS MOU);

* w wykonaniu zawartego porozumienie w sprawie HNS dostarczenie listy cen usług i towarów;
* państwo goszczące zachowuje kontrolę na własnymi źródłami zaopatrzenia za wyjątkiem źródeł przekazanych pod kontrolę dowódcy sił sojuszniczych.
* zapewnienie poprzez właściwą politykę informacyjną wsparcie podjętych działań zarówno na arenie międzynarodowej jak wewnętrznej;
* wprowadzenie takich przepisów, jakie uważa za niezbędne dla zapewnienia należytego bezpieczeństwa i ochrony na swoim terytorium w odniesieniu do instalacji, sprzętu, mienia, archiwów i oficjalnych informacji innych Umawiających się Stron oraz karania osób naruszających przepisy w tym celu ustanowione (Force Protection).
* zapewnienie interoperacyjności własnych sił zbrojnych na poziomie zabezpieczającym bezpośrednią współpracę wojsk na polu walki.

Państwo w stosunkach międzynarodowych w myśl ogólnie przyjętych norm prawa międzynarodowego ze względu na ich funkcje i bez potrzeby przedkładania pełnomocnictw, następujące osoby uważa się za reprezentujące swoje państwo:

* głowy państw, szefów rządów i ministrów spraw zagranicznych - dla dokonania wszelkich czynności związanych z zawarciem traktatu[92];
* szefów misji dyplomatycznych - dla przyjęcia tekstu traktatu między państwem wysyłającym a państwem przyjmującym;
* przedstawicieli akredytowanych przez państwa bądź na konferencji międzynarodowej, bądź przy organizacji międzynarodowej lub przy jednym z jej organów - dla przyjęcia tekstu traktatu na tej konferencji, w tej organizacji lub w tym organie.

---

[92] *"traktat" oznacza międzynarodowe porozumienie między państwami, zawarte w formie pisemnej i regulowane przez prawo międzynarodowe, niezależnie od tego, czy jest ujęte w jednym dokumencie, czy w dwóch lub więcej dokumentach, i bez względu na jego szczególną nazwę*, artykuł 2, ustęp 1, litera a konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów.

Pozostałe jego organy mogą działać w oparciu o przedłożone pełnomocnictwo dla dokonania określonych czynności. [93]

Realizacja zadań wynikających z zobowiązań państwa goszczącego wymaga przetransformowania ich na grunt prawa narodowego w formie precyzyjnie określonych celów i zadań, funkcji i kompetencji w tym obszarze dla poszczególnych szczebli administracyjnych państwa.

Generalizując, należy stwierdzić, że cele i zadania, funkcje i kompetencje administracji publicznej państwa goszczącego sprowadzają się one do dwóch ogólnych zadań. **Pierwsze** – rozwijać oraz permanentnie monitorować możliwości i potrzeby własne państwa w obszarze jego obronności.

Drugie – na podstawie analizy potrzeb w zakresie zapewnienia wsparcia, otrzymanych od dowódcy NATO i państw wysyłających oraz porównania ich z własnymi potrzebami i możliwości, należy udzielić wsparcia siłom sojuszniczym z zasobów stanowiących nadwyżkę w stosunku do własnych potrzeb.

Takie podejście do problemu wymaga próby zdefiniowania pojęcia **pożądane możliwości obronne państwa**.

Pożądane możliwości obronne państwa należy rozumieć jako sumę własnych potrzeb obronnych państwa i pożądanego poziomu udzielonego wsparcia siłom sojuszniczym przez państwo goszczące na własnym terytorium.

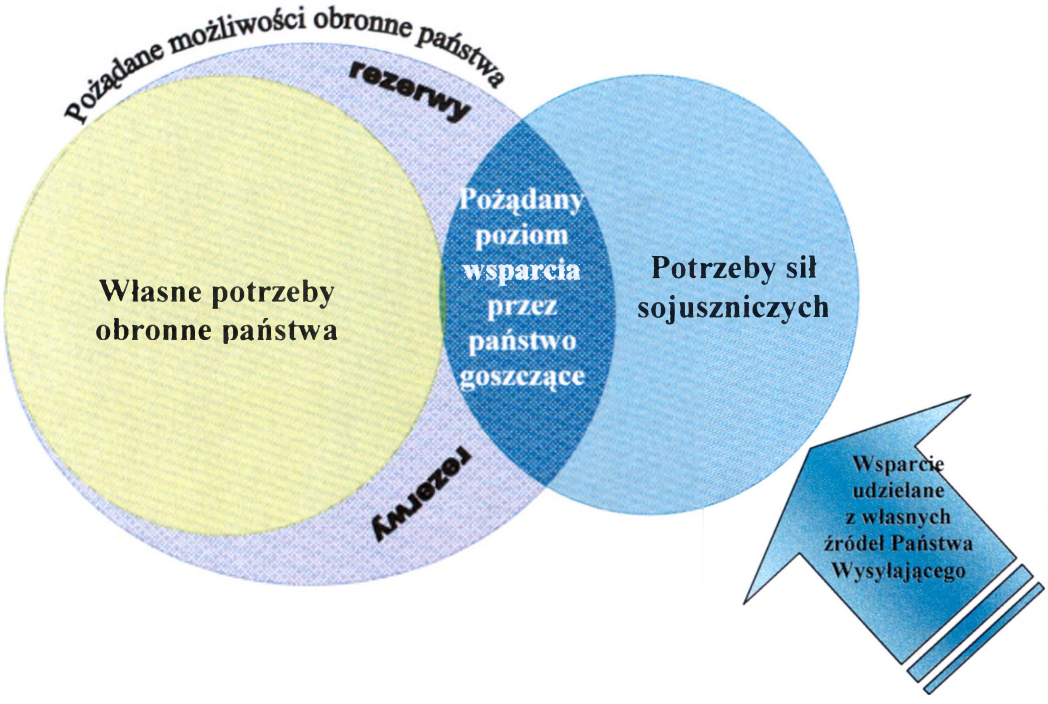
Pożądany poziom udzielonego wsparcia należy zdefiniować jako podjęcie niezbędnych działań, których celem jest zapewnienie koniecznych zasobów osobowych, sprzętu, zaopatrzenia, usług oraz infrastruktury technicznej, tak, aby zachować zdolność bojową sił sojuszniczych. Za przygotowanie i wydzielenie tych zasobów w okresie pokoju, kryzysu i wojny odpowiedzialne są zarówno właściwe władze państwa goszczącego (jego administracja publiczna) jak i władze wojskowe Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Zatem rolę administracji publicznej w zapewnieniu pożądanego poziomu wsparcia siłom sojuszniczym należy rozumieć jako wynegocjowanie w możliwie najwcześniejszej fazie ramowej umowy pomiędzy państwem gospodarzem a zaintereso-

[93] Konwencja wiedeńska o prawie traktatów, artykuł 7

wanym dowództwem NATO w sprawie udzielenia wsparcia siłom sojuszniczym, która uszczegółowi rozumienie pojęcia **pożądany poziom wsparcia jako czynniki determinujące przygotowanie i dostępność wsparcia**.

Rysunek 8 obrazuje uprzednio zdefiniowane pojęcie pożądane możliwości obronne państwa.

Rys. 8. Pożądane możliwości obronne państwa

3.1.2. Czynniki determinujące przygotowanie i dostępność wsparcia

Umowa między Państwami „NATO SOFA" wyszczególniona jako jedno ze źródeł powinności państwa goszczącego w zakresie HNS stanowi, że niniejszą umowę stosuje się do organów jednostek administracyjnych Umawiających się Stron w granicach ich terytoriów, do których ma zastosowanie niniejsza umowa w zakresie określonym w art. XX, tak jak stosuje się ją do organów centralnych tej Umawiającej się Strony.

Upoważnione centralne organy administracji publicznej przystępując do negocjacji ramowej umowy w sprawie udzielenia przez państwo goszczące pożądanego poziomu wsparcia siłom sojuszniczym powinny wziąć pod uwagę czynniki, które mają znaczący wpływ na przygotowanie i dostępność oczekiwanego poziomu wsparcia.

Wiodącym elementem, przed próbą scharakteryzowania czynników determinujących pożądany poziom wsparcia, jest uszczegółowienie pojęcia **pożądany poziom wsparcia.**

Pożądany poziom wsparcia bazując na analizie dokumentów źródłowych oraz doświadczeń z sojuszniczego strategicznego ćwiczenia z użyciem wojsk pk. „Strong Resolve 2002" [94] należałoby określić jako poziom wsparcia, który państwo goszczące (bez znacznego naruszenia własnych możliwości obronnych) zapewni konieczne zasoby osobowe, sprzęt, zaopatrzenie, usługi oraz infrastrukturę techniczną, tak, aby zachować zdolność bojową sojuszniczych sił wzmocnienia, a w szczególności poprzez spełnienie poniższych wymogów:

* zapewnienie warunków na przyjęcie wsparcia poprzez utrzymanie wymaganej warunkami operacyjnymi wydolności baz i punktów załadowczo – wyładowczych (lotniczych, lądowych i morskich) poprzez wyposażenie ich w niezbędne urządzenia i infrastrukturę;
* utrzymanie i wyposażenie w niezbędną infrastrukturę techniczną punktów zbiórki i stacjonowania sprzętu;
* zapewnienie w rejonach operacyjnego działania sojuszniczych sił wzmocnienia niezbędnego wsparcia medycznego, transportowego, komunikacyjnego, ochrony tyłowej oraz wyżywienia i zakwaterowania;
* zapewnienie sojuszniczym siłom wzmocnienia operacyjnej swobody manewrowej;
* informowanie odpowiednie władze NATO oraz państw wysyłających o zmianach mających znaczny wpływ na zakres i dostępność wsparcia;
* zapewnienie na możliwie najwyższym poziomie koordynacji i współpracy władz cywilnych (administracji publicznej) i wojskowych tak aby zoptymalizować dostępność pożądanego wsparcia, w szcze-

---

[94] Por. Memorandum of Understanding (NOU) between The Goverment of Republik of Poland and Supreme Allied Commander, Atlantic Regarding Provision of Host Nation Support to NATO and PFP Forces During Strong Resolve 2002, podpisano 13 marca 2001 r na mocy Uchwały Nr 19/2001 Rady Ministrów z dnia 7 marca 2001, artykuł 6 Host Nation Responsibilities.

gólności poprzez ustanowienie centralnego organu koordynującego i łącznikowego;

* zapewnienie poprzez właściwą politykę informacyjną wsparcie podjętych działań zarówno na arenie międzynarodowej jak wewnętrznej;
* monitorowanie oraz dostarczenie, zgodnie z uzgodnionymi procedurami, listy cen usług i towarów;
* zapewnienie interoperacyjności własnych sił zbrojnych na poziomie zabezpieczającym bezpośrednią współpracę ich na polu walki z sojuszniczymi siłami wzmocnienia;
* dokonanie, w możliwie najszerszym zakresie, przeglądu istniejących planów oraz stanu uregulowań prawnych tak, aby w najwcześniejszym stadium udostępnić cywilne źródła zaopatrzenia i usług;
* zapewnienie bezpieczeństwa sojuszniczym siłom wzmocnienia (Force Protection).[95]

Zapewnienie tak zdefiniowanego pożądanego poziomu wsparcia zależy od kilku czynników, które mają znaczący wpływ na jakość i terminowość udzielanego wsparcia. Wyróżnić tutaj należałoby następujące czynniki:

* prawne;
* organizacyjne;
* ekonomiczne;
* militarne.

Uznając generalną zasadę stosowania prawa międzynarodowego publicznego opartą na teorii dualizmu[96], właściwe organy centralne administracji publicznej państwa goszczącego, aby realizować swoje zobowiązania w zakresie udzielenia pożądanego poziomu wsparcia powinny dokonać transformacji powyższych wymogów na grunt prawa narodowego. **Transformacja** ta jako **czynnik prawny** powinna być rozumiana jako opracowanie i opublikowanie przez właściwe centralne organy admini-

---

[95] Wyszczególnione wymogi wybrane zostały z antologii powinności państwa goszczącego i stanowią niezbędny poziom udzielanego wsparcia tak, aby wzmocnić do pożądanego poziomu zdolność bojową sojuszniczych sił wsparcia, operujących na terytorium państwa goszczącego.

[96] Zob. przypis 16 podrozdział 2.1.

stracji publicznej aktów prawnych wykonawczych w stosunku do ramowej umowy w sprawie udzielenia przez państwo goszczące wsparcia sojuszniczym siłom wzmocnienia.

W procesie transformacji wiodąca rolę odgrywają **czynniki organizacyjne.** W tym obszarze działania należałoby wskazać, który z centralnych organów administracji publicznej (rządowej) powinien w procesie implementacji wymogów pożądanego poziomu wsparcia pełnić role centralnego organu koordynującego i łącznikowego. Wskazać organy wiodące oraz wspomagające proces implementacji poszczególne elementy wymogów. Określić im zakres kompetencji i zadań oraz sposób ich realizacji, czyli procedurę postępowania.

Spełnienie wymogów w zakresie utrzymania we właściwym stanie technicznym baz i obiektów załadowczo – wyładowczych oraz zachowanie interoperacyjności wojsk własnych w obszarze materiałowo - technicznym wymaga przeznaczenia i ponoszenia określonych nakładów finansowych i rzeczowych przez określone podmioty gospodarcze państwa goszczącego. Takie działania powinny jednocześnie stymulować rozwój ekonomiczny określonych działów gospodarki narodowej. Rozwój, który poprawia pożądane możliwości obronne państwa, stanowi istotny **czynnik ekonomiczny** dostępności pożądanego poziomu wsparcia.

Współdziałanie na polu walki wojsk własnych państwa goszczącego oraz sojuszniczych sił wzmocnienia wymaga nie tylko spełnienia warunku konieczności zachowania interoperacyjności obszarze materiałowo – technicznych, ale również w obszarze operacyjnym, który jest ważnym **czynnikiem militarnym** udzielenia pożądanego poziomu wsparcia.

Rysunek 9 przedstawia zależność pomiędzy czynnikami determinującymi podstępność pożądanego poziomu wsparcia.

Rys. 9. Czynniki determinujące dostępność pożądanego poziomu wsparcia

Dostępność pożądanego poziomu wsparcia należy zestawić z oczekiwaniami sojuszniczych sił wsparcia w zakresie ich potrzeb. W tym zestawieniu realne wsparcie udzielane tym siłom przez państwo goszczące jest kompromisem pomiędzy oczekiwaniami sił sojuszniczych (państw wysyłających oraz dowództw NATO) a możliwościami państwa goszczącego. Kompromis ten jest osiągany w formie porozumień wykonawczych do **Porozumienia Technicznego (TA)**[97] pomiędzy właściwymi organami administracji terenowej państwa goszczącego a państwami wysyłającymi i dowództwami NATO w formie **Wspólnego Porozumienia Wykonawczego (JIA).** Porozumienie to obejmuje szczegółowe informacje o wymaganym i oferowanym wsparciu, specyficznych procedurach obowiązujących na danym terenie w zakresie wdrażania i zwrotu kosztów lub warunków płatności. Porozumienia wykonawcze (TA, JIA) do ramowego porozumienia o udzieleniu wsparcia przez państwo goszczące (MOU HNS) należy traktować jako **narzędzia wsparcia.**

[97] Zob. podrozdział 1. 7. Podstawowe pojęcia i definicje związane z obszarem badań

3.2. Narzędzia wsparcia i rola administracji publicznej

3.2.1. Środki przygotowujące narzędzia wsparcia

Środki przygotowujące narzędzia wsparcia jest procesem zapewniającym wypracowanie efektywnego wsparcia udzielanego sojuszniczym siłom wzmocnienia przez państwo goszczące na swoim terytorium. Wsparcia, które spełnia podstawowe wymogi wymuszone sytuacją operacyjną.

Proces ten podzielony na pięć etapów, na każdym z nich stawia sobie za cel wypracowanie produktów, które spełniają rolę **narzędzi HNS (Host Nation Support Arrangements – HNSA)**.

* **Etap pierwszy** – w wyniku dokonania analizy zadania (operacji) Dowódca NATO w pierwszej kolejności identyfikuje w szerokim kontekście wymagania z zakresu HNS. Wymagania te są podstawą do wypracowania projektu planu wsparcia. Następnie Dowódca NATO wysyła do władz państwa goszczącego **Potrzeby w zakresie HNS. (HNS REQ)** jako pierwszą notyfikację wymagań z tego zakresu. Generalnie, bazując na przedłożonych wymaganiach, wypracowywane jest **Porozumienie o HNS (HNS MOU).** Jeżeli podpisano z państwem goszczącym Ramowe Porozumienie o HNS, które odnosi się wszystkich rodzajów operacji oraz nie wymaga ono modyfikacji, porozumienie takie traktuje się jako dokument bazowy do wypracowania pozostałych porozumień wykonawczych. W innym wypadku należy przystąpić do negocjacji, wypracowania oraz podpisania Porozumienia o HNS (HNS MOU).

* **Etap drugi** – produktem tego etapu jest **Zakres Wymagań (Concept of Requirements – COR)**, który w oparciu wymagania w zakresie HNS (HNS REQ) dostarcza państwu goszczącemu pełną ideę o zakresie i skali wymaganego wsparcia. Nie zapewnia jednak informacji o czasie i ilo-

ści tego wsparcia. Celem tego etapu jest dostarczenie przez Dowódcę NATO oraz władze państw wysyłających listy wymagań państwu goszczącemu, które są efektem wstępnego rekonesansu prowadzonego przez animatorów wymagań.

* **Etap trzeci** – produktem tego etapu jest wynegocjowanie, wypracowanie oraz podpisanie **Porozumienia Technicznego (TA)** jako aktu wykonawczego do Porozumienia o HNS (HNS MOU). Porozumienie Techniczne (TA) określa koncepcje i procedury zapewnienia wsparcia, które mają powszechne zastosowanie w odniesieniu do wszystkich uczestników operacji. Po podpisaniu porozumienia o udzielenie wsparcia przez państwo goszczące Dowódca NATO wspólnie z państwem goszczącym powołuje **Połączony Komitet Sterujący w sprawie HNS (JHNSSC),** którego zadaniem jest wypracowanie Porozumienia Technicznego (TA). Komitet Sterujący (JHNSSC) może powoływać niezbędne grupy robocze lub podkomitety realizujące zadania w wyodrębnionych obszarach funkcjonalnych.

* **Etap czwarty** – bazując na ustaleniach z przeprowadzonych rekonesansów przewidywanego teatru działań państwa wysyłające oraz Dowódca NATO sporządzają **Listy Wymagań (Statement of Requirements – SOR).** Po dokonaniu analizy tych List, właściwe władze państwa goszczącego potwierdzają zdolność do zapewnienia wsparcia i wskazują obszary, w których występują niedobory. Po zatwierdzeniu i podpisaniu przez sygnatariuszy List Wymagań, stają się one dokumentami wykonawczymi, które obligują uczestniczące strony do ich realizacji.

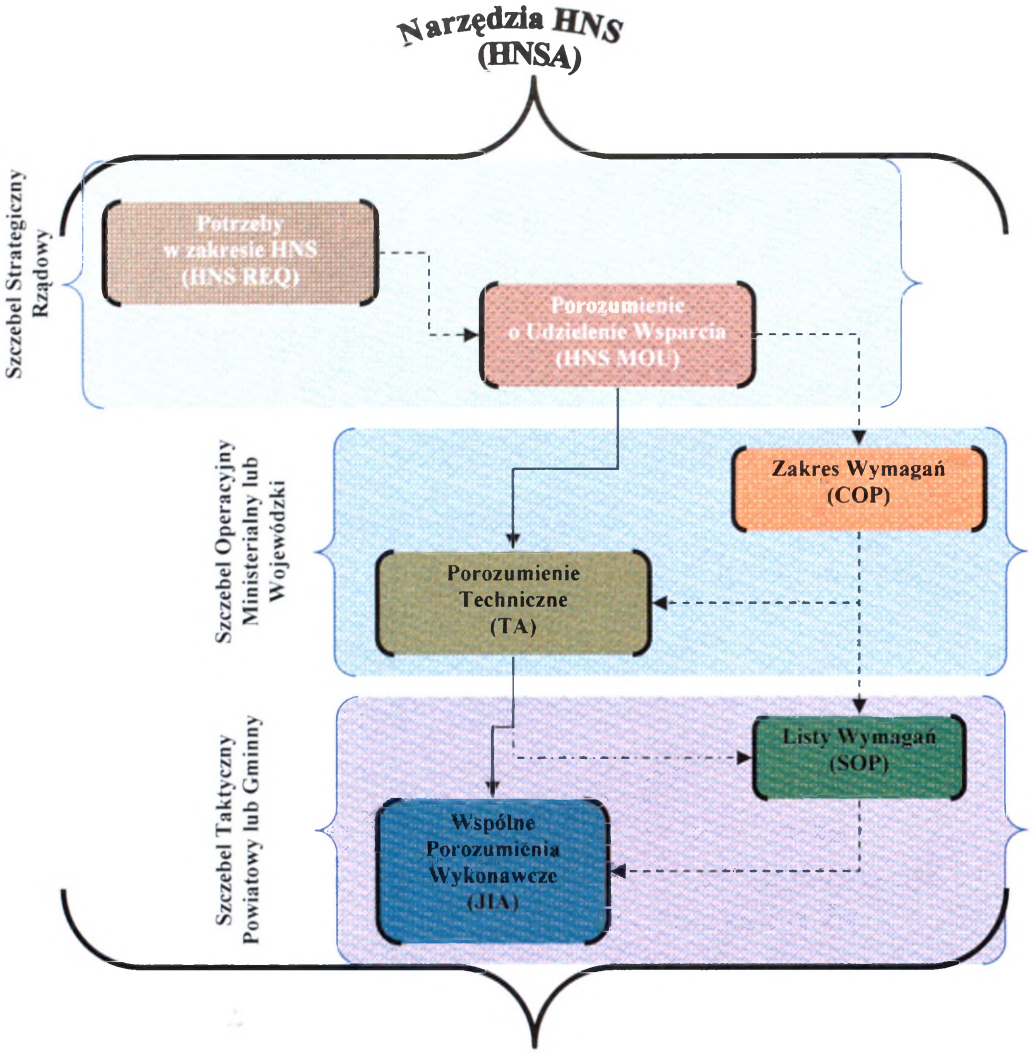
* **Etap piąty** – Listy Wymagań stanowią podstawę do opracowania **Wspólnego Porozumienia Wykonawczego (Joint Implementation**

Arrangement – JIA). W przypadku prowadzenia operacji militarnych na małą skalę, nie jest konieczne sporządzenie Wspólnego Porozumienia Wykonawczego (JIA). Wówczas Listy Wymagań jako aneksy do Porozumienia Technicznego (TA) mogą spełniać tę funkcję.

Poszczególne etapy procesu przygotowującego narzędzia wsparcia przypisane są poniższym szczeblom zarządzania:

* **szczebel strategiczny**, któremu odpowiada Naczelny Dowódca NATO, Rząd Państwa Goszczącego są odpowiedzialni za realizację **etapu pierwszego** procesu przygotowującego narzędzia wsparcia;
* **szczebel operacyjny,** któremu odpowiada po stronie NATO dowódca kierujący operacją, natomiast po stronie państwa goszczącego Minister, Dowódca Rodzaju Sił Zbrojnych, Dowódca Okręgu Wojskowe, Wojewoda i jego urząd realizują zadania **etapu drugiego i trzeciego**;
* **szczebel taktyczny** to po stronie NATO Dowódca Komponentu Wojskowego, po stronie państwa goszczącego Dowódca Związku Taktycznego, samodzielnej jednostki wojskowej, władze samorządowe (powiatowe lub gminne). Organy te realizują zadanie określone **etapem czwartym i piątym.**

Rysunek 10 przedstawia związek pomiędzy hierarchią dokumentów prawno – normatywnych stanowiące narzędzia HNS a szczeblami zarządzania.

Rys. 10. Hierarchia dokumentów prawno – normatywnych stanowiące narzędzia HNS w stosunku do szczebli zarządzających

Źródło: Opracowanie własne na podstawie STANAG No 2234 Edition 2 Allied Host Nation Support Doctrine & Procedures (AJP – 4.5 A)

Pomimo istnienia ogólnych struktur organizacyjnych państwa, istnieje jednak potrzeba utworzenia specyficznych struktur organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu HNS. Wymóg ten jest szczególnie istotny dla państw wysyłających, które powinny mieć w najwcześniejszym stadium możliwość przedstawienia swoich wymagań w zakresie oczekiwanego wsparcia, właściwym władzom państwa goszczącego.[98]

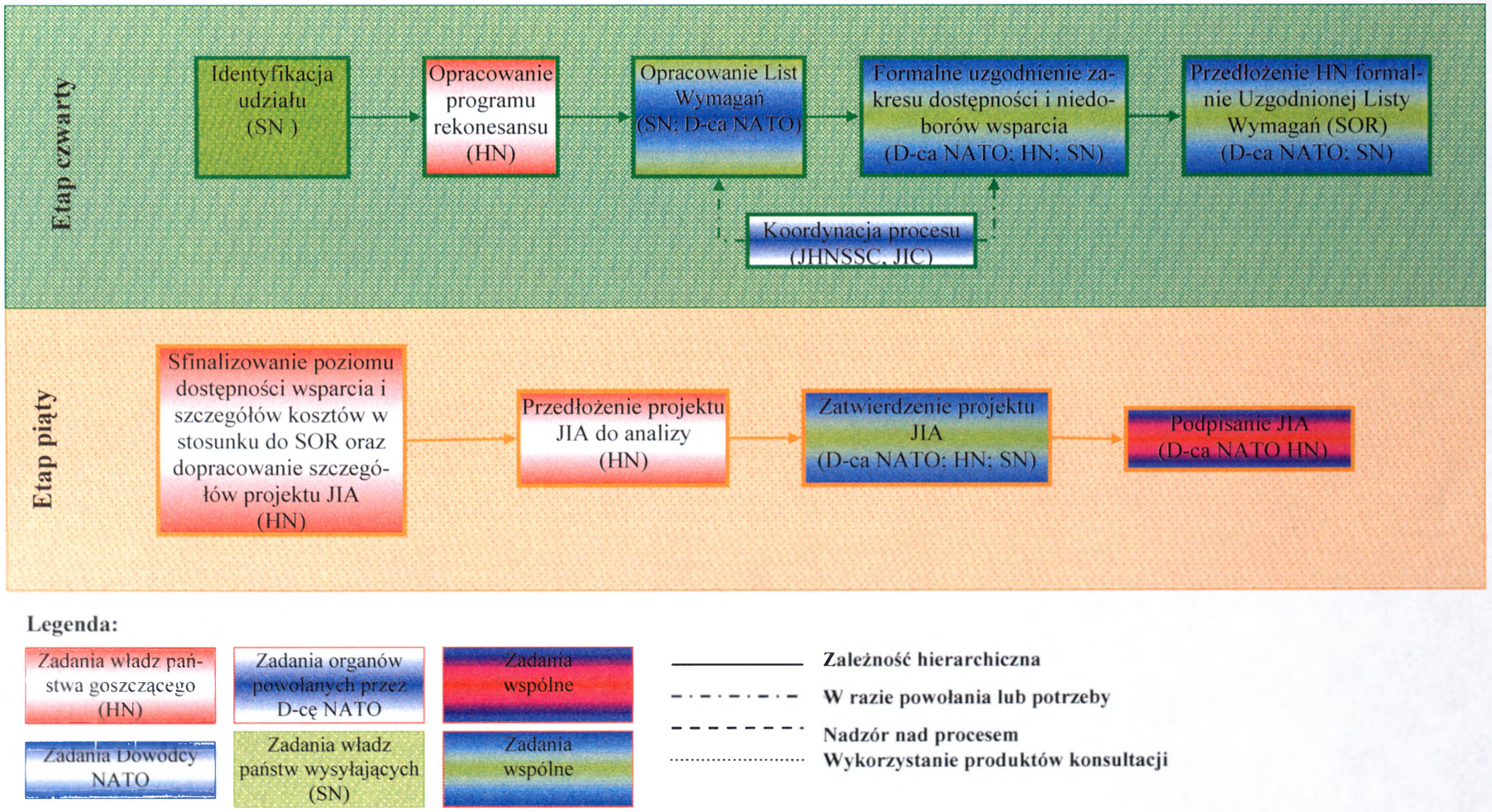
---

[98] STANAG No 2234 Edition 2 Allied Host Nation Support Doctrine, & Procedures (AJP – 4.5 A), Chapter 4 Implementation, s. 4-1

Kluczowym elementem pozwalającym władzom państwa goszczącego na efektywne zarządzanie i koordynację wysiłków w zakresie HNS jest powołanie centralnych organów koordynujących i kontaktowych. Zalecanym przez władze NATO takim organem koordynacyjnym powinien być **Centralny Punkt Kontaktowy (SPOC)** lub **Centralne Biuro Łącznikowe (LO)**. Ogólnym zadaniem takiego organu powinna być koordynacja działań władz państwa goszczącego we wszystkich etapach i na każdym szczeblu przygotowania narzędzi wsparcia. Proces ten pokazuje rysunek 11.

Wymóg powołania takiego organu w najwcześniejszym stadium procesu planowania, oznacza, iż powołany on być powinien na **etapie pierwszym** procesu przygotowującego narzędzia wsparcia. **Etap pierwszy** przygotowywany jest na strategicznym szczeblu zarządzania państwem, czyli **szczeblu rządowym (Rady Ministrów)**.

W konkluzji, należy stwierdzić, że w procesie przygotowania narzędzi wsparcia kluczową rolę odgrywa efektywny proces planowania. Efektywny proces planowania wymaga sprawnego systemu organizacyjnego. Te dwa elementy: **efektywny system planowania** oraz **sprawny system organizacyjny** stanowią **środki** mające zasadniczy wpływ na proces sprawnego **przygotowania narzędzi wsparcia.**

Rys. 11. Środki przygotowujące narzędzia wsparcia

Źródło: STANAG No 2234 Edition 2 Allied Host Nation Support Doctrine & Procedures (AJP – 4.5 A)

Etap pierwszy
Identyfikacja wymagań (D-ca NATO)
Przełożenie wymagań dla HN (D-ca NATO)
Analiza przedłożonych wymagań (HN)
Akceptacja zasad i procedur HNS (D-ca NATO, HN)
Konsultacje uczestników operacji (D-ca NATO; HN; SN)
Opracowanie HNS MOU (D-ca NATO; HN)
Podpisanie HNS MOU (D-ca NATO; HN)
Potwierdzenie przestrzegania MOU (SN)
Etap drugi
Rekonesans potencjalnego teatru działań (D-ca NATO; HN; SN)
Opracowanie Zakresu Wymagań (COP) (D-ca NATO; SN)
Przedłożenie COP dla HN (D-ca NATO; SN)
Potwierdzenie możliwości i identyfikacja niedoborów (HN)
Etap trzeci
Potwierdzenie wymagań dla JHNSSC (D-ca NATO; HN; SN)
Powołanie JHNSSC (D-ca NATO)
Gotowość do rozpoczęcia etapu 4 (HN; D-ca NATO)
Wypracowanie TA (JHNSSC)
Powołanie podkomitetów (JHNSSC)
Podpisanie TA (D-ca NATO; HN/SN)
Nadzór nad etapem 4 i 5 (JHNSSC)

3.2.2. Administracja publiczna w systemie obronnym państwa

System obronny państwa stanowią wszystkie siły i środki przeznaczone do realizacji zadań obronnych, odpowiednio do tych zadań zorganizowane, utrzymywane i przygotowywane. Składa się on z trzech podstawowych elementów: podsystemu kierowania oraz dwóch podsystemów wykonawczych - militarnego (Siły Zbrojne RP) i pozamilitarnego (pozamilitarne ogniwa obronne).[99]

Organy kierowania, odpowiadające za realizację zadań obronnych, powiązane informacyjnie i pozostające w **ustanowionych prawnie relacjach kompetencyjnych**, wraz ze swoim aparatem wykonawczym (administracyjnym, sztabowym, organizacyjnym) oraz niezbędną infrastrukturą, tworzą podsystem kierowania obronnością. Podsystem ten, przygotowywany w czasie pokoju, jest zdolny do stosownego rozwinięcia na czas zagrożenia bezpieczeństwa państwa (zewnętrznego kryzysu polityczno - militarnego) i wojny.[100]

Pozamilitarne organy wykonawcze dzielą się na ogniwa **informacyjne**, **ochronne** i **gospodarcze**. Funkcjonują one w ramach resortowych i terytorialnych systemów obronności.

Ogniwa informacyjne odpowiadają za realizuję zadań związanych z:

* ochroną i propagowaniem polskich interesów na arenie międzynarodowej;
* „informacyjnym" osłabianiem przeciwnika
* umacnianiem woli, morale, determinacji obronnej i wytrwałości własnego społeczeństwa w warunkach wojennych.

Zadania te powinny być realizowane są poprzez informacyjne zabezpieczenie funkcjonowania całego systemu obronności oraz informacyjne oddziaływanie zarówno na przeciwnika, jak i na własne społeczeństwo. Właściwe wykorzystanie mediów ma ważne znaczenie ma w realizacji tych zadań w czasie pokoju, kryzysu i wojny.

Ogniwa ochronne opowiadają za realizację - w ramach kryzysowego i wojennego funkcjonowania systemu obronności – następujących zadań:

---

[99] Strategia Obronności RP, przyjęta na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 23 maja 2000r., punkt 37

[100] Tamże, punkt 38

* ochrona granic;
* ochrona ważnych osób i obiektów;
* zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie przestrzegania nadzwyczajnych rygorów prawa w warunkach wojny.

Ogniwa gospodarcze (zarówno państwowe, jak i prywatne) realizują podstawowe zadania związane z:

* tworzeniem i utrzymywaniem rezerw państwowych na potrzeby obronne,
* zapewnianiem wymagań obronnych w realizacji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju,
* utrzymywaniem infrastruktury obronnej, a także prowadzenie prac badawczo - rozwojowych na rzecz obrony państwa.
* wykonywaniem zadań na rzecz wsparcia sił sojuszniczych, rozwijanych i prowadzących operacje na terytorium Polski,
* realizacją sojuszniczych inwestycji obronnych zarówno w Polsce, jak i w innych państwach członkowskich NATO.

Wśród ogniw gospodarczo - obronnych istotne miejsce zajmują organy administracyjne odpowiedzialne za rozwój gospodarczy i infrastrukturę państwa. Dla trzymywania potencjału na poziomie niezbędnym z punktu widzenia potrzeb obronnych konieczna jest stosowna restrukturyzacja i unowocześnianie oraz rozwijanie gospodarki i infrastruktury państwa we współpracy z innymi państwami członkowskimi NATO.[101]

Kluczową rolę w realizacji powyższych zadań odgrywają organy kierowania państwa na wszystkich jego szczeblach (centralnym, resortowym i terenowym) – **administracja publiczna państwa**.

Rola ta powinna się sprowadzać do bilansowania potrzeb i możliwości obronnych kraju rozumiana jako dążenie do optymalnego zbilansowania potrzeb obronnych i możliwości społeczno - gospodarczych państwa.

---

[101] Tamże, 4.3. Pozamilitarne ogniwa obronne, punkty 54-57

Potrzeby obronne powinny uwzględnieniać obecne i przewidywane położenie polityczne i strategiczne w Europie oraz prognozowany rozwój sytuacji międzynarodowej, a w kontekście sojuszniczym - uwzględnieniać graniczne usytuowanie Polski na obszarze odpowiedzialności NATO oraz oczekiwany przez państwa członkowskie Sojuszu Północnoatlantyckiego poziom udzielanego wsparcia (pożądany poziom wsparcia).

Szczególne znaczenie ma zapewnienie właściwych proporcji między wielkością środków przeznaczanych na bieżące utrzymywanie zdolności i gotowości obronnej państwa, a inwestowanych w perspektywiczne unowocześnianie jego struktur obronnych.

3.2.3. Administracja publiczna w systemie HNS

System wsparcia państwa goszczącego (HNS) jako element systemu obronnego państwa należałoby scharakteryzować jako **struktury organizacyjne** działające w oparciu o określony zbiór przepisów, obowiązujące reguły określające cele i zadania oraz normujące ich funkcje i kompetencje, **których zasadniczym celem** jest zapewnienie pożądanego poziomu wsparcia sojuszniczym siłom wzmocnienia.

W oparciu o wynik dotychczasowych badań należy stwierdzić, że administracja publiczna Rzeczypospolitej Polskiej w ramach realizacji zadań w obszarze HNS powinna skupić swoje wysiłki na przygotowaniu narzędzi wsparcia. Tak przygotowane narzędzia wsparcia powinny zapewnić pożądany poziom wsparcia sojuszniczym siłom wzmocnienia[102].

Po dokonaniu analizy zadań poszczególnych elementów składowych systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej oraz zidentyfikowanych wymogów w zakresie zapewnienia pożądanego poziomu wsparcia siłom sojuszniczym na drodze syntezy poszczególne wymogi pożądanego poziomu wsparcia przyporządkowano do elementów składowych systemu obronnego. Tabela 2 wskazuje przyporządkowanie wymogów w zakresie zapewnienie pożądanego poziomu wsparcia udzielanego siłom sojuszniczym do poszczególnych elementów składowych systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej wskazując jednocześnie ich rolę w realizacji tych wymogów.

---

[102] Pożądany poziom wsparcia zdefiniowany w niniejszym rozdziale.

Tabela 2.

Rola ogniw obronnych systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej procesie realizacji wymogów w zakresie zapewnienia pożądanego poziomu wsparcia udzielanego sojuszniczym siłom wzmocnienia.

Lp.	Wymogi w zakresie zapewnienia pożądanego poziomu wsparcia	Rola ogniw obronnych systemu obronnego Polski w realizacji wymogów	
		Rola wiodąca	Rola wspomagająca
1.	Zapewnienie warunków na przyjęcie wsparcia poprzez utrzymanie wymaganej warunkami operacyjnymi wydolności baz i punktów załadowczo – wyładowczych (lotniczych, lądowych i morskich) poprzez wyposażenie ich w niezbędne urządzenia i infrastrukturę	Podsystem pozamilitarny Ogniwa gospodarcze	Podsystem militarny
2.	Utrzymanie i wyposażenie w niezbędną infrastrukturę techniczną punktów zbiórki i stacjonowania sprzętu	Podsystem pozamilitarny Ogniwa gospodarcze	Podsystem militarny
3.	Zapewnienie w rejonach operacyjnego działania sojuszniczych sił wzmocnienia niezbędnego wsparcia medycznego, transportowego, komunikacyjnego, ochrony tyłowej oraz wyżywienia i zakwaterowania	Podsystem pozamilitarny Ogniwa gospodarcze	Podsystem militarny
4.	Zapewnienie sojuszniczym siłom wzmocnienia operacyjnej swobody manewrowej	Podsystem kierowania	Podsystem militarny
5.	Informowanie odpowiednich władz NATO oraz państw wysyłających o zmianach mających znaczny wpływ na zakres i dostępność wsparcia	Podsystem kierowania	Podsystem militarny
6.	Zapewnienie na możliwie najwyższym poziomie koordynacji i współpracy władz cywilnych (administracji publicznej) i wojskowych tak aby zoptymalizować dostępność pożądanego wsparcia, w szczególności poprzez ustanowienie centralnego organu koordynującego i łącznikowego	Podsystem kierowania	Podsystem militarny
7.	Zapewnienie poprzez właściwą politykę informacyjną wsparcie podjętych działań zarówno na arenie międzynarodowej jak i wewnętrznej	Podsystem pozamilirny Ogniwa informacyjne	Podsystem militarny
8.	Monitorowanie oraz dostarczenie, zgodnie z uzgodnionymi procedurami, listy cen usług i towarów	Podsystem pozamilitarny Ogniwa gospodarcze	Podsystem militarny
9.	Zapewnienie interoperacyjności własnych sił zbrojnych na poziomie zabezpieczającym bezpośrednią współpracę ich na polu walki z sojuszniczymi siłami wzmocnienia	Podsystem militarny	Podsystem pozamilitarny Ogniwa gospodarcze

10.	Dokonanie, w możliwie najszerszym zakresie, przeglądu istniejących planów oraz stanu uregulowań prawnych tak, aby w najwcześniejszym stadium udostępnić cywilne źródła zaopatrzenia i usług	Podsystem kierowania	Podsystem militarny
11.	Zapewnienie bezpieczeństwa sojuszniczym siłom wzmocnienia (Force Protection)	Podsystem pozamilitarny Ogniwa ochronne	Podsystem militarny

Strategia obronności Rzeczypospolitej Polskiej w sposób poniżej opisany precyzuje funkcje i zadania poszczególnych ogniw systemu obronnego.

Podsystem kierowania obronnością to Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów jako organy sprawującą władzę wykonawczą - są naczelnymi organami kierowania obronnością i wykonują swoje zadania w tym zakresie na podstawie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i innych ustaw.

Ogniwa gospodarcze realizują zadania związane z zapewnieniem materialnych podstaw realizacji zadań obronnych oraz przetrwania ludności w warunkach kryzysu i wojny. Podstawowe zadania ogniw gospodarczych - zarówno państwowych, jak i prywatnych - w dziedzinie obronności, to tworzenie i utrzymywanie rezerw państwowych na potrzeby obronne, zapewnianie uwzględniania wymagań obronnych w realizacji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, utrzymywanie infrastruktury obronnej, a także prowadzenie prac badawczo - rozwojowych na rzecz obrony państwa. Jedną ze szczególnie ważnych ich funkcji będzie uczestnictwo w wykonywaniu zadań na rzecz wsparcia sił sojuszniczych, rozwijanych i prowadzących operacje na terytorium Polski, a także w realizacji sojuszniczych inwestycji obronnych zarówno w Polsce, jak i w innych państwach członkowskich NATO. Wśród ogniw gospodarczo - obronnych istotne miejsce zajmuje przemysł obronny. Dla trzymywania jego potencjału na poziomie niezbędnym z punktu widzenia potrzeb obronnych konieczna jest jego stosowna restrukturyzacja i unowocześnianie oraz rozwijanie jego ścisłej współpracy z analogicznymi przemysłami państw NATO i Unii Europejskiej.

Ogniwa ochronne realizują zadania związane z zapewnieniem warunków bezpiecznego funkcjonowania struktur państwa oraz ochroną ludności i majątku narodowego przed skutkami zbrojnych i pozazbrojnych oddziaływań kryzysowych i wojen-

nych. Ogniwa ochronne są przygotowywane do realizowania - w ramach kryzysowego i wojennego funkcjonowania systemu obronności - takich zwłaszcza zadań, jak ochrona granic, ochrona ważnych osób i obiektów, zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie przestrzegania nadzwyczajnych rygorów prawa w warunkach wojny. W odniesieniu do pozamilitarnych zagrożeń kryzysowych Rzeczpospolita Polska, w ramach swojego potencjału obronnego i kompleksowego planowania cywilnego, buduje odpowiedni system ochrony ludności i cywilnego reagowania kryzysowego na bazie wydzielonych struktur administracji publicznej oraz służb i formacji pozamilitarnych.

Ogniwa informacyjne realizują zadania związane z ochroną i propagowaniem polskich interesów na arenie międzynarodowej, informacyjnym osłabianiem przeciwnika oraz umacnianie woli, morale, determinacji obronnej i wytrwałości własnego społeczeństwa w warunkach wojennych poprzez informacyjne zabezpieczenie funkcjonowania całego systemu obronności oraz informacyjne oddziaływanie zarówno na przeciwnika, jak i na własne społeczeństwo. Zintensyfikowanie wysiłków na rzecz zapewnienia koniecznego potencjału informacyjno - obronnego państwa jest jednym z priorytetowych zadań w dziedzinie obronności, w tym w siłach zbrojnych, u progu XXI wieku. Oznacza konieczność szczególnej troski o rozwój infrastruktury informacyjnej, w tym zwłaszcza informatycznej i telekomunikacyjnej. Ważne znaczenie ma właściwe wykorzystanie mediów w realizacji zadań obronnych w czasie pokoju, kryzysu i wojny.

Podsystem wykonawczy – militarny (Siły Zbrojne RP) jest podstawowym elementem systemu obronności państwa. Służy ochronie niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej i niepodzielności jej terytorium oraz zapewnieniu bezpieczeństwa i nienaruszalności jej granic. W ramach tej funkcji wykonuje zadania wynikające ze Strategii Obronności Rzeczypospolitej Polskiej, skonkretyzowane w Polityczno - Strategicznej Dyrektywie Obronnej i w stosownych narodowych i sojuszniczych planach operacyjnych. Działając w narodowym systemie obronności i w systemie sojuszniczym, Siły Zbrojne RP są przygotowane do wykonywania trzech rodzajów zadań strategicznych: zadań obronnych w razie wojny (odparcie bezpośredniej agresji na terytorium Polski lub udział w odparciu agresji na inne państwo sojusznicze), zadań reagowania kryzy-

sowego (także w ramach misji organizacji międzynarodowych) oraz zadań stabilizacyjnych i prewencyjnych w czasie pokoju. Ponadto są one gotowe do udziału w reagowaniu na zagrożenia pozamilitarne

Na podstawie dokonanej analizy roli ogniw obronnych systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej w procesie realizacji wymogów w zakresie zapewnienia pożądanego poziomu wsparcia udzielanego sojuszniczym siłom wzmocnienia należy wnioskować, iż wiodącą rolę wypełniają elementy pozamilitarne tego systemu. Elementy pozamilitarne systemu obronnego to nic innego jak administracja publiczna Rzeczypospolitej Polskiej. **Organy właściwego szczebla tej administracji powinny mieć tak zdefiniowane zadania oraz kompetencje, aby skutecznie realizować zobowiązania Polski wynikające z misji państwa gospodarza, które są wyszczególnione w tabeli 2.**

3.3. Wnioski

> *Dla skuteczniejszego osiągnięcia celów niniejszego traktatu, Strony, każda z osobna i wszystkie razem, poprzez stałą i skuteczną samopomoc i pomoc wzajemną, będą utrzymywały i rozwijały swoją indywidualną i zbiorową zdolność do odparcia zbrojnej napaści.*
>
> *Artykuł 3*
> *Traktatu Północnoatlantyckiego*

Zapis powyżej przytoczonego artykułu Traktatu Północnoatlantyckiego daje podstawę do twierdzenia, iż **kolektywny system obronny NATO** stanowi sumę potencjałów obronnych jego członków. Cześć tych potencjałów zostały wydzielone do wspólnego użytkowania w postaci, np. Kwatery Głównej, zintegrowanych struktur dowodzenia oraz innych agend i programów wspólnych.

Sygnatariusze Traktatu zostali zobowiązani do rozwijania swoich zarówno indywidualnych jak zbiorowych zdolności obronnych w szczególności poprzez stałą i skuteczną samopomoc i pomoc wzajemną. Co oznacza, iż zdolność państwa członkowskiego do udzielania pomocy zarówno stronie drugiej poza własnym terytorium jak i wparcie tej pomocy na własnym terytorium **stanowi kluczowy element jego zdolności obronnej**.

Tym samym oznacza to, że **system wsparcia państwa goszczącego** stanowi **kluczowy element systemu obronnego państwa** będącego członkiem sygnatariuszem Traktatu Północnoatlantyckiego.

Celem implementacji oraz transformacji ogólnego zobowiązania państwa (*lex generalis*) zgodnie z zapisem artykułu 3 traktatu na zadania szczegółowe (*lex specialis*), na podstawie artykułu 9 powołano Radę Północnoatlantycką, która została uprawniona do powoływania niezbędnych organów pomocniczych, a w szczególności Komitet Obrony.

Po dokonaniu analizy zadań i kompetencji poszczególnych organów pomocniczych Rady Północnoatlantyckiej wyodrębniono te organy, które mają znaczący wpływ na kreowanie wymagań w zakresie wsparcia udzielanego przez władze państwa goszczącego sojuszniczym siłom wzmocnienia. Organy te tworzą dokumenty prawno – normatywne, które stanowią źródła wymagań. Źródła te, stosując metodę syntezy i uogólnienia, usystematyzowano w poniższy sposób:

* Źródła mające charakter prawa międzynarodowego publicznego tzw. dorobek prawny NATO o charakterze *lex generalis*;
* Źródła mające charakter aktów wykonawczych w stosunku do *lex generalis* – np. narzędzia HNS (HNSA), Porozumienia o Standaryzacji (STANAG) określane mianem *lex specialis*;
* Źródła mające charakter zaleceń, rekomendacji – są to różnego rodzaju dyrektywy, doktryny, publikacje sojusznicze, zalecane do stosowania przez zintegrowane struktury NATO jako procedury postępowania wewnętrznego. Mogą one być stosowane fakultatywnie przez władze państw członkowskich.

Po dokonaniu analizy źródeł wymagań wyodrębniono zbiór ogólnych wymagań w zakresie wsparcia udzielanego przez państwo goszczące, następnie na drodze analizy zbioru ogólnych wymagań w zakresie HNS zidentyfikowano zbiór 11 wymagań[103], jako minimalny zakres powinności państwa goszczącego. Zakres tych wymagań pozwala na udzielenie wsparcia sojuszniczym siłom wzmocnienia przez państwo goszczące na własnym terytorium tak, aby zapewnić tym siłom operacyjną swobodę działania na terytorium tego państwa. Zakres tych wymagań zdefiniowano jako **pożądany poziom wsparcia.**

---

[103] Zob. tabela 2

Realizacja tak zdefiniowanego zakresu wymagań, zmusza do utworzenia właściwych struktur organizacyjnych, których zadaniem będzie koordynacja wysiłków administracji państwa w realizacji tak zdefiniowanych powinności. Po dokonaniu analizy tego procesu w konkluzji należy stwierdzić, że skuteczna realizacja tego zadania wymaga centralnego organu koordynacyjno – planistycznego umiejscowionego na strategicznym poziomie zarządzania państwem.

Wniosek, który wynika z powyżej tezy, to jest konieczność utworzenia na szczeblu Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej centralnego organu koordynacyjno – planistycznego dla potrzeb HNS. W dalszej kolejności zależy zbadać czy tym **organem powinien być Pełnomocnik Rządu Rzeczypospolitej Polskiej ds. HNS**.

Na drodze analizy zadań poszczególnych elementów składowych systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej oraz zakresu wymagań pożądanego poziomu wsparcia dokonano przyporządkowania tych wymogów do elementów systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Analiza tego zestawienia dowodzi, że kluczową rolę w realizacji tak definiowanych wymogów w zakresie wsparcia udzielonego sojuszniczym siłom wzmocnienia odgrywa administracja publiczna RP oraz, że system wsparcia państwa goszczącego jest kluczowym elementem systemu obronnego RP.

Tabela 3 zawiera pytania z zakresu realizacji zadań w obszarze bezpieczeństwa i obronności w zakresie HNS przez Rzeczypospolitą Polską po akcesji Polski do NATO.

Tabela 3.

Pytania z zakresu realizacji zadań w obszarze bezpieczeństwa i obronności państwa w zakresie HNS przez Rzeczpospolitą Polską po roku 1999

Czy polityka bezpieczeństwa i obronna państwa oparta jest o współdziałanie sojusznicze?	Tak
Czy we współdziałaniu sojuszniczym polityka ta przewiduje przyjęcie wojsk wparcia?	Tak
Czy polityka obronna w swych założeniach przewiduje dostosowanie struktur państwa do przyjęcia sił sojuszniczych?	Nie
Czy polityka obronna państwa zakłada zapewnienie sojuszniczym siłom wsparcia swobody operacyjnej w teatrze działań?	Nie
Czy polityka bezpieczeństwa i obronna państwa uznaje struktury organizacyjne odpowiedzialne za udzielanie wsparcia przez państwo gospodarza za kluczowe w systemie obronnym państwa?	Nie

Rozdział 4.

Założenia przygotowania i realizacji zadań z obszaru HNS przez administrację publiczną

4.1. Stan rozwiązań prawno - organizacyjnych i przygotowanie prawne

W rozdziale 2 przedstawiono analizę systemu wsparcia państwa goszczącego trzech państw członkowskich NATO oraz Polski do 1990 roku. Analizy tej dokonano w trzech obszarach zarządzania państwem.

* Polityki bezpieczeństwa i obronnej państwa określanej umownie jako obszar „woli politycznej";
* Struktury prawno – organizacyjne państwa – sposób transformacji woli politycznej na struktury – prawno organizacyjne, tak, aby zrealizować cele i zadania „woli politycznej";
* Procedury postępowania struktur administracyjnych państwa - kompetencje i zadania właściwych organów.

W 4 rozdziale poddano analizie dwa obszary zarządzania państwem7, które odnoszą się do Rzeczypospolitej Polskiej po 1990 roku. Szczególną uwagę zwrócono na okres po akcesji Rzeczypospolitej Polskiej do NATO. Celem tej analizy jest próba znalezienia odpowiedzi na pytania zawarte w tabeli 1(rozdział 2) dotyczące obszaru prawno – organizacyjnego i procedur ze szczególnym zwróceniem uwagi na wymogi w zakresie zapewnienia pożądanego poziomu wsparcia sojuszniczym siłom wzmocnienia. Obszar „woli politycznej" poddano analizie w rozdziale 3.

Wyniki badań polskiego systemu prawnego w stosunku do norm prawa międzynarodowego omówiono w rozdziale 2. System prawny w oparciu o teorię dualistyczną stosowania prawa międzynarodowe wobec norm prawa narodowego, stosuje transformację zwykłą. Oznacza to, że ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba, że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. Umowa taka ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej dokonał ratyfikacji w trybie artykułu 89 Konstytucji RP umowy międzynarodowe, które stanowią tzw. dorobek prawny NATO. Umowy te po opublikowaniu ich w Dziennikach Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, automatycznie weszły do polskiego systemu prawnego i są bezpośrednio stosowane. Mają one pierwszeństwo stosowania przed polskimi ustawami, gdyby te akty prawne były ze sobą w sprzeczności.[104]

Dorobek prawny NATO bezpośrednio przetransformowany do polskiego systemu prawnego stanowi akty prawne rangi ustawy mającej status *lex generalis* i jako takie wymagają doprecyzowania na zasadzie *lex specialis*. Niemniej jednak, w pewnych szczególnych sytuacjach umowy te zajmują, w przypadku sprzeczności z polskimi ustawami, w stosunku do tych ustaw pozycję *lex specialis*.

Oprócz powyżej wymienionych aktów prawnych, analizie poddano akty prawne, które transformują politykę obronną państwa na system prawno - organizacyjny, a są to:

- **w zakresie przygotowania systemu obronnego w okresie pokoju:**
  * Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1967r., Nr 44, poz. 220 z późn. zm.) z aktami wykonawczymi opisującymi system obronny państwa;[105]

---

[104] Pełny wykaz ratyfikowanych umów ze zbioru dorobku prawnego NATO zawiera rozdział 2.

[105] Akty wykonawcze do ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lipca 1993 r. w sprawie organów właściwych do nakładania niektórych obowiązków i zadań niezbędnych na potrzeby obrony państwa i zasad odpłatności za wykonywanie tych zadań i przeprowadzenie kontroli ich realizacji (Dz. U. z 1993 r., Nr 69 poz. 331 z późn. zm.);
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej obrony cywilnej (Dz. U. z 1993 r., Nr 91 poz. 421 z późn. zm.);
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz ich szczególnej ochrony (Dz. U. z 2003 r., Nr 116, poz. 1090);
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu oraz Ministra Zdrowia z dnia 2 października 2003 r. w sprawie sposobu przeprowadzenia przysposobienia obronnego studentów i studentek (Dz. U. z 2003 r., Nr 174, poz. 1686);
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie szkolenia obronnego (Dz. U. z 2004 r., Nr 16, poz. 150);
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli wykonywania zadań obronnych (Dz. U. z 2004 r., Nr 16, poz. 151);
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie ogólnych zasad wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obronny (Dz. U. z 2004 r., Nr 16, poz. 152);

* Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 1996, Nr 10, poz. 56 z późn. zm.) z aktami wykonawczymi;[106]
* Ustawa o z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców (Dz. U. z 2001 r., Nr 122, poz. 1320 z późn. zm.), z aktami wykonawczymi;[107]
* Ustawa z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji (Dz. U. z 2002 r., Nr 169, poz. 1386) z następującymi aktami wykonawczymi.[108]

---

8. Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 marca 2004 r. o wydaniu Polityczno – Strategicznej Dyrektywy Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2004 r., Nr 16, poz. 255);
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lutego 2004 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny, oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz. U. z 2004 r., Nr 34 poz. 294);
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lutego 2004 r., w sprawie utworzenia okręgów wojskowych oraz określenia ich siedzib i terytorialnego zasięgu (Dz. U. z 2004 r., Nr 40, poz. 355);
11. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 31 marca 2004 r., w sprawie wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowych komend uzupełnień (Dz. U. z 2004 r., Nr 66, poz. 613);
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004 r., w sprawie przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym (Dz. U. z 2004 r., Nr 98, poz. 978);
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania oraz wykorzystania publicznej i niepublicznej służby zdrowia na potrzeby obronne państwa oraz własności organów w tych sprawach (Dz. U. z 2004 r., Nr 143, poz. 1515);
14. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 czerwca 2004 r. w sprawie ewidencji wojskowej świadczeń na rzecz obrony (Dz. U. z 2004 r., Nr 148, poz. 1556);
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2004 r., Nr 152, poz. 1599);
16. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie przygotowania i wykorzystania systemów łączności na potrzeby obronne państwa (Dz. U. z 2004 r., Nr 180, poz. 1872);
17. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (Dz. U. z 2004 r., Nr 203, poz. 2081);
18. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie gotowości obronnej państwa (Dz. U. z 2004 r., Nr 219, poz. 2281);
19. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 października 2004 r. w sprawie świadczeń osobistych na rzecz obrony w czasie pokoju (Dz. U. z 2004 r., Nr 229, poz. 2307).

[106] Akty wykonawcze do ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1996 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 1996, Nr 94, poz. 426);
2. Zarządzenie Nr 2 Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 stycznia 2002 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Obrony Narodowej (M. P. z 2002 r., Nr 1, poz. 29).

[107] Akty wykonawcze do ustawy z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym (Dz. U. z 2004 r, Nr 192, poz. 1965).

[108] Akty wykonawcze do ustawy 12 września 2002 r. o normalizacji:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie działalności normalizacyjnej związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa (Dz. U. z 2002 r., Nr 239, poz. 2038);
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. z 2002 r., Nr 239, poz. 2039).

- **w zakresie procedur realizacji zadań obronnych przez system obronny w okresie kryzysu lub wojny:**
  * Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r., Nr 156, poz. 1301) z aktami wykonawczymi.[109]

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, w myśl ustawy o powszechnym obowiązku obrony sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi, ponadto do jego zadań należy:

* zatwierdzenie, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, strategii bezpieczeństwa narodowego,
* wydanie, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, w drodze postanowienia, Polityczno-Strategiczną Dyrektywę Obronną Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych dokumentów wykonawczych do strategii bezpieczeństwa narodowego,
* zatwierdzanie, na wniosek Rady Ministrów, planów krajowych ćwiczeń systemu obronnego i kierowanie ich przebiegiem,
* postanowienie, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, o wprowadzeniu albo zmianie określonego stanu gotowości obronnej państwa,
* może zwracać się do wszystkich organów władzy publicznej, administracji rządowej i samorządowej, przedsiębiorców, kierowników innych jednostek organizacyjnych oraz organizacji społecznych o informacje mające znaczenie dla bezpieczeństwa i obronności państwa,
* inicjowanie i patronowanie przedsięwzięciom ukierunkowanym na kształtowanie postaw patriotycznych i obronnych w społeczeństwie.

---

[109] Akty wykonawcze do ustawy z dnia 29 sierpnia 2002 r. stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie organów właściwych do stosowania w czasie stanu wojennego ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela wobec osób, których działalność zagraża bezpieczeństwu lub obronności państwa, oraz trybu postępowania w tych sprawach Dz. U. z 2004 r., Nr 219, poz. 2219);
2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zajmowania lub rekwirowania środków transportu na potrzeby obronne państwa w czasie stanu wojennego (Dz. U. z 2004 r., Nr 200, poz. 2055).

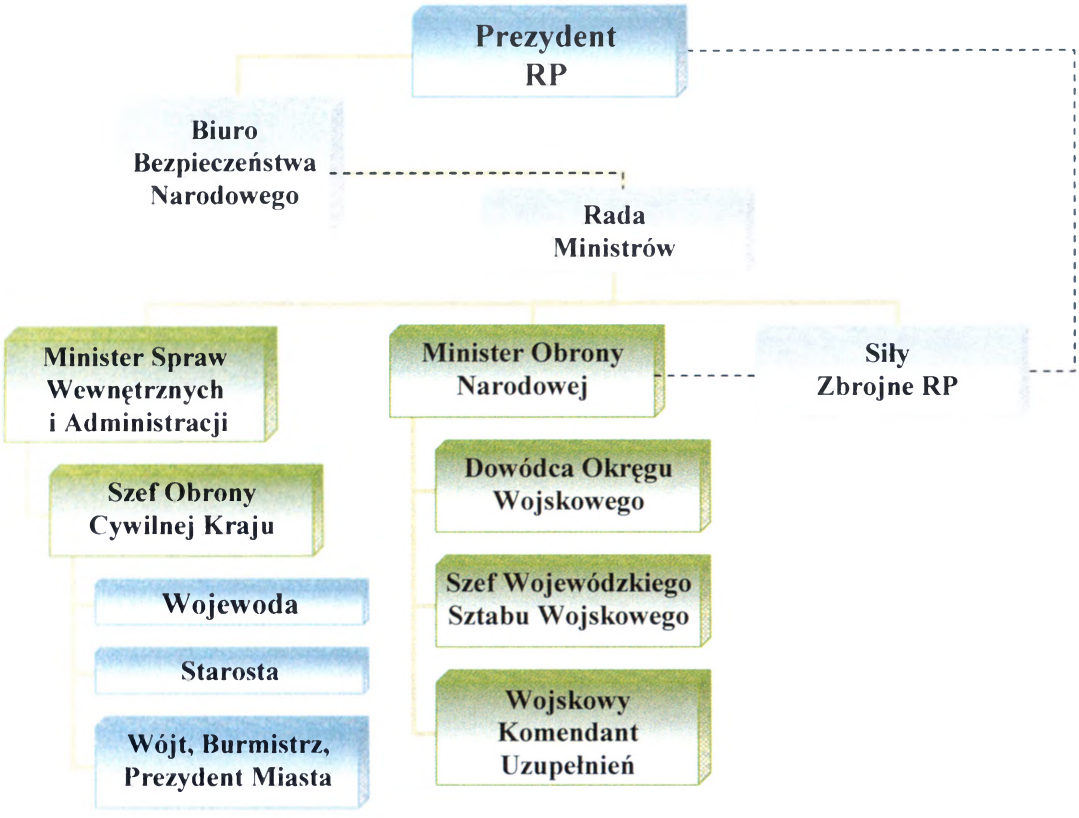
Powyższe zadania Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje za pośrednictwem Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

Do kompetencji i zadań Rady Ministrów w ramach ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności kraju należy:

* opracowywanie projektów strategii bezpieczeństwa narodowego;
* planowanie i realizacja przygotowań obronnych państwa zapewniających jego funkcjonowanie w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny, w tym planowanie przedsięwzięć gospodarczo-obronnych oraz zadań wykonywanych na rzecz Sił Zbrojnych i **wojsk sojuszniczych**;
* przygotowywanie systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa, i organów władzy publicznej do funkcjonowania na stanowiskach kierowania;
* utrzymywanie stałej gotowości obronnej państwa, wnioskowanie do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o jej podwyższanie w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny oraz o jej obniżanie stosownie do zmniejszania stopnia zagrożenia;
* określanie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa państwa, w tym obronności oraz przygotowywanie ich szczególnej ochrony;
* przygotowanie na potrzeby obronne państwa i utrzymywanie w stałej gotowości jednolitych systemów obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania i powiadamiania;
* przygotowanie systemu stałych dyżurów na czas zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny;
* określanie zasad wykorzystania służby zdrowia i infrastruktury technicznej państwa na potrzeby obronne, w tym sposobu zabezpieczania przestrzeni powietrznej i wód terytorialnych w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny;
* zapewnianie funkcjonowania systemu szkolenia obronnego w państwie;
* prowadzenie kontroli stanu przygotowań obronnych w państwie.

Rysunek 12 przedstawia schemat strukturę organizacyjną i wzajemne relacje między poszczególnymi elementami podsystemu kierowania systemem obronnym

Rzeczypospolitej Polskiej. Linia przerywana obrazuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej.

Rys. 12. Podsystem kierowania systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej w świetle ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: Opracowanie własne na postawie ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1967r., Nr 44, poz. 220 z późn. zm.)

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, w myśl ustawy o powszechnym obowiązku Obrony sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi, ponadto do jego zadań należy:

* zatwierdzenie, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, strategii bezpieczeństwa narodowego,
* wydanie, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, w drodze postanowienia, Polityczno-Strategiczną Dyrektywę Obronną Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych dokumentów wykonawczych do strategii bezpieczeństwa narodowego,

* zatwierdzanie, na wniosek Rady Ministrów, planów krajowych ćwiczeń systemu obronnego i kierowanie ich przebiegiem,
* postanowienie, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, o wprowadzeniu albo zmianie określonego stanu gotowości obronnej państwa,
* może zwracać się do wszystkich organów władzy publicznej, administracji rządowej i samorządowej, przedsiębiorców, kierowników innych jednostek organizacyjnych oraz organizacji społecznych o informacje mające znaczenie dla bezpieczeństwa i obronności państwa,
* inicjowanie i patronowanie przedsięwzięciom ukierunkowanym na kształtowanie postaw patriotycznych i obronnych w społeczeństwie.

Powyższe zadania Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje za pośrednictwem Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

Do kompetencji i zadań Rady Ministrów w ramach ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności kraju należy:

* opracowywanie projektów strategii bezpieczeństwa narodowego;
* planowanie i realizacja przygotowań obronnych państwa zapewniających jego funkcjonowanie w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny, w tym planowanie przedsięwzięć gospodarczo-obronnych oraz zadań wykonywanych na rzecz Sił Zbrojnych i **wojsk sojuszniczych**;
* przygotowywanie systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa, i organów władzy publicznej do funkcjonowania na stanowiskach kierowania;
* utrzymywanie stałej gotowości obronnej państwa, wnioskowanie do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o jej podwyższanie w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny oraz o jej obniżanie stosownie do zmniejszania stopnia zagrożenia;
* określanie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa państwa, w tym obronności oraz przygotowywanie ich szczególnej ochrony;
* przygotowanie na potrzeby obronne państwa i utrzymywanie w stałej gotowości jednolitych systemów obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania i powiadamiania;

* przygotowanie systemu stałych dyżurów na czas zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny;
* określanie zasad wykorzystania służby zdrowia i infrastruktury technicznej państwa na potrzeby obronne, w tym sposobu zabezpieczania przestrzeni powietrznej i wód terytorialnych w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny;
* zapewnianie funkcjonowania systemu szkolenia obronnego w państwie;
* prowadzenie kontroli stanu przygotowań obronnych w państwie.

Celem określenia trybu realizacji powyższych zadań Rada Ministrów została zobowiązania ustawą o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej do wydania rozporządzeń wykonawczych w poniższych dziedzinach:

* warunki i tryb planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa realizowanych przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego, sposób ich nakładania oraz właściwość organów w tych sprawach, w tym ujętych w planowaniu operacyjnym i programach obronnych (rozporządzenie ogłoszone w Dz. U. z 2004 r., Nr 152, poz. 1599);
* organizację i tryb przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa oraz warunki funkcjonowania organów władzy publicznej na stanowiskach kierowania (rozporządzenie ogłoszone w Dz. U. z 2004 r., Nr 98, poz. 978);
* stany gotowości obronnej państwa, ich rodzaje, warunki wprowadzania, zadania związane z podwyższaniem gotowości obronnej państwa i tryb ich realizacji, organizację i zadania w zakresie tworzenia systemu stałych dyżurów na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa oraz właściwość organów w tych sprawach (rozporządzenie ogłoszone w Dz. U. z 2004 r., Nr 219, poz. 2218);
* obiekty szczególnie ważne dla bezpieczeństwa i obronności państwa, ich kategorie, a także zadania w zakresie ich szczególnej ochrony oraz właściwość organów w tych sprawach (rozporządzenie ogłoszone w Dz. U. z 2003 r., Nr 116, poz. 1090);

* organizację i warunki przygotowania oraz funkcjonowania systemów obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania i powiadamiania o skażeniach promieniotwórczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz właściwość organów w tych sprawach,
* warunki i sposób przygotowania i wykorzystania transportu morskiego, kolejowego, samochodowego, lotniczego, żeglugi śródlądowej oraz infrastruktury drogowej i kolejowej na potrzeby obronne państwa, a także ich ochrony w czasie wojny oraz właściwość organów w tych sprawach (rozporządzenie ogłoszone w Dz. U. z 2004 r., Nr 34, poz. 294);
* warunki i sposób przygotowania i wykorzystania systemów łączności na potrzeby obronne państwa oraz właściwość organów w tych sprawach (rozporządzenie ogłoszone w Dz. U. z 2004 r., Nr 180, poz. 1855);
* warunki i sposób przygotowania i wykorzystania publicznej i niepublicznej służby zdrowia na potrzeby obronne państwa oraz właściwość organów w tych sprawach (rozporządzenie ogłoszone w Dz. U. z 2004 r., Nr 143, poz. 1515);
* organizację szkolenia obronnego w państwie, podmioty objęte tym szkoleniem, zadania w zakresie planowania i realizacji szkolenia obronnego oraz właściwość organów w tych sprawach (rozporządzenie ogłoszone w Dz. U. z 2004 r., Nr 16, poz. 150);
* zakres i sposób prowadzenia przez organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego kontroli realizacji zadań obronnych wykonywanych przez jednostki organizacyjne i przedsiębiorców (rozporządzenie ogłoszone w Dz. U. z 2004 r., Nr 16, poz. 151).

Rozporządzenie Rady Ministrów[110] określa warunki i tryb planowania zadań wykonywanych w ramach zadań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego, warunki i tryb finansowania zadań obron-

[110] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2004 r., Nr 152, poz. 1599)

nych oraz sposób nakładania zadań obronnych oraz właściwości organów w sprawach obronnych.

Rozporządzenie warunki i planowania zadań obronnych definiuje jako planowanie obronne, planowanie, operacyjne oraz programowanie obronne.

Planowanie obronne to ustalenie sposobów wykonywania zdań obronnych przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego oraz wykorzystanie w tym celu niezbędnych sił i środków, które obejmują planowanie operacyjne i programowanie obronne. W ramach planowania obronnego wykonuje się uzgadnia i aktualizuje plany obronne, programy obronne i inne dokumenty sporządzane w ramach przeglądów obronnych.

Planowanie operacyjne to według rozporządzenia ustalanie czynności dotyczących przygotowania i działania organów administracji rządowej i organów samorządu terytorialnego w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Plany te ujęte są w formie zestawów zadań operacyjnych, sił i środków niezbędnych do wykonania zadania.

Natomiast programowanie obronne to ustalanie zadań obronnych realizowanych w sześcioletnim okresie planistycznym w czasie pokoju. Powinno to być podstawowe narzędzie do ustalenia zadań dla organów administracji publicznej ramach realizacji zobowiązań państwa gospodarza.

Wzajemne relacje procesu planowania przedstawia rysunek 13.

W programach obronnych ujmuje się przedsięwzięcia rzeczowo – finansowe w zakresie utrzymania i doskonalenia struktur pozamilitarnych systemu obronnego państwa, które zgodnie z niniejszym rozporządzeniem Rady Ministrów, obejmują:

* przygotowanie stanowisk kierowania;
* realizację celów Sił Zbrojnych przez ministrów, centralne organy administracji rządowej, wojewodów i kierowników jednostek organizacyjnych, podległych lub nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów albo ministrów;
* **realizację zadań wynikających z obowiązków państwa gospodarza**;

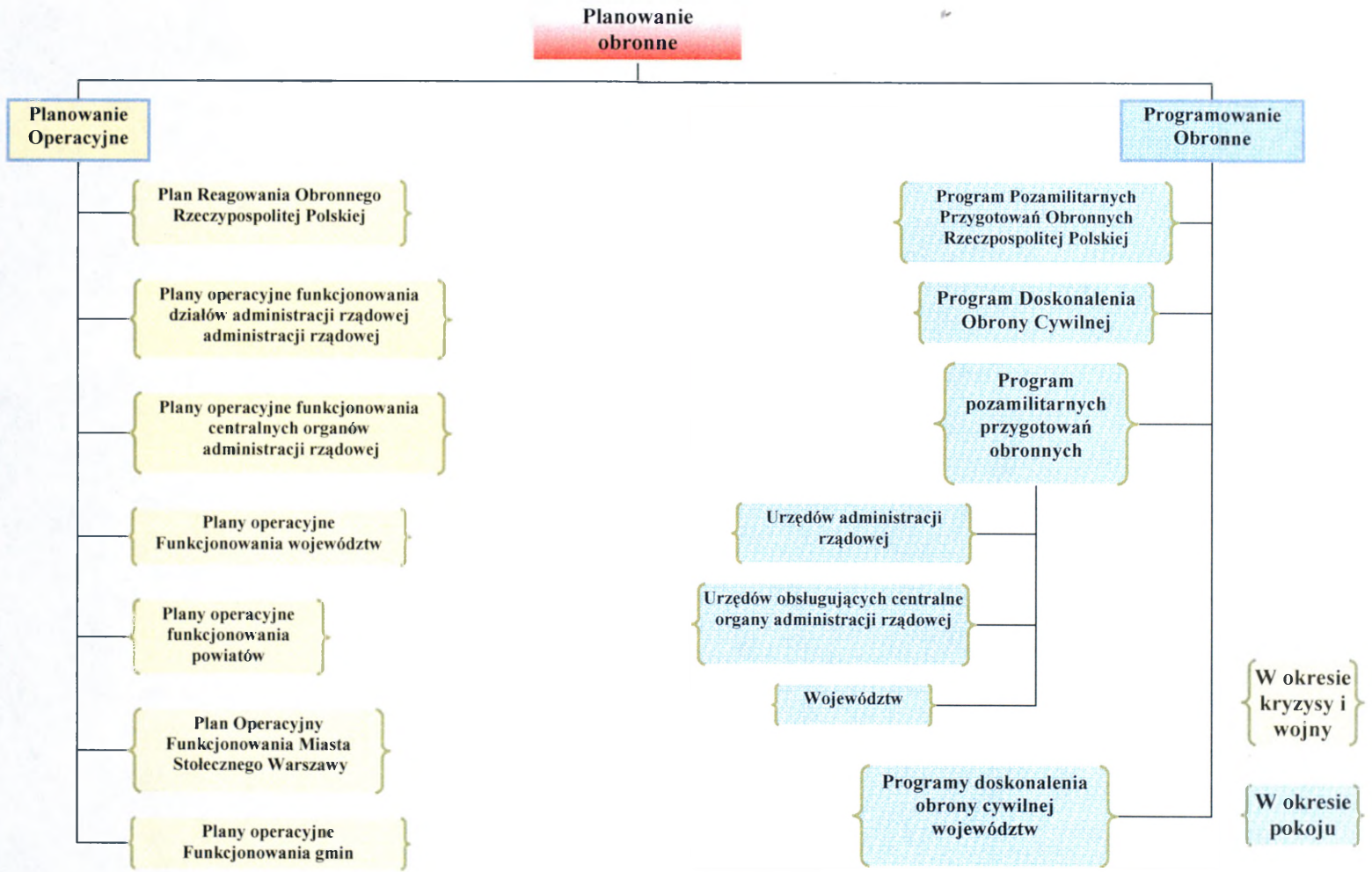
* przygotowanie do objęcia militaryzacją jednostek organizacyjnych wykonujących zadania szczególnie ważne dla obronności lub bezpieczeństwa państwa;
* gromadzenie i utrzymania sprzętu przeznaczonego na potrzeby jednostek zmilitaryzowanych;
* budowę i utrzymania infrastruktury transportowej o znaczeniu obronnym;
* przygotowanie środków transportu na potrzeby Sił Zbrojnych oraz jednostek zmilitaryzowanych,;
* przygotowanie systemów łączności na potrzeby obronne;
* rozbudowę i utrzymania systemów alarmowania i powiadamiania;
* budowę i utrzymanie ośrodków wykrywania i analizy skażeń oraz zakażeń;
* budowę i utrzymanie awaryjnych ujęć wody pitnej;
* poddanie szczególnej ochronie obiektów ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa;
* zapewnienie ochrony zabytków szczególnie cennych dla dziedzictwa narodowego;
* zapewnienie szkolenia obronnego;
* prowadzenie kontroli wykonywania zadań obronnych.

Analiza systemu prawno – organizacyjnego, który opisuje system obronny Rzeczypospolitej Polskiej nasuwa kilka wniosków:

* system wsparcia państwa gospodarza nie jest integralnym elementem systemu obronnego, raczej jest jego osobnym elementem, bez dokładnie sprecyzowanych zadań i funkcji, na co wskazują poniższe czynniki:
    - żadne z wyspecyfikowanych zadań systemu obronnego nie jest poszerzone o zadania z zakresu wsparcia państwa gospodarza wymienione w tabeli 2 a odnoszące się do podsystemu kierowania:

- każdy element zbioru zadań i funkcji systemu obronnego powinien, w świetle wyników dotychczasowych badań, zawierać w sobie czynniki odnoszące się do zadań i funkcji państwa gospodarza;
- czynniki te w szczególności powinny odnosić się do sprecyzowania zadań i funkcji w zakresie poniższych zobowiązań państwa gospodarza, a odnoszące się do podsystemu kierowania poprzez:
    - zapewnienie na możliwie najwyższym poziomie koordynacji i współpracy władz cywilnych (administracji publicznej) i wojskowych tak aby zoptymalizować dostępność pożądanego wsparcia, w szczególności poprzez ustanowienie centralnego organu koordynującego lub łącznikowego;
    - dokonanie, w możliwie najszerszym zakresie, przeglądu istniejących planów oraz stanu uregulowań prawnych tak, aby w najwcześniejszym stadium udostępnić cywilne źródła zaopatrzenia i usług;
    - informowanie odpowiednich władz NATO oraz państw wysyłających o zmianach mających znaczny wpływ na zakres i dostępność wsparcia;
    - zapewnienie sojuszniczym siłom wzmocnienia operacyjnej swobody manewrowej.

W konkluzji, w pełni uzasadnione jest stwierdzenie, że polski system obronny, pomimo, że w kilku miejscach odwołuje się do zadań państwa gospodarza, nakierowany jest na realizację zadań obronnych głównie w systemie narodowym. Przewiduje on jedynie współdziałanie z „sojuszniczymi siłami zbrojnymi".

Rys. 13. System planowania obronnego Rzeczypospolitej Polskiej w świetle ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: Opracowanie własne na postawie ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1967r., Nr 44, poz. 220 z późn. zm.)

Pojęcie „sojusznicze siły zbrojne" nie zostało zdefiniowane z żadnym akcie prawnym. Jedynym zdefiniowanym w aktach prawnym pojęciem w tym kontekście jest pojecie „siły zbrojne", które oznacza personel należący do lądowych, morskich lub powietrznych sił zbrojnych jednej z Umawiających się Stron, przebywający na terytorium innej Umawiającej się Strony, na obszarze Traktatu Północnoatlantyckiego w związku z wypełnianiem obowiązków służbowych.[111]

Należy domniemać, że termin „sojusznicze siły zbrojne" należy rozumieć jako wydzielone z sił zbrojnych państw członkowskich Sojuszu Północnoatlantyckiego jednostki wojskowe oddane pod wspólne dowództwo NATO celem przeprowadzenia sojuszniczej operacji militarnej zgodnie z Artykułem 5 Traktatu Waszyngtońskiego lub poza nim. Innymi słowy „sojusznicze siły zbrojne" to Wielonarodowe Połączone Zgrupowanie Operacyjne (CJTF) i jako takie w swoim komponencie będą zawierały polskie jednostki wojskowe wydzielone do tych sił.

Przeprowadzone w marcu 2002 roku strategiczne ćwiczenie sojusznicze z udziałem wojsk pk. „Strong Resolve 2002" stawiało sobie za cel sprawdzenie nowej strategicznej koncepcji Traktatu Północnoatlantyckiego, która zakłada prowadzenie przez NATO jednocześnie dwóch operacji militarnych. Jedna zgodnie z Artykułem 5 Traktatu Północnoatlantyckiego (obrona kolektywna), druga spoza Artykułu 5 – Operacja Reagowania Kryzysowego. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obyła się cześć tego ćwiczenia z zakresu reagowania kryzysowego.

Ćwiczenie to realizowane było w oparciu o koncepcję Wielonarodowych Połączonych Zgrupowań Operacyjnych (CJTF), która zakładała, celem sprawnego wykonania postawionego przed nimi zadania, przyjęcie wojsk sojuszniczych i zapewnienie im przez państwo goszczące wszechstronnej pomocy.

Strona polska do tego zgrupowania wydzieliła i następnie oddała w podporządkowanie operacyjne dowódcy zgrupowania cześć swoich jednostek wojskowych. Jednostki realizowały zadania zgodnie z celami i zadaniami operacyjnymi postawionymi przez tego dowódcę, którym był Dowódca Floty Uderzeniowej Atlantyku.

---

[111] Por. niniejsza rozprawa podrozdział 1.7 Podstawowe pojęcia i definicje z obszaru badań.

Tego typu zgrupowania są podstawowym narzędziem NATO w realizacji strategicznych celów Sojuszu Północnoatlantyckiego w zakresie zarówno obrony kolektywnej jak i prowadzenia operacji reagowania kryzysowego.[112] Tym samym, bazując na analizie doświadczeń z powyższego ćwiczenia oraz Koncepcji Strategicznej Sojuszu, uzasadnione jest twierdzenie, że Wielonarodowe Połączone Zgrupowanie Operacyjne (CJTF) będzie stanowić trzon obrony kolektywnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz prowadzonej na tym terytorium operacji z zakresu reagowania kryzysowego. Cześć wydzielonych sił i środków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej będą realizowały zadania obronne i z zakresu zarządzania kryzysowego będąc w podporządkowaniu operacyjnym dowódcy takiego zgrupowania. Pozostałe siły i środki polskich Sił Zbrojnych będą realizowały zadania wsparcia na rzecz zgrupowania operacyjnego.

W świetle powyższych okoliczności, system obronny Rzeczypospolitej Polskiej powinien traktować system wsparcia udzielanego przez państwo goszczące jako kluczowy element swojego systemu obronnego, bez różnicowania w nim „sojuszniczych sił zbrojnych" i Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Polski system obronny powinien zapewnić takiemu zgrupowaniu wsparcie państwa goszczącego na pożądanym poziomie oraz co ważniejsze manewrowej swobody operacyjnej. Spełnienie tego wymogu uwarunkowane jest oddaniem dowódcy zgrupowania pełni władzy, w obszarze jego odpowiedzialności operacyjnej, przysługującej Naczelnemu Dowódcy Sił Zbrojnych. Polski system prawny regulujący system obronny nie przewiduje takich możliwości w przeciwieństwie do regulacji prawnych innych badanych państw członkowskich NATO.[113]

Polskim aktem prawnym regulującym te kwestie jest Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej. (Dz. U. z 2002 r. Nr 156, poz. 1301 z późn. zm.). Wymieniona ustawa określa tryb

---

[112] *The Alliance's Strategic Concept*, approved by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Washington D.C. on 23rd and 24th April 1999, punkt 13, 52c, 61

[113] Por. Rozdział II niniejszej rozprawy, badane państwa członkowskie NATO (Republika Federalna Niemiec, Królestwo Norwegii, Królestwo Danii) uwzględniły w swoich regulacjach prawnych przekazanie władzy właściwym organom NATO w przypadku prowadzenia na ich terytorium operacji za zakresu Artykułu 5 Traktatu Waszyngtońskiego.

wprowadzenia i zniesienia stanu wojennego, zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu wojennego, a także kompetencje Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasady jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej. Ma ona zastosowanie w przypadku zewnętrznego zagrożenia państwa, w tym spowodowanego: działaniami terrorystycznymi, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub, gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji.

W rozdziale 3 ustawa określa zadania i kompetencje Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, które przyznają mu prawo do dowodzenia Siłami Zbrojnymi oraz innymi podporządkowanymi jednostkami organizacyjnymi poprzez:

* zapewnienie współdziałania podległych mu Sił Zbrojnych z siłami sojuszniczymi w planowaniu i prowadzeniu działań wojennych;
* określanie, w ramach swojej właściwości, potrzeb Sił Zbrojnych w zakresie wsparcia ich przez pozamilitarną część systemu obronnego państwa;
* wyznaczanie organów wojskowych do realizacji zadań administracji rządowej i samorządowej w strefie bezpośrednich działań wojennych oraz określa ich zadania i kompetencje.

W oparciu o przeprowadzaną analizę doświadczeń ze strategicznego ćwiczenia sojuszniczego z użyciem wojsk pk. „Strong Resolve 2002" uzasadnione jest stwierdzenie, że Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych będzie jedynie dowodził częścią sił i środków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, które nie zostaną wydzielone do Wielonarodowego Połączonego Zgrupowania Operacyjnego (CJTF). **Oznacza to, że naczelne organy administracji rządowej i podporządkowane Naczelnemu Dowódcy Sił Zbrojnych siły i środki będą realizowały zadania w ramach misji państwa gospodarza.**[114]

---

[114] Por. Pszenny W, Mroczkowski A., Lenart P., *Strategiczne ćwiczenie sojusznicze z użyciem wojsk pk. "Strong Resolve 2002"- analiza i wnioski*, (w) Myśl Wojskowa, Nr 4 (2002) – kwartalnik; Pszenny W, Mroczkowski A., Lenart P. *Spostrzeżenia z udziału Sił Zbrojnych RP w strategicznych ćwiczeniach pk. „Strong Resolve 2002"*,(w) Przegląd Wojsk Lądowych, Nr 8, sierpień 2002.

Niemniej jednak, trzeba zauważyć, że określone ustawą kompetencje i zadania naczelnych organów władzy państwowej i Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych powinny mieć zastosowanie do okresu przejściowego, do czasu przybycia sojuszniczych sił wzmocnienia i następnie do czasu utworzenia Wielonarodowego Połączonego Zgrupowania Operacyjnego (CJTF).

W dalszej kolejności Dowódca CJTF powinien, w obszarze jego odpowiedzialności operacyjnej, przejąć pełnię władczy przysługującej Naczelnemu Dowódcy Sił Zbrojnych, a organy władzy państwowej i samorządowej powinny zapewnić tym siłom wsparcie w ramach wypełniania misji państwa gospodarza. Ten obszar systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej nie znalazł odzwierciedlenia regulacjach prawnych i strukturach organizacyjnych, a tym samym oznacza to, że nie istnieją sprecyzowane dla tego obszaru cele i zadania oraz funkcje i kompetencje właściwych organów administracji publicznej.

W świetle wyników przeprowadzonych badań uzasadnione jest stwierdzenie, że:

* system wsparcia państwa goszczącego w przypadku kolektywnego systemu obronnego jest kluczowym elementem systemu obronnego;
* stan rozwiązań prawno – organizacyjnych i przygotowanie prawne systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej wskazują, że systemu wsparcia państwa goszczącego nie jest kluczowym elementem polskiego systemu obronnego;
* rozwiązania prawno – organizacyjne polskiego systemu obronnego, pomimo, że w kilku przypadkach odwołują się (raczej hasłowo) do zadań państwa goszczącego, skupiają swój wysiłek na zadaniach narodowych w izolacji od zbiorowego wysiłku obronnego Sojuszu Północnoatlantyckiego, co jest w sprzeczności z artykułem 3 Traktatu Północnoatlantyckiego[115];

---

[115] *„Dla skuteczniejszego osiągnięcia celów niniejszego traktatu, Strony, każda z osobna i wszystkie razem, poprzez stałą i skuteczną samopomoc i pomoc wzajemną, będą utrzymywały i rozwijały swoją indywidualną i zbiorową zdolność do odparcia zbrojnej napaści"*

* stan rozwiązań – prawno organizacyjnych i przygotowanie prawne systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej wymaga nowelizacji i zawarcia w nim celów i zadań oraz funkcji i kompetencji administracji publicznej związanych z uprzednio zdefiniowaną misją państwa gospodarza.
* Zbiór tych celów i zadań oraz funkcji i kompetencji powinien odzwierciedlać wymogi w zakresie zapewnienia pożądanego poziomu wsparcia udzielanego sojuszniczym siłom wzmocnienia[116].

[116] Zob. tabela 2

4.2. Przygotowanie organizacyjne

Przygotowanie organizacyjne organów administracji publicznej powinno zapewniać sprawne planowanie, monitorowanie oraz sprawny proces realizacji zadań obronnych państwa, a w tym jego kluczowego elementu, którym jest system wsparcia państwa goszczącego. Zadanie te powinny być realizowane w formie spełnienia poniższych wymogów w zakresie zapewnia pożądanego poziomu wsparcia udzielanego sojuszniczym siłom wzmocnienia przez właściwe organy państwa goszczące poprzez:

* zapewnienie koordynacji i współpracy władz cywilnych (administracji publicznej) i wojskowych, w szczególności poprzez ustanowienie centralnego organu koordynującego lub łącznikowego;
* dokonanie przeglądu istniejących planów oraz stanu uregulowań prawnych, którego celem jest udostępnienia w najwcześniejszym stadium cywilnych źródeł zaopatrzenia i usług;
* informowanie odpowiednich władz NATO oraz państw wysyłających o zmianach mających znaczny wpływ na zakres i dostępność wsparcia.

W oparciu o artykuł 6 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej zadanie sprawowania ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności kraju należy do Rady Ministrów. Zadanie te, ogólne, następnie zostało rozwinięte do postaci 10 zadań szczegółowych. Żadne z tych zadań szczegółowych nie zawiera w sobie powyższych wymogów w zakresie zapewnienie pożądanego poziomu wsparcia udzielanego sojuszniczym siłom wzmocnienia (CJTF).

Pomimo istnienia ogólnych struktur organizacyjnych państwa, władze NATO zalecają utworzenie specyficznych struktur organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu HNS. Władze NATO zalecają, aby takim organem koordynacyjnym był **Centralny Punkt Kontaktowy (SPOC)** lub **Centralne Biuro Łącznikowe (LO)**. Ogólnym zadaniem takiego organu powinna być koordynacja działań władz państwa goszczącego we wszystkich etapach i na każdym szczeblu przygotowania narzędzi wsparcia zgodnie z procesem pokazanym na rysunku 11.

Wymóg powołania takiego organu w najwcześniejszym stadium procesu planowania, oznacza, iż powołany on być powinien na **etapie pierwszym** procesu przygotowującego narzędzia wsparcia. **Etap pierwszy** realizowany jest na

strategicznym szczeblu zarządzania państwem, czyli **szczeblu rządowym (Rady Ministrów).** Powołanie takiego organu na tym etapie daje gwarancje poprawności i skuteczności realizacji następnych czterech etapów procesu planowania i przygotowania narzędzi wsparcia.[117]

Na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej, Minister Obrony Narodowej jest naczelnym organem administracji państwowej w dziedzinie obronności państwa, który w oparciu o zadania szczegółowe może jedynie realizować decyzje Rady Ministrów w zakresie udziału Rzeczypospolitej Polskiej w wojskowych przedsięwzięciach organizacji międzynarodowych oraz w zakresie wywiązywania się z zobowiązań militarnych, wynikających z umów międzynarodowych. Tym samym, Minister Obrony Narodowej nie ma ustawowych uprawnień do samodzielnego koordynowania realizacją zadań wynikających z misji państwa gospodarza.[118]

Ponadto, biorąc pod uwagę doświadczenia Polski w czasie zapewnienia wsparcia dla wojsk radzieckich na naszym terytorium do 1992 roku, gdzie celem koordynacji i sprawnego załatwiania spraw wynikając z umów i porozumień pomiędzy rządami ZSRR i PRL, rząd PRL powołał pełnomocnika do spraw pobytu wojsk radzieckich w Polsce, który bezpośrednio podlegał premierowi.

W świetle powyższych faktów, uzasadnionym jest twierdzenie, aby skutecznie realizować wymogi w zakresie zapewnienie pożądanego poziomu wsparcia udzielanego sojuszniczym siłom wzmocnienia należy powołać urząd Pełnomocnika Rządu RP ds. Wparcia Państwa Gospodarza (HNS).

Podstawą prawna do powołania Pełnomocnika Rządu PR ds. HNS jest artykuł 10 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 1999 r., Nr 92, poz. 929 tekst jedn.). Pełnomocnikiem Rządu może być sekretarz stanu lub podsekretarz stanu, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach, w zakresie zadań o zasięgu regionalnym - wojewoda.

---

[117] Zob. podrozdział 3.2. Środki przygotowujące narzędzia wsparcia oraz rysunek 11 rozdział 3

[118] ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 1996 r., Nr 10, poz. 56 z późn. zm.), art. 1, art. 2 pkt. 12; rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1996 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Obrony Narodowej §1 pkt 11.

Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, zakres udzielonych pełnomocnikowi upoważnień, sposób sprawowania nadzoru nad jego działalnością oraz sposób zapewnienia pełnomocnikowi obsługi merytorycznej, organizacyjno- prawnej, technicznej i kancelaryjno-biurowej.

Jako, że Minister Obrony Narodowej w myśl ustawy o Urzędzie Ministra Obrony Narodowej jest naczelnym organem administracji państwowej w dziedzinie obronności państwa, a pełnomocnikiem rządu zgodnie z ustawą o Urzędzie Rady Ministrów może być sekretarz lub podsekretarz stanu. Zasadnym, z atem wydaje się powołanie sekretarza stanu I zastępcę Ministra Obrony Narodowej w charakterze pełnomocnika rządu Rzeczypospolitej Polskiej ds. Wsparcia Państwa Gospodarza (HNS), o zakresie poniższych pełnomocnictw.

Poprzez pełnienie roli centralnego punktu koordynacyjnego dla HNS, urząd pełnomocnika rządu RP ds. Wsparcia Państwa Gospodarzą (HNS) powinien monitorować oraz koordynować wysiłki organów administracji publicznej (państwowej i samorządowej) w zakresie wypełniania przez Rzeczypospolitą Polską zadań w ramach misji państwa gospodarza, a w szczególności:

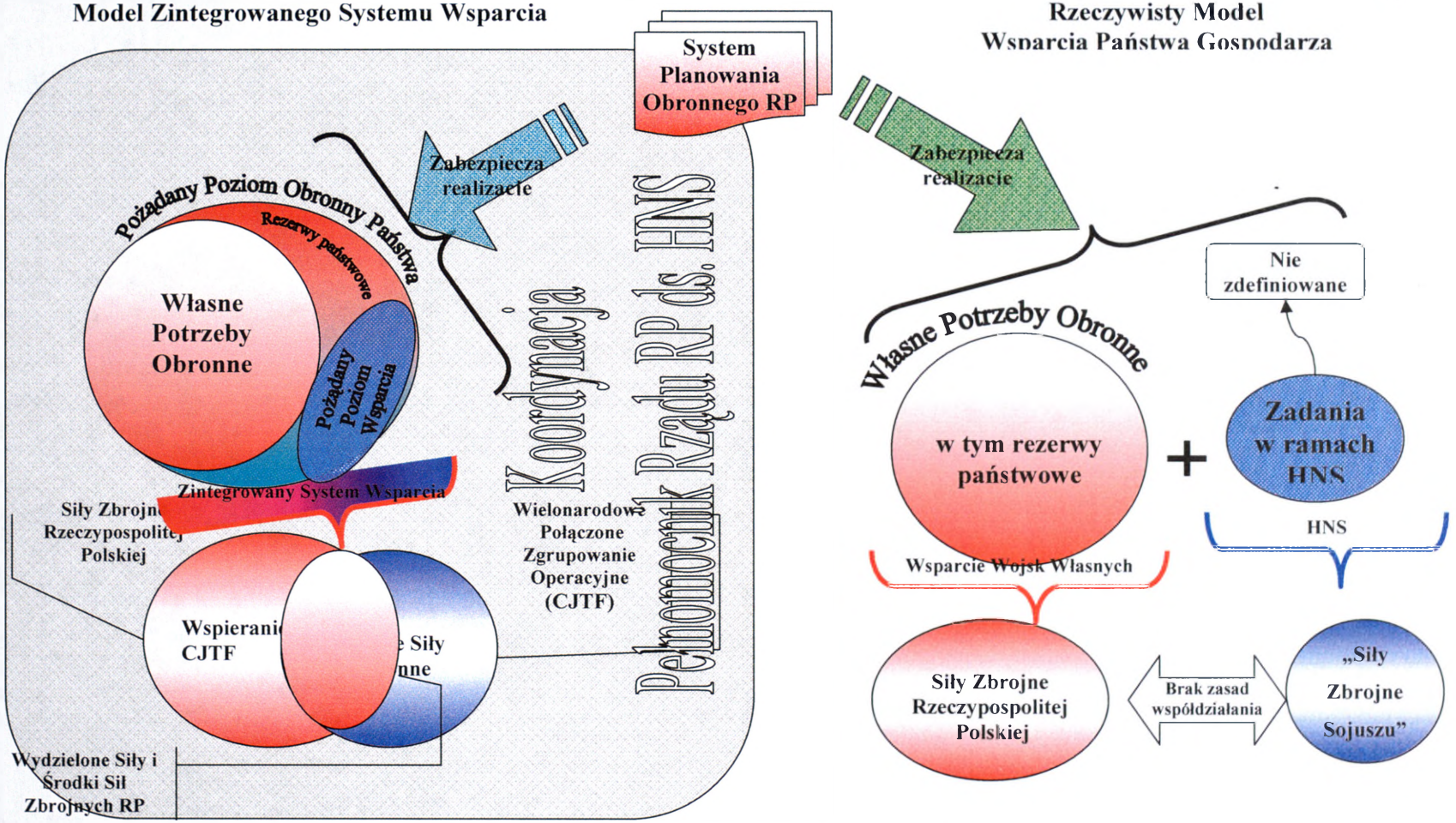
* zapewnienie koordynacji i współpracy władz cywilnych (administracji publicznej) i wojskowych, którego celem jest zoptymalizowanie dostępności pożądanego wsparcia;
* zapewnienie warunków na przyjęcie wsparcia poprzez utrzymanie wymaganej warunkami operacyjnymi wydolności baz i punktów załadowczo – wyładowczych (lotniczych, lądowych i morskich) poprzez wyposażenie ich w niezbędne urządzenia i infrastrukturę;
* utrzymanie i wyposażenie w niezbędną infrastrukturę techniczną punktów zbiórki i stacjonowania sprzętu;
* zapewnienie w rejonach operacyjnego działania sojuszniczych sił wzmocnienia niezbędnego wsparcia medycznego, transportowego, komunikacyjnego, ochrony tyłowej oraz wyżywienia i zakwaterowania;
* zapewnienie sojuszniczym siłom wzmocnienia operacyjnej swobody manewrowej;

* informowanie odpowiednich władz NATO oraz państw wysyłających o zmianach mających znaczny wpływ na zakres i dostępność wsparcia;
* zapewnienie poprzez właściwą politykę informacyjną wsparcie podjętych działań zarówno na arenie międzynarodowej jak i wewnętrznej;
* monitorowanie oraz dostarczenie, zgodnie z uzgodnionymi procedurami, listy cen usług i towarów;
* zapewnienie interoperacyjności własnych sił zbrojnych na poziomie zabezpieczającym bezpośrednią współpracę ich na polu walki z sojuszniczymi siłami wzmocnienia;
* monitorowanie i dokonywanie, w możliwie najszerszym zakresie, przeglądu istniejących planów oraz stanu uregulowań prawnych tak, aby w najwcześniejszym stadium udostępnić cywilne źródła zaopatrzenia i usług;
* zapewnienie bezpieczeństwa sojuszniczym siłom wzmocnienia (Force Protection).

Zasadniczym dążeniem Pełnomocnika Rządu RP ds. Wsparcia Państwa Gospodarza(HNS) powinno być stworzenie Zintegrowanego Systemu Wsparcia (ZSW). Zintegrowany System Wsparcia, rozumiany jako kompleksowy system wsparcia udzielanego przez władze państwa goszczącego wszystkim siłom biorącym udział w operacji na terytorium tego państwa, z siłami własnymi włącznie. W okresie przejściowym system ten powinien być wykorzystywany do wsparcia sił własnych, a wraz z narastaniem przybywania sojuszniczych sił wzmocnienia do równoczesnego wspierania sił własnych i sił przybywających, równoważąc dostępność i poziom wsparcia stosownie do wymogów sytuacji operacyjnej. Rysunek 14 przedstawia zestawienie dwóch modeli systemu wsparcia przez państwo goszczące. Pierwszy model dotyczy Zintegrowanego Systemu Wsparcia zdefiniowanego powyżej. Drugi natomiast odnosi się do rzeczywistego modelu systemu HNS zdefiniowanego przez polski system prawno - organizacyjny.[119]

---

[119] Por. Stanisław Koziej *Kryteria bezpieczeństwa państwa – komentarz,* (w) *„Kryteria Bezpieczeństwa Międzynarodowego Państwa"*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych – Raporty, Warszawa 2003, s. 207

Rys. 14. Porównanie dwóch modeli systemu wsparcia przez państwo goszczące: Zintegrowanego Systemu Wsparcia (model oczekiwany) ze Wsparciem Państwa Gospodarza (model rzeczywisty)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań systemu prawno – organizacyjnego wybranych państw członkowskich NATO oraz Rzeczypospolitej Polskiej i wymogów Sojuszu Północnoatlantyckiego

W konkluzji należy stwierdzić, że przeprowadzone badania potwierdziły hipotezę roboczą, że wywiązanie się zadań państwa goszczącego wymaga:

* opracowania nowych lub znowelizowania istniejących aktów prawnych, które dostosują cele i zadania, funkcję i kompetencję administracji publicznej w obszarze HNS do oczekiwanych;
* system Wsparcia Państwa Gospodarza jest to kluczowym elementem obronności państwa i dlatego z powodzeniem może być wykorzystany do wsparcia wojsk własnych w okresie przed uzyskaniem pomocy państw sojuszniczych;
* kierowanie systemem Wsparcia Państwa Gospodarza, aby było bardziej skuteczne, należy powołać Pełnomocnika Rządu RP ds. udzielania Wsparcia przez Państwo – Gospodarza o odpowiednich kompetencjach.

Realizacja modelu Zintegrowanego Systemu Wsparcia, oprócz zmian prawno – organizacyjnych, wymaga właściwego systemu szkolenia obronnego, którego celem powinno kształtowanie umiejętności współdziałania organów i jednostek organizacyjnych wykonujących zadania obronne w systemie zintegrowanym.

4.3. Przygotowanie systemu szkolenia

Organizację i cele szkolenia obronnego w państwie reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie szkolenia obronnego. Rozporządzenie to określa:

* organizację szkolenia obronnego w państwie;
* podmioty podlegające szkoleniu;
* zadania w zakresie planowania i realizacji szkolenia;
* właściwość organów realizujących szkolenie.

Szkoleniem tym objęte są:

* osoby zajmujące kierownicze stanowiska a administracji publicznej;
* kierownicy jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez osoby zajmujące kierownicze stanowiska w administracji publicznej;

* pracownicy tych jednostek zatrudnieni na stanowiskach związanych z obronnością lub prowadzący sprawy związane z wykonywaniem zadań obronnych;
* przedsiębiorcy wykonujący zadania obronne, a także wyznaczeni przez nich pracownicy;
* osoby, którym nadano przydziały organizacyjno – mobilizacyjne do jednostek organizacyjnych przewidzianych do militaryzacji.

Szkolenie realizuje się zgodnie z programem szkolenia, w którym należy uwzględnić poniższą problematykę:

* międzynarodowych i wewnętrznych uwarunkowań bezpieczeństwa państwa;
* procesów integracyjnych z międzynarodowymi strukturami bezpieczeństwa;
* podstawowych zasad funkcjonowania Organizacji Traktatu Północno-atlantyckiego i innych międzynarodowych organizacji bezpieczeństwa;
* polityki bezpieczeństwa, w tym strategii bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej;
* zasad funkcjonowania państwa w czasie zewnętrznego zagrożenia jego bezpieczeństwa i w czasie wojny;
* organizacji i funkcjonowania systemu obronnego państwa i jego elementów;
* utrzymywania stałej gotowości obronnej państwa i jej podwyższania;
* planowania operacyjnego i programowania obronnego;
* przygotowań gospodarczo-obronnych;
* realizacji zadań na rzecz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i wojsk sojuszniczych;
* współpracy cywilno-wojskowej;
* przygotowań do militaryzacji;
* ochrony ludności w warunkach prowadzonych działań obronnych;
* ochrony obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa;

* ochrony obiektów kultury szczególnie cennych dla dziedzictwa narodowego;
* ochrony informacji niejawnych w prowadzonych przygotowaniach obronnych.

System szkolenia obronnego powinien zapewniać kompleksowe kształtowanie świadomości obronnej wszystkich obywateli państwa, jako, że ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej nakłada obowiązek obrony ojczyzny na wszystkich obywateli państwa. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szkolenia obronnego, szkoleniem obronnym obejmuje jedynie wybraną grupę osób.

Kształtowanie świadomości obronnej wybranej grupy osób i tylko w okresie pełnienia przez nich określonych rozporządzeniem funkcji, oznacza to, że osoby te uprzednio nie były przeszkolone w tym kierunku. Tym samym to świadczy, że osoby te w chwili wyznaczania lub obejmowania tych stanowisk nie posiadały wystarczającej wiedzy obronnej, która została określona rozporządzeniem. Należałoby, zatem wprowadzić system szkolenia obronnego, który by wyeliminował taką niepożądaną sytuację poprzez wprowadzenie szkolenia dla osób przewidywanych do wyznaczenia lub objęcia takich stanowisk w organach administracji publicznej.

W związku z powyższym szkoleniem takim należy również objąć młodzież szkolną oraz studiującą wprowadzając do programów nauczania szkół średnich i wyższych tematykę związaną z bezpieczeństwem i obronnością państwa.

Celem takiego kształcenia powinno być zdobycie przez uczniów oraz studentów podstawowej wiedzy o bezpieczeństwie narodowym, o organizacji obrony narodowej oraz poznanie zadań państwa w koalicyjnym systemie bezpieczeństwa i obronnym, a przez to przygotowanie uczniów i studentów do spełniania przez nich w przyszłości powinności obronnych.

Próbę uregulowania tego problemu podejmuje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu oraz Ministra Zdrowia z dnia 2 października 2003 r. w sprawie sposobu przeprowadzenia przysposobienia obronnego studentów i studentek.[120] Rozporządzenie to niemniej jednak traktuje fakultatywnie fakt odbycia przysposobienia

[120] Dz. U. z 2003 r., Nr 174, poz. 1686.

obronnego, pomimo, że ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, iż obrona ojczyzny jest obowiązkiem wszystkich obywateli państwa.

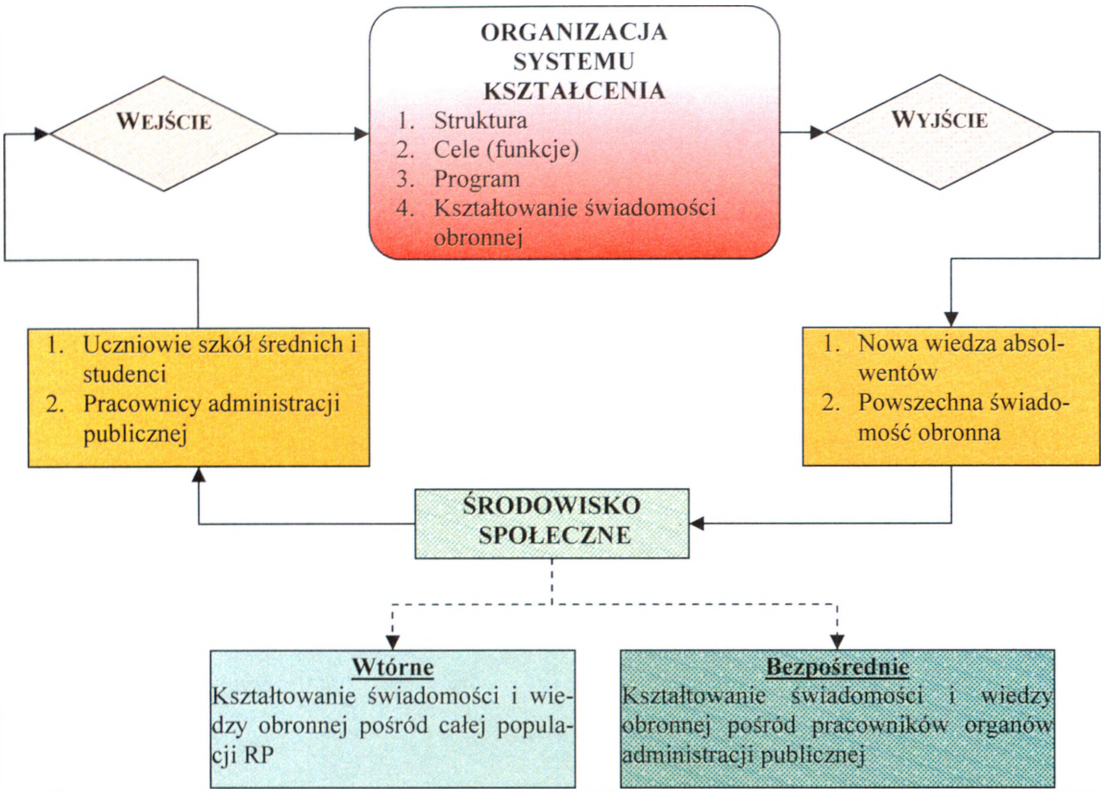
Natomiast do obowiązków wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej należy przygotowanie ludności do wykonywania powinności obronnych na wypadek wojny i innych zagrożeń. Kluczowym elementem przygotowania ludności do wykonywania tych powinności jest właściwa organizacja systemu szkolenia obronnego ludności, ze szczególnym uwzględnieniem tej części populacji, która potencjalnie może zajmować kierownicze stanowiska w organach administracji publicznej. Są to głównie ludzie ze średnim i wyższym wykształceniem. Z tego też powodu należy młodzież szkół średnich i wyższych objąć obowiązkiem szkolenia obronnego[121]. Szkolenie to powinno uwzględniać zadania i cele oraz funkcje i kompetencje organów administracji publicznej w wypełnianiu misji państwa gospodarza. **Misja ta w koalicyjnym systemie bezpieczeństwa i obrony stanowi kluczowy element narodowego systemu obronnego.**[122]

Po dokonaniu analizy zapisów prawnych zawartych w powyżej przytoczonych rozporządzeniach, należy stwierdzić, że proponowana w tym kształcie tematyka szkolenia obronnego może być wykorzystana dla celów szkolenia obronnego na potrzeby Zintegrowanego Systemu Wsparcia. Należy jedynie zmienić zadania i cele kształcenia. W szczegółowych programach szkolenia należy uwzględnić specyfikę problematyki związanej z zadaniami państwa w koalicyjnym systemie bezpieczeństwa i obronności. Model takiego kształcenia wskazuje Rys. 15.

---

[121] Szkolenie obronne nie powinno być utożsamianie ze szkoleniem z zakresu bezpieczeństwa publicznego, którego zasadniczym celem powinno być ukształtowanie świadomości istnienia zagrożeń i umiejętności własnych zachowań, które powinny oddziaływać prewencyjnie.

[122] Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1967 r., Nr 44, poz. 220 z późn zm.) art. 1 i art. 2.

Rys. 15. Wariant modelu kształcenia obronnego w państwie przy uwzględnieniu Zintegrowanego Systemu Wsparcia jako kluczowego elementu systemu obronnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie J. Ballantine, The Sociology of Education: A Systematic Analysis, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey,, Wyd. II, 1989, s. 15

4.4. Wnioski

Przeprowadzone badania stanu rozwiązań prawno – organizacyjnych i prawnych polskiego systemu obronnego dowodzą, że system wsparcia państwa gospodarza nie jest integralnym elementem systemu obronnego, raczej jest jego osobnym elementem, bez dokładnie sprecyzowanych zadań i funkcji, na co wskazują poniższe czynniki:

1. Wyspecyfikowane zadania systemu obronnego nie są poszerzone o zadania z zakresu wsparcia państwa gospodarza wymienione w tabeli 2 (rozdział 3) a odnoszące się do podsystemu kierowania;
2. Elementy zbioru zadań i funkcji systemu obronnego powinny, w świetle wyników dotychczasowych badań, zawierać w sobie czynniki odnoszące się do zadań i funkcji państwa gospodarza;

3. Czynniki te w szczególności powinny odnosić się do sprecyzowania zadań i funkcji w zakresie poniższych zobowiązań państwa gospodarza, a odnoszące się do podsystemu kierowania poprzez:
    - zapewnienie na możliwie najwyższym poziomie koordynacji i współpracy władz cywilnych (administracji publicznej) i wojskowych tak aby zoptymalizować dostępność pożądanego wsparcia, w szczególności poprzez ustanowienie centralnego organu koordynującego lub łącznikowego;
    - dokonanie, w możliwie najszerszym zakresie, przeglądu istniejących planów oraz stanu uregulowań prawnych tak, aby w najwcześniejszym stadium udostępnić cywilne źródła zaopatrzenia i usług;
    - informowanie odpowiednich władz NATO oraz państw wysyłających o zmianach mających znaczny wpływ na zakres i dostępność wsparcia;
    - zapewnienie sojuszniczym siłom wzmocnienia operacyjnej swobody manewrowej.

W świetle wyników badań przeprowadzonych w zakresie przygotowania organizacyjnego uzasadnione jest twierdzenie, żeby skutecznie kierować systemem wsparcia państwa goszczącego należy traktować ten system kompleksowo i sposób zintegrowany. Skuteczna realizacja wymogów w zakresie zapewnienie pożądanego poziomu wsparcia udzielanego sojuszniczym siłom wzmocnienia wymaga powołania urzędu Pełnomocnika Rządu RP ds. Wparcia Państwa Gospodarza (HNS), którego zadaniem powinno być kierowanie i koordynowanie Zintegrowanym Systemem Wsparcia.

Realizacja modelu Zintegrowanego Systemu Wsparcia, oprócz zmian prawno – organizacyjnych, wymaga właściwego systemu szkolenia obronnego, którego celem powinno kształtowanie umiejętności współdziałania organów i jednostek organizacyjnych wykonujących zadania obronne w systemie zintegrowanym.

Kluczowym elementem przygotowania organów administracji publicznej do wykonywania takich zadań funkcji i celów jest właściwa organizacja systemu szkolenia obronnego ludności, ze szczególnym uwzględnieniem tej części populacji,

która potencjalnie może zajmować kierownicze stanowiska w organach administracji publicznej. Są to głównie ludzie ze średnim i wyższym wykształceniem. Z tego też powodu należy młodzież szkół średnich i wyższych objąć obowiązkiem szkolenia obronnego.

Szkolenie to powinno uwzględniać zadania i cele oraz funkcje i kompetencje organów administracji publicznej w wypełnianiu misji państwa gospodarza. **Misja ta w koalicyjnym systemie bezpieczeństwa i obrony stanowi kluczowy element narodowego systemu obronnego.**

Zakończenie

Przystępując do formułowania przedmiotu, celu badań oraz problemu badawczego założono, że osiągniecie celu badań będzie możliwe poprzez rozwiązanie problemu, wyrażonego pytaniem:

Jak administracja publiczna powinna kierować przygotowaniem i realizacją zadań HNS w państwie, aby wykorzystać potencjał obronny dla skutecznego wsparcia sojuszników w czasie wspólnych działań na terytorium kraju?

Tak sformułowany problem główny wymagał rozwiązania następujących problemów cząstkowych:

1. ***Jak wygląda stan prawno – organizacyjny regulujący zadania administracji publicznej RP w aspekcie wsparcia udzielanego przez Państwo - Gospodarza w w porównaniu z wybranymi państwami europejskimi Sojuszu Północnoatlantyckiego?***

Tak sformułowany cel cząstkowy, w dysertacji, podzielono go na dwie części:

Pierwsza odnosi się do okresu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a właściwie do roku 1992, kiedy to z terytorium Polski wycofano wojska radzieckie i doświadczeń w wypełnianiu przez ówczesne władze misji państwa gospodarza stosunku do tych wojsk i zadań realizowanych w ramach Układu Warszawskiego w porównaniu z wybranymi państwami europejskimi Sojuszu Północnoatlantyckiego (Republika Federalna Niemiec, Królestwo Norwegii, Królestwo Danii).

W wyniku przeprowadzanych badań stwierdzono, że:

* strona polska przystępując w 1956 roku do negocjacji ze stroną radziecką zasady pobytu wojsk radzieckich na terytorium Polski wzorowała się na rozwiązaniach prawnych Traktatu Północnoatlantyckiego;
* zarówno administracja publiczna wybranych państw członkowskich Sojuszu Północnoatlantyckiego jak i Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej realizowały, oparciu o system prawno – organizacyjny, kompleksowo wypełniają zadania w ramach misja państwa gospodarza, tworząc Zintegrowany System Wsparcia;

* cele i funkcje i zadania organów administracji publicznej koordynowano na centralnym szczeblu zarządzania państwem, w przypadku Polski, był to Pełnomocnik Rządu PRL ds. Pobytu Wojsk Radzieckich.

Druga dotyczy okresu po stąpieniu Polski do Sojuszu Północnoatlantyckiego, czyli od 1999 roku, gdzie w wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że:

* Rzeczypospolita Polska ratyfikowała i wprowadziła do krajowego systemu prawnego wszystkie akty prawne określane mianem „dorobku prawnego NATO";
* strategia bezpieczeństwa i obronności pomimo, że odnosi się do zadań w systemie koalicyjnym, traktuje sprawę bezpieczeństwa i obronności narodowej w izolacji od zobowiązań sojuszniczych;
* system prawno – organizacyjny systemu obronnego kopiuje strategię obronności, traktując elementy Wsparcia Państwa Gospodarza jako odrębny system, który nie jest koordynowany na centralnym szczeblu zarządzania państwem;

2. ***Jakie cele, funkcje i zadania mają spełniać organy administracyjne państwa będącego członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego w obszarze HNS?***

W rezultacie przeprowadzonych badań, stwierdzono, że organy administracyjne państwa będącego członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego w obszarze państwa powinny spełniać poniższe:

* **cele** – rozumiane jako podejmowanie niezbędnych działań dla zapewnienia sojuszniczym siłom wzmocnienia (CJTF) operacyjnej swobody działania na teatrze działań poprzez wypełnianie następujących **funkcji:**
  - **planowanie** niezbędnych działań zapewniających sojuszniczym siłom wzmocnienia (CJTF) operacyjnej swobody działania;
  - **monitorowanie** systemu prawno - organizacyjnego państwa w obszarze HNS;
  - **inicjowanie** niezbędnych zmian w tym systemie tak aby osiągnąć powyższy cel;

- **koordynowanie** wysiłków organów administracyjnych państwa zmierzających do osiągnięcia tak zdefiniowanego celu;

powyższe funkcje są możliwe do spełnienia poprzez realizacje poniższych **zadań**:

- zapewnienie koordynacji i współpracy władz cywilnych (administracji publicznej) i wojskowych, którego celem jest zoptymalizowanie dostępności pożądanego wsparcia;
- zapewnienie warunków na przyjęcie wsparcia poprzez utrzymanie wymaganej warunkami operacyjnymi wydolności baz i punktów załadowczo – wyładowczych (lotniczych, lądowych i morskich) poprzez wyposażenie ich w niezbędne urządzenia i infrastrukturę;
- utrzymanie i wyposażenie w niezbędną infrastrukturę techniczną punktów zbiórki i stacjonowania sprzętu;
- zapewnienie w rejonach operacyjnego działania sojuszniczych sił wzmocnienia niezbędnego wsparcia medycznego, transportowego, komunikacyjnego, ochrony tyłowej oraz wyżywienia i zakwaterowania;
- informowanie odpowiednich władz NATO oraz państw wysyłających o zmianach mających znaczny wpływ na zakres i dostępność wsparcia;
- zapewnienie poprzez właściwą politykę informacyjną wsparcie podjętych działań zarówno na arenie międzynarodowej jak i wewnętrznej;
- monitorowanie oraz dostarczenie, zgodnie z uzgodnionymi procedurami, listy cen usług i towarów;
- zapewnienie interoperacyjności własnych sił zbrojnych na poziomie zabezpieczającym bezpośrednią współpracę ich na polu walki z sojuszniczymi siłami wzmocnienia;

- monitorowanie i dokonywanie, w możliwie najszerszym zakresie, przeglądu istniejących planów oraz stanu uregulowań prawnych tak, aby w najwcześniejszym stadium udostępnić cywilne źródła zaopatrzenia i usług;
- zapewnienie bezpieczeństwa sojuszniczym siłom wzmocnienia (Force Protection).

3. ***Czym charakteryzuje się struktura organizacyjna Wsparcia Państwa Gospodarza i jaka jest jego specyfika w Polsce?***

Zapis artykułu 3 Traktatu Północnoatlantyckiego oraz przeprowadzone badania dają podstawę do twierdzenia, iż **kolektywny system obronny NATO** stanowi sumę potencjałów obronnych jego członków. Część tych potencjałów zostało wydzielone do wspólnego użytkowania w postaci np.: Kwatery Głównej, zintegrowanych struktur dowodzenia oraz innych agend i programów wspólnych.

Sygnatariusze Traktatu zostali zobowiązani do rozwijania zarówno swoich indywidualnych jak zbiorowych zdolności obronnych w szczególności poprzez stałą i skuteczną samopomoc i pomoc wzajemną. Oznacza to, iż zdolność państwa członkowskiego do udzielania pomocy stronie drugiej poza własnym terytorium jak i wsparcie tej pomocy na własnym terytorium **stanowi kluczowy element jego zdolności obronnej**.

Zatem twierdzenie, że **system wsparcia państwa goszczącego** stanowi **kluczowy element systemu obronnego państwa** będącego członkiem sygnatariuszem Traktatu Północnoatlantyckiego, jest w pełni uzasadnione.

Struktura organizacyjna Wsparcia Państwa Gospodarza powinna zapewniać sprawne planowanie, monitorowanie oraz sprawny proces realizacji zadań obronnych państwa w ramach wypełniania misji państwa gospodarza.

Przeprowadzone badania systemu prawno – organizacyjnego opisującego system obronny Rzeczypospolitej Polskiej dowodzą, że system wsparcia państwa gospodarza nie jest integralnym elementem systemu obronnego, raczej jest jego osobnym elementem, bez dokładnie sprecyzowanych zadań i funkcji.

4. ***Co należy doskonalić lub zmieniać w organach administracyjnych RP, aby stworzyć pożądaną strukturę organizacyjną Wsparcia Państwa Gospodarza?***

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, że pomimo istnienia ogólnych struktur organizacyjnych państwa realizujących zadania obronne państwa, istnieje uzasadniona potrzeba utworzenia specyficznych struktur organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu HNS. Jest to szczególnie istotne dla państw wysyłających, które powinny mieć w najwcześniejszym stadium możliwość przedstawienia swoich wymagań w zakresie oczekiwanego wsparcia, właściwym władzom państwa goszczącego.

Istotnym elementem pozwalającym władzom państwa goszczącego na efektywne zarządzanie i koordynację wysiłków w zakresie HNS jest powołanie centralnych organów koordynujących i kontaktowych. Zalecanym przez władze NATO organem koordynacyjnym jest **Centralny Punkt Kontaktowy (SPOC)** lub **Centralne Biuro Łącznikowe (LO)**.

W konkluzji zasadne jest stwierdzenie, iż przeprowadzone badania udowodniły, że skuteczne wywiązanie się z zadań państwa goszczącego przez Rzeczypospolitą Polską wymaga:

* opracowania nowych lub znowelizowania istniejących aktów prawnych, które dostosują cele i zadania, funkcję i kompetencję administracji publicznej w obszarze HNS do oczekiwanych;
* system Wsparcia Państwa Gospodarza jest kluczowym elementem obronności państwa i dlatego z powodzeniem może być wykorzystany do wsparcia wojsk własnych w okresie przed uzyskaniem pomocy państw sojuszniczych;
* kierowanie systemem Wsparcia Państwa Gospodarza, aby było bardziej skuteczne, zmusza do powołania urzędu Pełnomocnika Rządu RP ds. udzielania wsparcia przez Państwo – Gospodarza o odpowiednich kompetencjach.

Zdolność do udzielania wsparcia siłom sojuszniczym przez państwo goszczące na własnym terytorium jest kluczowym elementem systemu bezpieczeństwa i obronnego państwa. Badania wykazały potrzebę kompleksowego i zintegrowanego podejścia do tego problemu, na co również wskazuje wielu różnych autorów w swoich publikacjach związanych z bezpieczeństwem i obronnością państwa.[123]

---

[123] Zob. np. Sławomir Dębisk, i Beata Górka – W inter (red) *„Kryterium Bezpieczeństwa Międzynarodowego Państwa – Raporty"*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2003

LITERATURA

Publikacje

1. *AAP-3(I) Directive for The Development and Production of NATO Standardisation Agreements (STANAGs) and Allied Publications (APs),* February 2004.
2. Allied Joint Host Nation Support Doctrine & Procedures (AJP 4.5).
3. Balcerowicz B., *Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa – komentarz,* (w) *„Kryteria Bezpieczeństwa Międzynarodowego Państwa",* Polski Instytut Spraw Międzynarodowych – Raporty, Warszawa 2003.
4. Ballantine J., *The Sociology of Education: A Systematic Analysis,* Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey, Wyd. II, 1989.
5. Barcz J., *System prawny RFN wobec norm prawa międzynarodowego, Doktryna i praktyka konstytucyjna,* Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1986.
6. Bierzanek R., Symonides J., *Prawo międzynarodowe publiczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994.
7. Biskubski M. B., *The History of Poland,* Greenwood Press, London 2000.
8. Brenner M. (red), *NATO and Collective Security,* Macmililan Press Ltd, London 1998.
9. Cragg A., *The Combined Joint Task Force Concept: a Key Component of the Al.liance's Adaptaion,* (w) NATO Review No 4, July 1996, www.nato.int
10. Cutts G., *Structured System Analisis and Design Metodology,* Blackwell Scienfific Publication, Second Edition, Oxford 1991.
11. Davis N., *Heart of Europe A Short History of Poland,* Oxford University, New York 1986.
12. Dębisk S., i Górka – Winter B. (red) *„Kryterium Bezpieczeństwa Międzynarodowego Państwa – Raporty",* Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2003.
13. *Denmark – Official Denmark – The Legal System,* www.um.dk/english/danmark/danmarksbog/kap1/1-11.asp
14. Edvardsen T. S., Hagveta B., *Nordycki model demokracji i państwa dobrobytu,* Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994.

15. Espersen M., *Cross Road,* Information and Welfare Service of the Danish Defence, Copenhagen, 1987.

16. Flyn G., (red) *NATO's Northern Allies The National Security Policies of Belgium, Denmark, the Netherlands, and Norway, An Atlantic Institute for International Affairs*, London & Sydney, 1985.

17. Glyn J. W., *Denmark,* Ernest Benn Limitem, London, 1970.

18. Greve T. *Norway and NATO,* Oslo University Press, Oslo 1959.

19. Gryz J. *Polityka bezpieczeństwa Norwegii*, (w) Fakty Analizy Syntezy Opinie Nr 51, Departament Bezpieczeństwa Międzynarodowego MON, Warszawa 1997.

20. Hagelin P., Vonem M., *The Norwegian Legal System: an introductory quide,* Advokatfirmaet Schjodt AS, Bergen 1994.

21. Heisler M. O., *„Denmark's Quest for Security: Constrains and Opportunities Within the Alliance"* (w) NATO's Northern Alliance, Gregory Flynn (red), Croom Helm, London & Sydney 1985.

22. Hols J.J., Hunt K., Sjaastad A.C. *Deterrence and Defense in the North,* Norwegian University Press, Oslo 1985.

23. *Informacja ministra spraw wewnętrznych o podstawowych kierunkach polityki zagranicznej Polski,* (z) 9 maja 2000 roku, www.msz.gov.pl

24. *Introduction to the Norwegian Legal System* http://www.ub.uio.no/ujur/publ_skrifter/ujur_skriftserie/13/text.html

25. Kitler W., *„Funkcjonowanie administracji publicznej RP w sytuacjach kryzysowych,* wykład habilitacyjny, Wydział Strategiczno – Obronny AON, Warszawa, styczeń 2002 r.

26. Kitler W., *Obrona cywilna (niemilitarna) w obronie narodowej III RP,* AON Warszawa 2001.

27. Kitler W., *Obrona narodowa III RP: pojęcie, organizacja, system: rozprawa habilitacyjna*, AON, Warszawa 2002.

28. Kitler W., *Obrona narodowa w wybranych państwach demokratycznych,* AON, Warszawa 2001.

29. Konieczka A., *Wybrane aspekty niemieckiej polityki bezpieczeństwa,* (w) Fakty Analizy Syntezy Opinie Nr 50, Departament bezpieczeństwa Międzynarodowego MON, Warszawa 1997.

30. Konstytucja Królestwa Danii z 5 czerwca 1953 roku, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1996.

31. Konstytucja Królestwa Norwegii., Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1996.

32. Koziej S., *Kryteria bezpieczeństwa państwa – komentarz,* (w) *„Kryteria Bezpieczeństwa Międzynarodowego Państwa",* Polski Instytut Spraw Międzynarodowych – Raporty, Warszawa 2003.

33. Krogulski M. L., *Okupacja w imię sojuszu – Armia Radziecka w Polsce 1956 – 1993,* Von Borowiecky, Warszawa 2001.

34. Kuźniar R, Lachowski Z (red), *Bezpieczeństwo międzynarodowe czasu przemian: Zagrożenia – Koncepcje – Instytucje,* Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2003.

35. *Land Operations in the Year 2020,* PFP(NAAG)D(99)1, 1 października 1999 r.

36. Latawski P., *The Tranformation of The Polish Armed Forces for NATO Preparation,* The Royal United Services Institute for Defence Studies, London, 1999.

37. *MC 334/1 NATO Principles and Polices for Hosts Nation Support (HNS),* 19 maja 2000 r.

38. Merrils J., *Anatomy of International Law,* Sweet & Maxwell, London, 1981.

39. Michta A. A., *Red Eagle The Army in Polish Politics, 1944-1988,* Standford University, Standford, California, 1990.

40. Mickiewicz P., *Socjaldemokracja Rzeczpospolitej Polskiej a NATO 1990-1999. Pomiędzy polityką a rzeczywistością*, data publikacji 5 marca 2003 roku, (w) http://www.bezuprzedzen.pl/poglady/nato4.shtml z dnia 25 kwietnia 2004 roku

41. Miller P.D., *Retaining Alliance Relevancy – NATO and the Combined Joint Task Force Concept,* National Security Paper Number Fifteen, Institute for Foreign Policy Analysis, Tufts University, 1994.

42. *NATO Logistics Handbook,* Senior NATO Logisticians' Conference Secretariat, NATO Headquarters, Brussels, October 1997.

43. *NATO Policy for Standardisation,* North Atlantic Council, NATO Committee for-Standardisation, C-M(2000)54, 20 września 2000 r.
44. *Norwegian Laws ETC.* , The Royal Ministry of Foreign Affairs, Oslo 1963.
45. Pawłowski J., Ciupiński A., (red.) *Umiędzynarodowiony konflikt wewnętrzny,* Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2001.
46. Pięciak W., *Niemcy droga do normalności,* Centrum Studiów Międzynarodowych, Warszawa 2000.
47. Pieter J., *Praca Naukowa*, Wydawnictwo „Śląsk", Katowice 1960.
48. *Polityka bezpieczeństwa i siły zbrojne Niemiec,* (w) Studia i Materiały Nr 31, Biuro Prasy i Informacji MON, Warszawa 1995.
49. Prebensen C., *Norway and NATO,* The Royal Ministry of Foreign Affairs, Oslo 1974.
50. Prystrom J., *Polityka bezpieczeństwa zewnętrznego Polski w 1992 r.* (w) http://www.sprawymiedzynarodowe.pl/rocznik/1992/janusz_prystrom_polityka_bezpieczenstwa_zewnetrznego.html z dnia 25 kwietnia 2004 r.
51. Pszenny W, Mroczkowski A., Lenart P. *Spostrzeżenia z udziału Sił Zbrojnych RP w strategicznych ćwiczeniach pk. „Strong Resolve 2002",*(w) Przegląd Wojsk Lądowych, Nr 8, sierpień 2002.
52. Pszenny W, Mroczkowski A., Lenart P., *Strategiczne ćwiczenie sojusznicze z użyciem wojsk pk. "Strong Resolve 2002"- analiza i wnioski*, (w) Myśl Wojskowa, Nr 4 (2002) - kwartalnik.
53. Pszenny W. *Pobyt wojsk obcych na terytorium Polski a akty prawne,* (w) Przegląd Wojsk Lądowych, Nr 2, luty 2003.
54. Pszenny W., *Ćwiczenia wojskowe państw obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w oparciu o obowiązujące akty prawne,* (w) Myśl Wojskowa, Nr 2 (2003) – kwartalnik.
55. Pszenny W., Lenart P. *Force protection" – nowe wyzwanie, doświadczenia ze strategicznego ćwiczenia sojuszniczego z udziałem wojsk pk. „Strong Resolve 2002",* (w) Myśl Wojskowa, Nr 1 (2003), kwartalnik.
56. Pytkowski W., *Organizacja badań i ocena prac naukowych,* PWN, Warszawa 1981.

57. Rachwald A. R., *Poland Between the Superpowers Security vs. Economic Recovery,* Westview Press/Boulder, Colorado 1983.

58. *Senior NATO Logisticians' Conference (SNLC) – Proposed SNLC Term of References (TOR) – Decision*, AC/305-D(2000)11, 11 maja 2000 r.

59. Simon J., *Central European Civil – Military Relations and NATO Expansion,* Institute For National Strategic Studies, National Defense University, Washington, McNair Paper 39, April 1995.

60. Solak J., *Niemcy w NATO,* Bellona, Warszawa 1999.

61. Spangauer S. (red.), *Security – Nations – Partnership: A Comparative Research on Value Change and On Attitudes Towards Security, Army and Military Cooperation in the Czech Republic, Poland and Germany,* (w) Forum International, vol. 19, Strausberg 1998.

62. Storing J.A., *Norwegian Democracy,* Colgate University, London 1963.

63. *Strategia bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej,* www.msz.gov.pl

64. *Strategia obronności Rzeczypospolitej Polskiej,* www.wp.mil.pl

65. *Study on NATO Enlargement,* ", PO(95)177, 19 września 1995 r.

66. Szafran H., *Obrona terytorialna w realizacji zadań państwa gospodarza. Cz. 1, Cz. 2, studium analityczne*, opracowanie zbiorowe, AON, Warszawa 2002.

67. Szafran H., *Wsparcie pobytu i działań wojsk sojuszniczych na terytorium Polski: (Host Nation Support)*, AON, Warszawa 2000.

68. Szafran H., *Współpraca cywilno wojskowa: Polska – NATO*, AON, Warszawa 1999.

69. *The Alliance's Strategic Concept*, approved by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Washington D.C. on 23rd and 24th April 1999.

70. The Basic Law (Grundgesetz) : The Constitution of the Federal Republic of Germany (May 23rd, 1949) by Axel Tschentscher. –Würzburg: Jurisprudentia, 2002 (Studien zu Jurisprudenz und Philosophie ; Bd. 3/1) ISBN 3-8311-3932-6.

71. *The Foreign Policy Committee* The Secretariat of the Foreign Policy Committee, Folkentinget, 1999.

72. Tybet G., *NATO's Developing Role In Collective Security,* Ministry of Foreign Affairs Center For Strategic Research, Ankara 1999.

73. *Vademecum NATO,* Office of Information and Press, NATO, Brussels, 2001.

74. Wallace R.H., Stockenberg J. E., Charette R. N., *A Unified Methodology for Developing System,* Intertext Publication, Inc, New York 1987.

75. Welton M. D., *The NATO stationing agreements in the Federal Republic of Germany: old law and new politics,* (w) Military Law Review, vol. 122, Fall 1988.

76. Wojtaszczyk K. A.,(red.) *Współczesne Niemcy,* Uniwersytet Warszawski, Instytut Nauk Politycznych, Warszawa 1999.

Akty prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
2. Memorandum of Understanding (NOU) between The Government of Republic of Poland and Supreme Allied Commander, Atlantic Regarding Provision of Host Nation Support to NATO and PFP Forces During Strong Resolve 2002, podpisano 13 marca 2001 r na mocy Uchwały Nr 19/2001 Rady Ministrów z dnia 7 marca 2001.
3. Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 marca 2004 r. o wydaniu Polityczno – Strategicznej Dyrektywy Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2004 r., Nr 16, poz. 255).
4. Protokół dotyczący statusu międzynarodowych dowództw wojskowych, ustanowionych na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzony w Paryżu dnia 28 sierpnia 1952 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 64, poz. 746).
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu oraz Ministra Zdrowia z dnia 2 października 2003 r. w sprawie sposobu przeprowadzenia przysposobienia obronnego studentów i studentek (Dz. U. z 2003 r., Nr 174, poz. 1686).
6. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zajmowania lub rekwirowania środków transportu na potrzeby obronne państwa w czasie stanu wojennego (Dz. U. z 2004 r., Nr 200, poz. 2055).
7. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 czerwca 2004 r. w sprawie ewidencji wojskowej świadczeń na rzecz obrony (Dz. U. z 2004 r., Nr 148, poz. 1556).

8. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 31 marca 2004 r., w sprawie wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowych komend uzupełnień (Dz. U. z 2004 r., Nr 66, poz. 613).
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (Dz. U. z 2004 r., Nr 203, poz. 2081).
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie szkolenia obronnego (Dz. U. z 2004 r., Nr 16, poz. 150).
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli wykonywania zadań obronnych (Dz. U. z 2004 r., Nr 16, poz. 151).
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie ogólnych zasad wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obronny (Dz. U. z 2004 r., Nr 16, poz. 152).
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2004 r., Nr 152, poz. 1599).
14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania oraz wykorzystania publicznej i niepublicznej służby zdrowia na potrzeby obronne państwa oraz własności organów w tych sprawach (Dz. U. z 2004 r., Nr 143, poz. 1515).
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lipca 1993 r. w sprawie organów właściwych do nakładania niektórych obowiązków i zadań niezbędnych na potrzeby obrony państwa i zasad odpłatności za wykonywanie tych zadań i przeprowadzenie kontroli ich realizacji (Dz. U. z 1993 r., Nr 69 poz. 331 z późn. zm.).
16. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym (Dz. U. z 2004 r, Nr 192, poz. 1965).
17. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie gotowości obronnej państwa (Dz. U. z 2004 r., Nr 219, poz. 2281).

18. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie organów właściwych do stosowania w czasie stanu wojennego ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela wobec osób, których działalność zagraża bezpieczeństwu lub obronności państwa, oraz trybu postępowania w tych sprawach Dz. U. z 2004 r., Nr 219, poz. 2219).
19. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie działalności normalizacyjnej związanej z obronnością i bezpieczeństwem państwa (Dz. U. z 2002 r., Nr 239, poz. 2038).
20. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. z 2002 r., Nr 239, poz. 2039).
21. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz ich szczególnej ochrony (Dz. U. z 2003 r., Nr 116, poz. 1090).
22. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lutego 2004 r., w sprawie utworzenia okręgów wojskowych oraz określenia ich siedzib i terytorialnego zasięgu (Dz. U. z 2004 r., Nr 40, poz. 355).
23. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004 r., w sprawie przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym (Dz. U. z 2004 r., Nr 98, poz. 978).
24. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej obrony cywilnej (Dz. U. z 1993 r., Nr 91 poz. 421 z późn. zm.).
25. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lutego 2004 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny, oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz. U. z 2004 r., Nr 34 poz. 294).
26. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie przygotowania i wykorzystania systemów łączności na potrzeby obronne państwa (Dz. U. z 2004 r., Nr 180, poz. 1872).

27. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 października 2004 r. w sprawie świadczeń osobistych na rzecz obrony w czasie pokoju (Dz. U. z 2004 r., Nr 229, poz. 2307).
28. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1996 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 1996, Nr 94, poz. 426).
29. Traktat Północnoatlantycki (Dz. U. z 2000 r., Nr 87, poz. 970).
30. Umowa dotycząca statusu Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, przedstawicieli narodowych i personelu międzynarodowego, sporządzona w Ottawie 20 września 1951 roku (Dz. U z 2000 r., Nr 64, poz. 736).
31. Umowa między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych, sporządzona w Londynie dnia 19 czerwca 1951 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 21, poz. 257).
32. Umowa między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego, a innymi państwami uczestniczącymi w Partnerstwie dla Pokoju, dotycząca statusu ich sił zbrojnych, oraz jej Protokół dodatkowy, sporządzona w Brukseli 19 czerwca 1995 roku (Dz. U. z 1998 r., Nr 97, poz. 605).
33. Umowa między Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego o ochronie informacji, sporządzona w Brukseli dnia 6 marca 1997 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 64, poz. 740).
34. Umowa o wzajemnej ochronie tajemnicy wynalazków dotyczących obronności, w przypadku, których zostały złożone wnioski o udzielenie patentów, sporządzona w Paryżu dnia 21 września 1960 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 64, poz. 744).
35. Umowa Traktatu Północnoatlantyckiego o przekazywaniu informacji technicznych dla celów obronnych, sporządzona w Brukseli dnia 19 października 1970 roku (Dz. U. z 2000r., Nr 64, poz. 742).
36. Umowa w sprawie statusu przedstawicielstw i przedstawicieli państw trzecich przy Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzona w Brukseli dnia 14 września 1994 roku (Dz. U. z 2000 r., Nr 64, poz. 738).
37. Ustawa o z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców (Dz. U. z 2001 r., Nr 122, poz. 1320 z późn. zm.).

38. Ustawa z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji (Dz. U. z 2002 r., Nr 169, poz. 1386).
39. Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 1996, Nr 10, poz. 56 z późn. zm.).
40. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1967r., Nr 44, poz. 220 z późn. zm.).
41. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r., Nr 156, poz. 1301).
42. Zarządzenie Nr 2 Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 stycznia 2002 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Obrony Narodowej (M. P. z 2002 r., Nr 1, poz. 29).

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK 1. POROZUMIENIE W SPRAWIE HNS, URM NR 19/2001 Z DNIA 7 MARCA 2001 R. 162
ZAŁĄCZNIK 2. DECYZJA NR 58/MON Z 28 MARCA 2001 R. 175
ZAŁĄCZNIK RR 3: ROZKAZ SZEFA SZTABU GENERALNEGO WP NR 266/OPER/P-3 Z DNIA 30 MAJA 2001 R. 180
ZAŁĄCZNIK 4. WYKAZ SIŁ I ŚRODKÓW ZAANGAŻOWANYCH W ĆWICZENIU "STRONG RESOLVE 2002". 185
ZAŁĄCZNIK 5. WYKAZ OŚRODKÓW SZKOLENIA POLIGONOWEGO, BAZ LOTNICZYCH I MORSKICH WYDZIELONYCH NA POTRZEBY ĆWICZENIA "STRONG RESOLVE 2002". 186
ZAŁĄCZNIK 6. ROZKAZ SZEFA SZTABU GENERALNEGO NR 58/OPER/P-3 Z DNIA 15 LUTEGO 2002 R. 187
ZAŁĄCZNIK 7. WYTYCZNE SZEFA GENERALNEGO ZARZĄDU OPERACYJNEGO 190
ZAŁĄCZNIK 8. SKŁAD I STRUKTURA GRUPY OPERACYJNEJ ĆWICZENIA „STRONG RESOLVE 02” 192
ZAŁĄCZNIK 9. RAMOWY ZAKRES OBOWIĄZKÓW GRUPY OPERACYJNEJ ĆWICZENIA PK. „STRONG RESOLVE 2002” 196
ZAŁĄCZNIK 10. SCHEMAT MONITOROWANIA UDZIAŁU WOJSK ...203
ZAŁĄCZNIK 11. STRUKTURA ORGANIZACYJNA GRUPY OPERACYJNEJ 204
ZAŁĄCZNIK 12. MELDUNEK O SYTUACJI 205

Załącznik 1. Porozumienie w sprawie HNS, URM Nr 19/2001 z dnia 7 marca 2001 r.

KANCELARIA
PREZESA RADY MINISTRÓW

RM 111-26-01

T. gen. Komuda
. Proszę Ministra Obrony Narodowej o przedłożenie do „P" 08 oraz RSZ i ZLO, DKO
. Przyjąć do realizacji.
17.03.01

U C H W A Ł A Nr 19 /2001

RADY MINISTRÓW

z dnia 7 marca 2001 r.

w sprawie związania Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Naczelnym Dowództwem Sił Sprzymierzonych Obszaru Atlantyku w sprawie zapewnienia wsparcia państwa gospodarza dla Sił Zbrojnych NATO i Partnerstwa dla Pokoju podczas ćwiczenia "STRONG RESOLVE 2002", poprzez podpisanie.

Na podstawie art. 6 ust. 3 w związku z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz.U. Nr 39, poz. 443) Rada Ministrów uchwala co następuje:

§ 1.

1. Na wniosek Ministra Obrony Narodowej wyraża się zgodę na związanie Rzeczypospolitej Polskiej Porozumieniem między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Naczelnym Dowództwem Sił Sprzymierzonych Obszaru Atlantyku w sprawie zapewnienia wsparcia państwa gospodarza dla Sił Zbrojnych NATO i Partnerstwa dla Pokoju podczas ćwiczenia "STRONG RESOLVE 2002", poprzez jego podpisanie.

Przesłać do elektronicznego banku inf.

2. Porozumienie, o którym mowa w ust. 1, stanowi załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie Porozumienia, o którym mowa w § 1 ust. 1, powierza się Ministrowi Obrony Narodowej.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

RADA MINISTRÓW

PREZES RADY MINISTRÓW

Jerzy Buzek

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING (MOU)

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF POLAND

AND

SUPREME ALLIED COMMANDER, ATLANTIC

REGARDINGTHE PROVISION OF HOST NATION SUPPORT

TO NATO AND PFP FORCES DURING STRONG RESOLVE 2002

PREAMBLE

The Government of the Republic of Poland, represented by the Minister of National Defense of the Republic of Poland and the Headquarters, Supreme Allied Commander, Atlantic (SACLANT), hereinafter referred to collectively as the Participants:

HAVING REGARD

- to the provisions of the North Atlantic Treaty dated 4 April 1949, and in particular Article 3 thereof;
- to the provisions of the "Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty Regarding the Status of Their Forces" (NATO SOFA) dated 19 June 1951;
- to the provisions of the "Protocol on the Status of International Military Headquarters set up Pursuant to the North Atlantic Treaty (Paris Protocol)" dated 28 August 1952;
- to the provisions of the "Agreement Among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the Other States Participating in the Partnership for Peace Regarding the Status of their Forces" (PfP SOFA), dated 19 June 1995;

CONSIDERING

- that SACLANT is the NATO Headquarters responsible for conducting SR02 in the Republic of Poland;
- the concept of deploying multinational NATO and PfP forces for participation in the combined joint exercise, Strong Resolve 2002, hereinafter referred to as SR02;
- the desirability for uniform procedures applicable to the forces of participating NATO and PfP nations in the conduct of SR02;
- the needs of the Government of the Republic of Poland, represented by the Minister of National Defense of the Republic of Poland,
- the needs of Headquarters, Supreme Allied Commander, Atlantic, hereinafter called SACLANT;

THE PARTICIPANTS HAVE REACHED THE FOLLOWING UNDERSTANDING:

ARTICLE 1

DEFINITIONS

1) **Forces** - means all components of a force, to include all personnel, materiel, and provisions, together with any civilian components of such forces as defined in the NATO SOFA and PfP SOFA. The term also includes all ships, aircraft, vehicles, stores, equipment, ammunition, and provisions, as well as all ground, air, and sea lift movement resources, together with support services including any civilian contractors required to deploy NATO and PfP forces for SR02.

2) **Host Nation Support (HNS)** - The civil and military assistance rendered in peace, crisis, conflict, and war by a Host Nation to allied forces and NATO organizations, which are located on or in or transit through the host nation's territory, or afloat near the host nation facilities. The basis of such assistance is commitments arising from the NATO and PfP alliance or from agreements concluded between the Host Nation, NATO organizations, and the nations having forces operating on the Host Nation's territory.

3) **Host Nation (HN)** - The Republic of Poland, being the nation which receives and temporarily hosts the forces from the Sending Nations.

4) **Sending Nations (SN)** - NATO and PfP nations providing forces outside their own territory, which are participating in SR02 and requesting the use of a Host Nation's logistic and administrative support.

5) **Military Training Area (MTA)** - The Polish training areas where the forces are deployed in connection with SR02.

6) **Common Funding** - For the purposes of this MOU, common funding is those funds provided to the multinational commands by NATO nations and made available through the NATO budget for the Common Costs incurred during the conduct of SR02.

7) **Common Costs** - Costs to be borne by all nations incurred because of the international implications of the integration of forces. These costs do not fall under the definition of Direct National Costs.

8) **Bilateral Costs** - Costs incurred by the forces (or individuals) of one nation for services or supplies (e.g., accommodation, transport, fuel) rendered to another nation.

9) **Direct National Costs** - Costs incurred by any particular nation for the sole support of its own forces.

10) **Technical Arrangements (TAs)** - Follow-on arrangements to this MOU that define the requirements of the various forces and detail the Host Nation support to fill those requirements. The TAs supplement the MOU and provide the concept, responsibilities,

procedures, and detailed financial and legal aspects for the provision of Host Nation Support. Technical Arrangements shall be agreed within the framework of this MOU and support the development of the JIAs.

11) **Joint Implementation Arrangement (JIA)** - A detailed follow-on document to the TA that establishes the commitment between the participants for the provision and receipt of HNS. The JIAs are an integral part of the MOU.

12) **ALSS/FLS** - Advanced Logistic Support Sites (ALSS) or Forward Logistic Support (FLS) sites situated within the territory of the Host Nation for the purpose of coordinating multinational joint logistic support to ground, air, and maritime forces.

13) **Multinational Logistic Command (Maritime) (MNLC(M))** - The MNLC will control and coordinate the ALSS/FLS(s) and will direct the movement of passengers, mail, cargo (PMC) and medical casualties within its Area of Responsibility. The Commander will liaise with the Multinational Maritime Force Commander and the MJLC Director to ensure effective and efficient support of units afloat while assisting the MJLC Director in achieving the most effective and efficient use of logistic assets in theater. The Commander will be an officer from NATO and the staff will likely be multinational.

14) **Multinational Joint Logistic Center (MJLC)** - The MJLC, on behalf of ComCJTF, is responsible for the overall coordination of the in-theater logistic support. This includes coordination of the methods of supply, lead nation support, host nation support, role specialist support, and pooling of material and assets. The Director has a coordination role for logistic aspects of all single nation/NATO/Host Nation operations. The Director will be an officer from NATO. The staff will likely be multinational.

15) **NATO Operations** - The military action or the carrying out of a strategic, tactical, service, training, or administrative military mission; the process of carrying on combat, including movement, supply, attack, defense and maneuvers needed to gain the objectives of any battle or campaign.

16) **SACLANT** – Supreme Allied Commander, Atlantic

ARTICLE 2

PURPOSE

1) This MOU is intended implement the principles and policies for Host Nation Support planning and to achieve the objective of exercising NATO multinational logistics doctrine in a combined joint exercise wherein the Republic of Poland will act as the Host Nation.

2) This MOU identifies the procedures and responsibilities, including financial of the Host Nation, SACLANT and Sending Nations with respect to SR02.

3) Within the format of NATO multinational logistics, designated subordinate commands may enter into subsidiary agreements (e.g. TAs and JIAs) to supplement this MOU.

4) This MOU identifies the principles and procedures that govern the establishment of ALSS and FLSs in the Republic of Poland during SR02 to support NATO and PfP forces.

5) This MOU and its supporting documents serve as the basis for planning and executing Host Nation Support Arrangements for multinational participation in SR02.

ARTICLE 3

SCOPE

1) This MOU is intended to be in agreement with MC 334/1 and AJP-4.5, whereby SACLANT agrees to this MOU on behalf of the Sending Nations. The MOU provides structure for participation in SR02 and SACLANT shall seek compliance to this MOU by the Sending Nations.

2) The Host Nation will provide support as necessary, and within the practical limitations of the circumstances that then exist, to the forces deployed for SR02. The details of this support shall be addressed in the TAs and JIAs which, when complete, will be annexed to this MOU.

3) This MOU is not intended to conflict with the law of the Host Nation or with any international agreements that may be in force.

4) This MOU is intended to comply with all documents referred to in Annex A.

5) Sending Nations are encouraged to participate in multinational logistics and shall use this MOU as the framework through which the Republic of Poland provides Host Nation Support for SR02.

ARTICLE 4

GENERAL AGREEMENTS

1) Within the requirements of SR02, the MJLC/MNLC/ALSS / FLS(s) will be established as detachments of SACLANT within the Host Nation as agreed in the TAs. These logistic support sites are undertakings within the Paris Protocol, and any applicable supporting agreements.

2) The Host Nation will advise SACLANT of the readiness and timing to stand-up the agreed logistic sites. Coordination, as a preparatory activity, is required at the earliest reasonable time and will continue throughout SR02.

3) The Participants anticipate that some requirements/readiness meetings will be required which may be conducted by any available means.

4) The MJLC/MNLC/ALSS/ FLS(s) sites will not be activated prior to the authorizing directive issued by NATO authorities for SR02. However, the Host Nation will receive, if requested by SACLANT, an advance party in anticipation of the start of SR02.

5) This MOU applies to the support of forces under NATO or PfP command and/or control that are activated as a result of SR02.

6) The MNLC will maintain coordination and control relations with all its ALSS/FLS(s) in the Republic of Poland supporting SR02.

7) The ALSS and FLS(s) may require multinational logistic air operations by fixed wing aircraft and helicopters, and in the case of ports, by merchant and military support vessels in support of its mission. The Host Nation acknowledges that movement of such aircraft, helicopters, ships and their crews should take place under a general clearance for the duration of SR02. The Host Nation reserves the right to administer/control all aspects of such a clearance.

8) The Participants may delegate in accordance with MC 334/1 and AJP-4.5, the authority to negotiate Host Nation Support arrangements for SR02.

ARTICLE 5

SACLANT RESPONSIBILITIES

1) SACLANT will ensure, to the maximum extent possible, that TAs specify the type, quantity, and quality of support required for SR02.

2) SACLANT shall give timely notice of any change in circumstances to the Host Nation and will propose modification of TAs and JIAs as appropriate.

3) SACLANT will define and prioritize required Host Nation Support and approve the pricing for Common Costs.

4) SACLANT will determine whether Common Funding is available and which requirements are eligible for Common Costs or Direct National Cost Funding.

5) SACLANT will ensure financial reimbursement to the Host Nation for agreed HNS if paid for through common funding. In all other cases, SACLANT will aid in the resolution of financial considerations between the Host Nation and the Sending Nations.

6) SACLANT shall invite the Sending Nations to participate in the structure and procedures for centralized logistics support by acceding to this MOU, or through a Statement of Intent (SOI) as soon as practical.

ARTICLE 6

HOST NATION RESPONSIBILITIES

1) The Host Nation shall provide support for SR02 within the framework of this MOU and as detailed in the agreed Technical Arrangements or supplemental agreements. Deficiencies in magnitude or type of support anticipated during practical implementation will be identified during discussions of readiness to activate sites.

2) During the development of the TAs and as changes occur and following completion of these documents, the HN will advise SACLANT and provide reports concerning the capability and availability of its HNS responsibilities. The Host Nation understands that SACLANT and the Sending Nations rely on the developed TAs and will thus require timely notice of planned changes to the national establishment and capabilities.

3) In order to provide the agreed upon support to SACLANT, the HN may make the necessary arrangements with sources of support, to include civil and commercial sources.

4) The Host Nation will support the aims of the deployment of the SN by facilitating as much as possible their entry, receptions, movement to and from the exercise training area, subsequent redeployment and necessary follow-on supply, using such Points of Entry and appropriate road and rail routes which may be specified in the exercise plans.

5) The Host Nation will assist in the import into, movement within and the export from Polish territory of material, weapons, and ammunition belonging to SN and required by them for the purposes of the exercise, in accordance with customs procedures and subject to proper notification under NATO procedures.

6) The Host Nation will not incur any financial liability on behalf of SACLANT or Sending Nations unless specifically requested to do so and the costs are agreed. The Host Nation will not incur any expense beyond the normal commitment of resources for supporting the Sending Nations.

7) The Host Nation will keep the administrative and financial records necessary to establish reimbursement for resources provided to the forces during SR02.

8) The standard of goods and services supplied by the Host Nation will be in accordance with the details set out in the TAs, JIAs, and supplemental agreements for SR02.

9) The Host Nation will retain control over its own HNS resources, unless control of such resources is released.

10) The Host Nation will confirm the hosting ALSS/FLS(s) facilities identified in support of SR02.

11) The Host Nation will advise SACLANT and the Sending Nations of any environmental regulations and laws applicable to ALSS/FLS operations, as well as any regulations respecting the storage, movement, or disposal of hazardous materials or munitions.

ARTICLE 7

SENDING NATION RESPONSIBILITY.

1) Sending Nations may elect to participate in the structure and procedures for centralized logistics support for SR02 by acceding to this MOU or through a Statement of Intent (SOI) to participate.

2) Sending Nations will identify its Host Nation Support requirements to SACLANT within the framework of this MOU and the TAs. Should Sending Nation requirements (whether considered Common Costs or Direct National Costs) conflict with resource distribution priorities, SACLANT will resolve the conflict with the Sending Nations involved.

3) For unique Direct National Cost requirements, the Sending Nation will normally negotiate by separate bilateral agreement with the Host Nation.

4) As a general planning feature for Sending Nation participation in plans for SR02, the Sending Nations will be invited to contribute to the TAs and JIAs as early as possible. However, consolidation and prioritization of support into a single set of requirements is a principal feature of MC-334/2 and AJP-4.5.

5) Sending Nations will report to SACLANT changes in Host Nation Support requirements as they occur and submit HNS requirements and/or status reports as required.

6) Sending Nations shall be respectful of environmental regulations and procedures that are identified as to ALSS/FLS(s) operation, as well as any regulations in respect of the storage, movement, or disposal of hazardous materials or munitions.

ARTICLE 8

FINANCIAL CONSIDERATIONS

1) Final financial arrangements, particularly those relating to common costs, will be specified in the planning stage, prior to activation of SR02 ALSS/FLS(s). All financial arrangements will be specific as to the maximum liability of NATO. Any expenses not specifically agreed upon by SACLANT prior to the expense being incurred as a NATO funded item/event is not eligible for NATO funding.

2) Technical Arrangements will be the initial basis for cost estimating and will be the basis for analysis to differentiate among cost eligibility for common funding (if applicable), common costs, shared costs, and Direct National Cost responsibility.

3) The Host Nation will be reimbursed for Direct National Costs by the Sending Nations in accordance with applicable NATO STANAGs and pre-existing bilateral agreements between the Host Nation and the Sending Nations.

4) Where costs cannot be directly attributed to a nation and qualify as common costs, SACLANT and Sending Nations will use the applicable NATO cost-sharing formula, if appropriate, or negotiate a cost-sharing formula to be used to assess each nation's share of mutually accepted costs. As a general rule, each nation must agree to pay its share of these costs if common funding or a pool of funds does not exist.

5) Where NATO common funding exists to pay for eligible Common Costs, SACLANT will collect national shares and provide reimbursement pursuant to existing agreements.

6) Charges for materiel and services will be reimbursed at the same rate as a military organization is charged for such items.

7) Under the provisions of the NATO SOFA, PfP SOFA, Paris Protocol, and any supplemental agreements, all materials supplied by SACLANT, the Host Nation, and the Sending Nations will be free from all taxes, duties, and similar charges to the extent possible.

8) Where complete exemption from fees and similar charges is not possible, charges will be levied at the minimum rate and with the least amount of accompanying administrative requirements.

9) Financial obligations will not be incurred unless, and until SACLANT approves specific TAs and directs their implementation.

10) Contract claims will be processed and adjudicated by the Host Nation with reimbursement from SACLANT or the Sending Nations as applicable.

11) Claims arising out of, or in connection with, the execution of this MOU, and of the type covered by Article VIII of the NATO SOFA or PfP SOFA, shall be dealt with in accordance with the provisions of said articles as applicable.

12) Detailed financial and administrative arrangements, including reimbursement procedures for SR02 shall be specified in the TAs and supporting documents of this MOU.

ARTICLE 9

DISCLOSURE OF INFORMATION

1) Information provided by Participants or the Sending Nations to any other in confidence, and such information produced by any party pursuant to this MOU requiring confidentiality, will either retain its original classification, or be assigned a classification that will ensure a degree of protection against disclosure, equivalent to that required by the other party.

2) All information will continue to be protected in the event of withdrawal from participation in SR02 by Participants or Sending Nation, or upon termination of this MOU.

ARTICLE 10

MODIFICATION AND INTERPRETATION

1) This MOU may be amended or modified in writing by consent of the Participants.

2) This MOU is intended to comport with Host Nation laws and treaty obligations. Apparent conflicts will be resolved by negotiations between the Participants.

3) Any disagreement regarding the interpretation or modification of this MOU shall be resolved by consultation between the Participants and will not be referred to an international tribunal or third party for settlement.

ARTICLE 11

APPLICABLE DOCUMENTS

All relevant documents are annexed to this MOU in order to facilitate any required revisions.

ARTICLE 12

COMMENCEMENT, DURATION, AND TERMINATION

1) This MOU will become effective on the date of the signature of the last Participant to sign.

2) This MOU and its associated Annexes is applicable in support of SR02 only and shall terminate at such time when logistic support becomes unnecessary for this exercise and all financial obligations are concluded.

In accordance with the provision of the preamble, the Minister of Defense of the Republic of Poland and the Supreme Allied Commander, Atlantic, agree that this MOU, is signed in duplicate in English and shall be effective on the date of the signature of the last Participant to sign.

Signed:

On Behalf of the Government
Of the Republic of Poland

Minister of National Defense
Bronisław Komorowski

Date: March 13, 2001

On behalf of SACLANT

for Supreme Allied Commander, Atlantic
D.E. Miller
Rear Admiral, Canadian Navy
Chief of Staff

Date: March 6, 2001

ANNEX A

APPLICABLE DOCUMENTS

a. North Atlantic Treaty signed at Washington DC on 4 April 1949.

b. NATO Status of Forces Agreement signed at London on 19 June 1951 (NATO SOFA).

c. Protocol on the Status of International Military Headquarters pursuant to the North Atlantic Treaty, signed in Paris on 28 August 1952 (Paris Protocol).

d. MC 317 - NATO Force Structure.

e. MC 319/1 - NATO Principles and Policies for Logistics.

f. MC 326/1 - Medical Support Principles and Policies.

g. MC 334/1 - NATO Principles and Policies for Host Nation Support Planning.

h. MC 336/1 - Movement and Transportation Concept for NATO.

i. MC 400/2 - MC Guidance for Military Implementation of Alliance Strategy.

j. NATO STANAG(s) and Directives Applicable to Logistics Support and Financial Reimbursement.

k. NATO's Concept for maritime operations (CONMAROPS)

l. ALP-11, Multinational Maritime Force Logistics

m. AJP-4.5, Allied Joint Host Nation Support Doctrine and Procedures

n. AAP-6 Glossary of Terms

o. Guidelines for Operational Planning (GOP).

p. BI-MNC Directive, Procedures for NATO Host Nation (HN) Support Planning for Generic and Multinational Operations (fourth draft).

q. C-M (55) 15, Security within the North Atlantic Treaty Organization.

Załącznik 2. Decyzja NR 58/MON z 28 marca 2001 r.

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

DECYZJA Nr 58 / MON
Ministra Obrony Narodowej
z dnia 28 marca 2001 r.

w sprawie przeprowadzenia w Polsce sojuszniczego ćwiczenia strategicznego z udziałem wojsk pod kryptonimem (pk.) „STRONG RESOLVE 2002".

W dniach 1 – 15 marca 2002 na terytorium Rzeczpospolitej Polskiej odbędzie się sojusznicze ćwiczenia pod kryptonimem „STRONG RESOLVE 2002". W celu koordynacji procesu przystosowania infrastruktury niezbędnej dla potrzeb ćwiczenia oraz przygotowania dowództw i sztabów do udziału w ćwiczeniu

u s t a l a m:

1. Sekretarz Stanu – I Zastępca Ministra Obrony Narodowej skieruje przedstawicieli podległych komórek organizacyjnych do prac w składzie nieetatowego Zespołu Koordynacyjnego, zwanego dalej „Zespołem" i Grupy Operacyjnej powołanych przez Szefa Sztabu Generalnego WP.
2. Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego:
   1) sprawuje ogólny nadzór nad przebiegiem przygotowań do ćwiczenia;
   2) powoła nieetatowy Zespół kierujący realizacją wszystkich zamierzeń przygotowawczych do przeprowadzenia na terenie Rzeczypospolitej Polskiej sojuszniczego ćwiczenia z wojskami pk. „STRONG RESOLVE 2002";
   3) wyznaczy przewodniczącego oraz określi zakres zadań, tryb oraz harmonogram prac Zespołu;
   4) na okres ćwiczenia powoła Grupę Operacyjną, kierującą realizacją zadań z zakresu Wsparcia Kraju Gospodarza (HNS);

5) określi zasady współpracy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej z właściwymi dowództwami Sojuszu w zakresie przygotowania i przeprowadzenia ćwiczenia;

6) organizuje współdziałanie Sztabu Generalnego WP i Dowództw Rodzajów Sił Zbrojnych z innymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej w sprawach związanych z przygotowaniem infrastruktury logistycznej, szkoleniowej, łącznościowej i informatycznej dla potrzeb przeprowadzenia ćwiczenia;

7) określa zadania dla Dowódców Rodzajów Sił Zbrojnych w zakresie stworzenia warunków do przeprowadzenia ćwiczenia w oparciu o wyznaczone obiekty infrastruktury logistycznej i szkoleniowej;

8) określa zadania dla Dowódców Rodzajów Sił Zbrojnych w zakresie uczestnictwa w ćwiczeniu dowództw, sztabów i oficerów podległych jednostek wojskowych, które w toku kolejnych prac planistycznych zostaną wyznaczone do udziału w ćwiczeniu;

9) wystąpi do dyrektora Departamentu Kadr z wnioskiem o skierowanie na szkolenie specjalistyczne lub językowe, w kraju lub za granicą żołnierzy zawodowych wymagających takiego przeszkolenia ze względu na przewidywany udział w ćwiczeniu.

3. Podsekretarz Stanu do Spraw Polityki Obronnej:

1) zapewni pomoc Szefowi Sztabu Generalnego WP w sprawach związanych z ćwiczeniem a wymagających kontaktu z Międzynarodowym Sztabem Kwatery Głównej NATO;

2) skoordynuje organizację i przeprowadzenie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsięwzięć w ramach Dnia Dostojnych Gości (DV Day);

3) skieruje do prac w Zespole oraz w Grupie Operacyjnej przedstawicieli podległych komórek organizacyjnych;

4) zapewni ogólny nadzór i koordynację obserwacji i inspekcji ćwiczenia wynikających z wymogów Traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie, podpisanego w Paryżu dnia 10 listopada (Dz. U. 1995r. Nr 15, poz. 73).

4. Podsekretarz Stanu do Spraw Społecznych:

1) koordynuje działania z dziedziny psychologicznej i społeczno – wychowawczej we wszystkich fazach działań w trakcie ćwiczenia;

2) skieruje do prac w Zespole oraz w Grupie Operacyjnej przedstawicieli podległych komórek organizacyjnych;

3) zapewnia zaopatrywanie uczestników ćwiczenia w odpowiednią ilość tytułów prasy polskiej i zagranicznej.

5. Dowódcy Rodzajów Sił Zbrojnych:

   1) skierują do prac w Zespole oraz w Grupie Operacyjnej przedstawicieli podległych im komórek organizacyjnych;

   2) dokonają szacunku kosztów udziału w ćwiczeniu oraz zaplanują wydatki z tym związane w swoich budżetach na 2002 rok;

   3) wykonując zadania postawione przez Szefa Sztabu Generalnego WP, stworzą warunki do przeprowadzenia ćwiczenia w oparciu o wskazane ośrodki szkolenia poligonowego, kompleksy koszarowe oraz określone bazy lotnicze i morskie;

   4) dokonają niezbędnych prac remontowych w ośrodkach szkolenia i obiektach udostępnianych dla potrzeb ćwiczenia;

   5) przygotują wyznaczone dowództwa, sztaby i jednostki wojskowe do udziału w ćwiczeniu;

   6) wystąpią do dyrektora Departamentu Kadr z wnioskiem o skierowanie na szkolenie specjalistyczne lub językowe, w kraju lub za granicą żołnierzy zawodowych wymagających takiego przeszkolenia ze względu na przewidywany udział w ćwiczeniu;

   7) wprowadzą do stosowania - opracowany przez Departament Budżetowy - system rozliczeń za dobra i usługi odpłatnie świadczone wojskom obcym przez jednostki organizacyjne Ministerstwa Obrony Narodowej .

6. Dyrektor Departamentu Prawnego skieruje do prac w nieetatowym Zespole i w Grupie Operacyjnej swojego przedstawiciela;

7. Dyrektor Departamentu Budżetowego:

   1) skieruje do prac w nieetatowym Zespole i Grupie Operacyjnej swojego przedstawiciela;

   2) opracuje system rozliczeń za dobra i usługi odpłatnie świadczone wojskom obcym.

8. Dyrektor Departamentu Kadr na wniosek Szefa Sztabu Generalnego WP i Dowódców Rodzajów Sił Zbrojnych skieruje na szkolenie specjalistyczne lub językowe w kraju lub w miarę posiadanych możliwości za granicą żołnierzy zawodowych wytypowanych do udziału w ćwiczeniu.

9. Ordynariusz Polowy – Biskup Polowy Wojska Polskiego zapewni uczestnikom opiekę religijną oraz posługę duszpasterską.

10. Szef Inspektoratu Wojskowych Służb Informacyjnych:

   1) skieruje do prac w nieetatowym Zespole i w Grupie Operacyjnej swojego przedstawiciela;

   2) zapewni ochronę kontrwywiadowczą rejonów i obiektów w których będzie prowadzone ćwiczenie.

11. Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej:

1) skieruje do prac w nieetatowym Zespole i w Grupie Operacyjnej swojego przedstawiciela;

2) w porozumieniu ze Strażą Graniczną i Policją zapewni przejazd wojsk uczestniczących w ćwiczeniu od granicy państwowej do i z rejonów ćwiczenia oraz pomiędzy jego rejonami w trakcie trwania zamierzenia;

3) w porozumieniu z organami policji wojskowej państw członkowskich Sojuszu zapewni zabezpieczenie prewencyjne i dochodzeniowo - śledcze rejonu ćwiczeń wojsk;

4) zapewni bezpieczeństwo grupie obserwatorów ćwiczeń podczas ich pobytu na terytorium Rzeczypospolitej.

12. Dyrektor Biura Prasy i Informacji MON, we współpracy z Szefem Sztabu Generalnego WP, Dowódcami Rodzajów Sił Zbrojnych oraz ze służbami informacyjno prasowymi NATO, zapewni kompleksową obsługę informacyjną i prasową oraz bieżące udostępnianie środkom masowego przekazu informacji związanych z planowaniem i przebiegiem ćwiczenia.

13. Decyzja wchodzi w życie z dniem podpisania.

Bronisław KOMOROWSKI

UZASADNIENIE

Polska, na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Sojuszniczych w Europie, przyjęła rolę Państwa Gospodarza sojuszniczego ćwiczenia strategicznego z udziałem wojsk pod kryptonimem „STRONG RESOLVE 2002" (SR 02).

Ćwiczenia serii „STRONG RESOLVE, typu LIXEX są najważniejszymi przedsięwzięciami szkoleniowymi Sojuszu, otwartymi również dla państw partnerskich. Odbywają się w cyklu czteroletnim pod kierownictwem obu dowódców strategicznych NATO.

Ćwiczenie zostanie przeprowadzone w marcu 2002 r. w oparciu o koncepcję Wielonarodowego Połączonego Zgrupowania Operacyjnego (Combined Joint Task Force – CJTF). Na terytorium Polski zostanie przeprowadzona część ćwiczenia oparta na scenariuszu Operacji Reagowania Kryzysowego (Crisis Response Operation – CRO).

Oficerem organizującym ćwiczenie jest Dowódca Sił Sojuszniczych Atlantyku (SACLANT). Organem planującym i prowadzącym ćwiczenie jest Dowódca Floty Uderzeniowej Atlantyku (COMSTRIKFLTLANT). W ćwiczeniu na terytorium Polski weźmie udział około 15 000 uczestników z państw NATO i krajów partnerskich.

Ćwiczenie „STRONG RESOLVE 2002" będzie stanowić dla resortu Obrony Narodowej oraz Sił Zbrojnych RP surowy sprawdzian skuteczności organizacyjnej zarówno w obszarze zdolności operacyjnych wojsk biorących udział w ćwiczeniu, jak i w zakresie sprawności systemu Wsparcia Państwa Gospodarza (HNS).

Zakres i stopień skomplikowania różnorodnych przedsięwzięć, których wykonanie będzie warunkować sprawne przeprowadzenie ćwiczenia wskazuje na konieczność ich skoordynowania na szczeblu resortu Obrony Narodowej.

Niniejsza decyzja ustala zadania dla kierowniczych osób Ministerstwa Obrony Narodowej oraz dyrektorów (szefów) komórek organizacyjnych bezpośrednio podległych ministrowi w zakresie przygotowania i przeprowadzenia ćwiczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Decyzja poleca Szefowi Sztabu Generalnego WP powołać nieetatowe organy kierowania:

a) na okres przygotowania ćwiczenia – Zespół Koordynacyjny;
b) na okres prowadzenia ćwiczenia – doraźnie Połączoną Grupę Operacyjną kierującą realizacją zadań z zakresu Wsparcia Państwa Gospodarza (HNS).

SZTAB GENERALNY WP

Załącznik 3. Rozkaz Szefa Sztabu Generalnego WP Nr 266/Oper/P-3 z dnia 30 maja 2001 r.

SZTAB GENERALNY
WOJSKA POLSKIEGO

ROZKAZ Nr 266 / Oper / P-3
SZEFA SZTABU GENERALNEGO WP
z dnia 30 maja 2001 r.

w sprawie przygotowania i przeprowadzenia w marcu 2002 r. sojuszniczego ćwiczenia strategicznego z udziałem wojsk pod kryptonimem „STRONG RESOLVE 2002".

Na mocy postanowień Decyzji Nr 58/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 28 marca 2001r. w sprawie przeprowadzenia w Rzeczypospolitej Polskiej sojuszniczego ćwiczenia strategicznego z udziałem wojsk pod kryptonimem „STRONG RESOLVE 2002", uwzględniając zapisy zawarte w Porozumieniu między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Naczelnym Dowódcą Połączonych Sił Zbrojnych Atlantyku w sprawie ćwiczenia oraz dotychczasowe ustalenia dokonane w czasie Konferencji Planistycznych i rekonesansów, do dalszego koordynowania realizacji zamierzeń przygotowawczych do przeprowadzenia ćwiczenia **powołuję nieetatowy Zespół Koordynacyjny** w składzie określonym w załączniku A. Miejsce prowadzenia odpraw Zespołu – pomieszczenie nr 110 B, blok B 1.

W celu przygotowania infrastruktury logistycznej, szkoleniowej, łącznościowej, informatycznej dla potrzeb zamierzenia oraz dowództw, sztabów i wojsk do udziału w przedsięwzięciu

r o z k a z u j ę:

7. **Zastępcy Szefa Sztabu Generalnego WP** sprawować nadzór nad całością przygotowań do ćwiczenia.
8. **Dowódcom Rodzajów Sił Zbrojnych:**

   1) przygotować do udziału w ćwiczeniu podległe dowództwa, sztaby i jednostki wojskowe wyszczególnione w załączniku B;

2) udostępnić i przygotować do potrzeb ćwiczenia obiekty infrastruktury garnizonowej, ośrodki szkolenia poligonowego oraz bazy lotnicze i morskie, wyszczególnione w załączniku C;

3) w realizacji wydatków finansowych na kontakty zagraniczne w bieżącym roku, obok ćwiczenia „ALLIED EFFORT 2001", nadać bezwzględny priorytet przedsięwzięciom związanym z przygotowaniem do ćwiczenia „STRONG RESOLVE 2002";

4) ustalić punkty kontaktowe do współpracy z komórkami organizacyjnymi dowództw NATO planującymi i organizującymi ćwiczenie w sprawach związanych z zorganizowaniem dowództw komponentów rodzajów sił zbrojnych (LCC; MCC; ACC według kompetencji) w zakresie zabezpieczenia logistycznego oraz łącznościowego i informatycznego ćwiczenia;

5) udzielić niezbędnej pomocy grupom wydzielonym z dowództw sojuszniczych planujących ćwiczenie, przybywającym do Polski celem przeprowadzenia wizyt i rekonesansów w obiektach określonych w ppkt. 2;

6) na okres przygotowania i przeprowadzenia ćwiczenia powołać nieetatowe zespoły do spraw Wsparcia Państwa Gospodarza (HNS);

7) wyznaczyć osoby odpowiedzialne za przygotowanie i podpisanie porozumień technicznych (TA) oraz biorące udział w opracowaniu wspólnych uzgodnień wdrożeniowych (JIA) w zakresie użytkowania obiektów infrastruktury wojskowej oraz zaopatrywania i świadczenia przez Siły Zbrojne RP usług wojskom innych państw biorących udział w ćwiczeniu na terytorium Polski;

8) wyznaczyć i przygotować oficerów z podległych komórek transportowych do wzmocnienia Centrum Koordynacji Ruchu Wojsk SG WP (CKRW);

9) przygotować wyznaczone elementy infrastruktury wojskowej (szkoleniowej, łączności i dowodzenia oraz logistycznej); gotowość tych elementów do udostępnienia na potrzeby ćwiczenia osiągnąć do dnia **31 stycznia 2002 r.**;

10) przygotować pod względem merytorycznym i językowym dowództwa, sztaby i oficerów podległych ZT i jednostek wojskowych wyznaczonych do udziału w ćwiczeniu;

11) prowadzić w języku polskim i angielskim dokumentację finansową i administracyjną niezbędną do dokonania, przez strony uczestniczące w ćwiczeniu, zwrotu kosztów dostarczonych usług i towarów;

12) współpracować z Generalnym Zarządem Logistyki P-4 w koordynacji przygotowania zarządów cywilnych portów morskich i lotniczych do wykorzystania dla potrzeb ćwiczenia;

13) przygotować, we współdziałaniu z Generalnym Zarządem Łączności i Dowodzenia P-6, infrastrukturę łączności i informatyki w wyznaczonych do przeprowadzenia ćwiczenia garnizonach, ośrodkach szkolenia oraz bazach lotniczych i morskich w ramach Wsparcia Państwa Gospodarza;

Ponadto

Dowódcy Wojsk Lądowych:

14) skierować przedstawiciela do kierownictwa ćwiczenia (DISTAFF) odpowiedzialnego za planowanie i kierowanie działaniami jednostek WP oraz zatrudnionego dodatkowo personelu cywilnego podgrywającego strony konfliktu;

15) wyznaczyć jednostki wojskowe do grupy podgrywającej, zorganizować dowództwo i sztab podgrywki oraz przygotować je do działania;

16) wyznaczyć oficera w stopniu podpułkownika na stanowisko zastępcy szefa biura ds. wizyt i obserwacji (*Visitors and Observers Bureau* – VOB), z zadaniem zapewnienia warunków do pracy biura oraz udzielenia wsparcia szefowi biura wyznaczonemu przez SACLANT w organizowaniu pracy biura;

17) wyposażyć żołnierzy i jednostki wyznaczone do udziału w części ćwiczenia realizowanej w Norwegii w uzbrojenie i sprzęt wojskowy oraz wszelkie niezbędne środki do bytowania i działania w subarktycznych warunkach klimatycznych;

Dowódcy Marynarki Wojennej:

18) we współdziałaniu z Dowódcą Wojsk Lądowych dokonać przerzutu komponentu wojsk lądowych do i z Norwegii transportem morskim.

9. **Szefom Generalnych Zarządów i Szefowi Zarządu Obrony Terytorialnej:**

1) skierować swoich przedstawicieli do prac w Zespole Koordynacyjnym, zgodnie z załącznikiem A;

2) przygotować pod względem merytorycznym i językowym podległych oficerów, którzy w toku kolejnych prac planistycznych zostaną wyznaczeni do udziału w ćwiczeniu;

3) współpracować z ACLANT w sprawach realizacji przedsięwzięć przygotowawczych do ćwiczenia będących w obszarze zainteresowania zarządów; rezultaty przeprowadzonych rekonesansów i innych zamierzeń meldować Przewodniczącemu Zespołu Koordynacyjnego;

4) do dnia 23 lipca 2001 r., wystąpić do szefa Generalnego Zarządu Uzupełnień i Spraw Personalnych z wnioskiem o skierowanie na szkolenie specjalistyczne lub językowe, w kraju lub za granicą żołnierzy zawodowych wymagających takiego przeszkolenia ze względu na przewidywany udział w ćwiczeniu.

10. **Szefowi Generalnego Zarządu Uzupełnień i Spraw Personalnych (P-1)** w oparciu o wnioski złożone przez szefów komórek organizacyjnych Sztabu Generalnego WP, do dnia 13 sierpnia 2001 r., wystąpić do dyrektora Departamentu Kadr o skierowanie na szkolenie specjalistyczne lub językowe, w kraju lub za granicą żołnierzy zawodowych wymagających takiego przeszkolenia ze względu na przewidywany udział w ćwiczeniu.

11. **Szefowi Generalnego Zarządu Rozpoznania Wojskowego (P-2)** koordynować przygotowanie polskich komórek rozpoznawczych oraz wydzielonych oddziałów i

pododdziałów Sił Zbrojnych RP do udziału w operacjach specjalnych, które będą realizowane w toku ćwiczenia.

12. Szefowi Generalnego Zarządu Operacyjnego (P-3):

1) określić zakres zadań, tryb oraz harmonogram prac Zespołu Koordynacyjnego oraz kierować jego pracami;

2) w oparciu o dotychczasowe ustalenia dokonane podczas Głównej Konferencji Planistycznej do ćwiczenia, określić zasady organizowania współpracy Sił Zbrojnych RP z właściwymi dowództwami Sojuszu w zakresie przygotowania przeprowadzenia ćwiczenia;

3) współpracować z ACLANT w sprawach związanych z organizacją konferencji planistycznych, warsztatów i innych przedsięwzięć przygotowawczych do ćwiczenia, wymagających udziału przedstawicieli Sił Zbrojnych RP;

4) organizować współdziałanie Sztabu Generalnego WP i Dowództw Rodzajów Sił Zbrojnych z innymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej w sprawach związanych z przygotowaniem infrastruktury wojskowej, łącznościowej i informatycznej dla potrzeb przeprowadzenia ćwiczenia;

5) w realizacji wydatków finansowych na kontakty zagraniczne w bieżącym roku, nadać bezwzględny priorytet przedsięwzięciom związanym z przygotowaniem do ćwiczenia;

6) w czasie posiedzenia kierownictwa SG WP składać miesięcznie ustne meldunki o stanie przygotowania Sił Zbrojnych RP oraz infrastruktury wojskowej do przeprowadzenia ćwiczenia;

7) na okres ćwiczenia ze składu nieetatowego Zespołu Koordynacyjnego powołać Grupę Operacyjną kierującą pracą Zespołu oraz realizacją zadań z zakresu Wsparcia Państwa Gospodarza (HNS). Miejsce pracy Grupy Operacyjnej – Sztab Generalny WP – OKARYNA.

13. Szefowi Generalnego Zarządu Logistyki (P-4):

1) we współpracy z Departamentem Infrastruktury MON koordynować i nadzorować przygotowanie systemu logistycznego, wydzielonych garnizonów, ośrodków szkolenia oraz baz lotniczych i morskich na potrzeby ćwiczenia;

2) koordynować zamierzenia przygotowujące do zabezpieczenia logistycznego wojsk biorących udział w ćwiczeniu w ramach Wsparcia Państwa Gospodarza (HNS);

3) we współpracy z dowódcami RSZ, właściwymi ministerstwami i urzędami cywilnymi, stworzyć warunki do sprawnego organizowania transportu i ruchu wojsk we wszystkich fazach ćwiczenia, w tym celu rozwinąć Centrum Koordynacji Ruchu Wojsk SG WP (CKRW).

14. Szefowi Generalnego Zarządu Dowodzenia i Łączności (P-6):

1) koordynować zakupy sprzętu łączności i informatycznego, dokonywane przez dowództwa Rodzajów Sił Zbrojnych, na potrzeby ćwiczenia;

2) koordynować przygotowanie infrastruktury łącznościowej i informatyki w wyznaczonych garnizonach, ośrodkach szkolenia oraz bazach lotniczych i morskich w ramach Wsparcia Państwa Gospodarza (HNS);

3) uczestniczyć w zorganizowaniu systemu dowodzenia i łączności na potrzeby ćwiczenia;

4) w miarę możliwości zabezpieczyć nieodpłatnie, na potrzeby ćwiczenia, dostęp do wojskowych systemów łączności i informatyki zgodnie z porozumieniami technicznymi (TA) oraz wspólnymi uzgodnieniami wdrożeniowymi (JIA).

15. **Szefowi Zarządu Obrony Terytorialnej** we współdziałaniu z Generalnym Zarządem Logistyki (P-4) koordynować realizację zadań w zakresie współpracy i współdziałania z organami administracji państwowej i samorządu terytorialnego.

Proszę:

16. pełnomocnika Ministra Obrony Narodowej ds. HNS i Systemu Obrony Terytorialnej o reprezentowanie Ministra Obrony Narodowej w pracach Zespołu Koordynacyjnego.

17. Rozkaz wchodzi w życie z dniem podpisania.

Załączników 3 na 7 ark – jawne

m.p.

SZEF

Czesław PIĄTAS
generał broni

Załącznik 4. Wykaz sił i środków zaangażowanych w ćwiczeniu "Strong Resolve 2002".

1. **Wojska Lądowe:**

   a) faza realizowana zgodnie z Art. 5:

   - dowództwo 18 bdsz;
   - kompania desantowo-szturmowa;
   - elementy wsparcia;

   b) faza CRO (Crisis Response Operation):

   - sztab 12 DZ;
   - sztab 12 BZ; .
   - 1 bz z 12 BZ;
   - 2000 żołnierzy w roli podgrywki (w oparciu o 20 BZ z 16 DZ);

   c) faza NCF (NATO Composite Forces)

   - GO i pl z 21 BSP

2. **WLOP** (uczestniczy tylko w fazie CRO):

   - 8 samolotów MiG-29 z 1 elt (Mińsk Mazowiecki);
   - 12 samolotów Su-22 z 6 elt (Powidz);
   - 12 samolot6w Su-22 z 40 elmb (Świdwin);
   - 1 samolot AN-28 (CSAR);
   - 1 śmigłowiec Mi-8 (CSAR);

3. **MW RP:**

   a) faza realizowana zgodnie z Art. 5:

   - ORP "ORZEŁ";
   - 4 okręty transportowo-minowe;
   - okręt wsparcia logistycznego;
   - okręt ratowniczy t. Piast;

   b) faza CRO:

   - trzy niszczyciele min *I* trałowce;
   - 3 okręty rakietowe t. Górnik lub Orkan;
   - ORP "KASZUB";
   - 2 okręty ZOP t. 912M;
   - okręt ratowniczy t. R-30.

SZTAB GENERALNY WOJSKA POLSKIEGO

Załącznik 5. Wykaz ośrodków szkolenia poligonowego, baz lotniczych i morskich wydzielonych na potrzeby ćwiczenia "Strong Resolve 2002".

1. **Ośrodki Szkolenia Poligonowego:**
   - USTKA;
   - NADARZYCE;
   - DRAWSKO POMORSKIE;
   - ŻAGAŃ –ŚWIĘTOSZÓW;
   - WĘDRZYN;
   - BIEDRUSKO.

2. **Bazy Lotnicze:**
   - MIŃSK MAZOWIECKI;
   - POWIDZ;
   - MIROSŁAWIEC;
   - ŚWIDWIN;
   - KRZESINY;
   - BYDGOSZCZ.

3. **Bazy Morskie:**
   - GDYNIA;
   - SWINOUJŚCIE.

4. **Obiekty infrastruktury w garnizonach:** (wykaz garnizonów oraz wymogi zostaną uszczegółowione podczas konferencji i rekonesansów)
   - SZCZECIN ;
   - KOSZALIN;
   - SŁUPSK;
   - STARGARD SZCZECIŃSKI.

SZTAB GENERALNY WOJSKA POLSKIEGO

Załącznik 6. Rozkaz Szefa Sztabu Generalnego Nr 58/Oper/P-3 z dnia 15 lutego 2002 r.

SZTAB GENERALNY
WOJSKA POLSKIEGO

ROZKAZ Nr 58 /Oper /P-3
SZEFA SZTABU GENERALNEGO WP
z dnia 15 lutego 2002 r.

w sprawie szczegółowych zasad udziału jednostek Sił Zbrojnych RP w sojuszniczym ćwiczeniu strategicznym z udziałem wojsk pod kryptonimem „STRONG RESOLVE 2002".

Na mocy postanowień Decyzji Nr 58/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 28 marca 2001r. w sprawie przeprowadzenia w Rzeczypospolitej Polskiej sojuszniczego ćwiczenia strategicznego z udziałem wojsk pod kryptonimem „STRONG RESOLVE 2002", uwzględniając zapisy zawarte w Porozumieniu między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Naczelnym Dowódcą Połączonych Sił Zbrojnych Atlantyku oraz Porozumieniu Technicznym zawartym pomiędzy Ministrem Obrony Narodowej RP a Dowódcą Floty Uderzeniowej Atlantyku w sprawie ćwiczenia a także dotychczasowe ustalenia dokonane w czasie konferencji planistycznych i rekonesansów, w celu określenia zasad współpracy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej z właściwymi dowództwami NATO w czasie prowadzenia ćwiczenia

r o z k a z u j ę:

18. **Zastępcy Szefa Sztabu Generalnego WP** sprawować nadzór i kierować realizacją zadań wynikających z prowadzonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej sojuszniczego ćwiczenia strategicznego z udziałem wojsk.
2. **Szefom Generalnych Zarządów i Szefowi Zarządu Obrony Terytorialnej** skierować do udziału w ćwiczeniu oficerów wyznaczonych na stanowiska w sztabach i dowództwach ćwiczenia oraz w strukturach zabezpieczających.
3. **Szefowi Generalnego Zarządu Rozpoznania Wojskowego (P-2)** wyznaczyć specjalistę do nadzorowania procesu pozyskiwania i klasyfikowania zdjęć lotniczych i zobrazowań radarowych w trakcie ćwiczenia oraz skierować go do Bazy Lotniczej Powidz zgodnie z wymogami Decyzji Nr 17/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 23 stycznia 2002 r..
4. **Szefowi Generalnego Zarządu Operacyjnego (P-3):**
   1) rozwinąć w niezbędnym zakresie Zespół Reagowania Kryzysowego, określić jego zadania i harmonogram pracy, włączyć go w skład Grupy Operacyjnej w celu

zapewnienia właściwego stanu bezpieczeństwa ćwiczących wojsk na okres trwania ćwiczenia;

2) monitorować stan bezpieczeństwa uczestników ćwiczenia w oparciu o Dyżurną Służbę Operacyjna SZ RP oraz Grupę Operacyjną;

3) współpracować z Dowództwem Floty Uderzeniowej Atlantyku w sprawach związanych z organizacją systemu bezpieczeństwa ćwiczących wojsk;

4) organizować współdziałanie Sztabu Generalnego WP i Dowództw Rodzajów Sił Zbrojnych z innymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej oraz innymi resortów w sprawach związanych z bezpieczeństwem ćwiczących wojsk.

5. **Szefowi Generalnego Zarządu Logistyki (P-4):**

1) rozwinąć od dnia 25 lutego 2002 r. Centrum Koordynacji HNS (CKHNS), pełniące funkcje Centralnego Punktu Kontaktowego HNS zgodnie z Decyzją Nr 260/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 października 2001 r.;

2) uruchomić od dnia 22 lutego 2002 r. Centrum Koordynacji Ruchu Wojsk SG WP (CKRW);

3) zapewnić współdziałanie Centrum Koordynacji HNS i Centrum Koordynacji Ruchu Wojsk SG WP (CKRW) z Grupą Operacyjną.

6. **Szefowi Generalnego Zarządu Dowodzenia i Łączności (P-6)** zabezpieczyć we współpracy z Dowódcą Garnizonu Warszawa niezbędne środki łączności i informatyki, a także dowiązania do systemu teleinformatycznego w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania systemu kierowania i zarządzania wszystkich ogniw organizacyjnych udzielających wsparcie Państwa Gospodarza.

7. **Dowódcom Rodzajów Sił Zbrojnych:**

1) przekazać od dnia 28 lutego do dnia 15 marca 2002 r. zgodnie z przyjętymi procedurami Sojuszu Północnoatlantyckiego pod dowodzenie właściwym dowódcom NATO podległe dowództwa i jednostki wojskowe wydzielone do udziału w ćwiczeniu oraz przemieścić je do rejonów ćwiczenia (w kraju i za granicą) w określonych przez sojuszników terminach;

2) do 20 lutego br. wyznaczyć i przygotować Starszych Oficerów Narodowych na okres przekazania dowodzenia i określić im zakres kompetencji oraz zadania. Funkcję Starszego Oficera Narodowego komponentu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej pełnić będzie Starszy Oficer Narodowy Wojsk Lądowych;

3) uaktualnić, we współdziałaniu z Wojskowymi Służbami Informacyjnymi i Żandarmerią Wojskową, plany ochrony (wzmocnienia ochrony) i ewakuacji oraz doprowadzić je do wiadomości całych stanów osobowych ćwiczących wojsk w udostępnionych na potrzeby ćwiczenia obiektach infrastruktury garnizonowej, ośrodkach szkolenia poligonowego oraz bazach lotniczych i morskich.

Ponadto

8. **Dowódcy Wojsk Lądowych** wyznaczyć dowódcę komponentu narodowego działań specjalnych (TG 480.05 – Polska Grupa Zadaniowa – PGZ), któremu na czas ćwiczenia podporządkować wydzielone siły i środki z 1 pułku specjalnego, wojsk aeromobilnych oraz Marynarki Wojennej.

9. **Dowódcy Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej** dokonać przejęcia i zarchiwizowania zdjęć lotniczych i zobrazowań radarowych wykonanych w trakcie ćwiczenia zgodnie z wymogami Decyzji Nr 17/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 23 stycznia 2002 r.
10. **Dowódcy Marynarki Wojennej** wyznaczyć zastępcę dowódcy komponentu narodowego działań specjalnych (TG 480.05 – PGZ) oraz przekazać w podporządkowanie Dowódcy Wojsk Lądowych wydzielony element działań specjalnych.
11. **Dowódcy Garnizonu Warszawa** wydzielić niezbędne siły i środki w uzgodnieniu z szefem Generalnego Zarządu Operacyjnego (P-3) zabezpieczające pracę Grupy Operacyjnej powołanej w trybie określonym w Rozkazie Nr 266/Oper/P3 Szefa Sztabu Generalnego WP z dnia 30 maja 2001 r.
12. W sprawach nie uregulowanych w niniejszym rozkazie mają zastosowanie zapisy zawarte w Rozkazie Nr 266/Oper/P3/ Szefa Sztabu Generalnego z dnia 30 maja 2001 r.
13. Rozkaz wchodzi w życie z dniem podpisania.

SZEF

Czesław PIĄTAS
generał broni

Załącznik 7. Wytyczne Szefa Generalnego Zarządu Operacyjnego

SZTAB GENERALNY WP

GENERALNY ZARZĄD OPERACYJNY

WYTYCZNE
SZEFA GENERALNEGO ZARZĄDU OPERACYJNEGO
w sprawie powołania Grupy Operacyjnej koordynującej zadania wynikające z prowadzonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej sojuszniczego ćwiczenia strategicznego z udziałem wojsk. pk. „STRONG RESOLVE 2002"

Zgodnie z ustaleniami rozkazu Szefa Sztabu Generalnego WP Nr 266/Oper/P-3 z dnia 30 maja 2001 r. oraz Nr 58/Oper/P-3 z dnia 15 lutego 2002 r. w celu monitorowania i koordynowania udziału komponentu Sił Zbrojnych RP w ćwiczeniu pk. „STRONG RESOLVE 2002" w kraju i zagranicą, a także przegrupowania i pobytu wojsk państw sojuszniczych i partnerskich na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

powołuję:

1. Grupę Operacyjną na okres od 25 lutego do 23 marca 2002 r. w składzie i strukturze określonej w załączniku Nr 1.
2. Grupa Operacyjna pełni dyżury w Sztabie Generalnym WP w obiekcie OKARYNA w godzinach od 6:00 do 22:00, natomiast w godzinach od 22:00 do 6:00 sytuację monitoruje służba dyżurna Grupy Operacyjnej we współpracy z Dyżurną Służbą Operacyjną SZ RP.
3. Zasadniczym zadaniem Grupy Operacyjnej jest koordynowanie funkcjonowania Grup Operacyjnych Rodzajów Sił Zbrojnych oraz Centrów utworzonych w Generalnych Zarządach Logistyki oraz Dowodzenia i Łączności, a także przygotowanie oceny sytuacji w formie meldunku dobowego przedkładanego Szefowi Sztabu Generalnego WP, a w szczególności:
   1) zbieranie meldunków o działaniu wojsk własnych na terenie kraju i zagranicą oraz wojsk sojuszniczych w kraju;
   2) koordynowanie oraz monitorowanie działania wydzielonego przez stronę polską na potrzeby ćwiczenia systemu logistycznego garnizonów, ośrodków szkolenia oraz baz lotniczych i morskich;
   3) monitorowanie oraz koordynowanie wizyt dostojnych gości oraz obserwatorów;
   4) monitorowanie przekraczania granicy Rzeczypospolitej Polskiej przez wojska sojusznicze oraz ich ruchu we wszystkich fazach ćwiczenia;
   5) współdziałanie z organami administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz instytucjami resortu Obrony Narodowej (KG ŻW, WSI, DWM, itp.);
   6) monitorowanie stanu bezpieczeństwa ćwiczących wojsk oraz koordynacja działań utrzymujących lub przywracających pożądany stan bezpieczeństwa.

4. W celu zapewnienia sprawnego i wiarygodnego obiegu informacji o ćwiczeniu Grupa Operacyjna koordynuje działania: Centrum Koordynacji Ruchu Wojsk SG WP (CKRW), Centrum Koordynacji HNS (CK HNS), Centralnego Stanowiska Nadzoru i Wsparcia Systemów Teleinformatycznych (CSNWST), Dyżurnej Służby Operacyjnej SZ RP (DSO SZ RP), Grup Operacyjnych Rodzajów Sił Zbrojnych (GO RSZ).
5. Szefowie komórek kierujących zadaniami Państwa Gospodarza (CKRW, CK HNS, CSNWST, DSO SZRP, GO RSZ) przedkładają Szefowi Grupy Operacyjnej meldunek dobowy codziennie do godziny 6:30 z godziny 6:00 i meldunek sytuacyjny do godziny 18:30 z godziny 18:00.
6. Szef Grypy Operacyjnej przedkłada meldunek dobowy codziennie do godziny 8:00 Szefowi Sztabu Generalnego WP.
7. Ramowy zakres obowiązków Grupy Operacyjnej zawiera załącznik Nr 2.
8. Ramowy schemat systemu koordynacji i monitorowania ćwiczenia pk. „STRONG RESOLVE 2002" zawiera załącznik Nr 3.
9. Układ meldunku zawiera załącznik nr 4.
10. Gotowość do działania Grupy Operacyjnej 25 lutego 2002 r. godzina 8:00, obiektu OKARYNA 22 lutego 2002 r. godzina 15:00

Ponadto proszę:

11. Dowódcę Garnizonu Warszawa o:

1) Zapewnienie logistycznego i teleinformatycznego zabezpieczenia Grupy Operacyjnej, w tym zapewnienie miejsca odpoczynku dla dwóch osób;
2) Zorganizowanie żywienia kadry wchodzącej w skład Grupy Operacyjnej według należności szkolnej 020;
3) Zorganizowanie systemu ochrony obiektu „OKARYNA", wejścia do obiektu ćwiczenia oraz wjazdu pojazdów prywatnych na parking Rakowiecka 4a;
4) W godzinach 6:00 – 22:00 zabezpieczenie medyczne wraz ze środkiem transportu (sanitarka);
5) Wydzielenie na zabezpieczenie pracy Grupy Operacyjnej dwóch pojazdów (1 samochodu osobowego, 1 mikrobusu), które będą dostępne całą dobę oraz 7 telefonów komórkowych.

Załączniki 4 na 12 ark. - jawne

1. Skład i struktura Grupy Operacyjnej ćwiczenia „STRONG RESOLVE 2002"
2. Ramowy zakres obowiązków Grupy Operacyjnej ćwiczenia „STRONG RESOLVE 2002"
3. Schemat monitorowania udziału wojsk w czasie ćwiczenia „STRONG RESOLVE 2002"
4. Układ meldunku dobowego

SZEF

Ryszard OLSZEWSKI

Generał Dywizji

Załącznik 8. Skład i struktura Grupy Operacyjnej ćwiczenia „Strong Resolve 02"

L.p.	GRUPA FUNK-CJO-NALNA	STANOWISKO SŁUŻBOWE	WYZNACZAJĄCA JEDNOSTKA / KOMÓRKA OR-GANIZACYJNA	STOPIEŃ, IMIĘ I NAZWISKO	KONTAKT TEL FAX E-MAIL
1	2	3	4	5	6
1.	Szef Gru-py Operacyj-nej	Szef Generalne-go Zarządu Ope-racyjnego	SG WP/P-3	Gen. dyw. Ryszard OLSZEWSKI	871-830
2.	Zastępca Szefa Grupy Operacyj-nej	Szef Zarządu Planowania Logistycznego	SG WP/P-4	Gen. bryg. Stanisław FILIPIAK	
CENTRUM OPERACYJNO - KOORDYNACYJNE					
3.	Szef Cen-trum	Szef Zarządu Doktryn i Szko-lenia SZ	SG WP/P-3	Gen. bryg. Waldemar SKRZYPCZAK	870 - 240
4.	Zastępca Szefa Centrum	Zastępca Szefa Zarządu Doktryn i Szkolenia SZ	SG WP/P-3	Płk Andrzej BĄDEK	870 - 813
5.	Doradca Prawny	Radca Prawny	SG WP/P-3	Płk Andrzej STRY-CHALSKI	Doraźnie wg potrzeb
6.	Członek	Specjalista	SG WP/P-3	Mjr Włodzimierz PSZENNY	870-601
ODDZIAŁ OPERACYJNY					
7.	Szef Od-działu	Szef Oddziału	SG WP /P-3	Płk Marek OL-BRYCHT / Płk Jan WAŚKIE-WICZ	871 – 259 870 - 713

8.	Szef Zmiany I	Starszy specjalista/Specjalista	SG WP/P-3	Ppłk Zygmunt DOMAŃSKI	871 - 613
ZESPÓŁ OPERACYJNY					
OFICEROWIE OPERACYJNI – ZMIANA I					
9.	VOB	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-3	Mjr Piotr LENART	871 - 547
10.	CKHNS	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-4	Mjr Maksymilan AUGUSTYNIAK	876 - 093
11.	Kontaktów z DSO SZ RP	Starszy Specjalista/Specjalista	DWLąd/G-4	Mjr Stanisław STEFANOWICZ	878 – 031
12.	CSNWST	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-6	Ppłk Ireneusz MIERNIK	871 – 746
13.	BPiI	Starszy Specjalista/Specjalista	DWLąd	Kpt. Dariusz ZWIERZCHOWSKI	826 – 308
14.	Oficer dyżurny	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-2	Ppłk Marek KWIECIEŃ	871 – 904
OFICEROWIE OPERACYJNI - ZMIANA II					
15.	VOB	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-3	Kpt. Andrzej MROCZKOWSKI	870 - 801
16.	CKHNS	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-4	Kpt. Józef CHOMA	874 - 841
17.	Kontaktów z DSO SZ RP	Starszy Specjalista/Specjalista	DWLąd/G-4	Mjr Waldemar MARCINIAK	877 - 104
18.	CSNWST	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-6	Mjr Tadeusz LESZCZYŃSKI	871 - 159
19.	BPiI	Starszy Specjalista/Specjalista	WLOP/A-3	Kpt. Artur BIECHADA	825 - 331

20.	Oficer dyżurny	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-3	Kpt. Jarosław WASILEWSKI	871 - 466
GRUPA OPRACOWANIA DANYCH – ZMIANA I					
21.	Oficer Operacyjny	Specjalista	DWLąd/G-6	kpt. Krzysztof MAŁEK	877-415
22.	Oficer Operacyjny	Specjalista	SG WP/P-3	Mjr. Zbigniew PIOTROWSKI	870-322
23.	Kancelista		BOIN	Chor sztab. Wiesław KORPIKIEWICZ	871-442
GRUPA OPRACOWANIA DANYCH – ZMIANA II					
24.	Oficer Operacyjny	Specjalista	SG WP/P-6	Ppłk Ryszard ZDUN	
25.	Oficer Operacyjny	Specjalista	SG WP/P-3	Mjr Krzysztof RACHELSKI	870 - 891
26.	Kancelista		BOIN	st sierż. PIĄTKOWSKI	870 - 357
ODDZIAŁ MONITOROWANIA SYTUACJI					
27.	Szef Oddziału	Szef Oddziału	SG WP/P -3	Płk Jerzy BIZIEWSKI	870 - 080
28.	Szef Zmiany II	Starszy specjalista/Specjalista	SG WP/ZOT	Ppłk Andrzej JAGIELSKI	870 - 852
ZESPÓŁ MONITOROWANIA					
OFICEROWIE ŁĄCZNIKOWI – ZMIANA I					
29.	CKRW	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-4	Mjr Waldemar ŁĄTKA	874-911
30.	KG ŻW	Starszy Specjalista/Specjalista	KG ŻW	Mjr Adam JASKUŁA	841- 680
31.	WSI	Starszy Specjalista/Specjalista	WSI	Mjr Franciszek POLAK	841 - 823
32.	WLąd	Starszy Specjalista/Specjalista	WLąd/G-3	Kmdr por. Piotr BOHDANOWICZ	877 - 526

33.	WLOP	Starszy Specjalista/Specjalista	WLOP/A-3	Mjr Robert PAŁCZYŃSKI	825 - 861
34.	DMW	Starszy Specjalista/Specjalista	DMW/G-3	Kmdr por. Jarosław WÓJCIK	263-444
35.	MSWiA	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-3	Kpt Grzegorz MORCHAL	
36.	Pomocnik oficera dyżurnego	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-3	Mjr Zbigniew RADZIWOŁEK	871 - 226
OFICEROWIE ŁĄCZNIKOWI – ZMIANA II					
37.	CKRW	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-4	Kpt. Ryszard PROKOP	876-024
38.	KG ŻW	Starszy Specjalista/Specjalista	KG ŻW	Ppłk Szczepan JANISZEK	876 - 732
39.	WSI	Starszy Specjalista/Specjalista	WSI	Por. Paweł TRZASKO/Mjr LISTOWSKI	841 -823
40.	DMW	Starszy Specjalista/Specjalista	DMW/G-3	Kmdr. por. Roman ROSOLAK	
41.	WLąd	Starszy Specjalista/Specjalista	WLąd/G-3	Por Paweł ADAMUS	848 - 779
42.	WLOP	Starszy Specjalista/Specjalista	WLOP/A-3	Mjr Wiesław GUTOWSKI	825 - 231
43.	MSWiA	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-2	Ppłk Jerzy SZCZEPKA	876 - 782
44.	Pomocnik oficera dyżurnego	Starszy Specjalista/Specjalista	SG WP/P-3	Kpt. Grzegorz BARABIEDA	874 - 096

GENERALNY ZARZĄD OPERACYJNY

Załącznik 9. Ramowy zakres obowiązków Grupy Operacyjnej ćwiczenia pk. „Strong Resolve 2002".

L.p.	GRUPA FUNKCJONALNA	STANOWISKO SŁUŻBOWE	WYZNACZAJĄCA JEDNOSTKA / KOMÓRKA ORGANIZACYJNA	RAMOWY ZAKRES OBOWIĄZKÓW
1	2	3	4	5
1.	Kierownictwo	Szef Grupy Operacyjnej	SG WP/P-3	• Kieruje pracą Grupy Operacyjnej. • W razie potrzeby nawiązuje bezpośrednie kontakty z cywilnymi organami administracji państwowej oraz właściwymi ministerstwami w sprawach związanych ze Wsparciem Państwa Gospodarza. • Przedstawia Szefowi Sztabu Generalnego WP codzienne meldunki sytuacyjne.
2.		Zastępca Szefa Grupy Operacyjnej		• Bezpośrednio podlega Szefowi Grupy Operacyjnej. • Kieruje pracą Grupy Operacyjnej w czasie nieobecności Szefa Grupy Operacyjnej.
3.	Centrum Operacyjno - Koordynacyjne	Szef Zarządu Centrum Operacyjno – Koordynacyjne	SG WP/P-3	• Bezpośrednio podlega Szefowi Grupy Operacyjnej. • Kieruje pracą Centrum Operacyjno - Koordynacyjnego. • Jest przełożonym wszystkich oficerów pracujących w Centrum. • Podejmuje w sytuacjach kryzysowych decyzje o użyciu właściwych sił i środków. • Po zakończeniu zmiany przedstawia Szefowi Grupy Operacyjnej meldunki sytuacyjne.

4.		Zastępca Szefa Zarządu Centrum Operacyjno – Koordynacyjne		• Bezpośrednio podlega Szefowi Grupy Operacyjnej. • Kieruje pracą Centrum Operacyjno - Koordynacyjnego w czasie nieobecności Szefa Centrum.
		Radca Prawny		• Bezpośrednio podlega Szefowi Centrum. • Sporządza opinie prawne dotyczące realizacji podpisanych umów i porozumień (w miarę potrzeby). • Opiniuję zgodność działań podejmowanych przez właściwe organy wykonawcze z podpisanymi umowami i porozumieniami w ramach realizacji zadań HNS.
5.	Oddział Operacyjny	Szef Oddziału	SG WP/P-3	• Bezpośrednio podlega Szefowi Centrum Operacyjno - Koordynacyjnego. • Poprzez Szefa Zmiany kieruje pracą Zespołu Operacyjnego oraz Grupą Opracowania Danych. • Jest przełożonym wszystkich oficerów pracujących w Oddziale. • Przedstawia Szefowi Centrum wnioski o użyciu właściwych sił i środków w przypadku konieczności podjęcia działań w zaistniałych sytuacjach kryzysowych (konfliktowych). • Po zakończeniu zmiany przedstawia Szefowi Centrum meldunki sytuacyjne.

6.	Oddział Monitorowania Sytuacji	Szef Oddziału	SG WP/P-3	• Bezpośrednio podlega Szefowi Centrum Operacyjno-Koordynacyjnego • Poprzez Szefa Zmiany kieruje pracą Zespołu Monitorowania Sytuacji. • Jest przełożonym wszystkich oficerów pracujących w Oddziale. • Przedstawia Szefowi Centrum wnioski o użyciu właściwych sił i środków w przypadku konieczności podjęcia działań w zaistniałych sytuacjach kryzysowych (konfliktowych). • Po zakończeniu zmiany przedstawia Szefowi Centrum meldunki sytuacyjne.
7.	Szef Zmiany	Szef Zespołu – Szef Zmiany	SG WP/P-3	• W sprawach merytorycznych podlega Szefowi Oddziału Operacyjnego oraz Monitorowania • Kieruje pracą wszystkich żołnierzy. • Jest przełożonym wszystkich oficerów pracujących w zespole. • Przedstawia Szefowi Oddziału, zgodnie z jego kompetencją, wnioski o użyciu właściwych sił i środków w przypadku konieczności podjęcia działań w zaistniałych sytuacjach kryzysowych (konfliktowych). • Po zakończeniu zmiany przedstawia meldunki sytuacyjne Szefowi Centrum oraz Szefom Oddziałów: Operacyjnego oraz Monitorowania Sytuacji.
Zespół Operacyjny				
8.	Oficerowie łącznikowi ds:	VOB	SG WP/P-3	• Bezpośrednio podlegają Szefowi Zespołu Operacyjnego.

9.		CKHNS	SG WP/P-4	• Współpracują z komórkami wewnętrzymi Sztabu Generalnego WP, Ministerstwa Obrony Narodowej, Rodzajów Sił Zbrojnych oraz podporządkowanych Grupie Operacyjnej ogniw koordynacyjnych w zakresie koordynacji i monitorowania realizacji zadań wynikających z prowadzonego na terytorium RP ćwiczenia. W razie potrzeby, w sprawach związanych z koniecznością koordynacji ćwiczenia nawiązują współpracę z właściwymi komórkami organizacyjnymi organizatora ćwiczenia. • Prowadzą dzienniki działań bojowych. • Przedstawiają Szefowi Zmiany wnioski o użyciu właściwych sił i środków w przypadku konieczności podjęcia działań w zaistniałych sytuacjach kryzysowych (konfliktowych). • Przygotowują w formie pisemnej meldunki w zakresie ich kompetencji na zakończenie zmiany i przekazują Szefowi Grupy Opracowania Danych.
10.		BPiI	BPiI	
11.		CSNWST	SG WP/P-6	
14.		Kontaktów z DSO SZ RP	DSO SZ RP	

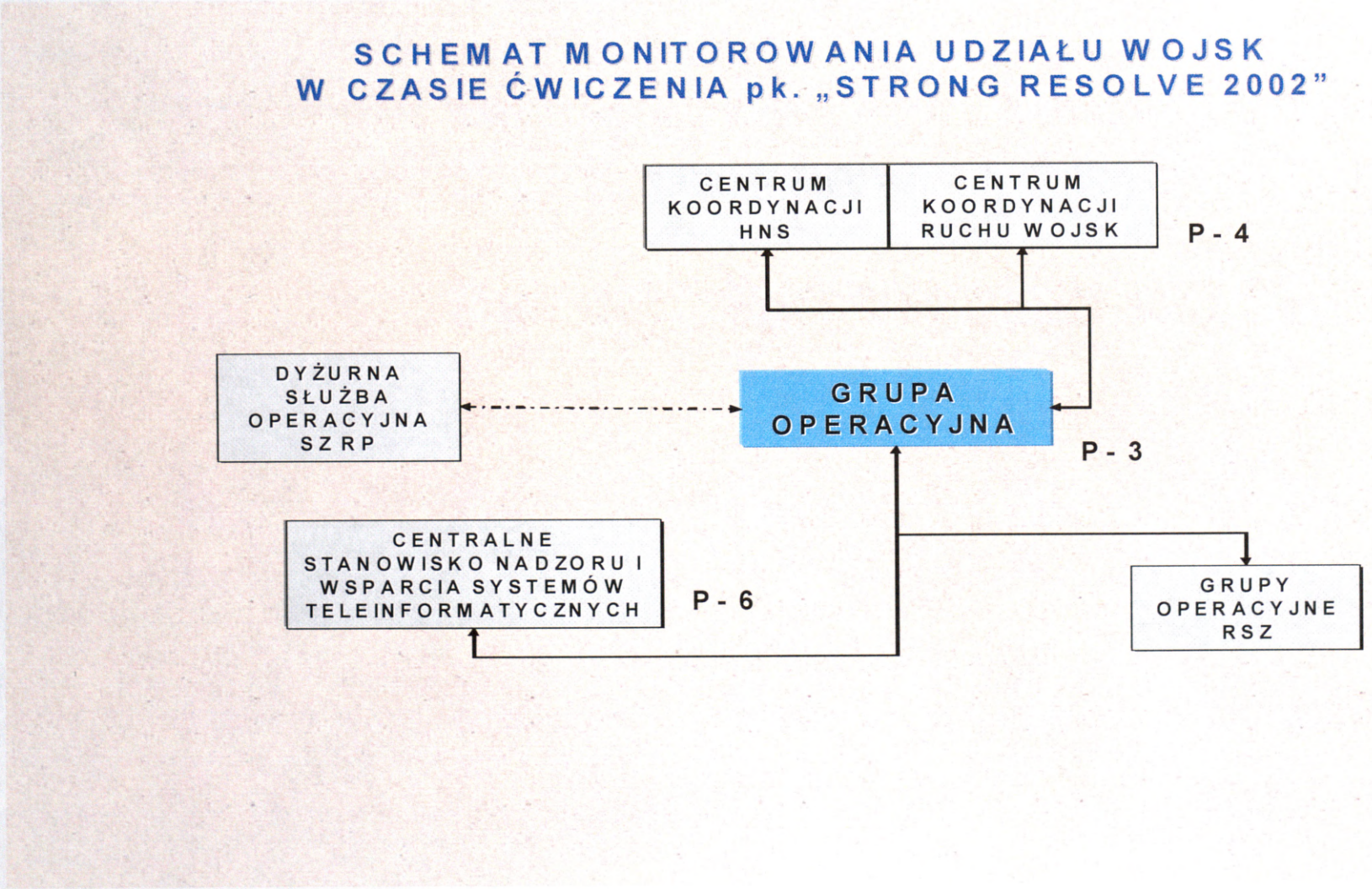
15.		Oficer dyżurny	SG WP/P-3	• Służbę pełni w godzinach 21:00 –07:00; • Monitoruje rozwój sytuacji będącej w zakresie obowiązków Oddziału Operacyjnego. • W razie potrzeby uaktualnia meldunek sytuacyjny. • Prowadzi Dziennik Działań Bojowych. • Sporządza uaktualniony meldunek sytuacyjny za Grupę Operacyjną i przedstawia go Szefowi Zmiany.
16.	Grupa Opracowania Danych	Oficerowie Operacyjni		• Bezpośrednio podlegają Szefowi Zmiany. • Sporządzają z meldunków spływających od podległych ogniw meldunek sytuacyjny obejmujący całokształt realizacji zadań z zakresu Wsparcia Państwa Gospodarza. • Przyjmują oraz wysyłają pocztę w systemie „MILWAN" i „PL_NOAN", a także prowadzą dziennik korespondencji. • Prowadzą mapę sytuacyjną oraz dziennik działań bojowych Grupy Operacyjnej. • Sporządzają materiały informacyjne według potrzeb określonych przez Szefa Zmiany.
17.		Kancelista	BOIN	• Bezpośrednio podlega Szefowi Zmiany. • Prowadzi dziennik korespondencji. • Odpowiada za zgodny z ustawą o ochronie informacji niejawnych obieg dokumentów. • Prowadzi dystrybucję materiałów biurowych.
Zespół Monitorowania Sytuacji				
18.		CKRW	SG WP/P-4	• Bezpośrednio podlegają

19.	Oficerowie łącznikowi ds:	WSI	WSI	Szefowi Zmiany. • Współpracują z komórkami wewnętrznymi Sztabu Generalnego WP, Ministerstwa Obrony Narodowej, Rodzajów Sił Zbrojnych oraz podporządkowanych Grupie Operacyjnej ogniw koordynacyjnych w zakresie koordynacji i monitorowania realizacji zadań wynikających z prowadzonego na terytorium RP ćwiczenia. • W razie potrzeby w sprawach związanych z koniecznością koordynacji ćwiczenia nawiązują współpracę z właściwymi komórkami organizacyjnymi organizatora ćwiczenia.
20.		DWM	DWM	
21.		KG ŻW	KG ŻW	
22.		DWLąd	DWLąd/G-3	
23		DWLOP	WLOP/A-3	
24.		DMW RP	DMW/G-3	• Przedstawiają Szefowi Zmiany wnioski o użyciu właściwych sił i środków w przypadku konieczności podjęcia działań w zaistniałych sytuacjach kryzysowych (konfliktowych). • Przygotowują w formie pisemnej meldunki na zakończenie zmiany w zakresie swoich kompetencji i przekazują Grupie Opracowania Danych

25.		Pomocnik oficera dyżurnego	SG WP/P-3	• Bezpośrednio podlegają Oficerowi Dyżurnemu Grupy Operacyjnej. • Służbę pełnią w godzinach 21:00 –07:00; • Monitorują rozwój sytuacji będącej w zakresie obowiązków Oddziału Monitorowania Sytuacji. • W razie potrzeby uaktualniają meldunek sytuacyjny i przedstawiają go oficerowi dyżurnemu Oddziału Operacyjnego.

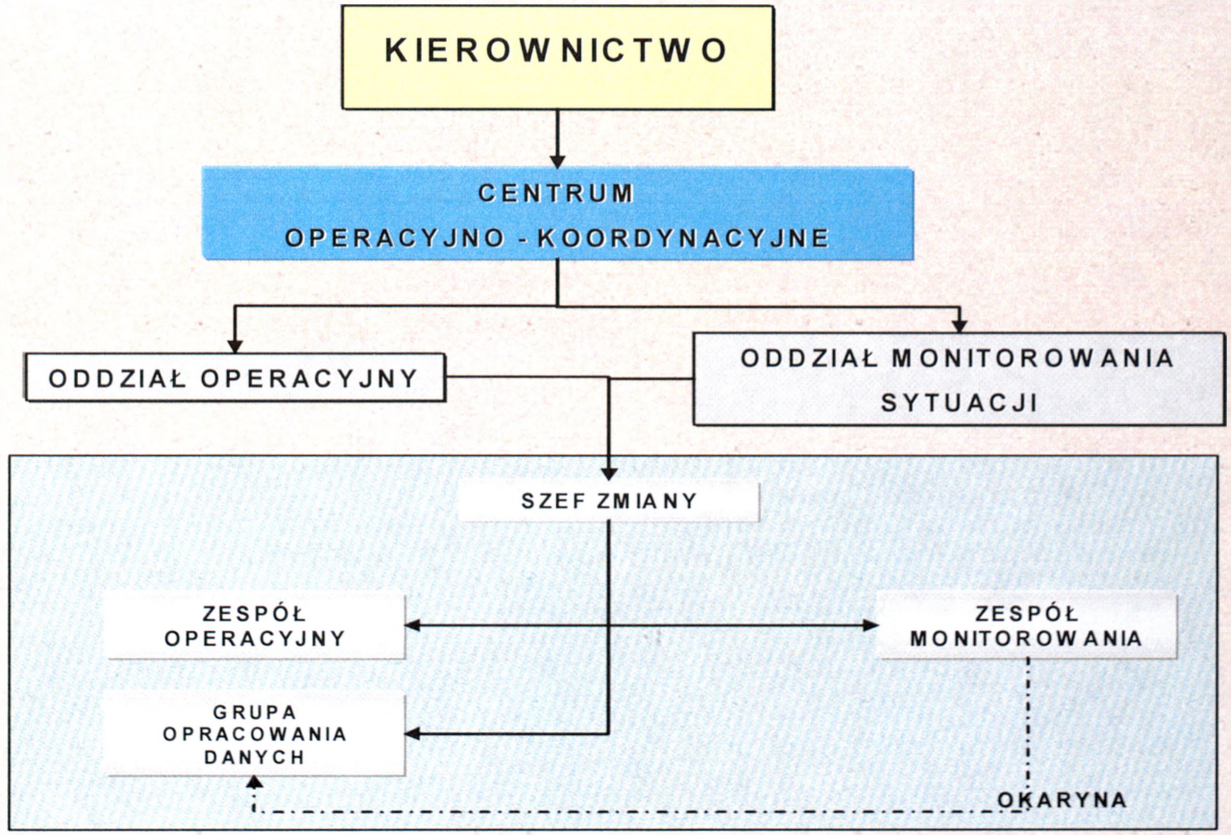
GENERALNY ZARZĄD OPERACYJNY

Załącznik 10. Schemat monitorowania udziału wojsk

Załącznik nr 11: Struktura organizacyjna Grupy Operacyjnej

STRUKTURA ORGANIZACYJNA GRUPY OPERACYJNEJ ĆWICZENIA pk. „STRONG RESOLVE 2002"

Załącznik 12. Meldunek o sytuacji

KLAUZULA
TAJNOŚCI

MELDUNEK O SYTUACJI Nr .....

Za okres.....

(UKŁAD)

1. Położenie ćwiczących jednostek Wojska Polskiego (na i poza terytorium kraju);
2. Położenie i stan (nazwa i sprzęt -ogólnie) ćwiczących jednostek państw NATO i PdP na terytorium kraju;
3. Ważne wizyty wojsk i rejonów ćwiczeń;
4. Zjawiska (zdarzenia) negatywne wpływające (lub mogące wpłynąć) na bezpieczeństwo ćwiczących wojsk;
5. Główne zamierzenia planowane do realizacji na dzień następny (w tym przedsięwzięcia realizowane w ramach HNS);
6. Sytuacja meteorologiczna;
7. Inne zamierzenia;
8. Wnioski i propozycje.

.....
Podpis

- *meldunek dobowy godz. 8:00 z dnia poprzedniego;*
- meldunek sytuacyjny godz. 20:00 z godz. 18:00.